

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop **Bundel rapportage**

Indicatoren kwaliteit & impact

Bundel rapportage

Sept 2022

Auteur: Jeroen Bos (Blaauwberg)
Met medewerking van: Karen Nagelkerke
(Raad voor de Kinderbescherming)
Sandra ter Woerds (Politie Amsterdam,
Team Analyse en Onderzoek)

Marlijn Peeters (Politie Amsterdam,
Team Analyse en Onderzoek)
Kiki Rops (VT Zuidoost Brabant)
Janske Mommers (VT Zuidoost Brabant)
Anne Berrevoets (Openbaar Ministerie)

Elise van der Mark (I&O Research)
Denise Kroese (I&O Research)
Dryske Roovers (Roovers Advies & Projecten)
Saskia Bogaart (Slimme Content)
Rick Steggerda (Nationale Politie)

Indicatoren kwaliteit & impact

Inhoudsopgave

Landelijke rapportage	03
01 Regiorapport Limburg	53
02 Regiorapport Noord-Holland	93
03 Regiorapport Midden Nederland	125
04 Regiorapport Haaglanden & Hollands Midden	159
05 Regiorapport Zeeland-West-Brabant	197
06 Regiorapport Oost-Nederland	228
07 Regiorapport Rotterdam Zuid-Holland Zuid	248
08 Regiorapport Oost-Brabant	265
09 Regiorapport Amsterdam-Amstelland	304
10 Regiorapport Noord-Nederland	341
Landelijke context	373
Overzicht indicatoren	379
Colofon	383

Indicatoren kwaliteit & impact

Landelijke rapportage

Juli 2022

Auteur: Jeroen Bos (Blaauwberg)
Met medewerking van: Karen Nagelkerke
(Raad voor de Kinderbescherming)
Sandra ter Woerds (Politie Amsterdam,
Team Analyse en Onderzoek)

Marlijn Peeters (Politie Amsterdam,
Team Analyse en Onderzoek)
Kiki Rops (VT Zuidoost Brabant)
Janske Mommers (VT Zuidoost Brabant)
Anne Berrevoets (Openbaar Ministerie)

Elise van der Mark (I&O Research)
Denise Kroese (I&O Research)
Dryske Roovers (Roovers Advies & Projecten)
Saskia Bogaart (Slimme Content)
Rick Steggerda (Nationale Politie)

1. Voorwoord: professionele moed, samenwerken en veiligheid

Een bekend spreekwoord zegt dat het niet alleen moed vergt om je stem te laten horen, maar ook om te luisteren. Samenwerken vergt de professionele moed om door te vragen, maar ook om echt te luisteren naar wat een collega-professional van een andere organisatie te zeggen heeft over een zaak en de conclusies en acties van anderen te betrekken op je eigen acties.

Ervaringsdeskundige Hameeda Lakho noemt professionele moed de belangrijke voorwaarde om huiselijk geweld en kindermishandeling te stoppen: *“De moed om zowel slachtoffer- als ouderschap in de ogen te zien en beide niet te verdoezelen of te vergelijken. ... Lukt het je om echt dienstbaar te zijn aan de gezinnen en niet alleen aan de eigen organisatorische processen en jezelf?”* (www.hameedalakho.nl)

Die opvatting van professionele moed klinkt door in dit rapport over hoe de betrokken professionals omgaan met de vroegtijdige samenwerking in Veiligheid Voorop en wat daarvoor nodig is.

In dit rapport gaat het veel over samenwerking. Daar zijn de verbeteracties van Veiligheid Voorop immers op gericht. Echter, de samenwerking van OM, politie, Raad voor de Kinderbescherming, 3RO en Veilig Thuis is geen doel op zich. Het doel is meer veiligheid voor betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Zoals het Verwey-Jonker Instituut laat zien in het rapport *Kwestie van Lange Adem* is samenwerking tussen de betrokken organisaties een cruciale factor om dat doel te bereiken.

Uit de praktijk. Wat hebben we geleerd?

Praatplaat Regionaal Netwerk Zorg Straf Limburg (2022)

2. Inleiding: inspanningen en waarde van vier jaar Veiligheid Voorop!

Dit rapport gaat over vier jaar Veiligheid Voorop: de ontwikkelagenda om de vroegtijdige samenwerking in de samenloop van zorg en straf bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te versterken.

Wat hebben de samenwerkingspartners in die tijd aan inspanningen moeten leveren en wat hebben ze aan waarde kunnen realiseren uit de verbeteracties van Veiligheid Voorop? Dit onderzoek zoomt voor het antwoord op die vraag in op de ontwikkelingen in de tien Regionale Netwerken Zorg Straf (RNZS). Daarmee is het het vervolg op en de praktische vertaling van de landelijke impactanalyse die Significant eind 2020 uitvoerde.

Uitgangspunt voor de regio's is de gezamenlijke landelijke ontwikkeling, die in vier jaar tijd tot een stevig fundament voor samenwerken aan veiligheid heeft geleid. Bijlage 1 geeft een nadere toelichting op vorm en doel van de verbeteracties van Veiligheid Voorop. Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de ontwikkelagenda: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>.

In vier jaar zijn vier belangrijke momenten van vroegtijdige afstemming in 'de loop van zaak' uitgewerkt, in de praktijk beoefend, onderbouwd en in werkprocessen geoperationaliseerd: Samen op in Acuu (hoofdstuk 2), Actie-overleg (hoofdstuk 3), Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM (hoofdstuk 4) en Samenwerken bij strafbare kindermishandeling (hoofdstuk 5). De naar aanleiding van de ontwikkelagenda opgezette

Regionale Netwerken Zorg Straf hebben daarin een sturende rol en zijn 'lerend netwerken' om vanuit de praktijk te blijven verbeteren.

Juist de praktische samenhang in 'de loop van de zaak' versterkt de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarom beginnen we daarmee (hoofdstuk 1). In hoofdstuk 1 komt ook de kennisopbouw en aansturing via het 'lerend netwerk' van de Regionale Netwerken Zorg Straf aan de orde.

Het gaat in deze rapportage niet om kwantificering van de opbrengst en investeringen in Veiligheid Voorop in de zin van een "harde p*q-berekening". Vanuit het idee van een andere resultaatverantwoording ("anders verantwoorden") gaat het om:

- *Inzichtelijkheid* in benodigde inzet en inspanningen (kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief)
- *Plausibiliteit* en *waarde* van resultaten (*value case* in plaats van *business case*)
- *Transparantie* van verbetermogelijkheden en leereffecten.

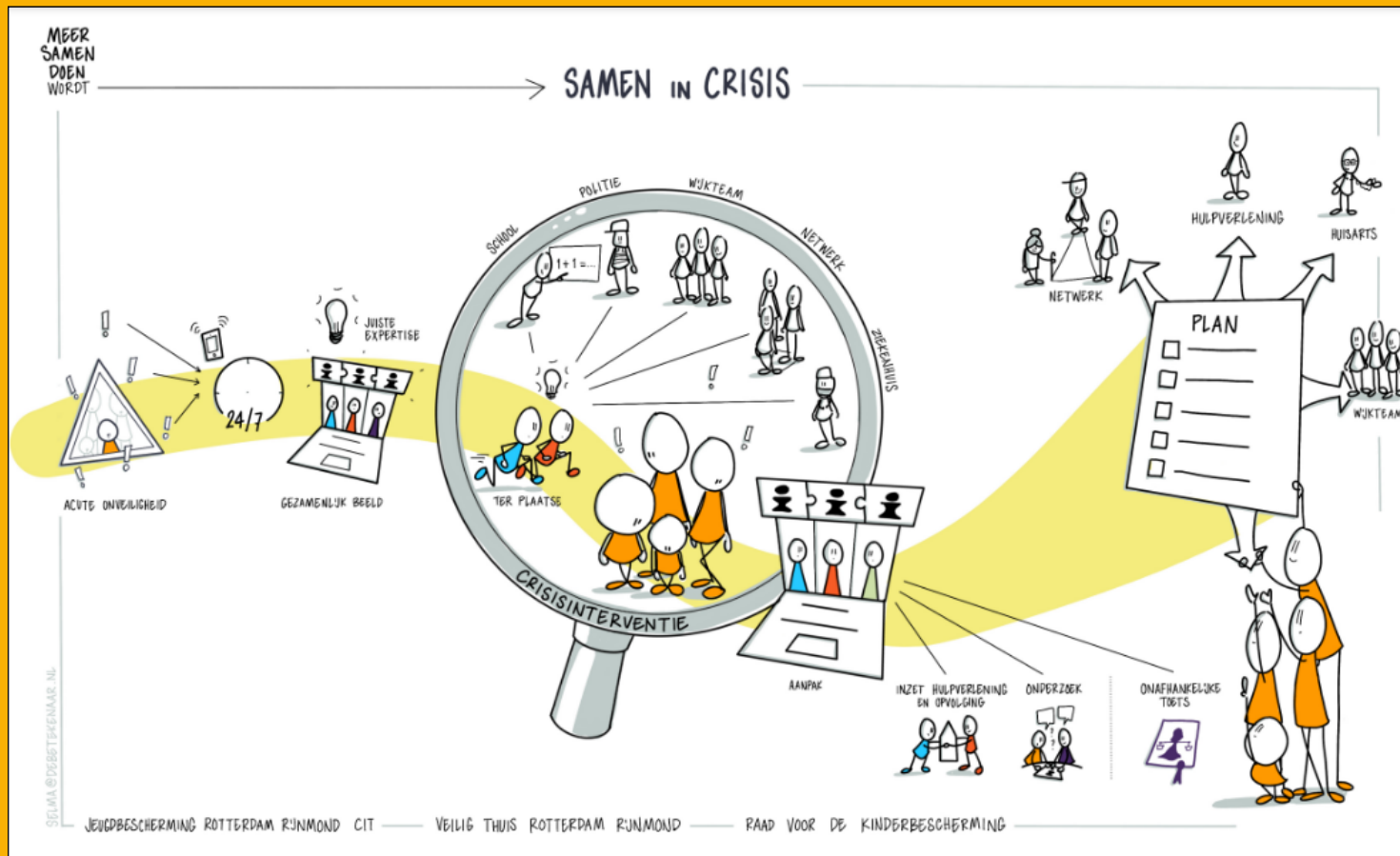
Met andere woorden: we willen inzichtelijk maken hoe (kwantitatieve) inzet en (kwalitatieve) opbrengst van de verbeteracties tot elkaar in verhouding staan. Ze moeten de samenwerkingspartners helpen hun werk beter te doen door de netwerksamenwerking te verbeteren. De rapportage is opgebouwd aan de hand van steeds drie elementen per verbeteractie:

<i>Ontwikkelinspanningen</i>	Wat is nodig om de verbeteractiviteit door te voeren?
<i>Uitvoeringsinspanningen: meer en minderwerk</i>	Wat is nodig om de verbeteractiviteit uit te voeren? Levert dat in het werkproces meer- of minderwerk op?
<i>Waarde</i>	Hoe laat de praktijk zien of de verbeteractie goed werkt?

Deze landelijke rapportage geeft de *overview* over de tien regionale rapportages en wil bijdragen aan een lerende en zich voortdurend verbeterende praktijk. Een kapstok bieden om zowel op landelijk niveau als in de regio verdere stappen te zetten, met impact op 'goed werk' en het daarmee verder terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Dat kan door een eventueel vervolg op deze rapportage te beleggen bij het Landelijke en de tien Regionale Netwerken Zorg Straf, om 1) tot verbetervoorstellen te komen en 2) te laten zien welke inspanning nodig is om de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop goed in de haarvaten van elke samenwerkingspartner te laten doordringen én wat dat oplevert.

Uit de praktijk: Praatplaat Samen in Crisis Rotterdam-Rijnmond

Bron: voordejeugd.nl

3. Onderzoeksverantwoording

We hebben om 'anders te verantwoorden' zoveel mogelijk de lijn gevolgd van Wouter 't Hart, die in zijn artikel *Anders verantwoorden – als regels en aantallen het werkelijke verhaal niet vertellen* (mei 2018) tot zeven principes komt:

1. Prik de illusie van zeker weten door | 2. Zie toe op de bedoeling en niet puur op de systeemwereld | 3. Om te weten moet je ook wat meten | 4. Ga op zoek naar het verhaal | 5. Verdiep je in de praktijk | 6. Toets het toetsend vermogen | 7. Maak (het) verschil.

De start voor de verantwoording van vier jaar Veiligheid Voorop langs deze lijn lag bij het opstellen van de Werkset Indicatoren, die in het najaar van 2021 aan de hand van gesprekken met 32 betrokken RNZS-leden, experts en professionals is opgesteld.

Onderzoeksactiviteiten

In de periode februari – juni 2022 hebben de volgende onderzoeksactiviteiten plaatsgevonden.

- *Interviews* met circa tachtig betrokkenen, meest leden van de tien Regionale Netwerken Zorg Straf.
- *Verzamelen en analyseren van beschikbaar materiaal* uit de regio's: evaluaties, casusreviews, werkplannen, procesbeschrijvingen, routekaarten, et cetera.
- *'Ophalen' van storytelling*: gepubliceerde interviews in nieuwsbrieven en (digitale) tijdschriften, bestaand videomateriaal en voor deze rapportages opgestelde casusreviews en interviews.

De opzet en doelstelling van het onderzoek is in de Regionale Netwerken Zorg Straf, het directeurenoverleg van het Landelijk Netwerk VT en het landelijk Platform HG van het Openbaar Ministerie toegelicht. In de beginfase van het onderzoek is in een sessie met de VNG met contactambtenaren van de gemeente afstemming en een klankbord gezocht.

Coproductie en onderzoeksteam

Bijzonder aan deze eerste uitvoering van de Werkset Indicatoren is de coproductie met de partners van Veiligheid Voorop. Het onderzoeksteam voor dit project bestond uit twaalf onderzoekers en tekstschrijvers, waarvan zeven vanuit de samenwerkingspartners van Veiligheid Voorop. Vijf van de onderliggende regiorapporten zijn geheel of deels van de hand van deze medewerkers. Daarmee was dit onderzoek ook een proeftuin, met als doel de Werkset Indicatoren niet een extern onderzoeksinstrument, maar iets van de samenwerkingspartners zelf te laten zijn, passend bij de principes van de lerende organisatie.

Het onderzoeksteam bestond uit:

- Anne Berrevoets (Openbaar Ministerie), regiorapportage Haaglanden & Hollands Midden
- Karen Nagelkerke (Raad voor de Kinderbescherming), regiorapportage Zeeland-West-Brabant
- Elise van der Mark en Denise Kroese (I&O Research), regiorapportage Amsterdam
- Kiki Rops en Janske Mommers (VT Zuidoost Brabant), regiorapportage Oost-Brabant

- Sandra ter Woerds en Marlijn Peeters (Politie Amsterdam, Team Analyse en Onderzoek), regiorapportages Oost-Nederland en Rotterdam-Zuid-Holland-Zuid
- Jeroen Bos (Blaauwberg), landelijke rapportage en regiorapportages Limburg, Noord-Holland, Midden-Nederland, Haaglanden & Hollands Midden en Noord-Nederland.

Rick Steggerda (Nationale Politie), Dryske Roovers (Roovers Advies & Projecten) en Saskia Bogaart (Slimme Content) stelden voor dit project drie bijzondere casusbeschrijvingen op.

De projectleiding was in handen van Jeroen Bos. De onderzoekers hebben met het Landelijk Netwerk Zorg Straf als opdrachtgever bevindingen vergeleken en over en weer getoetst, onder andere in een gezamenlijke werksessie en door 'tegen (of mee) te lezen'.

Supervisie

De supervisie lag vanuit het Landelijk Netwerk Zorg Straf bij Annelize de Rooter-van Dijk (Ministerie van Justitie en Veiligheid) en Corina de Volder (Raad voor de Kinderbescherming), met medewerking van Ieta Polman (IP Begeleiding), die een belangrijke adviesrol speelde in de opzet van het onderzoek en de duiding van de resultaten.

Voorbeelden uit de regionale praktijk

De citaten in dit rapport zijn afkomstig uit de interviews met de leden van de tien Regionale Netwerken Zorg Straf. Verder is een aantal (voor zover nodig geanonimiseerde) voorbeelden opgenomen uit de regionale uitvoeringspraktijk. Die voorbeelden zijn door het hele rapport heen opgenomen en zijn als volgt te koppelen aan de verbeteracties:

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Praatplaat RNZS Limburg: Wat hebben we geleerd? ▪ Verbreding van de samenwerking zorg-straf in het Zorg- en Veiligheidshuis in Hart van Brabant ▪ Routekaart en webinar Aanpak stalking Oost-Nederland ▪ Werkplan RNZS Noord-Nederland 	<p><i>Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Praatplaat Samen in Crisis Rotterdam-Rijnmond ▪ Videoverslag Samen op in Acut Gooi en Vechtstreek 	<p><i>Samen op in Acut</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Actie-overleg Noord-Holland: grip houden op slepende zaken ▪ Videoverslag Actie Gericht Overleg Haaglanden & Hollands Midden 	<p><i>Actie-overleg</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De samenwerking VT en ZSM in Oost-Brabant in twee casussen ▪ Samenvatting Voortgang en casus VT en ZSM Amsterdam-Amstelland 	<p><i>Samenwerking HG door VT & ZSM</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Video Veiligheid Voorop voor Jasper ▪ Werkwijze VT Flevoland: tien stappen bij vermoeden van strafbare kindermishandeling 	<p><i>Strafbare Kindermishandeling</i></p>

De tien regiorapportages zijn in concept voorgelegd aan de Regionale Netwerken Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. In veel regio's is de conceptrapportage al besproken in een bijeenkomst van RNZS. De inhoud van de rapportages is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoekers.

Uit de praktijk. Actie-overleg Noord-Holland: grip houden op slepende zaken

Tekst: Saskia Bogaart, Slimme Content

Meer samenwerken vanuit hetzelfde blikveld als het gaat om huiselijk geweld: hoe doe je dat in de praktijk? In de regio IJmond richtten ketenpartners als pilot het Actiegericht Overleg IJmond (AGO) op om hieraan concrete invulling te geven. Judy van der Zwan, coördinator op casussen huiselijk geweld en stalking bij de politie Kennemerland, en Marieke van de Griend, interventiespecialist en beleidsmedewerker jeugd en discriminatie bij het Openbaar Ministerie (OM), vertellen wat deze manier van samenwerken oplevert aan de hand van een geanonimiseerde casus.

Als in 2021 de eerste melding van huiselijk geweld binnenkomt bij de politie, basisteam IJmond, weet Judy nog niet dat dit uitmondt in een casus die haar tot op de dag van vandaag bezighoudt. De uit Oost-Europa afkomstige Kristina* is met haar pasgeboren baby op de arm haar huis ontvlucht, nadat zij zou zijn geslagen door haar partner Arie*. De politie komt ter plaatse, maar ziet geen letsel. De eerste melding bij Veilig Thuis is een feit, de hulpverlening neemt het over.

Steeds meer partijen betrokken

Maar al snel ligt het weer op het bordje van de politie als de aangiftes zich opstapelen. Van Arie's kant herhaaldelijk, bijvoorbeeld vanwege onttrekking van het ouderlijk gezag. Van Kristina's kant meerdere malen, vanwege bedreiging en stalking. Inmiddels zijn naast politie en Veilig Thuis ook het OM, de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en de Koninklijke Marechaussee betrokken. Terwijl Kristina op een locatie in Amsterdam is ondergebracht, begint Arie hulpverleners lastig te vallen. Zijn taalgebruik wordt agressiever, het aantal bedreigingen neemt toe. Uit een Screening Assessment for Stalking and Harassment (SASH) door de politie Amsterdam blijkt dat het risico gemiddeld is – omdat Kristina in de opvang zit.

Eerder en beter in beeld

'Op dat moment werd het mijn casus, nam ik het over van de politie in Amsterdam', vertelt Judy. 'De bedreigingen waren zo heftig, het gedrag van Arie zo vervelend dat ik besloot de casus in te brengen in het AGO.' Binnen het AGO draait het om hulpverlening, maar ook wordt gekeken naar opsporing, vervolging en berechting. Het AGO is speciaal bedoeld voor casussen die (nog) niet zwaar genoeg voor het Zorg- en Veiligheidshuis, maar wel zorgelijk en slepend. In het AGO zitten vaste medewerkers van politie, OM, Veilig Thuis, de RvdK en de reclassering. En dat biedt voordelen.

Voordelen AGO

Marieke: 'Iedereen in het AGO heeft vanuit zijn eigen functie en organisatie specifieke expertise. Door die kennis voor elkaar beschikbaar te maken,

profiteren we er allemaal van.' Judy: 'Als ik snel iets moet weten over een casus, bel ik bijvoorbeeld Marieke om te horen wat het OM doet. Of ik leg contact met de medewerker van Veilig Thuis zodat er snel een gedragswetenschapper ingezet kan worden. Die korte lijntjes maken dat je actiegericht kunt zijn.'

Juist bij zaken die weleens snel escaleren, zoals in het geval van Kristina en Arie, is het belangrijk dat iedereen op de hoogte is van de actuele situatie, benadrukt Marieke. Zo zorgt zij ervoor dat de officier van justitie tijdens zitting niet alleen hoeft af te gaan op wat er op papier staat, maar op de hoogte is van de meest recente details. 'En neemt het OM een beslissing op ZSM? Dan neem ik contact op met de officier die op dat moment dienst heeft op ZSM. Om informatie over te brengen, maar ook om te wijzen op de mogelijkheid van een gedragsaanwijzing.'

Bij langslappende zaken zoals de casus van Arie en Kristina raken allerlei instanties betrokken. Van het Landelijk Expertise Team Jeugdbescherming (LET JB) tot lokale hulpverleningsinstanties. 'Er is altijd wel iemand binnen het AGO die zo'n organisatie kent en er een lijntje mee heeft. Dat kan ook weleens helpen. Als je iemand aan wilt melden voor een bepaald hulptraject bijvoorbeeld. Je krijgt dingen sneller gedaan doordat je gebruikmaakt van elkaars netwerk.'

Gezamenlijk plan van aanpak

Binnen het AGO wordt besloten in te zetten op drie sporen: veiligheid voor Kristina, een omgangsregeling met het kind en hulp voor Arie vanwege zijn agressie. De wijkagent, de reclasseringsambtenaar, de jeugdbeschermer: iedereen die in gesprek gaat met Arie moet het echter bezuren. Het levert opnieuw een stroom aangiftes op van bedreiging. 'Het werd snel duidelijk dat wat we hadden uitgestippeld, niet ging werken', zegt Marieke. Het gevolg? De casus is zo complex geworden dat wordt opgeschaald naar het Zorg- en Veiligheidshuis. De leden van het AGO verhuizen mee naar dit bredere overleg, zodat geen kennis over de casus verloren gaat.

Zaken blijven in beeld

In het verleden werden Judy en Marieke weleens moedeloos van zaken als die van Arie en Kristina. Judy: 'Dan werd je weer gebeld, maar kon je zo weinig. Had de recherche het te druk. Maar voor slachtoffers van stalking – vaak hele kwetsbare mensen – zijn het geen kleinigheden. Het AGO biedt de kans voor een regiemomentje. Om samen zo'n casus aan te vliegen. Dankzij het AGO blijven zaken die anders onder de radar waren gekomen in beeld. Voorkomen we dat we na een tijdje als er ineens weer na elkaar 30 meldingen binnenkomen, van voren af aan kunnen beginnen. We houden elkaar scherp wat dat betreft.'

Het kan nog beter

Het AGO werkt, daar zijn Judy en Marieke van overtuigd. Toch zijn er ook aandachtspunten. Hoe meet je bijvoorbeeld de effecten van de aanpak van het AGO? 'Dat is niet goed in kaart te brengen. Of in cijfers te vertalen. Terwijl bestuurders daarmee te overtuigen zijn van het nut van het AGO', aldus Judy. Een ander punt is dat systemen onderling niet op elkaar zijn aangesloten. Marieke: "Hoe slaan we gemaakte afspraken op? Nu doet iedereen dat in zijn eigen systeem. Een ondersteuner die dit voor alle partijen zou bijhouden op een centrale plek: dat zou winst zijn. Zeker als deze werkwijze over meerdere basisteams wordt uitgerold.' Zolang het AGO echter niet geformaliseerd is, zien Judy en Marieke dat nog niet zo snel gebeuren.

En Arie en Kristina? Arie zit momenteel vast, maar de feiten zijn vermoedelijk niet ernstig genoeg voor een langere gevangenisstraf. Dat betekent dat Judy en Marieke zich opnieuw zullen buigen over de vraag hoe voor Kristina een veilige constructie te bieden als Arie weer als vrij man rondwandelt. Judy: 'Dit is zo'n stalkingscasus die niet ophoudt en ook niet gaat ophouden. Je moet dus een vinger aan de pols houden.'

*Niet haar/zijn echte naam

4. Conclusies over impact en kwaliteit van vier jaar Veiligheid Voorop!

Dit hoofdstuk gaat in op de belangrijkste conclusies over de impact en kwaliteit van vier jaar Veiligheid Voorop: wat hebben de samenwerkingspartners in die tijd aan inspanningen moeten leveren en wat hebben ze aan waarde kunnen realiseren uit de verbeteracties?

Hoofdstuk 5 gaat vervolgens in op de hoofdlijnen van de uitvoeringspraktijk, aan de hand van zeven rode draden. Hoofdstuk 6 bespreekt de afzonderlijke verbeteracties en de samenhang daartussen.

Dit landelijk overzicht is geen samenvatting, maar aanvullend op de tien onderliggende regiorapporten. Het is ook geen effectrapportage, of managementrapportage over de mate waarin de verbeteracties in de regio's zijn doorgevoerd. Het gaat er om zicht te krijgen wat de verbeteracties aan inspanningen kosten en wat ze aan waarde opleveren.

4.1 Impact: ontwikkelinspanningen

We definieerden impact in hoofdstuk 2 in termen van inspanningen in ontwikkeling en uitvoering. Bij de ontwikkelinspanningen komen drie aspecten naar voren.

1. De 'harde' kant van de afspraken over gegevensdeling, werkprocessen, ict en routekaarten. De inzet daarvoor was een combinatie van beleids- en managementcapaciteit uit de regio (met afstemming in de regionale netwerken) en externe ondersteuning via het Landelijk Netwerk Zorg Straf (regio-ondersteuners en projectleiders). De inzet vanuit de regio's is substantieel, maar past in de reguliere taken van beleidsmakers en managers. Wel komt het bovenop de momenteel hoge werkdruk en legt het beslag op toch al schaarse capaciteit: "het piept en kraakt". De ondersteuning van de regio-ondersteuners en projectleiders vanuit het Landelijk Netwerk Zorg Straf is een noodzakelijke aanvullende, landelijke, (budget)inspanning. Daarbij komt uiteraard de landelijke inspanning op regelgeving, zoals de aanstaande wetswijzigingen rond informatiedeling.
2. *Het investeren in scholing en 'zachte' samenwerkingsfactoren:* een goede samenwerkingscultuur, elkaar en elkaars bevoegdheden kennen, elkaars taal verstaan en leervermogen vanuit praktijkervaringen. In alle regio's wordt dit aspect gezien als noodzakelijke voorwaarde en als de grote winst van vier jaar Veiligheid Voorop.

1. Daarvoor zijn werkbezoeken, trainingen en meeloopdagen georganiseerd. Maar veel moet 'in het werk' gebeuren, door medewerkers die in hun dagelijkse werk een paar stappen extra doen om met een betere samenwerking meer veiligheid voor betrokkenen te realiseren. Zij dragen de beweging.

Deze ontwikkelingsspanningen zijn substantieel en onlosmakelijk verbonden met het dagelijkse werk. Het is daarmee niet goed af te zonderen in termen van extra tijdsinvestering, wel in termen van aandacht en 'mindset'.

2. De *tactische sturing op de verbeterlagen* in de Regionale Netwerken Zorg Straf. Dan gaat het om het inhoudelijk overleg tussen de samenwerkingspartners (met bijbehorende inzet op rollen als voorzitter, secretaris, regionaal ondersteuner) en om het inzetten en aanjagen van de twee punten hierboven: acties op informatiedeling, werkprocessen en samenwerkingscultuur.

De ontwikkeling (en uitvoering) van Veiligheid Voorop in de regio wordt nu door de samenwerkingspartners zelf gedragen. Het zijn geen losstaande projecten, maar ze krijgen als onderdeel van de praktijk vorm.

De samenwerkingspartners in de regio tonen veel eigenaarschap. Nu vraagt dat voor Veiligheid Voorop nog om extra inspanning. Dat blijkt ook uit de ondersteuningsaanvragen die de Regionale Netwerken Zorg Straf in 2022 bij het Landelijk Netwerk Zorg Straf hebben gedaan om de verbeteracties verder te ontwikkelen en de samenwerking beter te verankeren. Daarvoor was in 2022 € 400.000 beschikbaar. De behoefte aan capaciteit/ ondersteuning zal er gezien de stand van zaken in de regio's ook de komende jaren nog zijn.

4.2 Impact: uitvoeringsinspanningen

Dan de uitvoeringsinspanningen. Daarin brengen van de verbeteracties met name Samen op in Acut en de Gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door VT en ZSM meerwerk met zich mee. In beide gevallen ligt het zwaartepunt van dat meerwerk bij VT.

In de *samenwerking tussen VT en ZSM* is dat het meest duidelijk te zien. Vooral de fysieke aanwezigheid vraagt extra inzet en de mate van het meerwerk hangt dan af van verschillende factoren, zoals:

- afspraken over de werktijden waarop VT op ZSM aanwezig is (al dan niet buiten kantooruren, als vanuit ZSM 7x14 uur een beroep wordt gedaan op VT) en onder hoeveel VT's de werktijden onderling verdeeld kunnen worden op één ZSM-locatie
- of VT's voor elkaar kunnen waarnemen en in elkaar systeem kunnen werken (of moeten ze bij elkaar informatie opvragen tijdens hun ZSM-diensten)
- of de VT-medewerker op ZSM ook 'eigen' werk kan doen als er geen HG-ZSM-zaken aan de orde zijn
- of de VT-medewerker zelfstandig kan werken (met de verdachtenmonitor of een bestandenpostbus) of afhankelijk is van anderen op ZSM en dus steeds inzet moet plegen om aangehaakt te zijn.

De kaders voor samenwerking tussen VT en ZSM krijgen in landelijke afspraken steeds verder vorm. Dat gaat van invloed zijn op de inspanning die in de praktijk nodig is om de samenwerking tot een succes te maken. De uitvoeringspraktijk van de afgelopen jaren laat daar al een aantal indicaties voor zien. We geven hier drie voorbeelden, uit twee arrondissementen, die een beeld geven van de benodigde inzet.

- Een uitgebreide evaluatie van een pilot in Noord-Holland (januari - maart 2020): “De inschatting naar aanleiding van de pilot is dat het bij een bezetting van zeven dagen in de week, veertien uur per dag (7x14) gaat om in totaal 2,8 fte voor de drie VT’s gezamenlijk.” De pilot constateert dat 40 procent van die tijd meerwerk betreft (ten opzichte van niet aanwezig zijn op ZSM). “Op basis van de 40 procent aanvullende werkzaamheden, zou het dan gaan om een netto-investering van € 93.865 op jaarbasis aan extra arbeidskosten.”
- In Haaglanden is VT met 2,7 fte vijf dagen per week tussen 8.00 en 17.30 uur aanwezig op ZSM. De VT-medewerkers in het ZSM-team doen op ZSM een deel van de veiligheidsbeoordeling (onderdeel A), die door het regioteam van VT wordt afgemaakt. In hetzelfde arrondissement gaat het voor VT Hollands Midden om ruim 1 fte op ZSM, tussen 8.30 en 17.00 uur. Zij doen daar de hele veiligheidsbeoordeling.

Er zal regionale variatie zijn, maar die zal zich - op basis van de ervaringen uit de afgelopen jaren - doorgaans bewegen tussen de twee en vier fte voor een volledige inzet van VT voor HG-zaken op ZSM. De pilot in Noord-Holland volgend zou het dan landelijk om een aanvullende inzet van een miljoen euro op jaarbasis gaan.

Meerwerk is er ook in Samen op in Acuu, maar daar is de variatie in de uitvoering groter, afhankelijk van de regionale omstandigheden en afspraken, zoals al dan niet samenwerking met een integrale 24-uurscrisisdienst en afspraken over het al dan aanwezig zijn van VT-medewerkers op het politiebureau. Daarover in hoofdstuk 6.4 meer.

Voor het Actie-overleg ligt het meerwerk vooral bij het OM. Omdat de Actie-overleggen veelal op VT-regioniveau worden georganiseerd, betekent dat in veel gevallen een aantal extra overleggen voor het OM. Aangezien de VT’s vaak de voorzitter van het Actie-overleg leveren, zit ook daar meerwerk.

Bij de Samenwerking bij strafbare kindermishandeling is het meerwerk in de uitvoering in ‘harde’ capaciteit beperkt. Maar net als bij de ontwikkelingsspanningen zit hier de grootste impact bij de medewerkers die een verandering in houding en gedrag moeten realiseren. Dat kost tijd en aandacht. Daarbij gaat het voor een belangrijk deel om de al beschreven zachte samenwerkingsfactoren (zie ook ‘rode draad 5’ in hoofdstuk 5).

4.3 Van ontwikkelen en uitvoeren naar verankeren

Na vier jaar Veiligheid Voorop valt intensief samenwerken op de samenloop zorg-straft niet meer weg te denken uit de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het hoort bij de taak van de samenwerkingspartners. Die taak is ontwikkelgericht (blijvend verbeteren) en uitvoeringsgericht. Met name voor VT, maar ook voor de andere partners, brengt dit meerwerk met zich mee dat niet of niet altijd onder de bestaande opdracht en financiering valt. We krijgen nu in de regio’s zicht op wat er aan inspanningen en inzet nodig is. Daarmee kunnen voorstellen worden geformuleerd voor het formaliseren en financieren van de vroegtijdige samenwerking, zoals die in de verbeteracties vorm krijgt. Dat is ook nodig. Verschillende VT’s geven aan zonder expliciete opdracht en financiering dit meerwerk niet te kunnen financieren uit hun huidige p*q-financiering. Dat speelt niet alleen bij VT, met als in het oog springend voorbeeld het OM dat in regio’s met meerdere VT’s de samenwerking op bijvoorbeeld meerdere Actie-overleggen moet vormgeven.

Voor alle verbeteracties en de samenwerking in de Regionale Netwerken Zorg Straf geldt bovendien dat ook de verankering extra tijd en inzet kost op operationeel, tactisch en strategisch niveau. Dan gaat het om:

- duidelijke afspraken over informatiedeling en werkprocessen
- blijvend leren, met (gezamenlijke) scholing en training, werkbezoeken en meeloopdagen, evaluaties, ‘terugdraaisessies’, casusreviews en andere vormen van lerend netwerken
- ontwikkelen, aanscherpen en aansturen van de samenwerking en de verbeteracties in de regionale netwerken.

Om Veiligheid Voorop tot een blijvend succes te maken, moet het leren van en investeren in de *gezamenlijke* aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling een kerntaak van de samenwerkingspartners in de regio worden. Daar zal blijvend aandacht voor moeten zijn.

4.4 Kwaliteit: bijdrage aan veiligheid

We definieerden kwaliteit in hoofdstuk 2 in termen van waarde: hoe laat de praktijk zien of de verbeteractie goed werkt?

De samenwerkingspartners zijn zonder uitzondering enthousiast over de ervaringen met vroegtijdige samenwerking in Veiligheid Voorop als het gaat om het bereiken van meer veiligheid: “*we weten elkaar beter te vinden*” en “*samen kom je tot een betere duiding van de onveiligheid en tot afgestemde veiligheidsmaatregelen*”. Dat komt de veiligheid ten goede: “*je kunt gewoon beter werk leveren.*”

Naarmate de samenwerking verbetert, wordt de aanpak op de veiligheid in gezinnen versterkt. Er wordt sneller de juiste hulp ingezet, zaken blijven niet onnodig lang liggen omdat organisaties op elkaar wachten en de afweging tussen staf en zorg wordt explicieter gemaakt. “*De frustratie van het niet-samenwerken zijn we kwijt.*” Veiligheid Voorop betekent daarin belangrijke voortgang.

In de Regionale Netwerken Zorg Straf wordt vormgegeven aan de aansturing en het ‘blijven leren en verbeteren’. Dat gaat stap voor stap, maar in elke regio gestaag. De samenwerkingspartners slagen er daarmee in de verbeteracties ook praktisch en pragmatisch (en niet bureaucratisch) door te voeren. Dat versterkt het eigenaarschap en de effectiviteit.

De samenwerkingspartners in de regio zijn ervan overtuigd dat Veiligheid Voorop zorgt voor een betere vroegtijdige samenwerking in zorg en straf. En dat dat bijdraagt aan meer veiligheid in gezinnen en voor betrokkenen. Die overtuiging wordt onderbouwd met positieve geluiden uit de praktijk en is terug te zien in een aantal casusreviews.

De beschikbare kwantitatieve informatie laat effecten zien op de beschikbaarheid en kwaliteit van de informatie over een zaak en op betere acceptatie van maatregelen en hulp door betrokkenen.

4.5 Vier jaar regionale uitvoering van Veiligheid Voorop in vier statements

We weten uit onderzoek dat een zo vroegtijdig mogelijke gezamenlijke aanpak escalatie of herhaling van huiselijk geweld en kindermishandeling kan voorkomen. Het Verwey-Jonker Instituut constateert in haar onderzoek *Kwestie van Lange Adem* dat goede samenwerking een belangrijke succesvoorwaarde is, evenals een langdurige inzet. Tenslotte kan het falen in de samenwerking ertoe leiden dat geweldsproblematiek voortduurt en er in de hulpverlening meer druk en wachtlijsten ontstaan.

Dat is ook de ervaring in de regio's: Veiligheid Voorop kost aan de voorkant aanvullende ontwikkel- en uitvoeringsinspanningen, maar zorgt voor een betere aanpak en meer veiligheid voor betrokkenen. Dat is niet alleen maatschappelijke winst, maar op termijn wellicht ook winst als het gaat om de benodigde inzet.

We vatten dat tenslotte samen in vier statements:

1. Veiligheid Voorop werkt. Het helpt professionals hun werk beter te doen. De inspanningen daarvoor zijn in termen van benodigde capaciteit en middelen beperkt en ze leveren veel op in termen van samenwerkingscultuur en professionele vorming.
2. De samenwerkingspartners zetten in Veiligheid Voorop belangrijke stappen naar meer veiligheid voor betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling.
3. Het eigenaarschap bij de samenwerkingspartners in de regio is groot, maar de uitvoeringspraktijk van Veiligheid Voorop is nog zeker niet verankerd. De komende jaren is voorzetting van aanvullende investeringen - zoals ook gepleegd in de afgelopen vier jaar - nodig.
4. De samenwerkingspartners moeten de *gezamenlijke* aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en de samenwerkingsinspanningen die daarvoor nodig zijn als een kerntaak gaan zien.

Uit de praktijk. Video-verslag Veiligheid Voorop voor Jasper

<https://vimeo.com/477164272>

Uit de praktijk. Samen op in Ac uut Gooi en Vechtstreek (Midden-Nederland)

<https://vimeo.com/725653772>

Uit de praktijk. Video: het Actie Gericht Overleg Haaglanden en Hollands Midden

---

<https://media.om.nl/MediaSite/Play/60e85733962646e99eec9123cfce41f71d>

5. Overzicht: zeven rode draden uit de regionale uitvoeringspraktijk

Eerst een open deur: er zijn regionale verschillen in randvoorwaarden, uitvoering en ontwikkeling van de verbeteracties van Veiligheid Voorop. Dat is uiteraard inherent aan het leggen van de aansturing van de ontwikkelagenda in de regio's.

Tegelijk staan politiemensen, VT-medewerkers, Officieren van Justitie, Raadsonderzoekers en reclasseringsmedewerkers overal voor dezelfde soort praktische vragen om beter samen te werken in het tegengaan van huiselijk geweld en kindermishandeling en de veiligheid in gezinnen te verbeteren.

Voordat we de afzonderlijke verbeteracties van Veiligheid Voorop bespreken, komen we tot zeven overkoepelende rode draden over Veiligheid Voorop.

Rode draad 1

De waarde van vroegtijdige samenwerking zorg- straf wordt overal in de praktijk ervaren ...

Professionals zijn enthousiast over de ervaringen met vroegtijdige samenwerking. Het helpt hen om voor (en met) betrokkenen en gezinnen beter werk te doen. Dat uit zich in elkaar sneller vinden, beter gebruik maken van elkaars expertise en effectiever handelen. De ontwikkelagenda doet wat wordt beoogd.

Er is vooral kwalitatieve informatie die daarop wijst, zoals bijvoorbeeld verschillende casusreviews in de regiorapporten laten zien: professionals "*weten elkaar beter te vinden*", er is "*meer begrip voor elkaars werk*", "*samen kom je tot een betere duiding van de onveiligheid en tot afgestemde veiligheidsmaatregelen*". Dat komt de veiligheid ten goede: "*je kunt gewoon beter werk leveren.*"

De gevallen waar verbeteracties zijn geëvalueerd met kwantitatieve informatie over aantallen zaken, doorlooptijd en inzet (zoals de pilot op ZSM in Noord-Holland, Samen op in Acut in Zuid-Limburg, of de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling in Noord-Nederland) laten zien dat er ook in kwantitatieve zin resultaten zijn. Het gaat dan met name om meer beschikbare en verrijking van informatie vanuit de verschillende

betrokken organisaties en betere acceptatie van maatregelen en hulp door betrokkenen.

“We kunnen allemaal los van elkaar ons eigen ding doen maar in de wederzijdse afhankelijkheid vind ik het van onschatbare waarde.” (Oost-Brabant)

Rode draad 2

... en draagt bij aan veiligheid

In het voorwoord kwam al aan de orde dat het in dit rapport veel gaat over samenwerking. Maar samenwerking is geen doel op zich. Meer veiligheid voor betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling is dat wel.

Zoals het Verwey-Jonker Instituut laat zien in het rapport *Kwestie van Lange Adem: kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen?* is samenwerking tussen de betrokken organisaties een belangrijke factor om dat doel te bereiken.

“Kwestie van Lange Adem laat zien dat we op de goede weg zijn ... Partnergeweld en kindermishandeling in gezinnen neemt duidelijk af als zij gemeld zijn bij Veilig Thuis. ... Tegelijkertijd laat het onderzoek zien dat we er nog (steeds) niet zijn. ... Het is nog niet vanzelfsprekend dat de inzet van partners uit zowel hulpverlening, zorg, onderwijs, politie en justitie op elkaar is afgestemd. ... Het gaat erom dat alle professionals zich verantwoordelijk voelen voor de veiligheid in een gezin en niet alleen de professionals van

Veilig Thuis of de vrouwenopvang of de jeugdbescherming.” (Kwestie van lange adem, Verwey-Jonker Instituut licht de werkende elementen toe vanuit het onderzoeksrapport, 2020).

Het is een grote frustratie in het werk van professionals: langs elkaar werkende organisaties. Professionals die niet goed op hoogte zijn van elkaars inzet, of wanneer onduidelijk is wie er ‘aan zet’ is. En ondertussen verbetert de veiligheid in een gezin niet, zeker niet structureel. Daarvan laten de regiorapporten in casusreviews een aantal voorbeelden zien, naast voorbeelden waarin het wel goed werkt.

In de regio's komt duidelijk naar voren dat wanneer de verbeteracties vorm krijgen, de aanpak op de veiligheid in gezinnen wordt versterkt. De vanzelfsprekendheid waarvan het Verwey-Jonker Instituut in bovenstaand citaat spreekt is nog niet bereikt, maar Veiligheid Voorop zet daarin belangrijke stappen.

“De frustratie van het niet-samenwerken zijn we kwijt. Het is mooi om te zien: de lijnen zijn kort, er wordt gecommuniceerd en men is snel bij elkaar op de lijn. Vier jaar geleden was dat nog allemaal zwaar en moeilijk.” (Oost-Nederland)

Rode draad 3

De uitvoering van Veiligheid Voorop is nog volop in ontwikkeling

De voortgang en waardering van de verbeteracties verschilt per regio. *Samen op in Acuu*t evolueert verschillend, van een vaste bezetting op de politiebureaus door VT, tot beschikbare flexibele werkplekken of afspraken over telefonische betrokkenheid van VT bij incidenten. Het *Actie-overleg* varieert in frequentie en statuur. De *samenwerking op HG door VT en ZSM* kent met name door de knelpunten rond informatiedeling verschillen in de uitvoering. En de *Samenwerking bij strafbare kindermishandeling* bevindt zich in verschillende stadia.

Met name over *Samen op in Acuu*t en het *Actie-overleg* wordt verschillend gedacht, met als achterliggende vraag: heb je dat als aparte structuur of als vast overleg nog nodig op het moment dat de vroegtijdige samenwerking in het reguliere werk goed is ingebed? Of worden deze verbeteracties juist een herkenbaar onderdeel van die reguliere werkwijze? Het antwoord verschilt per regio.

We zien ook verschillende aanpakken in de regionale uitvoering van de ontwikkelagenda, grofweg in twee varianten:

- een projectmatige aanpak: ervaring opdoen in pilots, om die vervolgens uit te breiden naar een groter werkgebied of naar het reguliere werkproces
- een programmatische aanpak: direct vanuit het reguliere werkproces de verbeteracties inzetten, met werkprocessen, werkinstructies, routekaarten, bewustwording, werkbezoeken en 'kleine stapjes' als belangrijke elementen.

Mengvormen komen ook voor: een regio kiest voor pilots op de ene verbeteractie en programmatische inzet op een andere. Er zijn weliswaar regionale verschillen in de uitvoering, maar het idee achter de vroegtijdige samenwerking ontplooit zich overal 'volgens het boekje': onafhankelijk van hoe ze worden uitgevoerd per regio, ze helpen om de vroegtijdige samenwerking vorm te geven, te structureren en te borgen.

In alle regio's klinkt als conclusie: er is nog veel werk te doen om de vroegtijdige samenwerking zorg-straft in het reguliere, dagelijkse werk - 'tussen de oren' - te krijgen. De uitvoering van Veiligheid Voorop is volop in ontwikkeling.

“Je moet blijven prediken, zodat het onder de aandacht blijft van de collega's.” (Rotterdam-Zuid-Holland-Zuid)

De regionale verschillen in uitvoering zijn voor een belangrijk deel constructief, omdat de uitvoering dan past op de maat van de regio. Deels vormen de regionale verschillen een afbreukrisico op de kwaliteit of voortgang van de verbeteractie. Daar kan vanuit landelijk niveau op twee manieren bij ondersteund worden. Ten eerste met duidelijke randvoorwaarden, zoals de aankomende wetwijziging over gegevensdeling en verandering in de positie van VT op ZSM. En ten tweede door ondersteuning te faciliteren, zoals de inzet van regionale ondersteuners vanuit het LNZZS, het organiseren van de landelijke werkgroep van de voorzitters van het Actie-overleg, of de landelijk georganiseerde scholingsprogramma's huiselijk geweld op ZSM.

*“Het drijft op goodwill van de organisaties en de deelnemers. Dat maakt het nog kwetsbaar. ... Je kan niet 123 afspraken implementeren en niet alles is even relevant voor iedereen. Het is soms nog wel zoeken: hoe gaan we dit werkend krijgen binnen de diverse geledingen?”
(Oost-Nederland)*

Rode draad 4

Samenwerkingspartners tonen eigenaarschap, verankering vraagt tijd en inspanning

De verbeteracties worden door de samenwerkingspartners van Veiligheid Voorop niet als externe projecten opgepakt, maar doorgaans in eigen beheer uitgevoerd, soms met ondersteuning vanuit het Landelijk Netwerk Zorg Straf.

Dat heeft twee gevolgen. Het heeft ten eerste in de meeste regio's vrij lang geduurd voordat de verbeteracties op gang kwamen. Maar - en dat is het tweede gevolg - als het dan staat, is het ook van de organisaties zelf.

De (resultaten van de) ontwikkelagenda vervolgens stevig verankeren in het reguliere werk kost tijd en inspanningscapaciteit. Het gaat bij de capaciteit om twee aspecten: 1. het beschikbaar hebben van voldoende menskracht, of ruimte in de bezetting om hier aandacht aan te besteden en 2. hoe betrek je de 'achterban' in de eigen organisatie, hoe krijg je de organisatie echt mee? Wat zijn daarvoor de goede handvatten en wie zijn dan sleutelfiguren?

We zien dat regio's waar in het RNZS de deelname vanuit alle organisaties goed loopt en voldoende mandaat heeft, die verankering ook beter vorm krijgt.

“Veiligheid Voorop werkt, maar we moeten ons realiseren dat het tijd kost om het van beleid naar uitvoering te brengen, om het overal in de praktijk werkend te krijgen. Genoeg beschikbare uitvoeringscapaciteit blijft daarbij een kwetsbaar punt.” (Limburg)

Rode draad 5

De 'zachte' samenwerkingsfactoren zijn cruciaal

De verbeteracties van Veiligheid Voorop richten zich op (het verbeteren van) het gezamenlijk werkproces bij samenloop van zorg en straf in situaties van onveiligheid bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Om die verbetering te realiseren zijn niet alleen afspraken en organiserend vermogen nodig, maar ook een goede samenwerkingscultuur tussen de betrokken organisaties en hun professionals.

'Zachte' samenwerkingsfactoren zijn cruciaal om tot een effectieve vroegtijdige samenwerking tussen zorg en straf te komen. Het gaat om een goede verbinding en om collegialiteit:

- houding en gedrag van professionals: een goede aanspreek- en samenwerkingscultuur
- elkaar kennen, elkaars taal verstaan, elkaars bevoegdheden kennen, verwachtingen naar elkaar uitspreken en bij elkaar steeds checken of is gedaan wat is afgesproken
- leervermogen vanuit praktijkervaringen.

“Elkaar kennen is key.” (Noord-Holland)

Dat klinkt eenvoudiger of voor de hand liggender dan het is. In alle regio's wordt dit aspect van elkaar kennen, weten wat je aan elkaar hebt, elkaar kunnen vertrouwen (in de zin van: als ik jou of jouw organisatie bij dit gezin betrek, weet ik dat er het goede gebeurt) genoemd als grote winst van vier jaar Veiligheid Voorop.

Het kost tijd om dat op te bouwen. Niet omdat professionals wantrouwend zijn ten opzichte van elkaar, maar omdat ze zich verantwoordelijk voelen voor wat er met een gezin gebeurt en ze er op moeten kunnen vertrouwen dat het betrekken van een andere organisatie tot de goede vervolgstappen leidt. Een politieagent laat na een incident een gezin niet 's nachts om drie uur achter als hij of zij er niet zeker van is dat er een andere organisatie staat om herhaling of escalatie van geweld te voorkomen en de eerste stappen naar hulpverlening te zetten.

Daarom spreekt Hameeda Lakhoo in het voorwoord over professionele moed: de moed om verantwoordelijkheid te delen. En niet te schuwen, of exclusief bij je te houden. Dat vraagt moed, zeker in stressvolle situaties, waarin sprake is van acute onveiligheid.

“Wat een enorme kans is, is dat we veel meer aan de voorkant werken met de netwerkpartners. Niet dat de politie er bij een incident eerst alleen voor staat en er na verloop van tijd een melding naar VT gaat. Die vroegtijdigheid is nu geregeld en geborgd in het crisisproces. Binnen 24 uur zijn partners betrokken en gaan acties sneller door.” (Limburg)

Rode draad 6

‘Harde’ randvoorwaarde en versturende factor is informatiedeling

De problemen rond de informatiedeling bij de verbeteracties komt in alle regio's als versturende factor terug. Regio's spreken van “pleisters plakken”, waarbij in verschillende regio's afspraken zijn gemaakt, maar waarbij ook voortdurend discussie is over wat wel en niet gedeeld mag worden en wanneer dan. Die discussie heeft inmiddels voor wat betreft de informatiedeling tussen VT en de strafrechtketen tot een traject richting wetswijziging geleid. Dat moet de duidelijkheid gaan geven die nodig is om een weer verder te gaan met de ontwikkeling van een aantal verbeteracties.

Rode draad 7

Leren uit de praktijk werkt

In de meeste regio's spelen de Regionale Netwerken Zorg Straf een belangrijke rol in de aansturing van de verbeteracties en in de verbinding tussen de samenwerkende organisaties op strategisch-tactisch niveau. Veel van de regionale netwerken hebben in de beginjaren van Veiligheid Voorop moeite gehad om goed te bepalen waar ze wel en niet van zijn en wat voor hen - als netwerk zonder formele bevoegdheden - een effectieve manier van werken is.

Inmiddels is de sturing op de verbeteracties overal goed opgepakt en besteden de meeste netwerken de nodige aandacht aan het leren uit de praktijk op de verbeteracties en de vroegtijdige samenwerking, onder meer aan de hand van casusreviews. Dat gebeurt ook in de (zelf)evaluaties van de verbeteracties door de professionals. In de praktijk werkt dat goed om de aansturing van de vroegtijdige samenwerking gaandeweg - 'in het werk' - te blijven verbeteren.

Een belangrijk vraagstuk voor de regionale netwerken blijft hoe vanuit Veiligheid Voorop de link te maken met het lokale veld, met bestuurlijke gremia en naar praktische effectiviteit. De regionale netwerken beschikken immers niet over een vaste ondersteuningsstructuur of beleidscapaciteit om dat vorm te geven. In veel regio's helpt het dat er ondersteuning vanuit het LNZZ beschikbaar is en dat projectleiders GHNT (overgaand in het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming) en/of de Zorg- en Veiligheidshuizen aansluiten bij het regionaal netwerk.

Uit de praktijk. De samenwerking VT en ZSM in Oost-Brabant in twee casussen

Tekst Dryske Roovers, Roovers Advies en Projecten

In september 2020 startte Veilig Thuis Zuidoost-Brabant (hierna: VT) met een pilot waarin ze deelnemer werden van de ZSM-werkwijze. Inmiddels maken zij vijf dagen per week onderdeel uit van deze samenwerking. En dat werkt. Ingrid Dijkstra en Boukje Dreesen, VT-frontoffice medewerkers, vertellen over de meerwaarde van deze samenwerking aan de hand van (geanonimiseerde) casussen die zij als successen ervaren.

De werkdag van Ingrid start met een zaak waarin moeder Jolanda en dochter Esmee (21 jaar) zijn aangehouden vanwege het bezit van grote hoeveelheden drugs. Ze wonen in een vervuilde en gevaarlijke woning met sporen van harddrugs(gebruik). Er zouden nog drie minderjarige kinderen op het adres wonen. Ingrid: “De politie was van mening dat de woning onbewoonbaar was voor minderjarigen. Maar bij navraag bleek dat niemand wist waar de kinderen verbleven en of zij hadden gezien dat hun moeder en zus waren opgepakt.” De politie had nog geen zorgmelding opgemaakt, omdat de politie tot dan toe vooral bezig was met vervolgen van het strafbaar feit. Ingrid: “Niet onlogisch, wel zonde. Als we niet op ZSM zijn om op de zorgmelding te wijzen, duurt het soms dagen voordat deze bij VT landt, en soms ook helemaal niet.” Met een zorgmelding kan Ingrid haar informatiesystemen checken en contact opnemen met betrokkenen. Ingrid: “Deze informatie kan heel waardevol zijn. Zowel voor het ondersteunen van politie om gerichte vragen te stellen tijdens verhoor als voor het (vervolg) advies voor afdoening en vervolginzet.”

Géén zicht op veiligheid

Uit het systeem blijken meerdere VT-meldingen van Jolanda en haar kinderen, waarvan de laatste een jaar terug is doorgeleid naar de hulpverlening. Ingrid belt de wijkagent die bij de arrestatie was en de betrokken hulpverlener. Ook zij weten niet waar de kinderen zijn. Ingrid: “de hulpverlener bleek ook na twaalf maanden nog altijd niet in de woning te zijn geweest omdat moeder dit weigerde. Er was dus al lange tijd géén zicht op veiligheid.” Ingrid overlegt met de Raad voor de Kinderbescherming en Reclassering Nederland. Dat helpt bij het vormen van een advies aan de officier van justitie.

Iedere organisatie heeft hetzelfde doel: gepaste zorg en straf

Met de informatie die zij verzameld heeft, neemt Ingrid deel aan een tussentijdse briefing op de ZSM. Het OM wil inmiddels Jolanda en Esmee heenzenden. Maar omdat er nog geen veiligheidstaxatie is aangeleverd over de minderjarige kinderen wordt het advies van Ingrid, om het afdoeningsbesluit uit te stellen, gevolgd.

Aan het eind van de dag laat de hulpverlener weten dat de kinderen zijn ondergebracht. Jolanda en Esmee mogen naar huis en er is gedwongen kader aangevraagd voor het gezin. Er zijn sindsdien geen nieuwe VT meldingen van het gezin binnengekomen. Ingrid: “Ik ben heel tevreden met het verloop in deze zaak. Blij dat ik vanuit mijn perspectief kon zorgen voor voldoende aandacht voor de minderjarige kinderen in het gezin.”

“En daar zit het hem precies in, dat je op het juiste moment met de voorkennis vanuit je organisatie en jouw expertise kan zorgen dat een betrokkene de juiste aandacht krijgt op het moment dat er belangrijke beslissingen worden genomen”, aldus Boukje. Ze zet haar opmerking kracht bij met het voorbeeld van Agnes (31 jaar). Zij werd door haar partner Janusz zeer zwaar mishandeld en met de dood bedreigd. Ze vluchtte en deed aangifte, waarna Janusz werd aangehouden en op de verdachtenmonitor verscheen op een recente ZSM-werkdag van Boukje.

De veiligheidsinschatting is een gezamenlijke verantwoordelijkheid

Boukje: “De veiligheid was voor Agnes vooral afhankelijk van haar verblijfplaats en of en wanneer Janusz weer vrij zou komen. Het OM zocht mij direct op om - terwijl de strafrechtelijke zaak tegen dhr. werd voorbereid - zo snel mogelijk zicht te krijgen op de wensen en mogelijkheden van Agnes om al dan niet blijvend terug te keren naar Polen. Dit heeft directe invloed op de veiligheidsinschatting.” Terwijl Boukje contact heeft met Agnes en met de hulpofficier van justitie overlegt over de mogelijkheden van een huisverbod, stelt de reclassering een negatief schorsingsadvies van de voorlopige hechtenis op, voor de voorgeleiding van Janusz. Tegelijkertijd is Team Crisisbeheersing (TBC) van de politie ingezet. Zij voeren een dreigingsanalyse uit brengen een beschermingsadvies uit; een andere, geheime, verblijfplaats voor Agnes, voordat Janusz wordt heengezonden. Boukje bespreekt dit advies vervolgens met Agnes en maakt veiligheidsafspraken. Agnes krijgt bij uitvoering hiervan hulp van haar woon- en werk coördinator in Nederland. Boukje: “De veiligheidsinschatting is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In de ZSM-samenwerking is heel goed te merken dat dat besef en bijbehorend proces inmiddels echt is ingezet”.

In deze zaak was voor de veiligheid nauwe afstemming en communicatie ontzettend belangrijk. Boukje: “Het was heel fijn dat de netwerkpartners Veilig Thuis goed wisten te benutten en dat we in de samenwerking dusdanig snel hebben kunnen afstemmen dat we niet op elkaar hebben hoeven wachten”. Terwijl de raadkamer voor meneer werd voorbereid, kon Boukje met CCB zorgen voor een veiligheidsplan. Boukje: “Daar heeft Agnes profijt van gehad. Ze had snel duidelijkheid over wat er nodig was en kreeg tijd om hierbij hulp te vragen. Voor dit soort zaken, waarbij zorg en straf oog hebben voor elkaar, doe ik het echt!”.

Winst: elkaar kennen en kunnen vinden

Grote winst van ZSM zit volgens Boukje en Ingrid in het feit dat de professionals uit de keten elkaar op de ZSM-werkvloer zien. Dat ze met elkaar werken en met elkaar leren. Ingrid: “Doordat we elkaar vaker zien, met elkaar zaken doorlopen, leren we ook elkaars werk beter kennen en komt er meer begrip voor uitdagingen en beperkingen.” Boukje: “Wat echt helpt zijn succeservaringen. Dan merk je wat samenwerken met zorg- en strafpartners oplevert voor de betrokkenen en dat maakt het werk leuk. Het werken vanuit één locatie werkt letterlijk en figuurlijk drempelverlagend.”

De namen van de betrokkenen zijn niet hun echte namen.

Uit de praktijk. Verbreding van de samenwerking zorg- straf in het Zorg- en Veiligheidshuis in Hart van Brabant

Tekst: Rick Steggerda, Nationale Politie

Heidi Crielaard is meer dan 20 jaar werkzaam bij de Politie. Al van meet af aan merkt ze dat haar hart niet bij strafrecht alleen ligt. 'Ik heb bij Zeden gewerkt. En als wijkagent op jeugdproblematiek. De zorg is in mijn werk nooit ver weg geweest en ik wilde me daar verder in ontwikkelen. Zodoende ben ik in het Zorg- en Veiligheidshuis terechtgekomen namens de Politie.'

Werkwijze

Het Zorg- en Veiligheidshuis waar Heidi werkt staat in Tilburg, onderdeel van de eenheid Zeeland-West-Brabant. In Tilburg hebben ze een specifieke werkwijze, vanuit de politie. Er zijn 7 collega's binnen het Zorg- en Veiligheidshuis die alle politiemeldingen met een zorg- en veiligheidscomponent lezen: 5 seniors en 2 ondersteuners. De seniors hebben specifieke thema's waar ze casusinhoudelijk op werken. De ondersteuners zijn voornamelijk verantwoordelijk voor het leesproces en de zorgmeldingen. Heidi is een van de seniors en ze richt zich op Huiselijk Geweld, Kindermishandeling en Stalking.

Heidi: 'Alle meldingen zijn bij ons gedekt en geborgd. Via speciale querylijsten lezen wij alle meldingen. Een ieder heeft daarin zijn specifieke thema's. Eén keer in de week heb ik op dinsdag Actie-overleg met de netwerkpartners: het Openbaar Ministerie, Reclassering, Veilig Thuis en wij,

de Politie. Daar bespreken we alle casuïstiek Stalking en zorgelijke Huiselijk Geweld-zaken. Via het risicoinschattingsformulier SASH is bepaald of een stalkingcasus hoog, midden of laag urgent is. Alle hoog en gemiddeld urgente zaken bespreken we op die dinsdag sowieso. Dan gaan we bekijken: kennen we deze mensen? Zit er hulp op? Is dat nodig? Wat voor hulp is hier nodig om het niet fataal te laten aflopen? En dan maken we een (ZSM-) scenario met elkaar. Kiezen we de strafrechtroute of de zorgroute? Of doen we een tweesporenbeleid en richten we ons op beiden? Dit alles vanuit de centrale vraag: hoe maken we het veilig voor het slachtoffer? Wij schrijven een advies en zetten dat in het systeem. Dan kunnen ze op de ZSM-tafel dit advies lezen.'

Voordelen

Het behandelen van zorgmeldingen is zo volledig geborgd binnen het Zorg- en Veiligheidshuis, zodat er snel geschakeld kan worden met in- en externe partners. De basisteams kunnen vanwege de capacitaire druk dit leesproces niet dagelijks borgen. Tevens worden de meldingen nu ingelezen door collega's met kennis en expertise op het gebied van Zorg- en Veiligheid.

Heidi: 'Het fundament van deze werkwijze schuilt in het fysiek samenhuizen van de verschillende partners in het Zorg- en Veiligheidshuis: OM,

Reclassering, Veilig Thuis, Raad voor Kinderbescherming, GGD, Politie en verschillende zorginstellingen. Ik loop naar boven en er is meteen warm contact met Veilig Thuis. We kunnen zo snel triageren en op de juiste manier in een casus samenwerken. Of het nu een actieoverleg of een kort werkvloercontact betreft, we delen informatie met elkaar en hebben dezelfde doelstelling. We zijn geen eilanden, maar één geheel. Het grote voordeel van deze manier van werken is het zorgvuldige maatwerk dat we kunnen leveren en dat is essentieel bij deze zaken. Geen relatie en geen huishouden is hetzelfde.

Belangrijk is ook dat er in ons politieteam allemaal mensen werkzaam zijn met feeling voor deze materie; je moet een bepaalde affiniteit en gevoeligheid hebben voor dit werk. Maar het allergrootste voordeel zit op menselijk vlak: we kunnen door in een vroeg stadium maatwerk bieden heel vaak escalatie voorkomen. We pakken meer de voorkant en zo ontstaan er minder complexe casussen.'

Het is in Tilburg gelukt om het aantal meldingen op Verwarde Personen te halveren: 1800 in dit district tegenover 3500 meldingen in naburige districten. Er is ook sprake van minder recidive.

6. De verbeteracties

In dit hoofdstuk komen de verbeteracties en de samenhang daartussen aan bod. We geven per verbeteracties steeds een algemeen beeld en vervolgens aan de hand van de indicatoren op ontwikkelingspanningen, uitvoeringsinspanningen en waarde een overzicht van de bevindingen.

6.1 De verbeteracties: samenhang, kennisontwikkeling en blijven verbeteren

In het vorige hoofdstuk kwam aan de orde dat een aantal regio's kiest voor een projectmatige aanpak om de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop vorm te geven en dat andere regio's kiezen voor een meer programmatische aanpak, waarbij de verbeteracties organisch in het bestaande werk worden opgenomen.

Die verschillen in aanpak hebben uiteraard gevolgen voor de aansturing van de verbeteracties, maar voor de verwachtingen over de **samenhang tussen verbeteracties** lijkt het niet zoveel uit te maken. Die samenhang wordt met name gezien op twee punten.

Als de vroegtijdige samenwerking zorg-straft in de dagelijkse praktijk goed loopt (met name aan de hand van de opgedane praktijk in *Samen op in Acuu*t en de *Aanpak HG door VT en ZSM*), zijn dan aparte werkprocessen of een vast overleg als het Actie-overleg nog nodig? Of is de vroegtijdige samenwerking dan onderdeel van het reguliere werk? Daar wordt verschillend over gedacht.

In veel regio's wordt onderlinge versterking ervaren tussen de *Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling* en de andere verbeteracties, met name bij het *Actie-overleg*.

“Vaak heb je aan de bestaande werkstructuren genoeg. Alle organisaties in Veiligheid Voorop hebben een duidelijke taak en we weten elkaar vinden. Je kan dat pragmatisch maken, je hoeft niet overal een projectgroep voor op te richten. Maar dan moet je wel nieuwe mensen daar steeds in meenemen.” (Noord-Holland)

Het **Regionaal Netwerk Zorg Straft** (RNZS) zorgt voor betere contacten, een hechter netwerk tussen de samenwerkingspartners, meer begrip voor elkaars inzet en expertise. We stelden in het vorige hoofdstuk dat deze 'zachte' factoren van groot belang zijn in een betere samenwerking. De ontwikkelagenda is daar een goed vehikel voor.

In alle Regionale Netwerken Zorg Straft wordt, soms met ondersteuning vanuit het Landelijk Netwerk Zorg Straft, aan de hand van casusreviews en (proces)evaluaties vormgegeven aan het leren uit de praktijk.

Het **'lerend netwerk'** wordt steeds meer een sleutelbegrip voor de RNZS'en. In veel regionale netwerken speelt nog wel de vraag hoe de leereffecten van het regionale netwerk *“tussen de oren van de achterban”* van de verschillende organisaties te krijgen.

6.1.1 Ontwikkelingspanningen

Afspraken over afstemmen en delen van informatie

Gezamenlijke training, intervisie, deskundigheidsbevordering

Er is (veel) meer aandacht gekomen voor huiselijk geweld en kindermishandeling en voor de opgave beter samen te werken. De Visie Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid speelt daarin een belangrijke rol.

Regionale afspraken opstellen over informatiedeling vraagt veel tijd en inzet. Afspraken daarover verschillen per verbeteractie. De aankomende wetswijziging gaat uiteraard zorgen voor een nieuwe situatie als het gaat om de situatie bij VT in relatie tot de strafrechtpartners. Tegelijk is die inzet niet goed afzonderlijk te kwalificeren, omdat die inzet (op beleids- en managementniveau) wordt ervaren als onderdeel van het reguliere werk, niet als meerwerk.

De HG-trainingen binnen de politie - met betrokkenheid van VT - en de trainingen voor ZSM worden veel ingezet. Steeds vaker is sprake van gezamenlijke deskundigheidsbevordering over de grenzen van de eigen organisatie, zoals meeloopdagen, werkbezoeken en casusreviews of 'terugdraaisessies'.

6.1.2 Uitvoeringsinspanningen

Inverdieneffecten tussen verbeteracties

Inverdieneffecten met andere werkstromen

Meer- of minderwerk

Knelpunten informatievoorziening

Extra inzet nodig om informatie

beschikbaar te maken

Het is nog te vroeg om uitspraken te doen over de inverdieneffecten vanuit de samenhang tussen de verbeteracties. Daarvoor zijn ze nog niet overal even ver ontwikkeld. Een aantal regio's ervaart dat een goede vroegtijdige samenwerking (bijvoorbeeld aan de hand van Samen op in Actie of op ZSM) zorgt voor minder casusinstroom op het Actie-overleg. Maar dat is zeker niet overal het geval.

De samenhang van de verbeteracties levert geen meer- of minderwerk op (ten opzichte van de inspanningen voor de afzonderlijke verbeteracties). Wel kost het deelnemen aan het RNZS tijd, met name voor een eventuele vaste voorzitter. Knelpunten of extra inzet rond informatievoorziening spelen vooral in de afzonderlijke verbeteracties.

“In het begin van de samenwerking was er over en weer nog wel het idee dat partners zich op elkaars werkterrein gingen begeven. Maar dat soort weerstand is binnen de werkgroep weggenomen en kristalliseerde zich in de praktijk als vanzelf uit, bijvoorbeeld door samen de routekaart stalking te ontwikkelen.” (Oost-Nederland)

6.1.3 Waarde

Verbetering in de praktijk
Ervaringsdeskundigheid
Gezamenlijk leerproces in RNZS

Zoals in ‘rode draad’ 1 en 2 in hoofdstuk 5 aan de orde kwam, zijn de regio’s overtuigd van de waarde van Veiligheid Voorop. De vroegtijdige samenwerking helpt om de veiligheidssituatie in gezinnen te verbeteren.

In veel Regionale Netwerken Zorg Straf is de aansturing en het ‘lerend netwerk’ goed belegd, na een vaak wat ‘zoekende’ aanloop. Voor de aansturing van de verbeteracties zijn doorgaans ‘kartrekkers’ benoemd, die in het RNZS terugkoppelen. Als er met pilots wordt gewerkt, worden er (proces)evaluaties uitgevoerd. Het leren uit de praktijk krijgt vorm in (het bijstellen van) procesbeschrijvingen en routekaarten en aan de hand van casusreviews. De inzet van ervaringsdeskundigheid daarin is nog beperkt.

“Op de vraag naar verbetering in de praktijk kunnen we volmondig ja zeggen. We zijn intensiever gaan samenwerken. Dat kan botsen, of veel tijd kosten. Maar je staat meer voor elkaar open, je weet waar je elkaar kan aanvullen, gebruikt elkaars professionaliteit veel meer.” (Limburg)

6.2 Samen op in Acuut

De aanpak op Samen op in Acuut (altijd contact tussen politie en VT bij een acuut onveilige situatie, en indien nodig samen ter plaatse) varieert van een vaste bezetting vanuit VT op een politiebureau tot aan telefonische bereikbaarheid van VT voor de politie buiten kantoortijden. In een aantal regio's is de aanpak onder een aparte benaming losgelaten en wordt ingezet op het snel contact zoeken tussen politie en VT bij een incident met een (mogelijk) acuut onveilige situatie. Per geval wordt dan de afweging gemaakt of VT bij een incident al dan niet ter plaatse gaat.

Afhankelijk van de randvoorwaarden - een belangrijke is of er in de regio een 24-uurscrisisdienst van VT is - geeft elke regio vorm aan de invulling van Samen op in Acuut. De manier van werken is nog niet in elke regio gemeengoed.

Om het doel van Samen op in Acuut te bereiken gaat het er vooral om dat er 'korte lijntjes' worden bewerkstelligd. Als VT met de politie dan nog mee ter plaatse gaat bij een incident, wordt dat weliswaar ervaren als meerwaarde, maar (altijd) mee ter plaatse gaan is in de capaciteit niet in veel regio's haalbaar.

“We zorgen met de VT-werkplek op het politiebureau voor nabij contact en korte lijntjes. Groter dan dat is het eigenlijk niet. Maar het werkt.” (Noord-Holland)

“Door middel van deze pilot willen de samenwerkingspartners het ‘ijzer smeden als het heet is’ en de crisis als kans op verandering optimaal benutten.” (Zeeland-West-Brabant)

6.2.1 Ontwikkelingspanningen

Voorlichting politie en VT

Aanpassingen werkproces

Aanpassingen bereikbaarheid en beschikbaarheid VT

De verschillen tussen regio's zijn groot. Vaste bezetting door VT-medewerkers op een politiebureau - zodat VT-medewerkers direct mee 'op acuut' kunnen - wordt inhoudelijk van meerwaarde, maar organisatorisch als een grote investering gezien.

In veel regio's ontstaan afspraken over bij een incident ter plaatse telefonisch contact van de politie richting VT. Dat vergt vooral bewustwording, werkinstructies, 'promotie' en ervaringen opdoen in de praktijk.

Het maakt verschil of een VT een eigen 24-uurscrisisdienst heeft. Als dat het geval is, is de slag naar Samen op in Acuuut makkelijker te maken en lijkt het op korte termijn meer op te leveren.

“Het is een basisgrondhouding dat VT en politie elkaar snel vinden als ze elkaar nodig hebben. Dat we er gewoon zijn voor elkaar. Daar zijn we het over eens, maar in de praktijk gaat het toch nog wel eens mis.” (Noord-Nederland)

“We zien in de praktijk dat veel agenten nog aarzelen om een VT-melding te doen, omdat ze denken dat het weinig zin heeft en niet weten wat ermee gebeurt, of omdat ze de signalen onderschatten (“iedereen heeft wel eens ruzie thuis”). De alertheid en herkenning kunnen nog omhoog. Maar we zien dat er steeds meer contacten zijn tussen VT en politie. We weten elkaar beter te vinden.” (Midden-Nederland)

6.2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

<i>Crisismeldingen</i>	Er zijn verschillende ervaringen, afhankelijk van de gekozen opzet in de regio en de aanwezigheid van een 24-uurscrisisdienst bij VT. Als VT'ers niet mee ter plaatse gaan, maar er alleen telefonisch contact is, dan wordt er geen meerwerk ervaren in de uitvoering.
<i>Snelheid informatievoorziening</i>	
<i>Knelpunten informatievoorziening</i>	De informatievoorziening verbetert en er is minder sprake van 'late' VT-meldingen. Het contact met de betrokkenen verbetert. Op de doorlooptijden lijkt er geen effect te zijn. Het levert ook niet direct ruimte verderop in het werkproces. Het heeft vooral invloed op de kwaliteit van het werk en heeft daarmee een positief effect op de veiligheid.
<i>Extra inzet</i>	
<i>Opvolging</i>	Er is in veel regio's aan de hand van pilots gewerkt. Zo is veel ervaring opgedaan en zijn werkafspraken aangescherpt.
<i>Ruimte elders in werkprocessen</i>	
<i>Evaluatie en doorontwikkeling</i>	

“We zijn vanuit de politie nog erg in beweging om iedereen te stimuleren om VT te bellen bij incidenten rond HG en KM. Dat is de belangrijkste en haalbare stap. Die afspraak hebben we ook gemaakt: zoek voor de VT-melding al contact. En dat moet in het reguliere werk gebeuren.” (Haaglanden & Hollands Midden)

6.2.3 Waarde

Betere veiligheidsbeoordelingen en interventies

Alertheid op en herkenning van signalen

Late meldingen

Sneller vervolgstappen

Lagere druk op HG&ZSM en Actie-overleg

Effectievere inzet van capaciteit

Lagere kans op herhaling of escalatie

Grotere en blijvende bereidheid tot meewerken aan hulp

Eerder meldingen aan andere partijen

Onderling vertrouwen en collegiaal contact

Betere samenwerking in de breedte

De ervaring in de regio's is - ongeacht de gekozen vorm van Samen op in Acuu - dat het helpt de kwaliteit van het werk te verbeteren: betere veiligheidsbeoordelingen, minder late meldingen, toename van de alertheid op signalen, betere acceptatie van hulp door betrokkenen (maar niet noodzakelijk snellere vervolgstappen).

In een aantal regio's bestaat de ervaring en verwachting dat wanneer deze samenwerking bij incidenten goed is 'ingesleten', dat zal leiden tot betere samenwerking in het vervolg van een casus. Waardoor inbreng in bijvoorbeeld een Actie-overleg minder snel nodig is.

Het versterken van de samenwerking ("elkaar beter kennen" en "sneller weten te vinden") en het netwerk tussen VT en politie wordt in alle regio's als grote winst benoemd.

“Bij stalking is het idee dat de politie eigenlijk contact zoekt met één van onze gedragswetenschappers. Dus er is een werkproces afgesproken wie je moet bellen om ons eerste contact te leggen, om het drie-gesprek te organiseren. Het zijn vooral de gedragswetenschappen die de spil zijn vanuit Veilig Thuis en de uitvoerende collega's van wie de casus is.” (Amsterdam-Amstelland)

“We krijgen intern en extern de feedback dat het helpend en betekenisvol is. Betrokkenen vinden het heel goed dat ze meteen met VT contact hebben. Wij stellen andere vragen en kunnen aan de zorgkant direct schakelen. Dat is een vloeiende lijn. Geen opeenvolging, maar een gezamenlijke actie. En dat brengt rust voor de betrokkenen.” (Limburg)

6.3 Het Actie-overleg

Het Actie-overleg (of een soortgelijke werkwijze) is inmiddels in elke regio actief, in verschillende varianten of benamingen, op maat van de regio. Er is maatwerk als het gaat om de schaal: één Actie-overleg op schaal van de RNZS-regio (met deelname van meerdere VT's) of een Actie-overleg per VT-regio. En maatwerk als het gaat om de inhoudelijke focus. In pilots of in het beginstadium richten Actie-overleggen zich vaak op één thema (zoals ex-partner stalking). Dat verbreedt zich daarna naar meer HG- en KM-zaken. In enkele Actie-overleggen is inmiddels een nog verdere verbreding aan de orde, bijvoorbeeld naar zedenzaken.

In een aantal regio's wordt de vraag gesteld of het Actie-overleg nog nodig is als de vroegtijdige samenwerking zorg-straft beter in het reguliere werk is geborgd. Als de organisaties elkaar steeds beter en sneller weten te vinden, is dan nog een apart overleg op een vast tijdstip nodig? In andere regio's is het Actie-overleg een ankerpunt in de vroegtijdig samenwerking, ook richting het lokale veld.

6.3.1 Ontwikkelingspanningen

Kwartiermaker of projectleider
Afspraken over delen en vastleggen
van informatie
Bijscholing
Aanpassingen werkprocessen

Het is voor veel Actie-overleggen zoeken geweest naar een goede vorm, vooral als het gaat om inbrengcriteria en bezetting. Dat vergt veel overleg en bijstellen van de 'spelregels'. Vooral voor het OM kost het in regio's met drie of meer VT's veel tijd om de benodigde bezetting te realiseren. Het gaat bij de ontwikkelingspanningen dus vooral om 'ontwerptijd': hoe richt je het Actie-overleg zo effectief mogelijk in?

Daaruit is regionale variatie ontstaan, ook op de instroom van casuïstiek: wel of geen zaken zonder parketnummer bespreken, zaken worden vooral vanuit de politie ingebracht (aan de hand van een VT-melding) of ook vanuit andere partners. Ook de mate waarin zaken worden ingebracht verschilt. Er zijn regio's met elke week een volle agenda op het Actie-overleg en er zijn regio's waar het wekelijks Actie-overleg soms niet doorgaat omdat er geen zaken zijn ingebracht.

“We willen in het Actie-overleg een ‘rebellenergie’ losmaken, het ‘wij-gevoel’ dat nodig is voor een echt gezamenlijke aanpak verder versterken.” (Noord-Nederland)

“Er is een vaste bezetting nodig, om vertrouwen over en weer op te bouwen en dan kan je elkaar beter aanspreken op welke zaken er wel en niet in het Actieoverleg moeten komen.” (Midden-Nederland)

6.3.2 Uitvoeringsinspanningen

<p><i>Frequentie</i></p> <p><i>Vorm</i></p> <p><i>Aanwezige partners</i></p> <p><i>Deelnemers</i></p> <p><i>Mandaat</i></p> <p><i>Voorzitterschap en facilitering</i></p> <p><i>Informatiedeling en vastleggen</i></p> <p><i>Ruimte in werkproces elders</i></p> <p><i>Evaluatie en doorontwikkeling</i></p>	<p>De meeste Actie-overleggen zijn wekelijks, op een vast tijdstip. Gebrek aan mandaat, of niet de juiste mensen aan tafel is niet (meer) aan de orde. Dat commitment en die helderheid is er inmiddels.</p> <p>Met name de VT's (vaak voorzitter) en het OM ervaren meerwerk in het Actie-overleg. Dat is vooral organisatorisch (aanwezigheid van het OM bij meerdere Actie-overleggen als die op regioniveau zijn georganiseerd, voorbereiding, vastleggen van afspraken, voorzitterschap).</p> <p>Informatiedeling is een knelpunt, vooral als het gaat om het eenduidig (en in één keer, vanuit één plek) vastleggen van informatie en afspraken.</p> <p>In het Actie-overleg komt alle expertise bij elkaar, maar het is niet zo dat dat elders in het werkproces ruimte oplevert. In het Actie-overleg worden afspraken gemaakt, die moeten vervolgens nog worden uitgevoerd. Als het goed is, voorkomt het natuurlijk dubbel werk en vertraging.</p> <p>De Actie-overleggen evolueren nog steeds. Een knelpunt dat in veel Actie-overleggen wordt gesignaleerd is dat de overdracht naar het lokale veld beter kan voor de casussen die in het Actie-overleg besproken zijn. Een volgende stap in de ontwikkeling van het Actie-overleg kan zijn die overgang te versterken. Dat kan wellicht een voorbeeld worden voor de samenwerking in bredere zin tussen de partners van Veiligheid Voorop en partijen in het lokale veld.</p>
--	---

“Ik denk dat het echt wat oplevert in de praktijk, maar dat is nog moeilijk concreet te benoemen. We leggen daar de puzzelstukjes bij elkaar en spreken een koers af, met afspraken over wie wat oppakt. We moeten daarbij nog stappen maken richting de rest van de keten, zoals de Veiligheidshuizen en het lokale veld.” (Midden-Nederland)

6.3.3 Waarde

Betere en vroegtijdiger informatiedeling en -verrijking	De inhoudelijke waardering voor het Actie-overleg (of soortgelijk overleg onder een andere benaming) is overal groot. De kwaliteit van de aanpak van casuïstiek gaat ermee omhoog.
Completer beeld	
Hogere kwaliteit	
Vroegtijdige afstemming	De waarde van het Actie-overleg zit niet in efficiëntie - “want zonder Actie-overleg moet je die afstemming ook zoeken, dat maakt niet uit” - maar in de kwaliteit en in de versterking van de samenwerking en netwerkvorming tussen de professionals. Door de actiegerichtheid leidt dat tot positieve praktijkervaringen. Dat heeft ook buiten het Actie-overleg een positieve invloed op de samenwerking.
Vermindering van administratieve lasten	
Effectievere inzet van capaciteit	
Verdere ontwikkeling van het vakmanschap	
Lagere kans op herhaling	
Hoog-risicogezinnen beter in beeld	
Onderling vertrouwen tussen de samenwerkingspartners	Of zich dat in kwantitatieve zin uit (effectievere inzet van capaciteit, minder escalatie en herhaling, hoog-risicogezinnen eerder in beeld) is niet uit de beschikbare informatie op te maken.
Groei vertrouwen buiten Actie-overleg	
Samenwerking zonder Actie-overleg	

“Het Actie-overleg werkt echt goed, voegt kwaliteit aan afhandeling van zaken toe. Door de deskundigheid die daar zit en doordat er al jaren wordt samengewerkt. Er is vertrouwen in elkaar. Je ziet een merkbaar effect op de directe veiligheid.” (Limburg)

“Er wordt minder op eilandjes gewerkt.” (Zeeland-West-Brabant)

6.4 Gezamenlijke aanpak HG door VT en ZSM

We zien twee belangrijke uitdagingen als het gaat om de invulling van de samenwerking tussen VT en ZSM.

1.

Omgaan met informatiedeling. Hoe komt de benodigde informatie om een goede veiligheidsbeoordeling te kunnen doen bij VT? Wat mag wel en niet? Hoe kom je tot een juridisch aanvaardbaar werkproces? En wie regelt dat in bij ZSM? Dat is een knelpunt waar in de regio tot nu toe verschillend mee wordt omgegaan. Er komt aan de hand van een traject richting wetswijziging nu landelijk duidelijkheid over de informatiedeling. Tot het zover is blijft het voor een aantal regio's "pleisters plakken" als het gaat om informatiedeling. In sommige regio's werd daarin de grens opgezocht, om toch productief te kunnen samenwerken. Anderen 'beperken' zich tot zaken die in de ZSM-monitor als HG zijn gekenmerkt en waarbij de verdachte op de hoogte en akkoord is met informatiedeling. Veel regio's wachten nu de landelijke duidelijkheid af voordat ze verder gaan in de ontwikkeling van de gezamenlijke aanpak HG door VT en ZSM.

2.

De inzet van capaciteit. Die loopt uiteen van alleen telefonische bereikbaarheid van VT voor HG-zaken tot aanwezigheid op ZSM (met veelal de reclassering als 'linking pin'). Door deelnemers wordt fysieke aanwezigheid meer gewaardeerd, maar soms zijn de aantallen HG-zaken laag en dan is fysieke aanwezigheid een flinke investering voor VT. Als VT gevraagd wordt een veiligheidsbeoordeling te geven op zaken zonder HG-label, maar waarbij wel een vermoeden is van acute onveiligheid, neemt de meerwaarde van VT en het rendement op die capaciteitsinvestering snel toe. En ander capaciteitsaspect is of verschillende VT's in één arrondissement voor elkaar waarnemen of niet (en dan beide of alle drie tegelijk deelnemen aan ZSM).

We zien twee belangrijke uitdagingen als het gaat om de invulling van de samenwerking tussen VT en ZSM.

6.4.1 Ontwikkelingsspanningen

VT aan ZSM-tafel

Afspraken werkwijze

Kosten randvoorwaarden

Afspraken over delen en vastleggen van informatie

Bijscholing

Aanpassingen werkprocessen

Als VT deelnemer is aan ZSM, vraagt het veel werk om aan de voorkant tot duidelijke afspraken binnen de juridische kaders te komen. In een aantal gevallen is daar externe expertise voor ingezet in de regio (naast de beschikbare landelijke ondersteuning).

In de voorbereiding op de samenwerking is veel gebruikgemaakt van de landelijk beschikbare trainingen vanuit ZSM (de 'menukaart').

In veel gevallen is het zoeken geweest naar een passende vorm voor deelname of consultatie: wel of niet aanwezig, informatie via een 'berichtenbox' vanuit één partner (3RO of de politie), of toch meekijken op de ZSM-monitor. Voor veel regio's is het nog steeds een zoektocht.

6.4.2 Uitvoeringsinspanningen

Inzet

Extra capaciteit

Knelpunten in de informatievoorziening en -deling

Ruimte in werkproces elders

Evaluatie en doorontwikkeling

Bij veel VT's is de bezetting momenteel een vraagstuk, vanwege de druk op de capaciteit. In een aantal regio's draait VT daarom momenteel slechts enkele dagen per week mee op ZSM.

Voor de VT's is er sprake van meerwerk. Dat zit in de aanwezigheid op ZSM (met 'stille wachttijd' als VT-medewerkers dan niet geen andere werkzaamheden kunnen doen) en in het verzamelen van de benodigde informatie. Om hoeveel meerwerk het gaat, is uiteraard afhankelijk van gemaakte afspraken in de regio. Op basis van ervaringen en enkele evaluaties, lijkt een inschatting van twee tot vier fte per VT realistisch (zie ook paragraaf 4.2). Voor de andere ZSM-partners is er geen sprake van meerwerk.

De samenwerking VT en ZSM zit in de regio's nog steeds in de beginfase. Daarom worden er regelmatig voortgangssessies en evaluaties gehouden. Ook wordt in 'reflectiebijeenkomsten' gewerkt met casusreviews om met de ZSM-deelnemers naar verbeteringen te zoeken.

“De praktijk is gegroeid vanuit bewezen succes. De oorspronkelijke situatie, waarbij 3RO de schakel was tussen VT en ZSM, hebben we directer gemaakt met de fysieke aanwezigheid van VT. Dat werkt veel beter. Nu is er vanwege gebrek aan capaciteit twee dagen alleen telefonische beschikbaarheid van VT. Dat werkt meteen al wat minder dan wanneer je bij elkaar zit.” (Limburg)

6.4.3 Waarde

Betere afweging van zorg en straf in afdoeningsbeslissing
Completer beeld
Betere informatiedeling en -verrijking
Voorkomen invrijheidstelling zonder veiligheidsmaatregelen
Snellere inzet van veiligheidsmaatregelen
Vermindering van administratieve lasten
Gestroomlijnder informatiedeling
Effectievere inzet van capaciteit
Verdere ontwikkeling van vakmanschap
Lagere kans op herhaling
Onderling vertrouwen tussen de deelnemende samenwerkingspartners
Hoog-risicogezinnen beter in beeld
Groei vertrouwen buiten HG&ZSM
Samenwerking zonder HG&ZSM

Ondanks de besloemingen rond de informatiedeling en ongeacht de gekozen vorm voor de samenwerking van VT met ZSM, staat de meerwaarde buiten kijf. De vroegtijdige betrokkenheid, het niet op een VT-melding van de politie hoeven wachten en aanvullende informatiedeling helpen om goede veiligheidsafspraken voor gezinnen te kunnen maken. De inhoud wordt verrijkt wordt en er is sprake van een betere afdoening.

Of er daadwerkelijk sprake is van minder kans op herhaling of het beter in beeld zijn van hoog-risico-gezinnen is nu niet in cijfers uit te drukken.

De resultaten van de samenwerking zijn nog vooral te zien binnen casuïstiek. De stellige indruk is dat de ervaringen van de samenwerking ervoor hebben gezorgd voor meer aandacht voor huiselijk geweld op ZSM, ook voor zaken die niet in eerste instantie het HG-label kregen.

“Hoe kunnen we collega’s er bewust van maken dat het veel voorkomt? En ook dat ze het herkennen? Wat is er nu al bij de verschillende organisaties? Zijn daar trainingen voor? Is daar al informatie over? Hoe kunnen we dat beter doen?” (Amsterdam-Amstelland)

6.5 Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

Anders dan bij de andere verbeteracties van Veiligheid Voorop, gaat het bij de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling minder om een vaste werkstructuur en (nog) meer om bewustwording, een 'onderlegger' bij het handelen en het verstevigen van het netwerk van de gespecialiseerde professionals.

Het gaat daarbij ook om de bewustwording dat er vaak nog te weinig contact was tussen bijvoorbeeld politie en VT. De drempel om elkaar in te schakelen en informeren was vrij hoog. Er wordt in alle regio's geïnvesteerd in betere contacten. Dat lukt over het algemeen goed, al zijn er twee belangrijke redenen waarom die investering veel tijd kost.

1.

Er is bij VT-medewerkers regelmatig nog sprake van een hoge drempel naar het OM. VT en OM weten elkaar steeds beter te vinden, ook vanwege de vroegtijdige samenwerking in andere Veiligheid Voorop-verbeteracties. Er is inmiddels winst behaald doordat vertrouwensartsen nu anoniem kunnen melden. Maar er is nog vaak het gevoel of de vrees dat strafrechtelijke vervolging bij het OM al snel aan de orde is en dat het traject vanuit zorgpartijen juist kan schaden. Het OM wil juist toe naar een situatie waarbij zaken aan de voorkant worden besproken, om te bepalen wat de juiste aanpak is en of dat een strafrechtelijke aanpak moet zijn. Om dat verder te brengen is er nog werk en tijd nodig.

2.

Strafbare kindermishandeling is een moeilijk voorstelbaar en moeilijk bespreekbaar probleem, ook voor professionals. Een RNZS-lid van de politie merkt dat er in basisteams nog vaak sprake is van een mentale drempel om signalen van strafbare kindermishandeling te zien en ernaar te handelen. Dat is geen kwestie van onwil, maar heeft te maken met de menselijke reactie om gewoonweg niet altijd te kunnen geloven dat "dit echt aan de hand kan zijn, omdat het zo tegennatuurlijk en zo heftig is."

6.5.1 Ontwikkelinspanningen

Voorlichting

Kwartiermaker of projectleider

Bijscholing

Afspraken over delen en vastleggen van informatie

Aanpassingen werkprocessen

Er zijn in bijna alle regio's dezelfde vier soorten inzet gepleegd: 1. *werkinstructies of een Routekaart* Strafbare Kindermishandeling, vaak opgesteld met externe inzet, 2. *trainingen* uit landelijke trainingsprogramma's (regulier aanbod), 3. werkbijeenkomsten en werkbezoeken om in te zetten op *kennisvergroting en netwerkvorming* (ken elkaar, zodat je weet wanneer je moet schakelen, wat je van elkaar kan verwachten en zodat je in de praktijk gaat ervaren dan onderlinge consultatie helpt om beter te kunnen handelen in het belang van kind en gezin) en 4. *vaste contactpersonen* tussen VT en politie (in de basisteams).

Vaak is er structureel overleg in de regio op tactisch en op operationeel niveau over strafbare kindermishandeling tussen politie en en VT, vaak met het OM als deelnemer.

“Je kan wel praten over samenwerking, maar hoe doe je dat nu in de praktijk en hoe opereert een organisatie daarin? Dat kan maar op één manier: aan de hand van casuïstiek bespreken wat wel en niet goed ging en hoe je verder wil richting de toekomst.” (Oost-Nederland)

6.5.2 Uitvoeringsinspanningen

Vaste contactpersonen

Tijdige betrokkenheid

Melding ipv aangifte

Anoniem overleg

Knelpunten in de informatievoorziening en -deling

Extra inzet om informatie beschikbaar te maken of te delen

Ruimte in werkproces elders

Evaluatie en doorontwikkeling

De samenwerking in generieke zin vergt geen meer- of minderwerk in de uitvoering. “*Het past gewoon in het werk. Het vergde geen aanpassingen van werkprocessen, het gaat veel meer om verwachtingen over en weer en elkaar beter kennen.*” Wel worden de wachttijden voor forensisch onderzoek vaak als storend in het proces ervaren. Dat kost kostbare tijd.

Het gaat er in de samenwerking vooral om dat de samenwerkingsrelatie tussen bijvoorbeeld de vertrouwensarts van VT, politie en de OvJ goed tot stand komt. Er is daarmee geen sprake van meer- of minderwerk in de uitvoering, maar vooral van een voortdurend vanuit de praktijk blijven verbeteren, met enerzijds oog voor de moeilijke aspecten van de materie voor melders (de heftigheid, maar ook het willen voorkomen van onterecht aangifte doen) en anderzijds de netwerkvorming die nodig is om elkaar snel te kunnen vinden voor advies, om voor afstemming. Dat vergt opbouwtijd.

Medewerkers van VT, politie, OM willen met elkaar zorgen en signalen kunnen bespreken, zonder meteen een melding of aangifte te doen en om die melding of aangiften goed te kunnen onderbouw, of een ander actie op te pakken. De weg daarvoor is nog niet altijd goed te vinden.

Het verschil tussen een melding en aangifte is nog niet altijd duidelijk. VT-medewerkers zijn soms verrast dat er na een melding nog een verzoek om een aangifte komt (omdat die in het strafrechtelijk proces nodig is). Dat helpt niet altijd om een soepel lopende praktijk te scheppen.

De (door)ontwikkeling is in de regio's nog volop aan de orde. Dat krijgt vorm met werkbezoeken en bewustwording, maar er is ook behoefte om de Handreiking bij Stafbare Kindermishandeling nog eens aan de praktijk te toetsen. In één van de regio's gaat een externe projectleider dit jaar aan de slag om antwoord te geven op de vraag waarom de samenwerking weliswaar goed op papier staat, maar in de praktijk nog onvoldoende goed loopt. En wat ervoor nodig is om dat te verbeteren en bijvoorbeeld het visieverschil te overbruggen tussen straf en zorg.

“We merken dat VT-medewerkers soms nog huiverig zijn om te melden, vanuit de angst dat scholen, ziekenhuizen en huisartsen niet meer gaan melden als het OM snel betrokken wordt en dan met de zaak “aan de haal” gaan. Daarmee blijft het vaak bij samenwerken op politie-meldingen. Dat is jammer, juist de meldingen vanuit scholen, huisartsen en ziekenhuizen moeten we beter in beeld gaan krijgen.” (Midden-Nederland)

6.5.3 Waarde

Betere en vroegtijdiger aanpak	Waar de samenwerking goed loopt, is er veel waardering voor de kwaliteitswinst die wordt geboekt. Vanuit een completer beeld kan dan een goede afweging tussen zorg en straf worden gemaakt en een effectieve inzet worden gekozen.
Betere en vroegtijdiger informatiedeling en -verrijking	
Completer beeld	
Hogere kwaliteit	Maar dat is nog lang niet altijd over overal het geval. Partijen weten elkaar steeds beter te vinden, maar er is nog veel werk te doen.
Vroegtijdige afstemming	
Effectievere inzet van capaciteit	
Lagere kans op herhaling	
Onderling vertrouwen tussen de samenwerkingspartners	In regio's waar de samenwerking tot nu toe minder goed van de grond is gekomen, staat de waarde van de samenwerking en de handreiking bij strafbare kindermishandeling buiten kijf. Maar tegelijk is de ervaring dat het dan vooral bij de meer heftige casuïstiek nu goed werkt. Bij andere zaken laat de aanpak nog te wensen overlaet. Dan wordt er nog te weinig volgens het kader van Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling gewerkt.
Groei vertrouwen buiten SSK	
Samenwerking zonder SSK	De acties en bewustwording om tot betere samenwerking bij strafbare kindermishandeling te komen, hebben veelal gezorgd voor veel meer contact en begrip tussen de organisaties. Het besef dat er anoniem over een zaak kan worden overlegd verlaagt de drempel om elkaars expertise in te zetten en advies te vragen. Maar ook geldt dat er nog veel te verbeteren valt.

“Er is veel meer individueel contact ontstaan, veel intensiever en beter. Dat is veranderd. Je ziet gewoon dat als je goed samenwerkt de kans groter is dat wat beste is voor het gezin sneller tot stand komt. De stereotype situatie dat organisaties na elkaar in een gezin hetzelfde komen vragen en dan moeten gaan afstemmen - met het risico dat ze langs elkaar heen gaan werken - dat moet je voorkomen. Je kan dat eerste gesprek in een gezin maar één keer goed voeren.” (Noord-Holland)

Uit de praktijk. Werkplan RNZS Noord-Nederland (december 2021)

Samen op in acuut	Nodig: verkenning/onderzoek. Te veel onduidelijkheden over wat het is, waarom en welke kansen hierin verscholen liggen. Vraagt om meer voorbereiding alvorens keuzes te maken wat te doen voor netwerk.	<i>Onderwerp verkennen en presenteren aan netwerk. Wat is het en hoe draagt dit in welke vorm bij aan verbeteren keten in NN?</i>
Actie-overleggen	Nodig: evaluatie om te verbeteren. Actie-overleg draait in de drie regio's en nu zijn verbeteringen/ wensen te constateren om te verbeteren.	<i>Evaluatie nodig, waarbij keuze te maken hoe te evalueren. Denk hierbij aan de mogelijkheden van HOE...kan tot inspiratie leiden.</i>
HG door VT& ZSM	Nodig: meer verkenning. Het loopt nog niet helemaal naar wens en daarom goed om nu te kijken waar het staat in de ontwikkeling alvorens goede acties te formuleren.	<i>Samenwerking/ afstemming met ook stuurgroep ZSM nodig. Waar staan we op NN-niveau en wat kan aan standaardisatie/uniformiteit beter?</i>
Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling	Nodig: analyse knelpunten. Zorg over met name de samenwerking; veel knelpunten te zien, er wordt te weinig lering getrokken uit. Vraagt om goede analyse/verkenning hoe knelpunten aan te pakken.	<i>Aandacht nodig om hier ondanks complexiteit energie op te zetten. Het gaat hier om samenwerken. Waarom zoeken de partners elkaar niet op? Opmerking: lokale veld betrekken.</i>
Aanpak ex-partnerstalking	Nodig: doorpakken op dilemma's. Zit nu energie op en dus doorpakken in het werk en aan het werk.	<i>Organiseren op de diverse deelonderwerpen (dilemma's) hoe verder te brengen. Wat is hiervoor nodig?</i>

Uit de praktijk. Routekaart en webinar aanpak stalking Oost-Nederland

De volledige routekaart is te vinden op pagina 74 en 75 van deze publicatie van Veiligheid Voorop.

Het webinar is terug te kijken op de website van de VNG [via deze link](#).

Uit de praktijk. Samenvatting Voortgangsrapportage en casus VT & ZSM Amsterdam-Amstelland

Samenvatting Voortgangsrapportage

“De gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld is langzaam maar zeker aan het groeien. Van de aangehouden HG verdachten die op ZSM instromen, weten we steeds vaker of er sprake is van acute onveiligheid en kunnen we beter onderbouwen of veiligheidsmaatregelen nodig zijn. Afstemming aansluitend op ZSM, zoals tussen VT en het spreekuur HG, verloopt ook goed.

De samenwerking is ook nog steeds in ontwikkeling. De samenwerkingsafspraken kunnen zich niet alleen beperken tot VT en de ZSM-medewerkers, omdat bij HG meer afdelingen, organisaties en gremia betrokken zijn. Zoals de THV-beoordelaars, de medewerkers van de PGA-afdeling en de Blijf Groep. Met hen voeren we gesprekken om tijdige afstemming, in zaken waarbij sprake is van overlap, beter te kunnen organiseren.

Tot slot is het wenselijk om te onderzoeken op welke manier we ook in de weekenden de samenwerking tussen VT en ZSM kunnen organiseren, zodanig dat we in deze zaken ook vroegtijdig zicht hebben op de acute (on)veiligheid van de slachtoffers”. *Bron: Voortgangsrapportage gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door VT&ZSM Amsterdam, Bertine Koekkoek, April 2022*

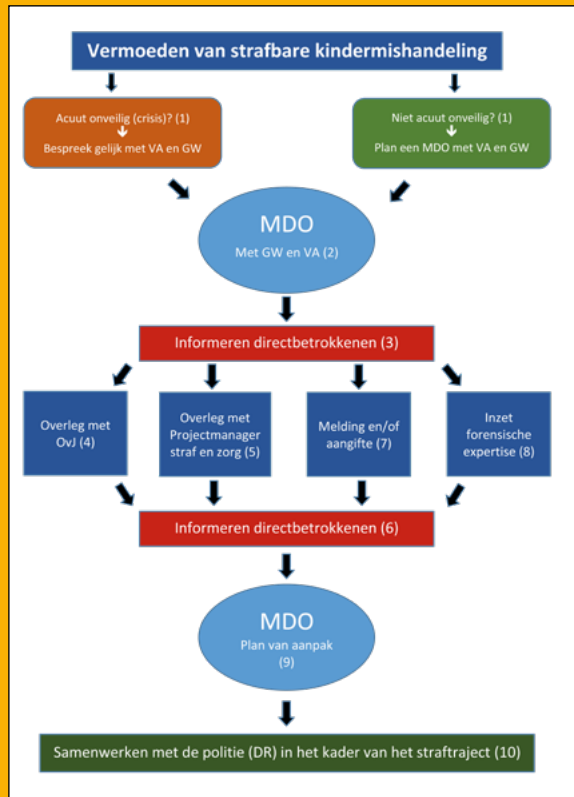
Casus van LVB jongen die gewelddadig is richting moeder en broertje
“In deze zaak ging het om huiselijk geweld, waarbij een jongen van 22 was betrokken die heel agressief was geweest binnen het gezin, naar zijn broer-

tje en naar zijn moeder. Er kwam een melding binnen op ZSM. We hebben vervolgens deze zaak besproken met elkaar op het ZSM-kantoor. Dit was niet de eerste keer dat we het gezin bespraken. Het was bekend dat deze jongen autisme en epilepsie had. Het vermoeden was dat hij ook licht verstandelijk beperkt was. Hij had in ieder geval hulpverlening die daarop gericht was.

We hadden die zaak dus al eerder besproken op ZSM, juist omdat de reclassering het zo zorgelijk vond dat deze jongen er zelf eigenlijk misschien niet zo veel aan kan doen. Maar er kwam wel elke keer weer een incident. Wat is de impact op het hele gezin en op deze jongen? Er was al een psychiatrisch verpleegkundige betrokken. De wijkagent had ook al eerder gekeken, want die kende dat gezin dat ook goed. Maar na dit incident stemden we direct met elkaar af: is er voldoende zorg eigenlijk voor dit gezin? Wat kan er nog meer? Hoe gaat het met alle gezinsleden en hoe kunnen we dat het beste begeleiden?

Het bleek dat de hulpverlening nog niet goed op gang was gekomen. We hebben uiteindelijk besloten dat er nog geen strafrecht nodig was. We gaan eerst kijken of de hulpverlening helpt vanuit Veilig Thuis. Als uiteindelijk blijkt dat het toch niet goed gaat of er komt weer een nieuw incident, dan wordt het opnieuw beoordeeld. Zonder VT op ZSM hadden we deze informatie niet zo snel aan elkaar gekoppeld. Door VT op ZSM is dat wel verbeterd, dat we meer kunnen en mogen bespreken met elkaar”. *Bron: Interview VT-medewerker.*

Uit de praktijk. Werkwijze VT Flevoland: tien stappen bij vermoeden van strafbare kindermishandeling

“Bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling wordt door VT Flevoland altijd afgewogen of naast een zorgtraject ook een straftraject ingezet dient te worden. Dit gebeurt op basis van landelijke richtlijnen, waarin de vertrouwensarts een centrale rol heeft en overleg zoekt met het Openbaar Ministerie (Officier van Justitie).

Voor de werkwijze van VT Flevoland betekent dit dat maatschappelijk werkers bij elk vermoeden van strafbare kindermishandeling, altijd en zo snel mogelijk, in overleg gaan met de vertrouwensarts (duo-MDO; zie stap 2 van het werkproces) om af te wegen of er, naast het inzetten van een zorgtraject ook een straftraject ingezet dient te worden.”

Bron: VT Flevoland

Indicatoren kwaliteit & impact

01

Limburg

WAT HEBBEN WE GELEERD?

Doorbreken van de cirkel van geweld...

VROEGTIJDIGE SAMENWERKING WERKT!

DE DRIE GOUDEN REGELS VAN SAMENWERKING

EN WE WILLEN OOK STEEDS BLIJVEN LEREN VAN DE PRAKTIJK!

DEZELFDE TAAL
"WANNEER IS HET VOLGENS JOU VOLDOENDE VEILIG?"

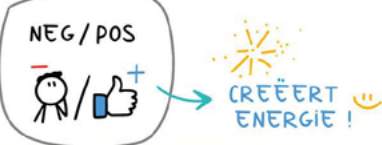
VANDAAR DAT WE REGELMATIG CASUS REVIEWS HOUDEN

LEES HIER MEER OVER VEILIGHEID VOOROP: **Veiligheid voorop**

LEARN VAN ERVARINGS-DESKUNDIGEN

ONZE LESSEN

BESTUURDERS: ONDERSTEUN HIERIN!

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelinspanningen

Bij de start van Veiligheid Voorop en in aanloop naar de oprichting van het Regionaal Netwerk Zorg Straf, is een aantal bijeenkomsten georganiseerd om de visie *Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid* te introduceren (het 3-stappenmodel “eerst werken aan directe veiligheid, dan aan risico-gestuurde zorg en dan aan herstelgerichte zorg”):

- in Noord- en Midden-Limburg een tweedaagse training voor professionals
- trainingssessies in de hele provincie voor de top-3 methodiek
- een aantal incidentele bijeenkomsten van management en beleidmakers, om Veiligheid Voorop op te starten en het Regionaal Netwerk Zorg Straf (RNZS) in te richten.

“Veiligheid Voorop had een duidelijke uitvoeringsagenda, waar het OM zich landelijk aan had gecommitteerd. Dat hoefden we in de regio niet over te doen.”

“Bij de RvdK hebben we aan het begin van Veiligheid Voorop de afspraak gemaakt: er komt geen zaak bij de RvdK op tafel zonder veiligheidsplan. Dat vergt discipline, zeker in periodes dat de wachtlijsten oplopen. We sturen er echt op en het lukt meestal. Maar het is nog niet altijd een automatisme.”

De regio is vanaf de start van Veiligheid Voorop erg actief geweest in het inzetten op vroegtijdige samenwerking en het implementeren van Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid. Het is door de samenwerkingspartners echt als prioriteit opgepakt en ingericht.

Het RNZS zelf kwam enigszins moeizaam op gang en moest zoeken naar zijn rol. Onder impuls van landelijke ondersteuning kwam daar meer duidelijkheid in. Inmiddels functioneert het RNZS naar tevredenheid als lerend netwerk.

Uit de praktijk 1.2: De tien “spelregels” van Het Regionaal Netwerk Zorg Straf Limburg

---

1. Het Netwerk is een platform voor samenwerking en een ‘marktplaats’ om kennis, steun en informatie te brengen en te halen. Het heeft ook een ‘paraplufunctie’: overzicht houden in het complexe veld van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het Netwerk is geen voorbereidend bestuurlijk overleg (al kan het die functie natuurlijk incidenteel wel vervullen), maar een lerend netwerk, gericht op de vraag: wat kunnen we beter doen?
2. De agenda is open, maar Veiligheid Voorop is leidend.
3. Het Netwerk richt zich op *soft power* (gezag en beïnvloeding).
4. Gemeenten, Zorg- en Veiligheidshuizen en GHNT zijn aangesloten bij het Netwerk, om de link tussen de regionaal werkende organisaties en het lokale veld te verbeteren.
5. Bestuurlijke vragen over cijfers, incidenten en ontwikkelingen kunnen in het Netwerk worden besproken en opgepakt. Vanuit het Netwerk kan wellicht krachtiger advies komen dan van de deelnemers afzonderlijk. Het Netwerk heeft ook een signalerende functie richting bestuurders in het brede veld van Veiligheid en Zorg.
6. Deelnemers brengen zelf agendapunten in (samenwerken is een werkwoord tenslotte).
7. Het Netwerk bespreekt regelmatig casuïstiek, gericht op tactische en praktische verbeteringen.
8. Het Netwerk laat professionals ervaringen uit de praktijk inbrengen in het Netwerk.
9. Partners vaardigen deelnemers af met mandaat, die in de eigen organisaties ook aanpassingen kunnen doorvoeren naar aanleiding van afspraken in het Netwerk. Deelnemers schatten zelf in of er – afhankelijk van de agenda – nog andere medewerkers mee aan tafel komen. Het gaat dan wel om medewerkers die toegevoegde waarde hebben in het effectief beïnvloeden van de eigen organisatie, netwerkpartners of het bredere veld.
10. Deelnemers gaan niet hun eigen organisatie ‘verdedigen’.

Bron: Werkplan RNZS Limburg

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De samenwerkingspartners hebben het idee dat **Veiligheid Voorop werkt zoals het bedoeld is**: vroegtijdige samenwerking helpt om escalatie en herhaling te voorkomen en het geweld eerder te stoppen. Wat de gevolgen voor de werkprocessen *vanuit de samenhang van de verbeteracties* zijn, is moeilijker te zeggen. In Limburg bestaat niet het idee dat - bijvoorbeeld - een goede uitvoering van Samen op in Acuu tot minder casussen in het Actie-overleg leidt, zoals dat in sommige andere regio's wel het geval lijkt. De verbeteracties hebben elk op zich een functie in de vroegtijdige samenwerking.

“Capaciteitsproblemen bij de politie zitten ons wel dwars. En dat gaan we steeds meer voelen, de bezetting komt gewoon onder spanning te staan.”

Er wordt **onderlinge versterking** tussen de verbeteracties ervaren, vooral tussen de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling en het Actie-overleg. Zie daarvoor bijvoorbeeld de casus “Ietsel en ziekenhuisopname baby” (Uit de praktijk 1.3) later in dit hoofdstuk. Dat lijkt ook de sterkste samenhang te zijn: het effect vanuit de gezamenlijke aanpak strafbare kindermishandeling naar de andere verbeteracties (bewustwording, elkaar beter en vaker opzoeken om tot een balans tussen ‘zorg en straf’ te komen).

In de volgende hoofdstukken komt per verbeteractie meer aan de orde over meer- of minderwerk of verschuiving van werk.

Aanvullende opmerking over de uitvoeringsinspanningen per samenwerkingspartner

---

Politie “Vanuit het landelijk programma hebben we de toolbox zorg en veiligheid gekregen. Die hebben we stap voor stap in de eenheden geïmplementeerd. We doen daar heel veel aan: ambassadeurs aangewezen, posters opgehangen, besprekingen, etc. Maar het blijft moeilijk, want je hebt als agent steeds nieuwe werkprocessen en zoveel taken. Je gaat van auto-ongeluk naar hg-incident naar verwarde personen naar weer iets anders. Dat maakt implementatie en borging lastig.”

3RO “We zijn als 3RO niet de grootste partner in Veiligheid Voorop, het raakt onze kernprocessen minder dan bij sommige van de partners. Maar we willen steeds iets bijdragen. Bijvoorbeeld door aan te sluiten bij het Actie-overleg, aandacht te vragen voor een mogelijke carrousel-groep in het kader van de plegeraanpak, of door expertise vanuit het forensisch werk in te brengen. De alertheid op het onderwerp is er bij ons.”

OM “Het voorzitterschap van het RNZS is meerwerk. Naast de bijeenkomsten en voorbereiding komt er het nodige bij, zoals gesprekspartnerschap bij de Commissie Zorg en Veiligheid. Dat is juist mede een gevolg van het goed functioneren van RNZS. Op die manier benutten we de kracht van de samenwerking beter.”

RvdK *“Wellicht zien we zaken niet die partners in de vroegtijdige samenwerking al goed hebben opgepakt. Dat kunnen we niet nagaan. We zetten naar aanleiding van Veiligheid Voorop in bredere zin in op vroegtijdige samenwerking met het lokale veld. Bijvoorbeeld door aan de Beschermtafel ook ‘consultvragen’ door te nemen, ook al komt daar geen melding uit voort. Dan kan je advies geven vroeg in het traject. En daar met een gezin ook afspraken over maken. Dat ze de RvdK ‘buiten de deur’ kunnen houden door goed samen te werken met jeugdconsulenten bijvoorbeeld. Dat kost ons uren, maar we zijn er echt van overtuigd dat als we die zaken aan de voorkant bespreken, we verderop in het traject minder werk hebben. Uit onderzoek blijkt dat dertig procent van de zaken die we zo in consult aan de Beschermtafel bespreken, niet bij ons als melding binnenkomen.”* Onderzoek: *De interventiewaarde van de Raad voor de Kinderbescherming aan de bescherm tafels in Limburg, een verkenning. Stand oktober 2018. Marga Bakker, 19 oktober 2018.*

1.3 Waarde

Zoals gezegd ervaren de samenwerkingspartners dat de **vroegtijdige samenwerking helpt om escalatie en herhaling te voorkomen en het geweld eerder te stoppen**. Eén van de RNZS-deelnemers: *“Op die vraag kunnen we volmondig ja zeggen. We zijn intensiever gaan samenwerken. Dat kan wel eens botsen, of veel tijd kosten. Maar over het algemeen sta je meer voor elkaar open, je weet waar je elkaar kan aanvullen, gebruikt elkaars professionaliteit veel meer.”* De volgende hoofdstukken gaan nader in op verschillen daarbij tussen de verbeteracties en tussen de regio's Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg.

“Wat een enorme kans is, is dat we veel meer aan de voorkant werken met de netwerkpartners. Niet dat de politie er bij een incident eerst alleen voor staat en er na verloop van tijd een melding naar VT gaat. Die vroegtijdigheid is nu geregeld en geborgd in het crisisproces. Binnen 24 uur zijn partners betrokken en gaan acties sneller door.”

In het Regionaal Netwerk Zorg Straf worden jaarlijks speerpunten en thematrekkers benoemd. Met name via casusreviews wordt vanuit de praktijk en gericht op praktische verbeteringen in de samenwerking gestuurd als lerend netwerk.

“Van het RNZS hebben we een vliegwiel weten te maken. Dat helpt ook om in je eigen organisatie dingen aan te jagen.”

Het RNZS breidt zich inmiddels uit naar het lokale veld. In Zuid-Limburg manifesteert die samenwerking met het lokale veld zich vooralsnog wat duidelijker dan in Noord- en Midden-Limburg.

In het kader van de projectenpool Geweld Hoort Nergens Thuis is door RNZS en GHNT een aantal projecten gezamenlijk aangestuurd:

- Twee livestream-bijeenkomsten in het kader van **Wij Doorbreken de Cirkel van Geweld**: <https://www.youtube.com/watch?v=CPn4Lo6m9Qc>
- Een sessie met ervaringsdeskundigen over de inzet van **ervaringsdeskundigheid** in een lerend netwerk.
- Een breed verspreidbaar verslag van de **casusbesprekingen** uit het RNZS en een “**praatplaat**” over doel en leereffecten van de afgelopen twee jaar in het RNZS (zie “uit de praktijk 1.1”). *Zie voor het verslag*: www.blauwberg.nl/straf-zorg-samenwerken-aan-veiligheid/
- Een **handreiking Regie**, opgesteld met de projectleider voor de Zuid-Limburgse training Samenwerken aan Veiligheid en daarin als onderdeel opgenomen. *Zie voor de handreiking*: www.blauwberg.nl/straf-zorg-samenwerken-aan-veiligheid/

Verder is met de bestuurlijke Commissie Zorg en Veiligheid in Zuid-Limburg een projectaanvraag ingediend bij ZonMw, gericht op het versterken van het karakter als lerend netwerk van de Commissie.

Door het commitment van de samenwerkingspartners, het inzetten op het RNZS als lerend netwerk en het opzoeken van de verbinding met het lokale veld, geldt Limburg als een *good practice* in Veiligheid Voorop. Deelnemers zelf zien vooral commitment als sleutelfactor. Samenwerken is een werkwoord en dat vraagt inzet. Doordat alle partners zich aan die inzet committeren en erop aanspreekbaar zijn, is er een goede praktijk ontstaan, waarin steeds weer wordt bijgeleerd en waarin de samenwerkingspartners echt over hun eigen grenzen heen willen kijken.

“Veiligheid Voorop werkt, maar we moeten ons realiseren dat het tijd kost om het van beleid naar uitvoering te brengen, om het overal in de praktijk werkend te krijgen. Genoeg beschikbare uitvoeringscapaciteit blijft daarbij een kwetsbaar punt.”

Aanvullende opmerkingen over de waarde per samenwerkingspartner

---

3RO “De samenwerking in Veiligheid Voorop is gewoon goed voor ons. Als er in een zaak iets misgaat, zie je waarom: vaak gaat het er dan om dat partijen te veel in hun eigen koker werken en te weinig over grenzen kijken. Dat geldt ook voor ons. De alertheid op het belang van vroegtijdige samenwerking is nu groter. Dat is echt meerwaarde.”

OM “Ik zie “inverdieneffecten” in de samenwerking. In Noord- en Midden-Limburg werken bijvoorbeeld vertrouwensartsen van VT en de OvJ nu heel goed samen, vooral omdat het Actie-overleg zo goed loopt. Die vinden elkaar ook buiten het Actie-overleg nu bij wijze van spreken blindelings.”

RvdK “We blijven de samenwerking nu verder vormgeven: gedragswetenschappers organiseren intervisiebijeenkomsten met VT en GI's, we organiseren drie of vier bijeenkomsten met VT's in Limburg om onze werkprocessen nog eens goed op elkaar af te stemmen en we houden over en weer werkbezoeken tussen VT en RvdK. Dat levert veel begrip en respect op voor elkaars werk en expertise.”

Uit de praktijk 1.3: Casus verwaarloosde baby

Melding en verzoek van VT bij de RvdK voor VOTS en MUHP VT doet een melding bij de RvdK over een baby van bijna 4 maanden die niet gezien was op de 3-maandscontrole op het consultatiebureau. Hierop werd gemeld bij VT. VT trof tijdens een huisbezoek een verstandelijk beperkte moeder aan. Vader was uit beeld, de woning was slordig en vies. De baby was niet goed verzorgd en had flink last van luieruitslag. VT was van mening dat moeder onvoldoende in staat was om de baby te bieden wat vereist was en maakte zich grote zorgen over de veiligheid van dit kwetsbare kind bij deze moeder. Vervolgens verzocht men op basis van deze bevindingen de RvdK om per direct een voorlopige ondertoezichtstelling en een machtiging uithuisplaatsen bij de Kinderrechter te verzoeken.

Huisbezoek en risico-taxatie RvdK De RvdK vond het op basis van deze informatie niet aangewezen om het verzoek op deze wijze in te willigen en kondigde aan dat de dag erna bij moeder een huisbezoek zou plaatsvinden om een risico-taxatie uit te voeren. De RvdK heeft onaangekondigd bij moeder en de baby een risico-taxatie uitgevoerd tijdens een huisbezoek. Er bleek inderdaad sprake van forse luieruitslag, moeder was pedagogisch handelingsverlegen. Maar ze was bereid om adviezen aan te nemen om te voorkomen dat de baby uit huis geplaatst zou worden. Er was sprake van contact tussen moeder en de baby.

Acute veiligheid in het geding? Tijdens het daaropvolgend multidisciplinair overleg (raadsonderzoeker, jurist en gedragswetenschapper) werd ingeschat dat de veiligheid van het kind (hoewel wankel) geborgd zou kunnen worden als moeder de beschikking kreeg over praktische hulp en de vereiste spullen. Vervolgens werd opnieuw met moeder gesproken en geïnventariseerd of er wellicht iemand uit het netwerk was die haar tijdelijk kon ondersteunen. Uiteindelijk werd iemand in de straat gevonden (evenmin een 'pedagogische hoogvlieger') om dit gedurende het weekend te doen. Op maandag zou dan vanuit de RvdK opnieuw contact met moeder opgenomen worden om het onderzoek naar de situatie van het jonge kind verder voor te zetten. Ook was de 24-uursdienst vanuit de RvdK geïnformeerd en was de afspraak gemaakt met de ondersteuner vanuit het netwerk dat deze contact zou opnemen als dat vereist was.

Onvrede en verschillende opvatting over veiligheid Bij VT zat veel onvrede over het handelen van de RvdK en het gebrek aan optreden en daadkracht om de onveiligheid van dit jonge en kwetsbare kind op te heffen. Dat leidde tot spanningen tussen medewerkers van VT en de RvdK. Het multidisciplinair overleg van de RvdK had – zo bleek later – een andere focus op veiligheid. Deze richtte zich meer op de inzet van instandhouding van de gehechtheidsrelatie met de moeder als voorwaarde voor een gezonde ontwikkeling. En op het voorkomen van instabiele uithuis- en doorplaatsingen waardoor het kind mogelijk onveilig gehecht zou worden. De feitelijke acute onveiligheid waarvan sprake was kreeg door VT en de RvdK een andere waardering en beoordeling.

Conclusies en leereffecten

Van elkaar weten wat je doet en kan Vanuit VT werd de RvdK met spoed gevraagd om een voorlopige ondertoezichtstelling en een machtiging uithuisplaatsing. Het verzoek op deze wijze is feitelijk niet correct. Dit kan niet zo concreet geformuleerd aan de RvdK worden gevraagd, wel om met een spoedonderzoek te starten. De RvdK is vervolgens de instantie die hier op basis van onderzoek conclusies en eventuele noodzakelijke verzoeken aan de Kinderrechter aan verbindt. Dit om de rechtsbescherming voor kinderen en hun ouders te waarborgen.

Spreken we dezelfde taal? Naar aanleiding van de risico-inventarisatie wordt in het MDO een tijdelijke oplossing voor het weekend gezocht (en gevonden) in het sociale netwerk van de betrokkene. Dat bracht een duidelijk verschil van inzicht over het begrip 'veiligheid' aan het licht. RvdK had begrip voor het verzoek van VT, echter het kind uit huis plaatsen bracht andere risico's met zich mee.

Tunnelvisie in acute situaties? Er lijkt het risico op een tunnelvisie bij zowel de Raad als VT in dit soort acute situaties: kennen we elkaar wel goed genoeg? Beargumenteren we zeker in tijden van crisis wel voldoende wat onze overwegingen zijn? Zijn we daadwerkelijk bereid om af te stemmen of maakt onze betrokkenheid en verantwoordelijkheid dat we vooral willen sturen; het moet geregeld worden? Er zijn naar aanleiding van deze casus gesprekken georganiseerd tussen RvdK en de VT's. "Meer samen optrekken aan de voorkant gaat ons helpen."

Elkaar sneller informeren en opzoeken Er zit een overlap in de wettelijke taken van VT en de Raad. Onderzoek kan ook naast elkaar in plaats van achter elkaar gedaan worden. In het kader van de handreiking Samenwerken bij strafbare kindermishandeling loopt er een pilot op beleidsmatig niveau tussen VT-NML en de Raad. In Zuid-Limburg gaat VT informatie in een vroeger stadium delen (wanneer dat kan). De RvdK en VT's stemmen nader af naar aanleiding van deze casus.

Bron: verslag casusreviews RNZS Limburg 2021-2022, zie <https://blaauwberg.nl/straf-zorg-samenwerken-aan-veiligheid>

Uit de praktijk 1.4: Handreiking regie en training “Samenwerken aan veiligheid”

“Samen kom je Verder” is een gezamenlijk project van GHNT en het RNZS Limburg. Met het project willen we de samenwerking in de regio verbeteren. Insteek daarbij is dat we dat het beste kunnen doen door vanuit praktijkervaringen te blijven leren over wat het beste werkt in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Leren over wat werkt betekent in dit geval ook: over de schutting van je eigen organisatie heen kijken en beter van elkaar weten wat je als collega’s in de keten doet en kan.

We zetten daarbij vooral in op een vraagstuk waar veel professionals mee worstelen: hoe voer ik een goede casusregie? Het is een vraagstuk dat ook vaak terugkomt als het mis is gegaan in gezinnen: de “regie” wordt dan vaak als zwakke schakel benoemd. Met dit project willen we regie voor professionals beter hanteerbaar en effectiever maken.

Als belangrijkste stelregel hanteren we: *een goede regie betekent vooral goed samenwerken, met andere professionals én met het gezin*. We zien dat als basisvoorwaarde voor een succesvolle aanpak. Daarbij komt dat we samenwerken in de keten vooral zien als een vraagstuk van *empowerment* van de professional: hoe ga je als regisseur om met complexe vraagstukken en de samenwerking die dan tussen ketenpartners nodig is, maar die niet altijd als vanzelf loopt?

We willen met dit project een ontwikkelkader aanbieden voor regisseurs, met concrete manieren om je werk als regisseur steeds beter te kunnen doen, aan de hand van je eigen reflectie en die van anderen. Dat vraagt vooral om reflectie en goed nadenken over wat je dagelijks doet. We geven dat in Zuid-Limburg al vorm in de training *Samenwerken aan Veiligheid*. Maar het houdt niet op bij een training. We gaan in het eerste kwartaal van 2022 uitwerken hoe we met intervisie, verdiepingsdagen en misschien ook een digitale omgeving kunnen zorgen voor een lerend netwerk.”

Bron: Handreiking Regie, zie www.blauwberg.nl/straf-zorg-samenwerken-aan-veiligheid/

2. Samen op in Acuuut

2.1 Ontwikkelinspanningen

Samen op in Acuuut heeft in de twee Limburgse regio's op een andere manier vorm gekregen.

In Noord- en Midden-Limburg is Samen op in Acuuut vlak voor de start van de corona-pandemie opgestart, met twee VT-medewerkers gestationeerd op het politiebureau in Venlo. Enkele weken later kon dat vanwege de coronamaatregelen niet meer. Toen is overgestapt naar digitaal en telefonisch contact, met als afspraak: als er een acute situatie is waarbij huiselijk geweld aan de orde is of lijkt, dan legt de politie telefonisch contact met VT, onderweg of alvorens ze ter plekke gaan, zodat VT in het systeem kan checken op eventuele voorgeschiedenis. Belangrijkste doel van de start was het creëren van awareness bij de basisteams van de politie en om door te laten zien dat het werkt te sturen op de intrinsieke motivatie van de basisteams om vroegtijdig contact met VT te zoeken.

Per 1 april 2022 start VT NML weer met bezetting op twee politiebureaus, in Venlo en Weert. Het gaat om de middag- en avonddiensten, eerst op donderdag en vrijdag, met het doel dat verder uit te breiden. De twee aanwezige VT-medewerkers gaan niet mee naar acute situaties - daarvoor ontbreekt de capaciteit - maar blijven vanuit het bureau werken. Contact met politie en betrokkenen verloopt dan telefonisch, of op het bureau, wanneer de politie iemand meeneemt.

“Misschien zouden we medewerkers helemaal vrij willen maken, zodat ze mee ter plekke kunnen gaan. Maar dat gaat qua capaciteit niet. Ik weet niet of dat in onze wat kleinere regio nou echt heel veel extra zou opleveren. De politie heeft bij ons geen dagtaak aan hg-zaken. Bij ons is het goed te organiseren zo.”

In Zuid-Limburg is een jaar later gestart met een pilot, in de Westelijke Mijnstreek. In juli 2021 is de pilot geëvalueerd. Daarbij waren twee VT-medewerkers dagelijks op het politiebureau aanwezig en volledig beschikbaar voor SoiA. Ze konden van hun reguliere VT-taken alleen de administratieve taken uitvoeren. Na een half jaar is de pilot geëvalueerd en tijdelijk stopgezet, waarbij VT weer is teruggeschakeld naar de reguliere bereikbaarheid.

“Voor ons was vooral de vraag: hoe krijgen we meer alertheid op HG en KM in dat grote basisteam van 240 politiemensen? Terwijl de politie zelf weinig ruimte heeft om daarop te investeren? We denken dat dat de belangrijkste voorwaarde is: bewustwording. Als het eenmaal loopt, zou SoiA niet zoveel werk moeten zijn. Maar je moet investeren om het werkend te krijgen. Dat beoogden we met de pilot. En dat is nog niet uit de verf gekomen.”

Er wordt gezocht naar een doorstart van de pilot, met betere randvoorwaarden. Dat zit met name in de verwachtingen over en weer (vooral wat de politie mag verwachten van de VT-medewerkers) en de fysieke plek van de VT-medewerkers (die zaten niet tussen de politiemensen, maar in een aparte ruimte).

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

In Noord- en Midden-Limburg wordt geen meerwerk ervaren in Samen op in Acuu. 's Middags zijn er vier medewerkers met bereikbaarheidsdienst. Twee daarvan werken er vanuit het politiebureau, zij zijn dan niet belast met bereikbaarheid. Dat wordt binnen het reguliere werk opgevangen (zie: Uit de Praktijk 2.1). 's Avonds is bereikbaarheidsdienst en SoiA te combineren. Doorgaans gaat het om circa zes SoiA-telefoontjes per avond. Het aantal zaken in SoiA wordt overigens niet apart bijgehouden.

“Voor ons is het ook efficiënt in de bedrijfsvoering. VT NML kent een team voor de wettelijke taken en voor niet-wettelijke taken, waaronder huisverboden en spoedzaken. Dus onze wettelijke taken ‘slibben niet dicht’ door spoedzaken in SoiA. We hebben daarvoor taken aangepast. Bij ons spelen hg-zaken vooral in de avonden van donderdag, vrijdag en zaterdag. We kunnen daar geen twee mensen voor vrijmaken, dus we hebben moeten kijken hoe we dat in de reguliere wettelijke taken kunnen inpassen. En dat lukt. Daarvoor moesten we de werkplekken op de politiebureaus efficiënt kunnen inrichten, zodat medewerkers in ‘wachttijd’ gewoon kunnen werken.”

In Zuid-Limburg kwamen uit de pilot kwamen dezelfde doorlooptijden als regulier (zie: Uit de Praktijk 2.2). Er vond sneller een gesprek plaats met de betrokkenen, maar overdracht naar het lokale veld duurde even lang, omdat dat via de reguliere triagetafels loopt. Die zijn twee keer in de week. Wel was de ervaring dat betrokkenen sneller open stonden voor hulp.

“Tijdens de pilot liep de informatievoorziening goed, zoals het gewoon ook loopt. Daar hoefden we geen aparte afspraken voor te maken. Probleem was dat we in een aparte ruimte zaten, we konden niet echt tussen de politiemensen zitten. Dan valt de meerwaarde van op het bureau zitten voor een belangrijk deel weg. Dan konden we eigenlijk net zo goed op ons eigen kantoor zitten.”

Uit de praktijk 2.1: Praktijkbeschrijvingen Samen op in Acuut in Noord- en Midden-Limburg

“In de regio Noord- en Midden Limburg krijgt de samenwerking in acuut onveilige situaties sinds 2020 met kleine, maar waardevolle stapjes vorm. Veilig Thuis is voor partners in de strafrechtketen 24 uur per dag telefonisch bereikbaar voor informatie en afstemming.

In eerste instantie werkten op twee avonden in de week twee collega's van Veilig Thuis aan het politiebureau Venlo-Beesel. Zij draaiden hier van 17.00 tot 22.00 uur hun eigen bureaudienst. Bij een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling stemden de collega's van de politie en Veilig Thuis samen af: Wat is bekend over het gezin en wat is nodig? De politie ging dan ter plaatse voor het herstellen van de fysieke veiligheid en voor het vastleggen van feiten. Maatregelen, zoals het opleggen van een tijdelijk huisverbod of een uithuisplaatsing, werden dan telefonisch afgestemd met Veilig Thuis. Als het nodig was, kwam de crisisdienst ter plaatse. In sommige gevallen gingen de directbetrokkenen mee naar het bureau en gingen medewerkers van Veilig Thuis met hen in gesprek over wat er is gebeurd en welke veiligheidsvoorwaarden er moesten gelden.

Door Covid -19 was het noodzakelijk om de werkwijze enigszins aan te passen. Veilig Thuis had voor twee basisteams van de politie (Venlo-Beesel en Weert) van maandag tot en met vrijdag van 09:00-22:00 uur collega's klaar staan om bij een incident samen met de politie op te trekken. Men ontmoette elkaar via telefoon of MS Teams en maakte dan meteen nadere

afspraken over samenwerking en uitvoering. Tijdens kantooruren ging de VT-professional samen met politie ter plaatse. Sinds april 2022 zitten de collega's van Veilig Thuis weer een aantal dagen en uren in de week op het politiebureau, afwisselend in Venlo-Beesel en Weert.

Samen werken op één locatie kent wel een paar praktische beperkingen: zo kunnen de collega's van Veilig Thuis niet werken in dezelfde ruimte als de politiecollega's en had het wat voeten in de aarde om de werkplek van de Veilig Thuis collega's in te richten. Desondanks zijn de ervaringen positief: door Samen op het politiebureau te werken, hebben de professionals van de politie en Veilig Thuis elkaar beter leren kennen. Door fysiek bij elkaar in de buurt te zitten is de stap om af te stemmen makkelijker te zetten, ook buiten de uren dat Veilig Thuis op het bureau aanwezig is en ook in zaken waarin het nog niet acuut onveilig is, maar het wel kan worden. Direct betrokkenen hebben aangegeven dat zij het prettig vonden om direct nadat de politie bij hen thuis is geweest in gesprek te kunnen met Veilig Thuis. De collega's zien dat door deze positieve en krachtige samenwerking meerdere keren per week in de acute fase afstemming wordt gezocht. Zo (onder-)steunt men elkaar in de te nemen interventies. Dit met het doel het system (gezin) zo goed mogelijk te helpen en toekomstige meldingen te voorkomen.”

Bron: Praktijkbeschrijvingen Samen op in Acuut 2020-2022, LNZZ

Link naar "Videoverslag Samen op in Ac uut Noord- en Midden-Limburg"
<https://vimeo.com/726000192>

Uit de praktijk 2.2: Pilot Samen op in Acut in de Westelijke Mijnstreek

In de eerste helft van 2021 liep in de Westelijke Mijnstreek een pilot Samen op in Acut. In totaal was in de pilot sprake van 106 politiemeldingen waarbij 48 keer SoiA is toegepast. Dat heeft geleid tot 21 gezamenlijke inzetten op locatie en 27 consultaties op het politiebureau. Bij 58 politiemeldingen is Veilig Thuis niet geconsulteerd.

Tabel: overzicht resultaten

	Doorlooptijd veiligheidsbeoordeling	Accepteren hulp	Duur overdracht naar hulpverlening
Pilot SoiA	2 dagen	99 %	10 dagen
Regulier	4 dagen	90 %	9 dagen

Leerpunten

- De implementatie van het werkproces werd in het begin gehinderd door personele wisselingen.
- Directe participatie van het basisteam van de politie is nodig, om een dergelijke pilot in te bedden en brede bekendheid te geven.
- Fysiek werken op het politiebureau van het basisteam door Veilig Thuis medewerkers heeft niet de vooraf verwachte verbinding opgeleverd.
- Duidelijkheid vooraf over de inzet en taakstelling van VT-medewerkers bij de generiek inzetbare politiemedewerkers.
- De tijdswinst die behaald wordt in het beginproces van SoiA is niet zichtbaar in de tijd tot overdracht naar hulpverlening.
- De continue beschikbaarheid exclusief ten behoeve van SoiA, heeft een grote impact op de bedrijfsvoering van Veilig Thuis.
- De definitie van 'acute onveiligheid' wordt op verschillende manier geïnterpreteerd.

Bron: Evaluatie van de pilot

2.3 Waarde

In Noord- en Midden-Limburg bestaat tevredenheid over de voortgang in Samen op in Acuu. Mede door corona is het stap voor stap opgebouwd, maar vooral het directe contact werkt. De professionals hebben direct beschikking over de benodigde informatie. Er is vanuit VT sneller en directer contact met de betrokkenen, wat een positieve invloed heeft op de inzet en acceptatie van hulp. Een veiligheidsplan kan sneller gemaakt worden en indien nodig kan sneller worden ingezet op bijvoorbeeld een tijdelijk huisverbod.

Er is geen onderzoek of de SoiA-aanpak zichtbaar leidt tot minder herhaling of escalatie. Er is wel casuïstiek opgebouwd, bijvoorbeeld rond situaties waarbij VT-medewerkers al op het politiebureau met betrokkenen konden spreken. Dat had anders langer geduurd en meer capaciteit gekost, met meer onrust en risico's tot gevolg. Ambitie is om het spoedteam in zijn geheel op deze manier te laten werken, in eerste instantie 24/7 digitaal.

“We krijgen intern en extern de feedback dat het helpend en betekenisvol is. Betrokkenen vinden het heel goed dat ze meteen met VT contact hebben, als de politie weg is. Wij stellen toch andere vragen en kunnen aan de zorgkant direct schakelen. Dat is een vloeiende lijn. Bij ons pakt het zo uit als het bedoeld is. Geen opeenvolging van acties door politie en VT, maar een gezamenlijke actie. En dat brengt rust voor de betrokkenen.”

“We willen vanuit VT verder kijken: misschien is aanwezigheid in het ZVH een optie, waar ook politie en 3RO aanwezig zijn. Dan kunnen we van daaruit weer verbinding maken met bijvoorbeeld mda++.”

In Zuid-Limburg zijn de ervaringen voorsnog wat moeizamer. Tijdens de pilot was er een merkbare toename van acute meldingen. Na de pilot is de bereikbaarheid doorgezet, maar kwamen er vanuit de politie nauwelijks meer SoiA-meldingen binnen bij VT. Snel na het incident gezamenlijk ter plaatse zijn leverde volgens de VT-medewerkers inhoudelijk meerwaarde: ook omdat de openheid van betrokkenen dan groter is. Dus die verwachting rond SoiA lijkt in de praktijk te kloppen.

De potentiële meerwaarde wordt door politie en VT gezien en er is flink in een pilot geïnvesteerd. Maar dat heeft nog niet de gewenste soepele werkprocessen en meerwaarde opgeleverd. Complicerende factor was de het bestuurlijke commitment de pilot te koppelen aan Handle with Care.

“Ons VT-spoedteam zegt: dit zou eigenlijk normale werkwijze moeten zijn. Er zo vroeg mogelijk bij zijn. We zijn nu aan het verkennen hoe we dat kunnen realiseren. Wellicht kan een start in een ander basisteam – waar HG en KM misschien al meer ‘tussen de oren’ zit – ons veel leren over hoe we de alertheid daarop kunnen verbeteren.”

“In Maastricht werken twee VT-medewerkers van de front office een ochtend per week op het politiebureau, bij de politiemensen van zorg en veiligheid. Dat valt niet onder Samen op in Acut en is niet gericht op de crisisdienst, maar op verbeteren van de samenwerking, ook met lokale veld. Zodat we aan de voorkant van een traject al meldingen konden bespreken. En een ochtend in de week is dan al genoeg. Daar hebben we niks voor hoeven organiseren en het was een initiatief van medewerkers zelf.”

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelingsspanningen

Er is in Limburg één Actie-overleg voor de hele provincie. OM, politie en de VT's hebben een procesbeschrijving gemaakt op basis van het *Model voor de Samenwerkingsafspraken tussen VT, politie en OM* (7 juli 2015) en zijn in 2017 gestart. In eerste instantie in Noord- en Midden-Limburg. VT Zuid-Limburg is snel daarna aangesloten.

Wel zijn er **duidelijke afspraken gemaakt over een goede voorbereiding, een vaste bezetting en mandaat** van de deelnemers. Idee was dat je alleen een goede samenwerkingscultuur en vertrouwen kan opbouwen als je aan tafel daadwerkelijk beslissingen kan nemen met mensen die goed met elkaar kunnen schakelen.

Er is geen aparte projectleider of een traject voor ingezet om het Actie-overleg op te starten. Wel is geïnvesteerd in een aantal goede onderlinge gesprekken en het elkaar goed bevragen op ieders rol en positie. *“En dat ging er soms best stevig aan toe: maar waarom doen jullie dat dan zo?”* Daarmee is een basis gelegd: *“je moet je eigen organisatie-pet af kunnen zetten, je willen verdiepen in wat een andere organisatie verder kan helpen in een zaak en vertrouwen op de inzet en kwaliteit van een ander. Dat is soms best moeilijk.”*

“Iedereen had de wil hier een succes van te maken.”

Het Actie-overleg is voor de zwaardere zaken. Het Actie-overleg vereist daarom geen afstemming met ZSM, daar komen ander type zaken op tafel.

Politie, OM en de VT's hebben bij de start **geïnvesteerd op deskundigheidsbevordering**: er zijn meeloopdagen georganiseerd en er is een werksessie gewijd aan het werkproces. Maar verder is tamelijk vormvrij gestart, vanuit het idee om werkenderweg te kijken wat het opleverde en wat nodig was om het Actie-overleg verder te ontwikkelen.

“Het werkt. En we ontwikkelen nog steeds door, nu leggen we de link met mda++.”

Uit de praktijk 3.1: Aanmelding casus Actie-overleg

Limburg hanteert een overzichtelijk aanmeldingsformulier om een casus in het wekelijkse Actie-overleg in te brengen. Dat bestaat uit tien vragen. Verder wordt apart aangegeven als het om zeden of mensenhandel gaat.

1. Gegevens inbrenger
2. Clientgegevens (inclusief rol: betrokkene, pleger, slachtoffer)
3. Regio (Noord, Midden, Zuid)
4. Casus Omschrijving. Omschrijf kort en concreet geweldsituaties of dreiging van geweld, mishandeling, verwaarlozing, fysieke of emotionele onveiligheid, onderlinge spanningen, negatieve interactie, gedragssignalen, ontwikkelingsproblemen, letsel, middelenmisbruik, ziekte of beperkingen, ontbreken basale verzorging, ontbreken van structuur. Maar ook krachten en compenserende factoren. Is politie of justitie al betrokken en zo ja, hoe?
5. Betrokken hulpverlening
6. OTS (ja, nee, gegevens)
7. RvdK betrokken (ja, nee, gegevens)
8. Vraag aan het Actie Overleg. Wat is het doel waarmee je de casus inbrengt? Wat verwacht je van de uitkomst van het overleg? Let op! Het is van belang dat de vraag voor alle drie de partijen (Politie, OM en VT) relevant is.
9. Zijn betrokkenen geïnformeerd dat men wordt besproken in het Actieoverleg?
10. Relevante antecedenten. Let op, deze vraag enkel invullen als deze van invloed is op de bespreking in het Actieoverleg. Bijvoorbeeld op zeden, geweld, diefstal, inbraak enz enz. Politie kan rechtstreeks benaderd worden voor antecedenten, indien gewenst.

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

In Limburg is het Actie-overleg wekelijks, met een **strak gedisciplineerd werkproces** als het gaat om aanlevering en voorbereiding van casussen en de afhandeling tijdens het Actie-overleg. Een dag van tevoren wordt de definitieve agenda opgesteld, waarop de partners zich kunnen voorbereiden, de juiste informatie kunnen verzamelen en intern af te stemmen. Dat wordt als een succesformule ervaren. Een andere succesvoorwaarde is de **vaste bezetting en het mandaat**. Een derde succesformule is de **urgentie** van de ingebrachte zaken. Juist die druk en complexiteit van de zaken maakt het Actie-overleg effectief.

“Als de OvJ niet aan tafel zit, heeft het eigenlijk geen zin. Die heb je dan dus iedere week twee uur nodig. Dat is nogal wat, maar je moet iemand hebben die mandaat heeft. Die ook een opdracht kan geven om iemand aan te houden.”

Er komen zaken op tafel waarbij de landelijke criteria worden gehanteerd (zie informatiebundel Actieoverleg: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>): er is sprake van een samenloop van straf en zorg, er is tactische afstemming nodig en het lukt VT niet alleen om structurele veiligheid te borgen. Dat is niet vanzelf gegaan, het aanmeldformulier is daarop ook bijgesteld in de loop van de tijd.

In 2021 werden **177 casussen** ingebracht, waarvan het leeuwendeel door de VT's (tabel 3.1). Er is niet bijgehouden in hoeveel gevallen een casus in het Actie-overleg tot een strafzaak komt.

Tabel 3.1 Aantal casussen Actie-overleg 2021

Inbrengende partij Actie-overleg	Aantal casussen 2021
Openbaar Ministerie	1
Politie	6
Raad voor de Kinderbescherming	
Veilig Thuis Noord- en Midden-Limburg	90
Veilig Thuis Zuid-Limburg	80
Totaal	177

Bron: VT NML

Het Actie-overleg kost betrokkenen de nodige tijd, met name vanwege de gevraagde voorbereiding elke week. Maar vervolgens scheelt het werk, vanwege de directe besluitvorming, waarvoor deelnemers niet meer afzonderlijk met elkaar hoeven af te stemmen. Dat is echter niet in uren uit te drukken.

“Het Actie-overleg ontwikkelt zich nog steeds. We gaan nu ook inzetten op zedenzaken en huiselijk geweld als gevolg van extreme geloofsovertuigingen (sektarisch geweld). Ook dan gaat het vaak over de samenloop zorg-straft. Dat is een uitbreiding van het Actie-overleg, naar andere politie-eenheden. Het is gespecialiseerder werk, dat ook over landsgrenzen heen gaat.”

Aanvullende opmerkingen over de uitvoeringsinspanningen per samenwerkingspartner

3RO	<p>Twee medewerkers zijn aangesloten. Inzet circa een halve dag per week.</p> <p><i>“Het werkt heel goed, maar voor ons is het een forse inzet. We doen het er eigenlijk bij, zonder aparte opdracht of extra facilitering. Daar knelt onze productfinanciering: het Actie-overleg heeft geen aparte financieringsrubriek. Het is moeilijk hard te maken dat het verderop in het werkproces tijd oplevert. Ik denk het wel, omdat het Actie-overleg als een breekijzer kan werken in moeilijke casussen: we nemen nu, op één gezamenlijk moment en goed voorbereide en besproken beslissing. Dat zou overlegtijd moeten schelen.”</i></p>
OM	<p><i>“Zaken in het Actie-overleg hoeven niet altijd het strafrecht te bereiken, je kan het ook anders afdoen. Dat is voor het OM in die gevallen aan de voorkant meer werk (beschikbaarheid OvJ, administratieve ondersteuning op de justitiële documentatie), maar uiteindelijk minder werk, omdat het dan niet tot een strafzaak komt. Daar zit een soort perverse prikkel in, want voor zaken die uiteindelijk niet in het strafrecht komen, heeft het OM geen financiering.”</i></p>
RvdK	<p>Voor de RvdK geen meerwerk. Eerder minder, vanwege efficiëntie van het overleg (veel relevante partijen aanwezig). <i>“Voor ons heel compact en effectief, omdat we daar een casus kunnen inbrengen of erop bevestigd worden, dus alleen maar positief eigenlijk.”</i></p>
VT	<p>We informeren we betrokkenen, vooraf of als dat niet kan achteraf.</p> <p>Inzet is een dagdeel per week (minstens). Maar ervaring is dat dat dagdeel verderop in de werkstroom terug wordt gewonnen, vanwege de efficiëntie van het Actie-overleg.</p>

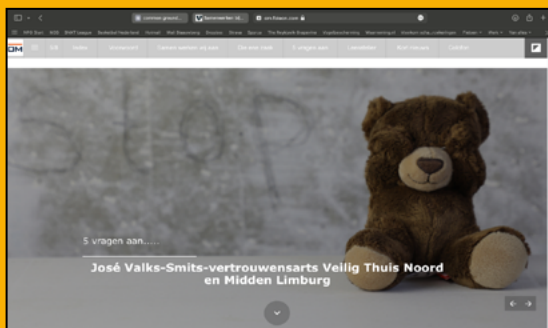
Uit de praktijk 3.2: Een vertrouwensarts aan het woord over het actie-overleg

José Valks-Smits is vertrouwensarts bij Veilig Thuis Noord- en Midden-Limburg en deelnemer aan het actieoverleg kindermishandeling en huiselijk geweld. Als vertrouwensarts onderschrijft ze het belang van een gezamenlijke aanpak door justitie- en zorgpartners in complexe zaken. “We kijken waar een gezin op dat moment bij gebaat is.”

Wat is het actieoverleg kindermishandeling en huiselijk geweld? Elke week zitten Veilig Thuis, politie, Openbaar Ministerie en reclassering aan tafel om een gezamenlijk plan te maken voor complexe kindermishandelings- en huiselijk geweldzaken uit de regio. Zaken waarbij het ons als Veilig Thuis alleen niet lukt om de situatie veilig te krijgen. Bijvoorbeeld als het een veelpleger betreft, als alle hulp afgehouden wordt of als er een dreigingsinschatting nodig is bij eerwraak- of stalking. Het is een

actieoverleg en geen casusoverleg. Elke zaak wordt één keer besproken, we maken een gezamenlijk plan en daarna gaat iedereen aan de slag. Steeds met als doel te zorgen voor veiligheid in dit gezin of deze familie.

Wat is de kracht van dit overleg? Vroeger zaten we als straf- en zorgketen soms bij elkaar in het vaarwater. Door dit actieoverleg leren we elkaars taal spreken. Als Veilig Thuis leren we hoe het OM, de politie en de reclassering werken. Wat zijn hun mogelijkheden én onmogelijkheden? En andersom begrijpen politie en OM nu beter waarom in sommige huiselijk geweldzaken hulpverlening in eerste instantie soms beter werkt dan een strafrechtelijk onderzoek. Met het actieoverleg kijken we echt samen naar waar het gezin op dat moment bij is gebaat. Waarbij iedereen vanuit zijn eigen expertise meedenkt en handelt. Ook voor slachtoffers en plegers zorgt onze samenwerking voor meer duidelijkheid. Als een slachtoffer geen aangifte wil doen, kunnen wij uitleggen waarom die aangifte voor politie en justitie zo belangrijk is. Of we gaan samen met politie in gesprek met een gezin, dat scheelt weer een apart gesprek. Als organisaties zijn we geen aparte eilandjes meer, die tegen elkaar uitgespeeld kunnen worden.

“Het staat of valt met elkaar kennen en vertrouwen.”

Heb je voorbeelden waaruit de meerwaarde van dit actieoverleg blijkt? Sinds we dit actieoverleg hebben, krijgen we meer zaken veilig waar dit voorheen niet lukte. Zoals bijvoorbeeld bij een partnergeweld zaak waar de vrouw met fors letsel in het ziekenhuis werd opgenomen. Ze ontkende dat haar partner haar mishandelde, maar haar verklaringen klopten niet met het letsel dat we zagen. In het actieoverleg maakten we een gezamenlijk plan. Waarbij de officier van justitie aangaf welke informatie van het ziekenhuis nodig was om namens Veilig Thuis aangifte te doen. De politie vervolgens de man aanhield en wij daarna rustig met het slachtoffer in gesprek konden. Toen we van de officier toestemming kregen om met het slachtoffer te delen wat haar partner nog meer op zijn kerfstok had staan aan mishandelingen, ging het snel. Mede hierdoor is ze gaan praten. Inmiddels woont ze op een veilige plek en komt de strafzaak binnenkort voor de rechter.

Wat maakt de samenwerking tussen straf- en zorgorganisaties soms lastig? Volgens de handreiking kindermishandeling moeten we alle zaken met vermoedens van kindermishandeling voorleggen aan justitie. Maar we weten ook dat als later blijkt dat er niks aan de hand is, een strafrechtelijk onderzoek een gezinssysteem kan beschadigen. Als we een telefoontje krijgen van school, omdat een kind vertelde thuis te zijn geslagen. Of als een moeder ons een foto van een blauwe plek stuurt die haar kind zou hebben opgelopen na een bezoek aan haar ex-man. Dan kiezen we er als Veilig Thuis soms voor om eerst zelf onderzoek te doen. Tegelijkertijd wil je een eventueel later onderzoek van justitie ook niet frustreren, doordat je te laat hebt gemeld. In het actieoverleg hebben we hier goede discussies over.

Welk advies heb je voor regio's die een soortgelijk actieoverleg willen opstarten? Het staat of valt met elkaar kennen en vertrouwen in elkaars expertise. Dat heeft tijd nodig. Zorg voor vaste contactpersonen binnen de verschillende organisaties, die het mandaat krijgen om informatie te delen en goed bereikbaar zijn voor elkaar. Het helpt ook als je creatieve mensen in het overleg hebt, die af en toe buiten de gebaande paden durven te denken én lopen. Dan kom je echt verder.

Bron: Straf met Zorg nieuwsbrief Nr.11, 29 november 2021, Openbaar Ministerie

<https://om.foleon.com/my-first-group/nieuwsbrief-straf-met-zorg-editie-11/index/>

3.3 Waarde

“Het Actie-overleg werkt echt goed, voegt kwaliteit aan afhandeling van zaken toe. Door de deskundigheid die daar zit en doordat er al jaren wordt samengewerkt. Er is vertrouwen in elkaar. Je ziet een merkbaar effect op de directe veiligheid.”

Het Actie-overleg was voor iedereen een nieuwe manier van werken, waarin door de samenwerkingspartners is geïnvesteerd vanuit de wil er een succes van te maken. Zo wordt het nu ook ervaren. *“Het Actie-overleg is echt een ankerpunt geworden in de regionale samenwerking, dat heeft een positieve invloed op andere zaken.”* De door de deelnemers benoemde waarde op samenwerkingsniveau zit niet alleen in het elkaar beter en sneller vinden, maar vooral in het leren over de grenzen van je eigen organisatie te kijken, echt ontschot te gaan werken.

“Het directe effect dat je op een zaak hebt vanuit het Actie-overleg, dat is het mooiste.”

Dat is alweer enige tijd geleden verwoord in een korte video-weergave (zie: Uit de Praktijk 3.3) waarin politie, VT en OM de positieve resultaten van het Actie-overleg delen en duiden. Ook het interview met vertrouwensarts Jose Valks-Smits (Uit de Praktijk 3.2) is daar een voorbeeld van.

“We werken samen en dat kost tijd. Maar het inhoudelijke resultaat voor de betrokkenen is beter. De cirkel van geweld wordt vaker doorbroken. De tijd die we daar als OM in steken, zit niet in ons vergoedingensysteem. Het Actie-overleg betekent voor ons een preventieve benadering, zodat we de overweging kunnen maken om het strafrecht op een andere manier in te zetten en niet tot vervolging over te gaan. Dan hebben we inhoudelijk een goede oplossing, maar geen zaak en dus geen financiering.”

Uit de praktijk 3.3: Een video-verslag van de waarde van het actie-overleg

---

<https://vimeo.com/477164272>

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

De gezamenlijke aanpak HG door VT en ZSM is in Limburg in 2018 gestart. Eerst met digitale aanwezigheid, later ook fysiek. De start was met VT NML, VT Zuid-Limburg sloot later aan. VT kent een permanente bezetting op ZSM en zit “**tweede ring**”, op afroep beschikbaar. Ze zijn ‘on the job’ ingewerkt, dat vergde geen aanvullende ontwikkelinspanningen.

Op basis van het afsprakenkader OM, Politie en VT uit 2015 is bij het begin de afspraak gemaakt om VT op ZSM aan te haken via een ‘berichtenbox’ tussen 3RO (als ZSM-partner) en VT. Dat werkte niet optimaal, een berichtenbox bleek een te afstandelijke manier van werken. Vanaf toen is VT NML fysiek aanwezig geweest. Na verkregen toestemming van het OM kan VT toegang krijgen tot de informatie uit de betreffende ZSM-zaken.

De ambitie is volwaardig partner aan de ZSM te worden, maar dat is nu nog niet mogelijk vanwege de vertrouwelijkheid van te delen gegevens. Dat vraagstuk ligt landelijk op tafel.

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De samenwerking vergt **niet veel aanvullende inzet**, al is de ervaring van beide VT’s daarin wat verschillend. Ook de informatievoorziening verloopt goed. VT kan meekijken op de ZSM-monitor en zo zaken op hg- of km-aspecten checken of aanvullen. Wanneer het daarbij gaat om een situatie waarbij betrokkene niet bekend is bij VT, is de afspraak gemaakt dat er binnen 24 uur een VT-melding komt (meestal van de politie), zodat VT de betrokkene kan informeren.

De bezetting was vijf dagen per week, verdeeld over VT NML en VT ZL. In Zuid-Limburg wordt enig meerwerk ervaren. Medewerkers zijn tijdens ZSM alleen maar beschikbaar voor ZSM, niet voor andere taken. En er is sprake van enig administratief nawerk. *“Maar de positieve resultaten wegen daar ruimschoots tegen op.”*

Momenteel bedraagt de VT-bezetting op ZSM drie dagen per week, vanwege gebrek aan capaciteit. De ambitie is zo snel mogelijk weer naar volledige bezetting te gaan.

Er is eens per twee maanden een **tactisch overleg ZSM**, met een vertegenwoordiging vanuit het management van alle partijen. Daar worden voortgang en eventuele operationele aanpassingen besproken.

“Vanwege de juridische discussie over gegevensdeling, gaan we er nu niet op investeren. Dat willen we later wel weer doen en hopelijk kunnen we dan aansluiten bij de vaste kerntafel.”

Uit de praktijk 4.1: Interview HG op ZSM (2019)

Bloed aan de muur. Hoe heftig een huiselijk-geweldzaak in eerste instantie ook lijkt, soms blijkt na onderzoek dat zorg en ondersteuning zinvoller zijn dan straf. Een landelijke werkgroep buigt zich daarom over een gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door Veilig Thuis en ZSM-partners. Doel: overlap voorkomen en strafrecht en zorg elkaar laten versterken. In Maastricht kent men de voordelen al.

Beeld: Jurgen Huiskens

Twan Sommers, manager SVG-reclassering Mondriaan

Frans Pelzer, lid Werkgroep Gezamenlijk aanpak Huiselijk Geweld VT & ZSM en teamchef politie ZSM Limburg

Bas Peeters, lid werkgroep Gezamenlijk aanpak Huiselijk Geweld VT & ZSM en maatschappelijk werker Veilig Thuis Noord- en Midden-Limburg

Dagelijks zijn er in Limburg zo'n twee meldingen van huiselijk geweld waarbij er sprake is van strafbare feiten. ZSM-partners (politie, OM, reclasseringsorganisaties 3RO, Slachtofferhulp, Bureau Halt, Raad voor de Kinderbescherming en in Limburg ook Jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg) werken in deze provincie samen met Veilig Thuis om duiding te geven aan wat er gebeurd is. Zodra een verdachte op de monitor verschijnt, gaan de partijen met elkaar in gesprek. In welke omstandigheden vond het huiselijk geweld plaats? "Veilig Thuis voert een veiligheidsbeoordeling uit. Is het een eenmalige gebeurtenis of is het geweld van structurele aard?", vertelt Bas Peeters, maatschappelijk werker Veilig Thuis Noord- en Midden-Limburg. Vervolgens gaan de partijen met elkaar om tafel. Twan Sommers, manager SVG-reclassering Mondriaan schetst welke vragen ze elkaar dan stellen. "Hoe kijk jij ertegenaan vanuit jouw perspectief? Wat denk jij dat de oplossing moet zijn?" Uiteindelijk komen ze met een gezamenlijk plan om de veiligheid te borgen. Het grote voordeel: namen en contactgegevens van betrokken uitvoerders zetten ze daar meteen in, evenals de afspraken. Met dit plan onder de arm kan Peeters zijn collega's een duidelijke opdracht geven: "Dit zijn alle contactpersonen die bij deze casus horen. Binnen twee weken mag je bij die reclasseringsmedewerker de voortgang rapporteren." "Kortom: deze werkwijze is snel en doelmatig," concludeert Frans Pelzer, teamchef politie ZSM Limburg. Pelzer: "Alles wat wij doen binnen ZSM gebeurt op basis van commitment, wederzijds vertrouwen en respect. Niemand is de baas over het proces, we doen het met zijn allen." Inmiddels werken de ZSM-partners en Veilig Thuis ruim een jaar samen. Wat kunnen we leren van de aanpak in Limburg?

Lessen uit Limburg: Begin gewoon “We spraken al jaren met elkaar over hoe we huiselijk geweld het best kunnen aanpakken, maar op een gegeven moment moet je gewoon starten met samenwerken,” vertelt Sommers. “Je kunt niet alles inkaderen. Begin gewoon en stuur al doende bij. Het is wel goed om volgens processen te werken, maar protocolleer niet alles. Het is belangrijk om de ruimte te hebben om met elkaar te ontdekken.”

Zorg voor vaste gezichten aan tafel Nog een tip: probeer steeds om tafel te gaan met dezelfde gezichten. “Pas als samenwerkingspartners een paar keer hebben gehoord hoe ik vanuit mijn vakgebied naar een casus kijk, begrijpen ze mijn benadering vanuit Veilig Thuis,” vertelt Peeters. “Als je elkaar leert kennen, ben je tot veel meer bereid,” vult Pelzer aan. “Vertrouwen moet je bouwen. Besef dat het in kleine stapjes gaat,” voegt Sommers toe. “Maar is het vertrouwen eenmaal daar, dan heb je sneller toegang tot elkaars registers – met oog voor de privacy-spelregels. Je hebt er dan vertrouwen in dat mensen integer omgaan met jouw informatie.”

Heb oog voor elkaars standpunt “In de dynamiek van huiselijk geweld kun je niet echt praten over een dader en een slachtoffer. Juridisch gezien wel, maar systemisch gezien niet. Het kan zomaar zijn dat het slachtoffer een enorme aanjager is van huiselijk geweld,” vertelt Peeters. “Veilig Thuis kijkt vanuit plegerschap naar een persoon, de strafrechtketen bekijkt iemand vanuit daderschap. Om een zinvolle en betekenisvolle afdoening te vinden, benaderen we dit systeem – de kern van de problematiek van het huiselijk geweld – met elkaar. Ieder vanuit zijn eigen positie in de strafrechtketen.”

Heb begrip voor elkaars belangen In de samenwerking stuiten de partners op verschillende organisatiebelangen. Pelzers ervaring is dat je verschillende organisatievisies wel bij elkaar kunt brengen, zolang je het gesprek maar blijft voeren. Peeters merkt soms dat het ZSM-proces te snel is voor sommige huiselijk-geweldzaken. “Veilig Thuis zou dan meer tijd en ruimte willen om het systeem in beeld te brengen om de problematiek beter aan te pakken en bij te dragen aan een goed strafadvies.”

Spreek elkaars taal “Iedereen is expert in zijn eigen vakgebied, maar je moet ook de taal van de ander leren spreken,” merkt Peeters, die eerder in de jeugdbescherming werkte. Pelzer: “Het is belangrijk dat we allemaal hetzelfde beeld hebben bij een term. Een term heeft in elke organisatie een bepaalde uitleg of betekenis.” Sommers denkt bijvoorbeeld aan het begrip “herstel”. “Binnen de zorg heeft herstel een andere betekenis dan binnen het veiligheidsdomein. Waar je het in de zorg hebt over gezondheid, betekent het in het veiligheidsdomein het herstellen van de veiligheid.”

Laat het schuren Sommers: “Reclassering is de enige dadergeoriënteerde organisatie, terwijl iemand nog altijd een verdachte is op het moment dat een zaak binnenkomt bij ZSM. Vanuit de reclassering schatten we de risico’s in en onderzoeken we de haalbaarheid van interventies. We adviseren het OM over de voorwaarden van de afdoening. Het advies, de uitvoering van interventies en de voorwaarden moeten haalbaar zijn, anders heeft het geen toegevoegde waarde. Soms levert een verschil van mening daarover wrijving op tussen professionals. Dat is niet erg. De vraag is: hoe ga je daarmee om? Als je elkaar weet te vinden, kun je dat bespreken.” Peeters knikt. Veilig Thuis heeft geen ‘ronde zaak’ nodig. “Het feit dat een thuissituatie onveilig was, hoeft voor ons niet bewijsbaar te zijn. Ook al wordt de aangehouden verdachte niet vervolgd, we gaan ermee aan de slag.”

Evalueer zaken die niet goed gaan “Als iets niet helemaal goed gaat in een casus, dan moeten we elkaar opzoeken en daarvan leren,” zegt Peeters. “Op die manier kunnen we fouten in de toekomst voor zijn. In het begin was er wat angst: wat betekent dit voor mijn werkveld?” Kortom: laat het algemene belang prevaleren. “En neem verantwoordelijkheid,” voegt Pelzer daaraan toe.

Leer van elkaar In Limburg worden er twee keer per jaar themabijeenkomsten georganiseerd. Zo waren er ook bijeenkomsten over de samenwerking tussen Veilig Thuis en de ZSM-partners. Pelzer: “Zo leer je elkaar kennen op tactisch niveau en op medewerkersniveau. Kennisdeling is op alle niveaus belangrijk.”

Houd het gezamenlijk belang voor ogen “We hebben een gezamenlijke taak: door een zinvolle en betekenisvolle afdoening bijdragen aan veiligheid in de thuissituatie van gezinnen,” resumeert Pelzer. “Om dat te bereiken moeten we denken vanuit mogelijkheden.” Sommers knikt. “Samenwerken betekent soms ook dat je bestaande werkwijzen durft los te laten.”

Bron: <https://www.strafrechtketen.nl/actueel/verhalen-uit-de-strafrechtketen/2019/aanpak-huiselijk-geweld>

4.3 Waarde

De ervaring van de partners is dat er een **betere afdoening** is.

Contextgericht, met inbreng van andere expertise. *“Bijvoorbeeld: een ruit is ingegooid, dat is voor OM een vernieling en ga je die zo afdoen. Maar VT kan inbrengen dat hier ex-partnergeweld een rol kan spelen.”* Vanwege die meerwaarde willen de VT's zodra dat weer kan naar een volledige bezetting. *“Je merkt het verschil als VT er niet is, dan moet je de afstemming weer telefonisch gaan doen en de juiste mensen zoeken.”*

De vragen hierboven over de kwaliteit van de afdoening, samenwerking, werkprocessen en informatieverrijking en -deling worden daarmee positief beantwoord. Capaciteit wordt daarmee effectiever ingezet. Of er daadwerkelijk sprake is van minder kans op herhaling of het beter in beeld zijn van hoog-risico-gezinnen is niet in cijfers uit te drukken.

“De praktijk is gegroeid vanuit bewezen succes. De oorspronkelijke situatie, waarbij 3RO de schakel was tussen VT en ZSM, hebben we directer gemaakt met de fysieke aanwezigheid van VT. Dat werkt veel beter. Nu is er vanwege gebrek aan capaciteit twee dagen alleen telefonische beschikbaarheid van VT. Dat werkt meteen al wat minder dan wanneer je bij elkaar zit.”

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

Anders dan bij de andere verbeteracties van Veiligheid Voorop, gaat het bij *Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling* meer om **bewustwording**, om een onderlegger bij het handelen, dan om een concrete actie of een verandering in werkproces.

In Limburg is dat meegegaan in de **reguliere werkprocessen en deskundigheidsbevordering**. Dat de andere verbeteracties en de samenwerking in het Regionaal Netwerk Zorg Straf goed lopen, helpt uiteraard om de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling te bevorderen.

In het RNZS is op een wat ludieke manier aandacht besteed aan het onderwerp, in de vorm van een kahoot-quiz om de kennis over en bewustwording van de Handreiking Strafbare Kindermishandeling onder de aandacht te houden (Uit de Praktijk 5.1).

Uit de praktijk 5.1: Een Kahoot-quiz als leermiddel

In het Regionaal Netwerk Zorg Straf Limburg is door VT Noord- en Midden-Limburg een Kahoot-quiz gemaakt als middel om bewustwording en kennis te bevorderen over wat we verstaan onder strafbare kindermishandeling en hoe te handelen.

Doe de quiz hier: <https://create.kahoot.it/share/samenwerken-bij-strafbare-kindermishandeling/780c422b-949e-415b-8349-cd15fd651a25>

En vind hier de antwoorden:

1. Welke 5 organisaties hebben in de Handreiking strafbare kindermishandeling samenwerkingsafspraken gemaakt? *OM, politie, VT, RvdK en 3RO.*
2. Wat is het doel van de Handreiking strafbare kindermishandeling? *Samen overleggen als professionals zich op elkaars expertisegebied begeven.*
3. Wat wordt bedoeld met strafbare kindermishandeling? *Vormen van kindermishandeling die als een strafbaar feit aangemerkt worden.*
4. Welke vorm van kindermishandeling is niet aan te merken als strafbaar feit? *Opzettelijk toebrengen van pijn en/of letsel. Psychische mishandeling. Onthouden van zorg. → Alle 3 zijn strafbaar.*
5. Wie is dé expert bij 'verwijtbaarheid' als er geen sprake is van een medische oorzaak voor letsel bij een kind? *De Officier van Justitie / politie.*
6. Wanneer een kind tegenover mij een heldere uitspraak doet over strafbare kindermishandeling, zoals 'ik word geslagen door mijn moeder'... *Is er wel afstemming nodig met politie over of en hoe het kind te horen.*
7. Wanneer een kind tegenover mij een vage uitspraak doet over strafbare kindermishandeling, zoals 'mama doet mij pijn' ... *Kan het nodig zijn om meer helderheid te krijgen d.m.v. een taxatiegesprek.*
8. Als ik twijfel om informatie te delen bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling dan ... *bel ik – op anonieme basis – met een expert bij de politie of Veilig Thuis.*
9. Indien een jeugdig zedenslachtoffer zich meldt bij de politie dan ... *meldt politie bij VT om informatie te kunnen delen.*
10. Bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling heeft politie een aangifte van VT nodig om onderzoekshandelingen te verrichten. Waar of niet waar? → *Niet waar.*
11. Als de politie een melding strafbare kindermishandeling van VT in ontvangst heeft genomen, dan maakt politie ... *samen met VT (en eventueel de RvdK) het onderzoeksplan en veiligheidsplan.*

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De samenwerking in generieke zin vergt geen meer- of minderwerk in de uitvoering. Het gaat er vooral om dat de samenwerkingsrelatie tussen bijvoorbeeld de vertrouwensarts van VT en de Officier van Justitie goed tot stand komt. Dat verschilt in de praktijk per subregio, met name de mate waarin professionals de samenwerking met het OM zoeken.

“We merken als RvdK dat de drempel om de politie op te zoeken soms hoog is. Dan komt een partner bij ons met een vraag en constateren we dat er inderdaad sprake is van strafbare kindermishandeling. Maar dat wist de vragende partner eigenlijk al. De vraag was eigenlijk of wij dan de politie willen inschakelen. Dat doen we, maar dat had ook rechtstreeks gekund.”

“We moeten de Handreiking Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling weer eens goed onder de loep nemen. Werken we echt nog zo en willen we dat? Er zijn als het bijvoorbeeld gaat om het horen van kinderen weer nieuwe inzichten bijgekomen.”

“Voor de politie was het nieuw om op deze manier te werken en al aan de voorkant info uit te wisselen. Meedenken, paraat staan, maar niet meteen in de auto springen. Dat was voor ons een omschakeling. En voor VT was het nieuw om ons er meteen bij te betrekken, terwijl het nog niet duidelijk is of er sprake is van een strafbaar feit is.”

Uit de praktijk 5.2:

Casus letsel en ziekenhuisopname baby

Achtergrond: het gezin. Ouders wonen sinds ongeveer een jaar in Nederland. Zij hebben elkaar in hun Oost-Europese vaderland leren kennen in een psychiatrische instelling. Vader moest afkicken van alcohol en moeder had last van depressie en paniekaanvallen. Ze wilden een nieuwe start maken in Nederland. Vader is vanwege gezondheidsklachten al lange tijd niet werkzaam. Moeder heeft geen werkzaamheden buitenshuis. Zoontje is in ziekenhuis ongecompliceerd geboren en nu achttien weken oud.

Kinderarts belt met Veilig Thuis. Bij een achttien weken oude baby is ernstig letsel ontstaan wat geleid heeft tot ziekenhuisopname en operatie waarbij twee drains in het hoofd zijn geplaatst. Ouders hebben relatieproblemen en beiden zijn bekend met een belast verleden. Er is een risico dat de ouders (met name moeder) hun kind, dat medische zorg nodig heeft, kunnen meenemen en naar Oost-Europa vertrekken. Extra lastig is de taalbarrière.

Beknopt verloop incident (uit het interne contactjournaal van de vertrouwensarts bij VT)

Donderdag 13:25 uur melding KA Kinderarts (KA) ziekenhuis belt voor overleg. We nemen de casus door en vullen meldingsformulier in. Werkdiagnose: shaken baby. KA heeft op dit moment alleen nog moeder gesproken, ze weet van VT-melding en overleg. Vader is niet bereikbaar. Ik geef aan dat we snel acties uitzetten en eerst gaan overleggen met OvJ. Echo schedel laat geen afwijkingen zien. Skeletstatus, een CT van het hoofd en een stollingsonderzoek volgen.

Donderdag 13:44 uur OvJ Aan OvJ melding voorgelegd. Conclusie: hierin samen optrekken. OvJ geeft aan zelf betrokken te willen blijven, zal me met een onderzoeker in verbinding stellen zodat wij samen kunnen afstemmen. Eerste gesprek een 'free recall' en erna ouders aanhouden en hen confronteren met hun uitspraken van de 'free recall' en de feiten. VT gaat aangifte doen. VT zorgt voor hulpverlening, veiligheidsplan en omgang. Vader is inmiddels bereikt.

Vrijdag: Adviesgesprek RvdK

Vrijdag: Actieoverleg

- Bespreken concept aangifte.
- Pleegzorg (vrijwillig) en omgangsregeling onder begeleiding is georganiseerd.
- Plan van aanpak voor het weekend. Plan is met alle betrokkenen gedeeld.
- Recherche laat een AOL opmaken en laat tevens een afspraak op persoon aanmaken. Mocht 112 of politie gebeld worden is duidelijk wat de verwachtingen zijn. Het veiligheidsplan wordt gedeeld met de recherche.

Na het weekend Verder afstemmingsoverleggen. Onder meer het veiligheidsplan wordt aangepast. Omgang voorlopig stopgezet in afwachting opstarten/ afstemmen pleegzorg alsmede VTO.

De achtergrond. Vanuit het consultatiebureau wordt aangegeven dat baby zich normaal ontwikkelde. Er is een paar keer een extra huisbezoek vanuit consultatiebureau geweest omdat baby vaker huilde en moeilijk kon inslapen: hierop is inbakeren geadviseerd en ook RRR (reinheid, rust en regelmaat). Er is gezien dat moeder niet lekker in haar vel zat en om die reden is een paar keer op aangedrongen om hiervoor naar de huisarts te gaan, wat uiteindelijk ook gebeurd is. Ouders zijn meermaals geïnformeerd dat zij niet mogen schudden (dit bevestigen ouders ook). Toch geven beide ouders aan dat het wel eens is gebeurd, maar in geringe mate in hun ogen.

Wat is na het incident nodig? Ondanks kennis bij ouders over de risico's van schudden, is dit wel gebeurd. Politie is ingeschakeld om te onderzoeken wat er zich nu precies heeft afgespeeld. Ouders geven beiden aan dat de relatie niet goed loopt, wat voor VT ook zichtbaar was in de gesprekken. Moeder heeft een verwijzing voor psychologische hulpverlening. Bij navraag bij de huisarts is dit nog niet gestart, omdat de verwijzing in eerste instantie door de verzekeraar is afgewezen, op korte termijn zou er nu wel contact moeten zijn. Sowieso zal het tijd vragen voordat verbetering optreedt. Als baby het ziekenhuis mag verlaten zal hij in eerste instantie naar een pleegzorgadres gaan. Omgang met baby moet begeleid zijn (ook nu al in het ziekenhuis) deels omdat er is geschud door ouders en er geen herhaling mag optreden (het risico hierop wordt als klein ingeschat), maar ook omdat er een reëel risico is dat ouders (met name moeder) baby zou kunnen meenemen naar Oost-Europa.

Verzoek tot Onderzoek (VTO). Gezien het feit dat het letsel zeer vermoedelijk is toegebracht door schudden, is baby in zijn ontwikkeling ernstig bedreigd. Hoewel ouders zich op dit moment meewerkend opstellen, kan niet voorbijgegaan worden aan het gegeven dat er vermoedelijk sprake is van zware mishandeling en dat bij ouders sprake is (geweest) van psychiatrische problematiek. VT is van mening dat er geen risico gelopen kan worden en acht een gezinsvoogd noodzakelijk om de veiligheid in de ontwikkeling van baby veilig te stellen. Gezamenlijk optrekken van VT en RvK lijkt raadzaam om duidelijke kaders aan ouders aan te geven.

Leereffecten

Centraal in deze casus staat het volgen van de stappen uit de Handreiking Strafbare Kindermishandeling. De casus laat een voorbeeld van goede samenwerking volgens de Handreiking zien. Binnen twintig minuten nadat er gemeld is aan VT, is de OvJ al op de hoogte. Vervolgens is er steeds afgestemd en is ook de politie en de RvdK betrokken.

- Een veel kortere doorlooptijd door de Handreiking Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling. Voorheen koste overleg in de voorfase veel meer tijd, doordat acties afzonderlijk en niet afgestemd plaats vonden.
- Acties van verschillende partners vinden tegelijkertijd plaats, niet opeenvolgend. Eerder zou elke partner meer apart opereren.
- We spreken dezelfde taal in de keten. Alleen al de term strafbare kindermishandeling kan verschillende associaties in de keten oproepen. Dat is nu niet het geval.
- We zien dat bevoegdheden ook heel goed naast elkaar kunnen staan. Een vast team op de casus is daarbij van belang.
- De Handreiking is echt gericht op samenwerking. We zien het nu als heel normaal dat we de officier van justitie bellen en die binnen twintig minuten spreken. Dat was daarvoor echt niet het geval. En dat een arts ook de link legt met de straffant, was tot voor kort ook niet vanzelfsprekend.

- Binnen VT waren de vertrouwensartsen niet snel bereid *medische informatie te delen met het OM*, om te voorkomen dat die informatie in een strafdossier beland. Naar aanleiding van casussen als deze zien de vertrouwensartsen het OM als volwaardige partners.
- Een ander leereffect is dat *de Handreiking ook een houvast is om het werk goed te doen*. Het helpt bij het in de hand houden van emoties.
- Het gezin was niet bekend bij de gemeente. Wel waren er bij het consultatiebureau zorgelijke signalen binnengekomen. Er zijn ook extra huisbezoeken geweest. Er is door het consultatiebureau verwezen naar de huisarts. Hieruit blijkt dat de *meldcode* niet goed is geland. Als VT eerder aansluiting had gehad, had het geweld misschien voorkomen kunnen worden.

Bron: verslag casusreviews RNZS Limburg 2021-2022, zie <https://blauwberg.nl/straf-zorg-samenwerken-aan-veiligheid>

5.3 Waarde

De waarde van de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling zit uiteraard bij de bewustwording bij de partners over hoe hier effectief op te handelen. In de interviews en casuïstiek (zie Uit de Praktijk 1.1, 1.3, 3.3 en 5.2) komt het denken volgens de Handreiking Strafbare Kindermishandeling steeds als basis terug.

Vaak gaat het daarbij om samenwerking tussen vertrouwensartsen en politie en OM. Maar VT wordt nu bijvoorbeeld beter aan de voorkant ingeschakeld bij aanhoudingen door de politie als er kinderen in het gezin zijn, in plaats van dat er na een inval pas gebeld wordt. Het vertrouwen en de manier van werken die nodig is om een organisatie als VT al tijdens het onderzoek in aanloop naar een inval in te lichten, is de afgelopen jaren opgebouwd.

“Als dat vertrouwen dat we in de samenwerking hebben opgebouwd er eenmaal is, vind je overal een oplossing voor. Ook voor de echt ingewikkelde zaken.”

“De waarde ligt vooral bij andere samenwerkingspartners dan bij ons als RvdK. Voor ons ligt het meer in het samen optrekken met OM en vooral de politie. Hoe zorgen we voor directe veiligheid en tegelijk voor kansen op gedragsverandering in het gezin? Je ziet dat het OM er sneller bij betrokken wordt. Partners vinden elkaar sneller. Je hoeft niet meer te zoeken naar hoe je het met elkaar aanpakt, of naar wie je moet hebben. Er zijn minder miscommunicatie en open eindjes.”

“Het kan zeker nog beter – we zien nog wel eens dat het relatief lang duurt voordat OM of politie benaderd worden bij een ziekenhuisopname van een kind - maar we hebben echt stappen gezet.”

Bronnen

De citaten zijn afkomstig uit gesprekken met de leden van het RNZS.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

- Praatplaat “Wat hebben we geleerd?” RNZS Limburg 2022
- Werkplan RNZS Limburg
- Livestream Wij Doorbreken de Cirkel van Geweld: <https://www.youtube.com/watch?v=CPn4Lo6m9Qc>
- Verslag casusbesprekingen RNZS: www.blaauwberg.nl/straf-zorg-samenwerken-aan-veiligheid/
- Een handreiking Regie: www.blaauwberg.nl/straf-zorg-samenwerken-aan-veiligheid/
- Praktijkbeschrijvingen Samen op in Acut 2020-2022, LNZZ
- Bron: Straf met Zorg nieuwsbrief Nr.11, 29 november 2021, Openbaar Ministerie, <https://om.foleon.com/my-first-group/nieuwsbrief-straf-met-zorg-editie-11/index/>
- <https://vimeo.com/477164272>
- <https://www.strafrechtketen.nl/actueel/verhalen-uit-de-strafrechtketen/2019/aanpak-huiselijk-geweld>
- <https://create.kahoot.it/share/samenwerken-bij-strafbare-kindermishandeling/780c422b-949e-415b-8349-cd15fd651a25>

Indicatoren kwaliteit & impact

02

Noord- Holland

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelinspanningen

“We zijn wel van: laten we beginnen. We willen de vroegtijdige samenwerking gewoon in het werk vormgeven, niet aan de hand van verschillende projectgroepen, of als aparte trajecten.”

In Noord-Holland is de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop (VV) veelal opgepakt aan de hand van **pilots**. Dat VT Kennemerland een **eigen 24-uurscrisisdienst** heeft, maakt die subregio een geschikte biotoop voor pilots, vooral als het gaat om Samen op in Acut en het Actie-overleg (in Noord-Holland gericht op het thema (ex-)partner stalking). Ook de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling krijgt daardoor voor een belangrijk deel vorm aan de hand van de ervaringen in Kennemerland.

Het starten met pilots is **laagdrempelig** en wordt ervaren als onderdeel van en op een andere manier omgaan met **regulier werk**. In die zin heeft Veiligheid Voorop van de organisaties geen ontwikkelinspanningen gevraagd die zonder Veiligheid Voorop niet aan de orde zouden zijn geweest. De pilots vergen monitoring, om leereffecten te benoemen en te kijken wanneer de pilot kan worden uitgebreid naar andere subregio's, of tot regulier proces kunnen worden.

“Het zijn pilots en het is een Ontwikkelagenda, maar aan de andere kant is het ons reguliere werk en moeten we dus sowieso voortdurend kijken hoe we dat zo goed en efficiënt mogelijk inrichten.”

In oktober 2021 zijn tussen VT, politie en OM **samenwerkingsafspraken** bij geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) opgesteld, als 'doorvertaling' van de landelijke Ontwikkelagenda (zie Uit de Praktijk 1.1).

Op het gebied van de tijdelijk huisverboden bestond in Noord-Holland al een praktijk van **gezamenlijke workshops, trainingen en leersessies** met de HoVJ's, de basisteams en VT. Op basis van die praktijk is nu vanuit de politie een plan in de maak om op het bredere terrein van zorg en veiligheid meer gezamenlijk tussen politie en de partners in Veiligheid Voorop op de werkvloer te leren en ervaringen uit te wisselen. Dat zal in elke subregio van Noord-Holland op maat worden ingevuld. De VT's leveren verder een bijdrage aan de **HG-training** voor de basisteams van de politie.

Uit de praktijk 1.1: Samenwerkingafspraken VT, politie, OM, oktober 2021

<i>Werkproces</i>	<i>Landelijk product</i>	<i>Lokaal product/ actie</i>
Strafbare KM	Samenwerken bij strafbare kindermishandeling (VV)	Routekaart: samenwerken bij vermoedens van strafbare kindersmishandeling
Samen op in Ac uut	Toolkit Samen op in acuut (VV)	Pilots team IJmond (informeel) en team Alkmaar/Hoorn (formeel in ontwerpfase)
HG door VT & ZSM	Inzet VT op ZSM (landelijk ZSM) & Gezamenlijke aanpak HG met VT & ZSM (VV)	Routekaart Huiselijk Geweld (ZSM Noord-Holland, versie maart 2019)
Afstemmingsoverleg casusniveau	Motorkapoverleg & Actie-overleg (VV)	Pilot IJmond: Actieoverleg ex-partner stalking & Pilot Alkmaar of Hoorn Actieoverleg HG

In het afspraken-document komen de volgende ervaren knelpunten in de samenwerking VT-politie aan de orde:

- Zorgmeldingen over jeugd worden niet altijd door VT aangenomen of doorgezet naar het lokale veld.
- Politie belt nog lang niet altijd bij elke HG/KM-melding met acute onveiligheid naar VT om samen af te stemmen welke interventie nodig is in het kader van de veiligheid.
- In de praktijk is VT niet altijd tevreden over de snelheid en inhoud van de VT-meldingen.
- In de praktijk is de politie niet tevreden over de frequentie en inhoud van de terugkoppeling van VT naar politie.

Bron: Notitie BASIS OP ORDE, Samenwerkingsafspraken VT (KEN, NHN, ZAWA), Politie (Eenheid Noord-Holland), OM (Noord-Holland) bij geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA), oktober 2021.

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De vraagstukken rond **informatiedeling** zijn uiteraard ook in Noord-Holland aan de orde. De VV-organisaties werken in verschillende systemen (en de VT's kunnen bijvoorbeeld niet in elkaars systemen werken als ze in ZSM voor elkaar waarnemen) en er is geen gemeenschappelijke bron van informatie voor acties en voortgang. Dat kost niet alleen extra registratietijd als iets moet worden aangeleverd, het vergt alertheid om informatie door te geven en toe te lichten en dat maakt de informatievoorziening (deels) afhankelijk van persoonlijke alertheid en beschikbaarheid.

Een andere belangrijke ervaring in de vroegtijdige samenwerking is de **relatie tussen de steeds betere samenwerking in het reguliere werk en nut en noodzaak van aparte overlegstructuren** en dan gaat het met name om de **samenhang tussen Samen op in Acuuut en het Actie-overleg**.

Aan de hand van een pilot in IJmond is de ervaring dat het Actie-overleg steeds minder nodig is als de lijnen steeds korter worden en de samenwerkende organisaties elkaar steeds beter in een vroeg stadium weten te vinden. De eerste ervaringen zijn dat er dan eenvoudigweg steeds minder casuïstiek te bespreken is in een vast Actie-overleg, omdat die casussen al in het dagelijkse werk gezamenlijk worden opgepakt. Dat vergt uiteraard multidisciplinair overleg, maar dat hoeft dan geen aparte status en vaste tijden meer te kennen.

Tenslotte is een belangrijke ervaring dat het hebben van een **eigen 24uurs-crisisdienst door VT Kennemerland** de kwaliteit van de samenwerking sterk verhoogd (de verbeteracties van Veiligheid Voorop 'landen beter').

In de praktijk is er (uiteraard) nog veel te winnen in de samenwerking, er worden nog veel knelpunten ervaren (zie Uit de Praktijk 1.1.). Aan de hand van de pilots wil de regio dat verbeteren, waarbij leidend is dat medewerkers elkaar steeds beter kennen, elkaars expertise beter inschakelen en steeds meer zien dat vroegtijdige samenwerking werkt in de praktijk.

“Elkaar kennen is key.”

Het werken met pilots heeft als voordeel dat de regio kan ondervinden wat wel en niet werkt in het verbeteren van de vroegtijdige samenwerking. Dat is winst. De resultaten daarvan moeten vervolgens in het reguliere werk terecht komen. Het RNZS wordt gezien als de goede plek om dat vorm te geven. Maar de ervaringen is dat het niet vanzelf gaat en er (externe) capaciteit bij het RNZS voor nodig is.

“We hebben een netwerktrekker nodig. Als we het aan de organisaties zelf overlaten, dan komt de klad erin. Door de krapte in de capaciteit die iedereen ervaart gaat de waan van de dag dan voor het implementeren van Veiligheid Voorop.”

1.3 Waarde

Het **Regionaal Netwerk Zorg Straf** heeft een vrij lange aanloop van het zoeken naar de eigen rol gehad. *“Die zit vooral in het goed ondersteunen van de uitvoering en verbinding met GHNT leggen. Oftewel: **wat maakt de praktijk werkend?** Maar de vraag is: hoe geef je dat dan goed vorm? Hoe borgen we verbeteracties en hoe vertalen we het papier van Veiligheid voorop naar de praktijk? We hebben in het RNZS nog geen jaarplan met acties en beoogde prestaties. Als we dat realiseren, hebben we een goede stap gezet.”*

Het vorm geven aan de praktijk krijgt in het RNZS steeds vaker vorm aan de hand thematisch-inhoudelijke sessies, bijvoorbeeld over Samen op in Acut, met een gast uit een ander RNZS om ervaringen te delen en te spiegelen. Dat kan een basis vormen om de **pilots te verbreden**. Nu is de feitelijke ontwikkeling van Veiligheid Voorop nog enigszins beperkt tot pilots.

*“**Nut en noodzaak van RNZS: we bespreken de samenhang tussen de acties van Veiligheid Voorop en het is nodig om dat gezamenlijk te overzien. Dat is een meerwaarde van het RNZS. Ondanks dat het nog steeds ook zoeken is naar onze positie als netwerk, helpt het om de verbeteringen in de praktijk door te voeren.**”*

Een belangrijke inhoudelijke opbrengst van de pilots in de afgelopen jaren is dat zeker in crisissituaties de **‘mindset’ zich inmiddels richt op vroegtijdige samenwerking tussen vooral VT, politie en OM**. Zoals gezegd heeft vooral de crisisdienst in Kennemerland daar een pionierende rol in kunnen spelen. Maar *“bij politie en OM is die slag gemaakt. Het is niet meer zo dat het primaire doel is om iets ‘in het strafrecht te trekken’. Die samenwerking op zorg én straf groeit.”*

Die groei is nog voor een belangrijk deel afhankelijk van het ‘onderhoud’ van het elkaar steeds beter kennen en opzoeken door medewerkers van verschillende organisaties. Dat vraagt continu aandacht.

*“**Vaak heb je aan de bestaande werkstructuren genoeg. Alle organisaties in Veiligheid Voorop hebben een duidelijke taak en we hebben telefoon, we kunnen elkaar vinden. Je kan dat pragmatisch maken, je hoeft niet overal een projectgroep voor op te richten. Maar dan moet je nieuwe mensen daar steeds in meenemen.**”*

2. Samen op in Acuuut

2.1 Ontwikkelinspanningen

In de Samen op in Acuuut pilot in IJmond heeft de crisisdienst van VT Kennemerland bij ter plaatse gaan van de politie altijd telefonisch contact met de politie (zie Uit de Praktijk 2.1). Verder heeft VT een **vaste werkplek op het politiebureau**. In eerste instantie is geprobeerd daar een vaste bezetting op te roosteren, maar dat is losgelaten. Het bleek beter te werken om de werkplek beschikbaar te hebben en het van de actualiteit in de crisisdienst af te laten hangen of een VT-medewerker gebruik maakte van die plek. Dat is dan zijn of haar eigen keuze. In de praktijk wordt er vooral gebruik van gemaakt nadat er een incident heeft plaatsgevonden, om het werk dat daarmee samenhangt op het politiebureau af te kunnen maken. Politie en VT Kennemerland willen deze werkwijze opschalen naar andere bureaus in de subregio.

“We zorgen met de VT-werkplek op het politiebureau voor nabij contact en korte lijntjes. Groter dan dat is het eigenlijk niet. Maar het werkt.”

In Noord-Holland Noord zijn al afspraken tussen VT en politie om bij een incident **telefonisch contact** te leggen. Er start in mei 2022 een **pilot** met basisteam Alkmaar, waarbij (tijdens kantooruren) VT op verzoek van de politie mee ter plaatse gaat bij een incident.

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Doordat er voor VT Kennemerland geen roostering van de aanwezigheid op het politiebureau is gemaakt, maar er flexibel gebruik wordt gemaakt van de werkplek aan de hand van de actualiteit van het werk, vergt dat geen meerwerk. De vroegtijdige samenwerking gaat mee in het lopende werk van de crisisdienst. Dat geldt ook voor de afspraken in Noord-Holland-Noord, waar gewerkt wordt met de reguliere telefonische bereikbaarheid. De ervaringen van de pilot uit 2022 moeten uitwijzen of er sprake gaat zijn van meerwerk.

Uit de praktijk 2.1: Crisisdienst Kennemerland (situatie 2021)

In (onder andere) de politie basisteam IJmond is de Crisisdienst van Veilig Thuis Kennemerland dag en nacht bereikbaar en inzetbaar. Zij zijn telefonisch bereikbaar voor overleg over situaties waarin direct of indirect gevaar dreigt en mogelijk een crisisinterventie nodig is. De Crisisdienst rukt niet alleen uit voor Veilig Thuis, maar ook voor ketenpartners zoals bijvoorbeeld de Jeugd en Gezinsbeschermers en het CJG.

Als basisteam IJmond een zorgelijke melding binnenkrijgt over huiselijk geweld of kindermishandeling, dan belt de politie altijd met de Crisisdienst van Veilig Thuis. De Crisisdienst bekijkt welke informatie over het gezin al bekend is en denkt mee of directe inzet ter plaatse noodzakelijk is van Veilig Thuis.

De politie en de Crisisdienst maken ter plaatse samen een inschatting van de veiligheid op basis van de informatie die zij beschikbaar hebben en maken afspraken over de interventies die nodig zijn om de acute veiligheid te herstellen. Denk aan het aanhouden van de verdachte, het inzetten van spoedhulp, het plaatsen van betrokkenen in crisisopvang en crisispleegzorg, blijf plaatsingen of het indienen van een spoedverzoek voor een kindbeschermingsmaatregel.

De Crisisdienst is ingekocht voor 0 tot 23-jarigen, maar trekt ook samen op met de politie als de situatie acuut onveilig is voor volwassenen en een huisverbod wordt overwogen. De politie en de Crisisdienst werken er naar toe om gezamenlijk de inschatting te maken of een huisverbod nodig is om de veiligheid te herstellen.

In het weekend werken medewerkers van de Crisisdienst regelmatig op het politiebureau in Beverwijk zodat sneller beoordeeld kan worden of het nodig is om samen ter plaatse te gaan. Ook draagt het bij aan de afstemming voorafgaand aan of na afloop van een incident.

Omdat de Crisisdienst onderdeel is van Veilig Thuis Kennemerland, is er een efficiënte overdracht van informatie vanuit de acuut onveilige situatie naar de veiligheidsbeoordeling en de opvolging van de melding. In de regio Kennemerland kan tevens gebruik gemaakt worden van het Multi Disciplinair Centrum Kindermishandeling (MDCK). In dit centrum kan onder andere direct een topteen-onderzoek worden uitgevoerd als er sprake is of vermoedens zijn van letsels.

Bron: Praktijkbeschrijvingen Samen op in acuut 2020 – 2022, LNZZ

2.3 Waarde

De ervaringen in IJmond zijn goed, als het gaat om de 'zachte' samenwerkingsfactoren: de collegialiteit groeit, medewerkers vinden elkaar sneller, politie en VT bellen elkaar vaker. Maar dat is nog een gevoelsmatige opbrengst. Voornemen is de werkwijze uit te breiden naar heel Kennemerland.

*“Loopt het altijd gesmeerd? Nee. Hadden we er als VT soms eerder bij gehaald kunnen worden?
Ja. Kunnen we het daar goed over hebben?
Ja. Soms is het gebrek aan kennis of tijd bij de politie. Maar het groeit nog steeds.”*

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelinspanningen

Al kort na de zaak Humeyra en na enkele heftige zaken van (ex-)partner stalking in de IJmond startte op initiatief van medewerkers een **'Actiegericht Overleg Ex-partnerstalking'** (zie Uit de Praktijk 3.1). Dat past goed bij de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, die in dezelfde periode tot stand kwam.

“Zorg voor goede verbinding. Hoe vroeger je weet wat er speelt en afstemt wat je kan doen om de veiligheid te garanderen, hoe beter.”

Het RNZS heeft de pilot 'geadopteerd', om ervan te leren met het oog op de andere regio's en basisteams. In 2022 is de pilot geëvalueerd (zie Uit de Praktijk 3.2).

Uit de praktijk 3.1: Actie-overleg (ex-) partnerstalking regio IJmond

“Laten we gewoon beginnen en kijken wat het oplevert.” Zo startte Marco Bouwman, operationeel expert bij politie IJmond, een paar jaar geleden samen met Veilig Thuis en het Openbaar Ministerie Noord-Holland het actieoverleg (ex-) partnerstalking in de regio IJmond. Het was kort na het rapport over de zaak Humeyra die werd doodgeschoten door haar stalker. Er moest een beter samenwerking komen tussen de verschillende organisaties die bij een stalkingszaak betrokken zijn.

Judy van der Zwan (Politie), Marco Bouwman (Politie),
Marieke van de Griend (OM), Eline van Zalm (VT)

Wekelijks kijkt Judy van der Zwan, coördinator huiselijk geweld bij de politie, in de systemen naar zaken waar het SASH-screeningsformulier (screeningsinstrument voor stalkingszaken) een gemiddelde of hoge score heeft opgeleverd. “Zijn er spullen vernield, heeft de verdachte affiniteit met wapens of is er sprake van middelengebruik? Doodsangst bij slachtoffers, dat is meteen een rode vlag. Bij een lage score laten we de zaak bij de wijkagent en monitoren we. Vanaf een gemiddelde score schalen we op en bespreken we de zaak met Veilig Thuis en het OM. Waar nodig sluiten de Raad voor de Kinderbescherming en reclassering aan.”

Voortdurend Stalkingszaken komen in allerlei vormen voorbij. Wat ze vaak met elkaar gemeen hebben, is dat het ingewikkelde zaken zijn. Waarbij niet bij alle organisaties dezelfde informatie binnenkomt. Zo krijgt de politie meldingen over overlast, heeft Veilig Thuis signalen vanuit hulpverleners in een gezin of staat het OM met een verdachte op zitting vanwege meerdere vernielingen. Marieke van de Griend, beleidsmedewerker bij het Openbaar Ministerie: “Het gaat vaak om voortdurende meldingen en delicten die je echt mét elkaar moet blijven volgen. Om uiteindelijk de juiste beoordelingen over veiligheid en afdoening te kunnen doen.”

Gedragsaanwijzing Zo ook in één van de zaken die ze gezamenlijk in het actieoverleg bespraken. Waarbij een man zijn ex-partner en haar familie had lastiggevallen. Niet op hele heftige manieren. Zo maakte hij geregeld kleine geldbedragen over naar zijn slachtoffer, vergezeld van allerlei vervelende teksten. Het stalken leek inmiddels gestopt en aangezien de verdachte geen

strafblad had, zou de zaak op ZSM worden afgedaan met een OM-afdoening. Judy: “Toen kregen wij informatie dat hij inmiddels opnieuw veertien bankstortingen met teksten had gedaan. Wij hebben toen snel de officier van justitie informatie kunnen meegeven over het voortduren van de meldingen. Door deze info is de zaak alsnog voor de politierechter gebracht en kreeg de verdachte een gedragsaanwijzing.” Een gedragsaanwijzing kan bestaan uit een contact- of een locatieverbod. Bij overtreding kan de verdachte onmiddellijk worden aangehouden. “Het is een goed instrument om te voorkomen dat het opnieuw misgaat”, zegt Marieke. Daarnaast hield Veilig Thuis contact met het slachtoffer en deed haar een hulpverleningsaanbod.

Juiste beslissing Doordat het actieoverleg goed zicht heeft op alle meldingen over stalking, kunnen ze collega’s voorzien van extra informatie om goede vervolgbeslissingen te nemen. Daar zit de kracht van het actieoverleg, aldus Marco. “We weten nu van elkaar veel beter wat de ander doet en stemmen dat af. Anders is iedereen voor zich bezig. En doordat we steeds met dezelfde gezichten aan tafel zitten, leren we elkaars taal spreken. We hoeven niet steeds opnieuw uit te leggen wat de ander wel of niet kan.”

Doorverwijzen Ook Veilig Thuis ziet veel voordelen aan het actieoverleg. Eline van Zalm, medewerker Veilig Thuis Kennemerland team IJmond en aanspreekpunt voor politie en OM over stalkingszaken: “We zien bij Veilig Thuis nu veel meer de mogelijkheden van de samenwerking in deze zaken. Bijvoorbeeld doordat de OM-vertegenwoordiger in ons actieoverleg de officier op ZSM informeert over de mogelijkheid van een gedragsaanwijzing met bepaalde voorwaarden voor deze verdachte.” Medewerkers van Veilig Thuis gaan steeds vaker met de politie mee naar een Stopgesprek met een verdachte. Om zowel de verdachte aan te spreken op zijn gedrag en te motiveren voor behandeling. “Als ik zie dat mijn teamleden vroegtijdig contact hebben opgenomen met de politie, vervolgens meegaan op Stopgesprek en de verdachte laten inzien dat er ondersteuning mogelijk is om dit gedrag te veranderen. Dan vind ik dat mooie successen”. Binnenkort

verschijnt de evaluatie van het actie-overleg. Dan moet ook duidelijk worden of dit overleg, dat als een pilot begon, wordt voortgezet. Marco: “Bij alle zaken die we bespraken, kunnen we nu in ieder geval zeggen dat we met z’n allen het maximale hebben gedaan wat we konden. De verbinding met elkaar en de korte lijntjes die we nu hebben, dat is de grootste winst.”

Bron: Straf met Zorg nieuwsbrief Nr.11, 29 november 2021 Openbaar Ministerie. <https://om.foleon.com/my-first-group/nieuwsbrief-straf-met-zorg-editie-11/samen-werken-wij-aan/>

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Belangrijke bevinding in de pilot was dat het loonde om met **vaste medewerkers** te werken. Dat bevordert de korte lijnen en het snel opbouwen van vertrouwen en een effectieve werkrelatie en het stelt de organisaties in staat te leren wat de gevolgen voor de organisaties zijn en wat helpt om vroegtijdig casuïstiek op te pakken.

Het Actie-overleg startte tweewekelijks, maar er bleken minder zaken te zijn dan op basis van de ervaring was verwacht, waarop de **frequentie naar eens per maand** ging. Daarmee kwam de **vraag op of het Actie-overleg nog nodig was**. Of was de vroegtijdige samenwerking te borgen zonder een apart overleg? Dat medewerkers elkaar kennen en dat er vaste contactpersonen zijn, maakt de lijnen kort en daardoor kan er in het reguliere werk al veel gezamenlijk worden opgepakt. Die vraag is nog niet beantwoord.

Een zorg in de praktijk bleek de **overdracht naar het lokale veld** vanuit VT. De overdracht werd door de deelnemers aan het Actie-overleg als snel in het proces ervaren, waarbij de informatieoverdracht kwetsbaar is vanwege het gebruik van verschillende systemen (zie hoofdstuk 1) en de afstemming tussen zorg en straf lastiger wordt (vanwege ervaren verschil in kennisniveau daarover in het lokale veld).

“We hebben geen gemeenschappelijk informatiesysteem. Plan, acties en voortgang en plan staan niet in een gezamenlijk bronsysteem, zoals bij de Zorg- en Veiligheidshuizen het geval is. Iedereen heeft zijn eigen systemen en voor het OM is het zelfs zo dat zolang er geen parketnummer is, een casus daar niet centraal geregistreerd staat.”

In de pilot is vastgesteld hoeveel tijd het Actie-overleg kost. Een casus vraagt bijvoorbeeld gemiddeld tussen de vijftien en dertig minuten bespreking in het Actie-overleg. Dat is relatief kort, omdat er al veel afstemming is gedaan in het traject daarvoor, in de acute fase. Het Actie-overleg wordt **ervaren als regulier werk, niet als meerwerk**. *“Want zonder Actie-overleg moet je die afstemming ook zoeken, dat maakt niet uit.”*

3.3 Waarde

De pilot in IJmond is inmiddels afgerond (september 2021), maar het Actie-overleg gaat door en wordt inhoudelijk verbreed. Tijdens de pilot is aan de hand van casuïstiek gemonitord wat de pilot opleverde. *“De winst van de pilot is voor iedereen duidelijk: mensen weten elkaar beter te vinden en dat contact is gewoon heel belangrijk. Je kan beter werk leveren in de keten.”* De kennis bij VT over ex-partner stalking nam toe.

“We zien dat er winst is behaald op korte lijnen en op samenwerking. En dan zie je dat casussen eerder konden worden afgesloten, omdat de stalking is gestopt door vroegtijdig ingrijpen. Voor zover we nu kunnen nagaan is dat effect duurzaam en treedt er weinig herhaling op. Dus dat is in de praktijk winst.”

De overdracht van het Actie-overleg naar het lokale veld en naar ZSM is een zorg. Dat geldt vanwege de samenhang ook vanuit Samen op in Acut, oftewel van het eerste acuter stadium naar het vervolg. Dat heeft zoals gezegd vooral te maken met de **(versnipperde) informatieoverdracht**.

IJmond is maar één van de vier basisteams in Kennemerland. Het RNZS wil 2022 gebruiken om aan de hand van de ervaringen in IJmond de **vroegtijdige samenwerking in Samen op in Acut en het Actie-overleg te verbreden naar de hele regio** Kennemerland en naar de twee andere VT-regio's.

De volgende stap voor IJmond zou zijn om de kennis over de vroegtijdige samenwerking die nu vooral zit bij de crisisdienst te verbreden naar alle teams bij VT. En ook niet-crisisdienst-medewerkers de mogelijkheid te creëren om op het politiebureau te werken, als dat nuttig en nodig is. Het idee is dat vervolgens in heel Kennemerland door te voeren.

Uit de praktijk 3.2: Ervaringen uit de pilot Ex-partner stalking IJmond

Gestart met OM, VT Kennemerland en politie. Later uitgebreid met RN en RvdK, agenda afhankelijk en in elk geval bereikbaar voor ophalen informatie. Incidenteel namen andere partijen deel als een casus daarom vroeg (bijvoorbeeld jeugdzorg).

- Lage instroom (10 zaken)
- Overleg als positief ervaren door deelnemers.
  - Meerwaarde de vaste deelnemers. Elkaar leren kennen en daarmee elkaars (organisatorische) ruimten kennen.
  - Buiten het overleg kan snel tot actie worden overgegaan, ook bij nieuwe casuïstiek.
  - Vroegtijdig informatie bijeen brengen en daarop acties vaststellen.
- Vaste deelnemers maakt overleg kwetsbaar. Geen (zeer beperkt) back up in geval uitval door ziekte of verlof.
- Geen vaste structuur van aanmelden.
- Overgrote deel van de behandelde casussen door politie ingebracht.
- Vastleggen gemeenschappelijke Plan van Aanpak:
  - Er is geen gemeenschappelijk systeem waarin dit kan. Deelnemers registreerden nu in eigen mappen, niet toegankelijk voor anderen.
  - Voor de voortgang en monitoring van de gemeenschappelijke inzet, wordt een registratiesysteem als noodzakelijk ervaren. Zeker als de caseload groeit.
  - Er is geen format voor het Plan van Aanpak. Is wel wenselijk.
- Geen voorzitter. Dit werd gemist; iemand die de agenda beheert en het overleg voor zit.
- Opvolging in de keten is kwetsbaar. Niet overal is er het besef wat de invloed is van eigen gedrag op een veiligheidsplan. Bijvoorbeeld: informatie wordt niet op het juiste moment en/of actief gedeeld in de keten. Hechtenis wordt opgeheven, maar hoe wordt dit gedeeld in de keten tussen organisaties? Dit is niet geborgd.
- Vraag vanuit deelnemers: plaats overleg in de werkprocessen. In relatie tot MDA, ZSM en ZVH... Daaraan gekoppeld welk type casuïstiek past in het overleg? Zeker als zou worden uitgebreid met andere HG thema's.
- Overleg zou uit vaste kern van OM, VT en politie moeten bestaan. RN en RvdK beschikbaar voor leveren informatie en in uitzonderingsgevallen om deel te nemen aan het overleg."

Bron: interne evaluatie pilot Actie-overleg IJmond

Uit de praktijk 3.3: Grip houden op slepende zaken

Tekst: Saskia Bogaart, Slimme Content

Meer samenwerken vanuit hetzelfde blikveld als het gaat om huiselijk geweld: hoe doe je dat in de praktijk? In de regio IJmond richtten ketenpartners als pilot het Actiegericht Overleg IJmond (AGO) op om hieraan concrete invulling te geven. Judy van der Zwan, coördinator op casussen huiselijk geweld en stalking bij de politie Kennemerland, en Marieke van de Griend, interventiespecialist en beleidsmedewerker jeugd en discriminatie bij het Openbaar Ministerie (OM), vertellen wat deze manier van samenwerken oplevert aan de hand van een geanonimiseerde casus.

Als in 2021 de eerste melding van huiselijk geweld binnenkomt bij de politie, basisteam IJmond, weet Judy nog niet dat dit uitmondt in een casus die haar tot op de dag van vandaag bezighoudt. De uit Oost-Europa afkomstige Kristina* is met haar pasgeboren baby op de arm haar huis ontvlucht, nadat zij zou zijn geslagen door haar partner Arie*. De politie komt ter plaatse, maar ziet geen letsel. De eerste melding bij Veilig Thuis is een feit, de hulpverlening neemt het over.

Steeds meer partijen betrokken

Maar al snel ligt het weer op het bordje van de politie als de aangiftes zich opstapelen. Van Arie's kant herhaaldelijk, bijvoorbeeld vanwege onttrekking van het ouderlijk gezag. Van Kristina's kant meerdere malen, vanwege bedreiging en stalking. Inmiddels zijn naast politie en Veilig Thuis ook het OM, de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en de Koninklijke Marechaussee betrokken. Terwijl Kristina op een locatie in Amsterdam is ondergebracht, begint Arie hulpverleners lastig te vallen. Zijn taalgebruik wordt agressiever, het aantal bedreigingen neemt toe. Uit een Screening Assessment for Stalking and Harassment (SASH) door de politie Amsterdam blijkt dat het risico gemiddeld is – omdat Kristina in de opvang zit.

Eerder en beter in beeld

'Op dat moment werd het mijn casus, nam ik het over van de politie in Amsterdam', vertelt Judy. 'De bedreigingen waren zo heftig, het gedrag van Arie zo vervelend dat ik besloot de casus in te brengen in het AGO.' Binnen het AGO draait het om hulpverlening, maar ook wordt gekeken naar opsporing, vervolging en berechting. Het AGO is speciaal bedoeld voor casussen die (nog) niet zwaar genoeg voor het Zorg- en Veiligheidshuis, maar wel zorgelijk en slepend. In het AGO zitten vaste medewerkers van politie, OM, Veilig Thuis, de RvdK en de reclassering. En dat biedt voordelen.

Voordelen AGO

Marieke: 'Iedereen in het AGO heeft vanuit zijn eigen functie en organisatie specifieke expertise. Door die kennis voor elkaar beschikbaar te maken,

profiteren we er allemaal van.' Judy: 'Als ik snel iets moet weten over een casus, bel ik bijvoorbeeld Marieke om te horen wat het OM doet. Of ik leg contact met de medewerker van Veilig Thuis zodat er snel een gedragswetenschapper ingezet kan worden. Die korte lijntjes maken dat je actiegericht kunt zijn.'

Juist bij zaken die weleens snel escaleren, zoals in het geval van Kristina en Arie, is het belangrijk dat iedereen op de hoogte is van de actuele situatie, benadrukt Marieke. Zo zorgt zij ervoor dat de officier van justitie tijdens zitting niet alleen hoeft af te gaan op wat er op papier staat, maar op de hoogte is van de meest recente details. 'En neemt het OM een beslissing op ZSM? Dan neem ik contact op met de officier die op dat moment dienst heeft op ZSM. Om informatie over te brengen, maar ook om te wijzen op de mogelijkheid van een gedragsaanwijzing.'

Bij langslappende zaken zoals de casus van Arie en Kristina raken allerlei instanties betrokken. Van het Landelijk Expertise Team Jeugdbescherming (LET JB) tot lokale hulpverleningsinstanties. 'Er is altijd wel iemand binnen het AGO die zo'n organisatie kent en er een lijntje mee heeft. Dat kan ook weleens helpen. Als je iemand aan wilt melden voor een bepaald hulptraject bijvoorbeeld. Je krijgt dingen sneller gedaan doordat je gebruikmaakt van elkaars netwerk.'

Gezamenlijk plan van aanpak

Binnen het AGO wordt besloten in te zetten op drie sporen: veiligheid voor Kristina, een omgangsregeling met het kind en hulp voor Arie vanwege zijn agressie. De wijkagent, de reclasseringsambtenaar, de jeugdbeschermer: iedereen die in gesprek gaat met Arie moet het echter bezuren. Het levert opnieuw een stroom aangiftes op van bedreiging. 'Het werd snel duidelijk dat wat we hadden uitgestippeld, niet ging werken', zegt Marieke. Het gevolg? De casus is zo complex geworden dat wordt opgeschaald naar het Zorg- en Veiligheidshuis. De leden van het AGO verhuizen mee naar dit bredere overleg, zodat geen kennis over de casus verloren gaat.

Zaken blijven in beeld

In het verleden werden Judy en Marieke weleens moedeloos van zaken als die van Arie en Kristina. Judy: 'Dan werd je weer gebeld, maar kon je zo weinig. Had de recherche het te druk. Maar voor slachtoffers van stalking – vaak hele kwetsbare mensen – zijn het geen kleinigheden. Het AGO biedt de kans voor een regiemomentje. Om samen zo'n casus aan te vliegen. Dankzij het AGO blijven zaken die anders onder de radar waren gekomen in beeld. Voorkomen we dat we na een tijdje als er ineens weer na elkaar 30 meldingen binnenkomen, van voren af aan kunnen beginnen. We houden elkaar scherp wat dat betreft.'

Het kan nog beter

Het AGO werkt, daar zijn Judy en Marieke van overtuigd. Toch zijn er ook aandachtspunten. Hoe meet je bijvoorbeeld de effecten van de aanpak van het AGO? 'Dat is niet goed in kaart te brengen. Of in cijfers te vertalen. Terwijl bestuurders daarmee te overtuigen zijn van het nut van het AGO', aldus Judy. Een ander punt is dat systemen onderling niet op elkaar zijn aangesloten. Marieke: "Hoe slaan we gemaakte afspraken op? Nu doet iedereen dat in zijn eigen systeem. Een ondersteuner die dit voor alle partijen zou bijhouden op een centrale plek: dat zou winst zijn. Zeker als deze werkwijze over meerdere basisteams wordt uitgerold.' Zolang het AGO echter niet geformaliseerd is, zien Judy en Marieke dat nog niet zo snel gebeuren.

En Arie en Kristina? Arie zit momenteel vast, maar de feiten zijn vermoedelijk niet ernstig genoeg voor een langere gevangenisstraf. Dat betekent dat Judy en Marieke zich opnieuw zullen buigen over de vraag hoe voor Kristina een veilige constructie te bieden als Arie weer als vrij man rondwandelt. Judy: 'Dit is zo'n stalkingscasus die niet ophoudt en ook niet gaat ophouden. Je moet dus een vinger aan de pols houden.'

*Niet haar/zijn echte naam

4. Gezamenlijke aanpak Huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

Begin 2020 startte in de regio een pilot voor de samenwerking van de drie VT's met ZSM. De ambitie daarbij was de werkwijze uit Rotterdam over te nemen. Maar de kaders voor de samenwerking bleken in aanloop naar de pilot niet duidelijk genoeg. Met een projectleider is dat vervolgens vormgegeven.

“In aanloop naar de pilot kregen we niet goed duidelijk wie er nou overzicht had, wie er stuurde op wat er nou wel of niet kon. We werkten vanuit een innovatie-gedachte: laten we creatief zijn en kijken wat er lukt. Maar dat past niet goed bij de juridische kader van ZSM. Daardoor voelde het alsof we op regionaal niveau het wiel aan het uitvinden waren. Omdat ZSM een landelijk proces is en VT vanuit haar wettelijke taken werkt zou je een meer landelijk gedreven werkproces verwachten.”

De pilot is aangestuurd door een ketenbrede stuurgroep Noord-Holland voor VT op ZSM. De uitwerking van het werkproces lag bij een werkgroep VT op ZSM. De evaluatie van de pilot biedt een belangrijke bron van empirische informatie over hoe de samenwerking van VT en ZSM werkt. In Uit de Praktijk 4.1 t/m 4.5 wordt de evaluatie van de pilot daarom uitgebreid weergegeven.

Na de pilot is de werkwijze doorgezet. De ZSM-monitor is niet rechtstreeks voor de VT-medewerker inzichtelijk, maar de benodigde informatie op de zaken met een HG-label komt via de politie. De ambitie was oorspronkelijk dat VT dezelfde status zou krijgen als 3RO bij ZSM, zodat VT ook pro-actief zou kunnen adviseren op zaken die geen HG-label hebben, maar waar sprake zou kunnen zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. Maar zolang VT geen landelijke partner van ZSM is, is dat niet mogelijk.

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Er is een rooster gemaakt voor de aanwezigheid van de drie VT's, waarbij de VT-medewerkers voor de andere twee VT's waarnemen bij ZSM. Omdat de VT-medewerkers niet in de informatie-systemen van de andere VT's kunnen, wordt dat betiteld als een “pleister-plak-proces”. De informatie-deling bij de VT's onderling gaat telefonisch, waarbij ad hoc naar een beschikbare medewerker wordt gezocht.

“Ik ben afhankelijk van een VT-medewerker die ik aan de telefoon krijg. In mijn eigen VT-organisatie kan ik uiteraard zelf in het systeem en dan kan ik bij ZSM veel beter werk leveren.”

Voor de VT's betekent het werken op ZSM **meerwerk** (zie Uit de Praktijk 4.1). Daarbij spelen niet alleen de mogelijk aanvullende werkzaamheden een rol (omdat VT niet zelf in de verdachtenmonitor kan kijken, moet informatie worden uitgevraagd bij ketenpartners), maar ook de aanwezigheid op ZSM zelf. VT-medewerkers met een eigen caseload kunnen op de 'stille momenten' aan hun eigen zaken werken, maar dat geldt uiteraard niet voor de VT-medewerkers zonder eigen caseload. Voor het zijn de stille momenten wachttijd.

Uit de praktijk 4.1: Pilot in Noord-Holland januari – maart 2020

In een pilot begin 2020 is de samenwerking op HG door VT & ZSM vormgegeven.

Aanpassingen naar aanleiding van de pilot

“Het voorstel en de nieuwe werkwijze is tot stand gekomen door een actiegericht onderzoek uit te voeren: in de maanden januari 2020 tot en met maart 2020 is er door de drie Veilig Thuis organisaties meegewerkt op de ZSM. ... Doel van de opdracht was om met partners op de ZSM te komen tot een werkwijze waarin Veilig Thuis een plek krijgt in het ZSM-proces.” Dat leidde tot een routekaart Huiselijk Geweld en ZSM (zie Uit de Praktijk 4.2)”

Meer en minderwerk in de pilot

“Bij het deel waarbij een VT-melding is verzocht, heeft Veilig Thuis nog voor een deel extra werk gegenereerd. Er waren namelijk zaken waarbij inhoudelijk wel een VT-melding nodig was, terwijl deze nog niet door het basisteam gemaakt was. Deze werkzaamheden zijn weergegeven als ‘VT-melding verzocht en informatie geleverd voor de afdoening’. Dit is dus wel extra werk dat voortvloeit uit het aanwezig zijn op de ZSM. Echter het werk dat hierin gedaan wordt, valt uiteindelijk via de registratie van Veilig Thuis (een geregistreerde melding) ook binnen de reguliere begrotingen.”

“De andere werkzaamheden zijn aanvullend doordat Veilig Thuis op de ZSM aanwezig is en partners gebruik maken van de kennis en kunde van medewerkers van Veilig Thuis. Dit zijn de werkzaamheden vanuit de ZSM niet-vast en de werkzaamheden ten behoeve van het checken of iemand

bekend is bij Veilig Thuis, waar het uiteindelijk geen huiselijk geweld zaak blijkt.”

“Dat betekent dat er per jaar ongeveer 40% van de tijd van VT aanvullend op de begroting gefinancierd moet worden voor de werkzaamheden die voortvloeien uit het aanwezig zijn op de ZSM.”

De inschatting naar aanleiding van de pilot is dat het bij een bezetting van zeven dagen in de week, veertien uur per dag (7x14) gaat om in totaal 2,8 fte voor de drie VT's gezamenlijk. Op basis van de 40% aanvullende werkzaamheden, zou het dan gaan om een netto-investering van € 93.865 op jaarbasis aan extra arbeidskosten.

Bron: Evaluatie jan – maart 2020 samenwerking ZSM en Veilig Thuis bij huiselijk geweldzaken, Ilse Hofland, 5 mei 2020

In de praktijk gaat het om twee of drie zaken per dag met een HG-label, voor heel Noord-Holland. De vraag is of dat een fysieke aanwezigheid op ZSM rechtvaardigt. De ZSM-medewerkers ervaren de aanwezigheid van VT als positief (zie Uit de Praktijk 4.3) en het werken op afstand in de coronatijd liet zien dat een fysieke aanwezigheid een betere inhoudelijke bijdrage van VT mogelijk maakt.

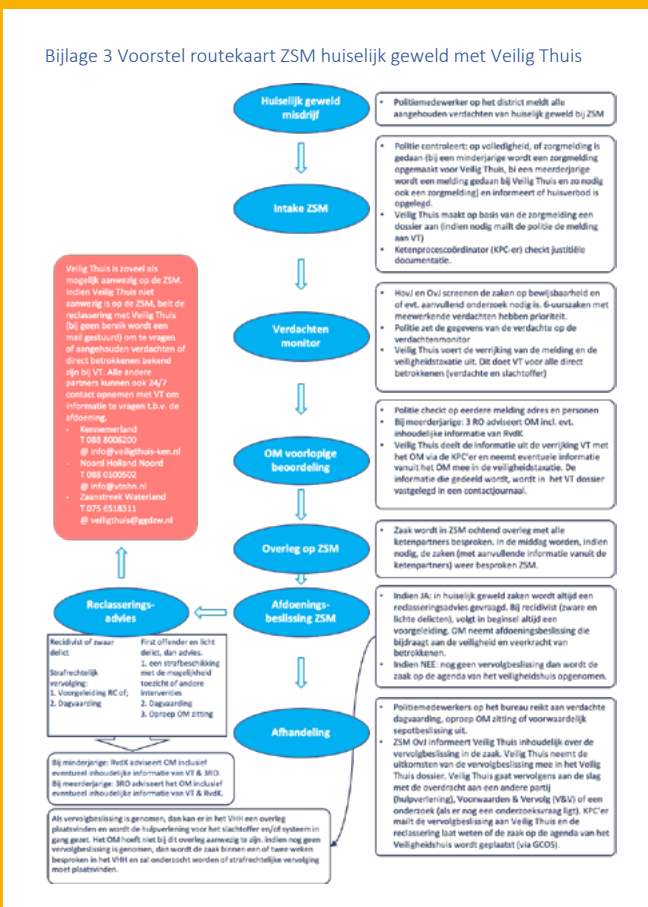
“Soms kan een VT-medewerker iets zien van in een ander zaak wat wijst op huiselijk geweld of kindermishandeling. Maar eigenlijk mogen we die informatie dus niet zien. Terwijl ik vaak vanuit ervaring zie dat bijvoorbeeld een vernieling kan wijzen op huiselijk geweld. Maar officieel kan ik die meerwaarde dus niet leveren nu.”

Naar schatting (op basis van de pilot) gaat het bij volwaardig meedraaien op ZSM in Noord-Holland om een **netto-investering** van 2,8 fte bij een bezetting van zeven dagen per week en veertien uur per dag (7x14) op ZSM (zie Uit de Praktijk 4.1).

Uit de praktijk 4.2: Routekaart Noord-Holland nav de pilot (mei 2020)

Bijlage 3 Voorstel routekaart ZSM huiselijk geweld met Veilig Thuis

Bron: Evaluatie jan – maart 2020 samenwerking ZSM en Veilig Thuis bij huiselijk geweldzaken, Ilse Hofland, 5 mei 2020

Tijdens dit onderzoek (voorjaar 2022) is de discussie over de juridische (on)mogelijkheden van gegevensdeling in de samenloop van zorg en straf volop gaande. Dat zorgt op korte termijn voor onduidelijkheid of de samenwerking door VT en ZSM in Noord-Holland voorlopig moet worden gepauzeerd. Dat moet in de loop van het jaar duidelijk worden.

Uit de praktijk 4.3: Voorbeeldcasuïstiek uit de pilot Noord-Holland januari – maart 2020

“**Voorbeeld 1** Meneer wordt aangehouden, nadat zijn minderjarige zoon aangifte heeft gedaan van mishandeling. Het basisteam van de Politie is druk met de zaak, omdat de aangifte van de zoon opgenomen moet worden, meneer en zijn vrouw gehoord moeten worden en ook de minderjarige dochter gehoord moet worden.

Op ZSM wordt vanuit Veilig Thuis gekeken in het dossier, waarbij blijkt dat deze mensen bekend zijn naar aanleiding van twee eerdere meldingen. De eerste melding betrof psychische problemen van moeder, hierop heeft Veilig Thuis onderzoek gedaan en deze zorgen werden niet bevestigd. In de tweede melding ging het om ruzie tussen mevrouw en haar zoon, waarbij mevrouw ongelukkig viel en haar bovenarm brak.

Op ZSM is vanuit de Hulppofficier van Justitie (HOVJ) op verzoek van Veilig Thuis, aan het basisteam verzocht een VT-melding in te sturen. Deze VT-melding kwam dezelfde dag. Zo kon ook bij Veilig Thuis op basis van deze melding een dossier geopend worden. Ook is er door de HOVJ in samenspraak met VT gevraagd om toetsing van een huisverbod. Dit betekent dat er gekeken wordt of in deze situatie een huisverbod voor meneer uitkomst kan bieden in het doorbreken van het huiselijk geweld. Deze toetsing zou de volgende dag gedaan worden. Vanuit VT is toen afgewogen

of er diezelfde dag iemand naar moeder en de kinderen moest gaan. Meneer zou nog vast blijven zitten. Aan de ZSM-tafel is er contact geweest tussen VT en Slachtofferhulp. Vanuit Slachtofferhulp wordt er met de aangever dezelfde dag altijd contact opgenomen, wat inhield dat de medewerker van Slachtofferhulp de minderjarige jongen (en zijn moeder) zou spreken. Slachtofferhulp sprak met VT over hoe dit gesprek aan te pakken en al dan niet eerst moeder en dan zoon te spreken. Na het contact tussen moeder en zoon en Slachtofferhulp, waaruit bleek dat beiden zich veilig genoeg voelden om thuis te zijn, is er vanuit VT gekozen voor inzet vanuit de crisisdienst de volgende dag: aansluiten bij de toetsing van het huisverbod.

Voorbeeld 2 Een casus waarin een huisverbod juridisch niet mogelijk was: huiselijk geweld tussen moeder en zoon. Zoon woont in een eigen woning op het terrein van moeder en betaalt moeder huur. Veilig Thuis heeft samen met partners gekeken wat er in deze casus wel mogelijk was. De meerwaarde van de samenwerking vanuit de ZSM zat hem erin dat collega's van Veilig Thuis die betrokken waren bij de casus op de hoogte werden gehouden van het strafrechtelijke proces. Zodra deze zoon vrij kwam is er direct gekeken of er gesprekken en/of huisbezoeken zouden kunnen plaatsvinden bij moeder thuis omdat het huisverbod niet mogelijk was, maar het wel noodzakelijk was om de situatie thuis veilig te krijgen.

Voorbeeld 3 Er komt een casus binnen bij de ZSM, zonder signaal dat er sprake is van huiselijk geweld. Er werd snel duidelijk dat de situatie zou kunnen gaan zorgen voor onveiligheid tussen moeder en zoon. Moeder had de politie gebeld over een kg cocaïne die zoon in zijn bezit had. Op basis van dit signaal heeft de Veilig Thuis collega op de ZSM-collega's die bekend waren met dit gezin op de hoogte kunnen brengen. Bekend was namelijk dat zoon eerder gewelddadig was geweest naar moeder en het risico er was dat na het bellen van de politie dit opnieuw zou kunnen ontstaan. De VT-collega's hebben in samenwerking met de politie contact gelegd met moeder voor het maken van veiligheidsafspraken. Dit ging parallel aan het ZSM-proces, waar de zaak over het bezit van cocaïne werd afgehandeld.

Voorbeeld 4 Casus betreffend huiselijk geweld van 20-jarige dochter naar vader en stiefmoeder. Vanaf ZSM Veilig Thuis in de regio kunnen adviseren om ouders zo snel mogelijk te gaan ondersteunen in het maken van veiligheidsafspraken met deze dochter, wellicht zelfs nog vóór zij vrij kwam. Dit om ervoor te zorgen dat ze geen momentum zouden verliezen.

Voorbeeld 5 Man had in dronken en doorgesnoven toestand zijn dochtertje van 5 weken in de auto meegenomen. Dit na een conflict met de moeder van het dochtertje. Meneer had al ontzegging van de rijbevoegdheid en werd daarom ook aangehouden. Meneer is bekend bij twee Veilig Thuis organisaties in de regio. Er was op dat moment nog geen VT-melding opgemaakt door het basisteam, dus dit is door de medewerker van Veilig Thuis op de ZSM direct verzocht aan de collega van de politie op de ZSM. Gedurende het verloop van de dag is er een aantal malen gebeld met de Veilig Thuis organisatie in de regio om voor het nieuwe gezin dat meneer had (baby van 5 weken oud) veiligheidsvoorwaarden te creëren. De crisisdienst van Veilig Thuis is direct ingeschakeld.”

Bron: Evaluatie jan – maart 2020 samenwerking ZSM en Veilig Thuis bij huiselijk geweldzaken, Ilse Hofland, 5 mei 2020

4.3 Waarde

De beoordeling van de pilot en de ervaringen van de ZSM-medewerkers zijn zonder meer positief (zie: Uit de Praktijk 4.4 en 4.5). Toch is het beeld van de waarde van het onder de huidige randvoorwaarden meedraaien van VT op ZSM ambivalent.

“Met de huidige randvoorwaarden werkt het misschien eerder in het nadeel van VT. Want het is een gedoe met die gebrekkige informatiedeling en dat voelen de ketenpartners. Als we landelijk ZSM-partner worden en we echt kunnen meewerken, dan is de toegevoegde waarde groot.”

De ervaring is dat op zaken waarin VT meewerkt op ZSM (in de regel dus zaken die al een HG-label hadden in de verdachtenmonitor) de inhoud verrijkt wordt en er sprake is van een betere afdoening, met een goede afweging tussen de veiligheidssituatie, zorg en strafrecht. Maar dat is nog geen gegeven: *“We maken nog mee dat er wordt geseponeerd zonder veiligheidsmaatregelen, dat we de zaken gewoon niet rond krijgen. Dat gebeurt nog best vaak.”*

Uit de praktijk 4.4: Resultaten pilot Noord-Holland januari – maart 2020

De evaluatie van de pilot concludeert: “In de periode dat Veilig Thuis aanwezig was op de ZSM is gebleken dat de inzet van Veilig Thuis in het ZSM-proces van toegevoegde waarde was voor zowel partners als voor Veilig Thuis zelf. Kort samengevat komt deze toegevoegde waarde op het volgende neer:

- **Inhoudelijk** is aanwezigheid vanuit VT essentieel. In 73% van de gevallen is een gezin als geheel of zijn betrokkenen individueel bekend bij Veilig Thuis. Deze informatie krijgen partners op de ZSM aanvullend op het perspectief vanuit strafproces mee vanuit de verrijking van Veilig Thuis. Hierdoor neemt de OvJ een ‘rijkere’ beslissing (op basis van meer informatie).
- Het is **efficiënter** om ter plekke alle stukjes informatie en alle partners in een keer bij elkaar hebt, in plaats van alle stukjes apart bij elkaar te zoeken door te bellen en mailen met alle partijen apart.
- Het is belangrijk ter plekke niet alleen afspraken te maken over wat er met iemand gebeurt die vast zit, maar juist gelijk samen met reclassering en **slachtofferhulp het plan voor achterblijvers te maken. Met elkaar als partners kijken welke stappen het gezin als geheel verder helpt** (systeemgericht).”

“Veilig Thuis heeft in totaal voor 91 casussen een bijdrage geleverd. Een groot deel hiervan waren huiselijke geweld zaken (59 zaken). Met andere woorden: de aanleiding voor de aanhouding was een incident waarbij er sprake was van huiselijk geweld. Daarnaast heeft Veilig Thuis een bijdrage geleverd aan andere afdoeningen, waarbij er een vermoeden was dat er

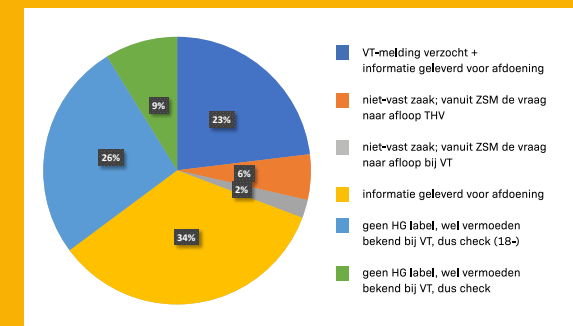
sprake kon zijn van huiselijk geweld. Hierbij heeft Veilig Thuis proactief een bijdrage geleverd aan de afdoening door het Openbaar Ministerie (OM). Tot slot is Veilig Thuis een aantal keer gevraagd om vanuit haar expertise mee te denken met ZSM niet-vast zaken (zaken waarbij de verdachte niet meer vast zit, maar er nog wel een besluit genomen moet worden over de afdoening van de zaak).”

“Van alle casussen waar Veilig Thuis tijdens de onderzoeksfase een bijdrage heeft geleverd, is 73% van de betrokkenen bekend bij VT. Dat betekent dat ze of op dit moment of op een ander moment een dossier hebben of hebben gehad bij Veilig Thuis.

Van deze 73% heeft 36% op dit moment een open dossier bij Veilig Thuis. Dat betekent dat er vanuit Veilig Thuis al contact is met de gezinnen, omdat er een melding is en Veilig Thuis daar op dit moment mee aan de slag is.

In 14% van deze gevallen staat de casus op de werkvoorraad bij Veilig Thuis en in 42% van deze gevallen zit het dossier in de monitoringsfase.”

Bron: Evaluatie jan – maart 2020 samenwerking ZSM en Veilig Thuis bij huiselijk geweldzaken, Ilse Hofland, 5 mei 2020

Uit de praktijk 4.5: Ervaringen van betrokken ZSM-medewerkers

“Ter afsluiting van de pilot van drie maanden is er onder medewerkers (#25) van de ZSM een enquête gehouden over de ervaringen met de aanwezigheid van Veilig Thuis op de ZSM.”

	1 (niet zo goed)	10 (zeer positief)
Welk cijfer geef je de samenwerking met VT?		8
	1 (helemaal nooit)	5 (heel vaak)
Is de inbreng van VT van belang geweest voor de strafrechtelijke afdoening?		4

“Zou je graag willen dat Veilig Thuis op de ZSM blijft en zo ja/nee waarom wel of niet? Hieronder een greep uit de antwoorden. Met uitzondering van één persoon werd hier door alle andere medewerkers positief op geantwoord.”

- “Jazeker. Het geeft het palet van afdoeningen meer kleur. VT heeft veel informatie die niet altijd boven water komt (zeker als VT niet aan tafel zit). Met elkaar willen wij de maatschappij veiliger maken en iets doen voor de

veiligheid van de burgers. Dit kan door alle (keten)partners met elkaar te laten samen werken.

- Ik zou het fijn vinden als Veilig Thuis op de ZSM blijft, ze kunnen meteen info opvragen en kijken of er nog hulp is. Dit wordt meegenomen in het overleg wat s ‘morgens plaatsvindt met alle ketenpartners, politie en OM.
- Ja, juist om gezamenlijk het veiligheidsplan op te kunnen maken met het OM met daarbij afgestemde interventies vanuit straf en/of zorg.
- Ja, ik vind het erg praktisch om direct met VT te kunnen overleggen en af te stemmen wat nog nodig is aan interventies.
- Ik zie zeker voordelen, omdat de lijnen tussen VT en ZSM kort gehouden konden worden. Ik vond de samenwerking met de andere partners prettig en had zeker het idee dat we allen met hetzelfde bezig waren (veiligheid en zorg).
- Ja, ook in zaken waarbij in beginsel niet duidelijk is dat VT er wat mee kan of moet, blijkt d.m.v. overleg en extra (achtergrond)informatie vanuit politie dat er toch een extra focus op komt en hulp geboden kan worden.
- Ja, de zaken waar zij bij betrokken kunnen worden zijn merendeels zaken waarbij een goede afdoening nodig is. Een afdoening waar alle informatie en input van belang kan zijn. Delicate zaken zoals huiselijk geweld bijvoorbeeld, kunnen door de betrokkenheid van VT zorgen voor het tegengaan van recidive of voor het slachtoffer een veel betere uitkomst bieden.”

Bron: Evaluatie jan – maart 2020 samenwerking ZSM en Veilig Thuis bij huiselijk geweldzaken, Ilse Hofland, 5 mei 2020

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

De Handreiking Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling zorgde in Noord-Holland voor de **bewustwording dat er te weinig contact was** tussen bijvoorbeeld politie en VT. De drempel om elkaar in te schakelen en informeren was volgens de betrokken organisaties vrij hoog.

Dat is aan de hand van een aantal acties opgepakt:

In Kennemerland heeft VT bij elke overdracht van de VT-crisisdienst de vraag gesteld: is dit een casus waar we de politie bij moeten betrekken, of al bij hadden moeten betrekken?

In Zaanstreek-Waterland is tweewekelijks overleg tussen VT en politie over de samenwerking bij strafbare kindermishandeling.

De recherche is uitgenodigd voor VT-personeelsbijeenkomsten, om te vertellen over haar werk en hoe zij tegen samenwerking met VT aan kijkt. Er is een tweemaandelijks Regionaal Overleg Strafbare Kindermishandeling tussen OM, politie en VT. Daar staat de samenwerking in het algemeen op de agenda, maar ook casuïstiek. In dit overleg zijn concrete werkafspraken gemaakt over meldingen door VT en over wanneer VT informatie kan verstrekken, waarbij de betrokken vertrouwensarts natuurlijk altijd vanuit zijn of haar beroepskader een eigen afweging moet maken (zie: Uit de Praktijk 5.1).

“We hebben bij VT een ander perspectief op de samenwerking met politie en OM kunnen creëren door het om te draaien: hoe hoog is de drempel voor politie om melding te doen bij VT? Omdat voor de politie ook niet altijd duidelijk was wat een melding voor het gezin betekende. Het gaat erom over en weer vertrouwen wekken: als je een melding bij ons doet, kan je erop vertrouwen dat wij het goede doen.”

Uit de praktijk 5.1: Informatiedeling door VT met de politie bij Strafbare Kindermishandeling

---

In het delen van informatie door VT met politie/OM geldt een belangrijk voorwaarde die maakt wat er gedeeld kan worden.

1. Informatie is verkregen vanuit eigen waarneming. In het geval VT aangifte/melding doet bij politie op basis van eigen waarnemingen, dan heeft VT de verantwoordelijkheid (en belang) om zoveel mogelijk informatie te delen die deze aangifte/melding bekrachtigt. Denk aan zelf genomen foto's zijn van het top teen onderzoek en het opgestelde verslag van het top teen onderzoek (waarin de letsels worden geduid), net als andere directe waarnemingen. Maar ook andere informatie die de zorgen die VT meldt bij de politie onderbouwen zoals een advies van het LECK.

Het delen van medische informatie vanuit VT is in alle gevallen slechts voorbehouden aan de betrokken VA, dus niet de VT-medewerker in het algemeen. *[Overigens heeft VT Zaanstreek-Waterland (momenteel) geen vertrouwensarts en wordt dit daarom door andere VT-medewerkers gedaan, na informeren van de ouders-JB.]*

De VA heeft, in het kader van zorgvuldigheid, de ouders geïnformeerd en bij voorkeur om toestemming gevraagd om te delen. Het delen van de medische informatie zonder instemming van de ouders is mogelijk, maar geheel ter overweging van de VA zelf.

Politie en OM hebben ook zelf de mogelijkheid om toestemming te vragen aan de ouders om de informatie op te vragen, wat het proces van delen voor de VA vergemakkelijkt.

2. Informatie verkregen via 'verzamelde gegevens'. In het geval VT aangifte/melding doet bij politie op basis van 'verzamelde gegevens' – denk hierbij aan letsselfoto's gemaakt door een arts in het ziekenhuis of uitslagen van medische diagnostiek – dan blijft deze via derden verkregen informatie buiten het delen met de politie. VT heeft geen 'eigendomsrecht' op die informatie/foto's en het delen met VT heeft tot doel gehad om de zorgen in de melding aan VT te onderbouwen en niet om deze in te zetten voor strafrechtelijke doeleinden. De mate van relevantie van deze informatie vormt hierin dus geen maatstaf. Wel deelt VT met politie/OM dát er informatie of foto's via derden onderdeel maken van het dossier.

Politie en OM hebben vervolgens zelf de mogelijkheid (met een toestemmingsverklaring en vordering) om foto's en andere informatie op te vragen bij bijvoorbeeld een betrokken arts, die zelf de professionele inschatting maakt over het wel of niet delen. Daarnaast kunnen bepaalde relevante personen rechtstreeks als getuigen worden gehoord.”

Bron: VT Kennemerland

Naar voorbeeld van de regio Zeeland-West-Brabant is een **Routekaart Strafbare Kindermishandeling** opgesteld. *“Maar dat heeft anderhalf jaar geduurd”*. De Routekaart is uiteindelijk met ondersteuning vanuit het Landelijk Netwerk Zorg Straf afgemaakt.

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De sterkere nadruk op de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling wordt **niet ervaren als meerwerk**. *“Het past gewoon in het werk. Het vergde geen aanpassingen van werkprocessen, het gaat veel meer om verwachtingen over en weer en elkaar beter kennen.”*

Wel worden de **wachttijden voor forensisch onderzoek** als storend in het proces ervaren. *“Dan stukt het en dat heeft soms gevolgen voor de samenwerking. Dan loopt het soms nog bij ons weg.”* Ook het al vaak genoemde gebrek aan een gemeenschappelijk informatiesysteem speelt dan een rol.

Uit de praktijk 5.2: Routekaart Strafbare Kindermishandeling Noord-Holland

Arrondissement Noord-Holland

Versie NH; 9 nov 2021
© Marieke Kleinjan Advies

ROUTEKAART: SAMENWERKEN BIJ VERMOEDENS VAN STRAFBARE KINDERMISHANDELING

Deze **Routekaart** gaat over samenwerking tussen Veilig Thuis, Politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming en Reclassering in gevallen van meldingen aan Veilig Thuis waarbij sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling. De Routekaart is gebaseerd op de Handreiking Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling (Landelijk Netwerk Straf-zorg, maart 2017). Het gaat hierbij om situaties waarbij sprake is van een (vermoeden van een) strafbaar feit waarbij de bevoegdheden van Politie en OM gelden.

MELDING BIJ VEILIG THUIS EN DEFINITIE VERMOEDENS VAN (STRAFBARE) KINDERMISHANDELING

Alle meldingen bij Veilig Thuis gaan over vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. De wettelijke taak van Veilig Thuis is het verkrijgen van informatie en het beoordelen van de veiligheid naar aanleiding van de melding die is gedaan. Op basis van verkrijging en beoordeling kan sprake zijn van vermoedens van strafbare kindermishandeling, zoals toegebracht letsel of psychische schade. Daarbij is het van belang om vroegtijdig af te stemmen tussen Veilig Thuis en justitiepartners hoe de werkzaamheden van de verschillende organisaties (straf/zorg) zich (volgordelijk) tot elkaar verhouden (beoordeling, interventies, onderzoek). Het beoordelen van de strafbaarstelling is de taak van het OM. Het belangrijkste doel is: *samen werken aan directe veiligheid* voor alle betrokkenen. Vermoedens van strafbare kindermishandeling zijn:

1. Er was of is een **letsel/symptoom** dat niet (volledig) te verklaren is uit interne (medische) oorzaken of externe niet-verwijfbare oorzaken
2. Er wordt kindermishandeling vermoed op basis van **gedrag of uitingen van een kind**
3. Er worden **door een derde feitlijke handelingen waargenomen** die strafbare kindermishandeling opleveren
4. De **dader meldt** dat hij een kind heeft mishandeld

UITGANGSPUNTEN

- Soms telt iedere minuut, maar zorgvuldigheid en volledigheid is altijd van belang;
- Eerst nadenken, overleggen en overwegen, dan zoveel als mogelijk handelen op basis van feiten;
- Prioriteit ligt bij het veilig stellen van en medische zorg bieden aan het kind (en andere betrokkenen);
- Er vindt in vroegtijdig stadium afstemming plaats tussen OM, Politie en Veilig Thuis, in elke volgorde;
- Veilig Thuis bepaalt de veiligheidsvoorwaarden ten behoeve van de veiligheid van directbetrokkene(n);
- Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming stemmen af over de consequenties van niet navolgen van de gestelde veiligheidsvoorwaarden door betrokkenen;
- Politie en Veilig Thuis stemmen af over wel/niet raadplegen van forensisch arts;
- Overleg kan ook anoniem (geen naam van betrokkene);
- Veilig Thuis hoeft niet persé aangifte te doen maar kan ook melding doen d.m.v. het meldformulier.

Afkortingen en gebruikte kleuren in de grafieken:

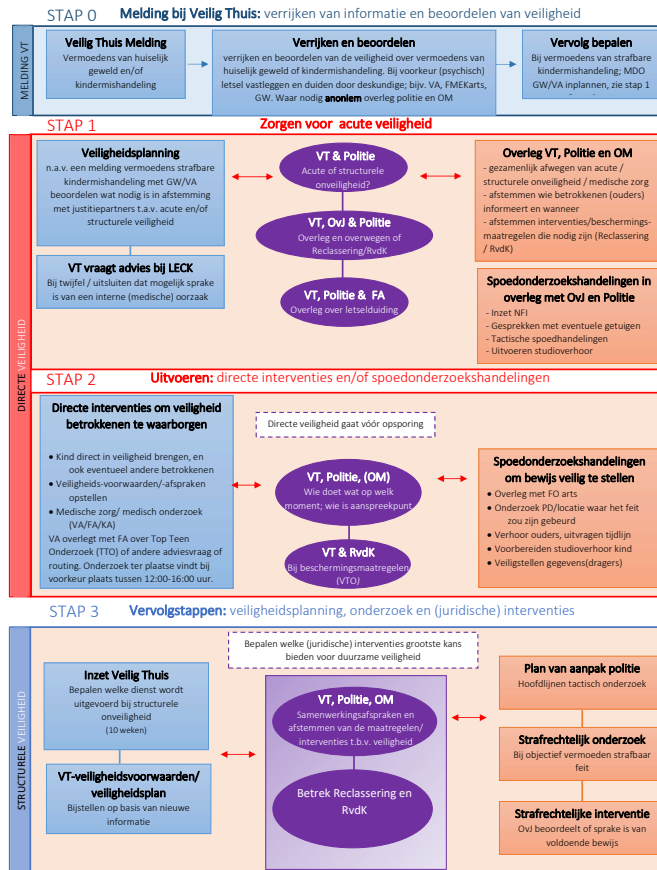
CONTACTGEGEVENS

Kennemerland	Noord Holland Noord	Zaanstreek Waterland
Veilig Thuis: 088 8006200 Crisis: 088 8006201 Politie: bureaudienst 088 1680235 07.30-22.00 uur OVDR (piket) 088 1681818 22.00-07.30 uur	Veilig Thuis: 088 010502 24/7 Politie bureaudienst: 088 1681811 07.30-22.00 uur m.u.v. zondag 07.30-17.00 uur OVDR (piket) 088 1681905 22.00-07.30 m.u.v. zondag vanaf 17.00	Veilig Thuis: 0800 2000, Crisisdienst: ? Politie bureaudienst: Zaandijk 088 1682192 07.30-22.00 uur Purmerend 088 1682742/42 07.30-22.00 uur OVDR (piket) 088-1681989 22.00-07.30 uur

OM: bereikbaarheidspiet 3 kmi-officieren, wordt per mail verspreid onder de vertrouwensartsen, recherche en FO' Reclassering ma/vrij van 9-17: RN NHN 088-8041202 / Fivoor H'iem 088-3579484 / Fivoor Heerhugowaard 088-3579494 of Leger des Heils JB en Recl. 020-5623700 (ma/vrij 9-12)

RvdK: 023-9802500 **hiervan kantoor tijden 06-48102505 buiten kantoor tijden**

- VA van VT kan de forensisch arts FMEK bereiken via 020 555 9363 (ma-vr 09:00-17:00 uur). Tot 22.00 via Veilig Thuis
- Vertrouwensarts: **via Veilig Thuis tot 22:00**
- Politie: bij bellen bureaudienst vragen naar een jeugd-specialist i.v.m. een kindermishandelingzaak.

5.3 Waarde

“Er is veel meer individueel contact ontstaan, veel intensiever en beter. Dat is veranderd. Je ziet gewoon dat als je goed samenwerkt de kans groter is dat wat beste is voor het gezin sneller tot stand komt. De stereotype situatie dat organisaties na elkaar in een gezin hetzelfde komen vragen en dan moeten gaan afstemmen – met het risico dat ze langs elkaar heen gaan werken – dat moet je voorkomen. Je kan dat eerste gesprek in een gezin maar één keer goed voeren.”

De acties en bewustwording om tot betere samenwerking bij strafbare kindermishandeling te komen, heeft gezorgd voor veel meer contact en begrip tussen de organisaties. Het besef dat er anoniem over een zaak kan worden overlegd verlaagt de drempel om elkaars expertise in te zetten en advies te vragen.

“Als we waren blijven doen wat we al deden, was het contact veel stroperiger geweest, met veel meer misverstanden en niet-kloppende verwachtingen. Dan had de samenwerking geschuurd. En dat werkt door in wat er voor een gezin gebeurt.”

Zo is een vrij korte tijd een samenwerkingspraktijk ontstaan, zoals die volgens de Handreiking Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling bedoeld is.

Bronnen

De citaten zijn afkomstig uit gesprekken met de leden van het RNZS.

De casusbeschrijving in hoofdstuk 3 (Uit de Praktijk 3.3) is van de hand van Saskia Bogaart van Slimme Content.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

- Notitie BASIS OP ORDE, Samenwerkingsafspraken VT (KEN, NHN, ZAWA), Politie (Eenheid Noord-Holland), OM (Noord-Holland) bij geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA), oktober 2021
- Praktijkbeschrijvingen Samen op in acuut 2020 – 2022, LNZS
- Straf met Zorg nieuwsbrief Nr.11, 29 november 2021 Openbaar Ministerie
- Interne evaluatie pilot Actie-overleg IJmond
- Evaluatie jan – maart 2020 samenwerking ZSM en Veilig Thuis bij huiselijk geweldzaken, Ilse Hofland, 5 mei 2020
- Routekaart Strafbare Kindermishandeling Noord-Holland

Indicatoren kwaliteit & impact

Midden- Nederland

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelinspanningen

Veiligheid Voorop vindt steeds beter ingang in Midden-Nederland. Daarvoor is de afgelopen jaren langs twee lijnen gewerkt:

Bij de verbeteracties van Veiligheid Voorop is veel gewerkt aan de hand van “try-outs”: een start in één van de drie VT-regio's en met die ervaring de verbeteractie uitbreiden en aanscherpen.

Er is veel ingezet op de ‘zachte’ kant van samenwerken: elkaar en elkaars werkprocessen, verantwoordelijkheden en mogelijkheden beter leren kennen, om effectief vroegtijdig samen te kunnen werken.

Het Regionaal Netwerk Zorg Straf is in de loop van de vier jaar meegegroeid in de aansturing van de verbeteracties en het leren van de praktijk. Dat ging niet vanzelf, waarbij randvoorwaarden zoals de knelpunten rond informatiedeling, personele wisselingen en capaciteitsinzet en het werken in drie VT-regio's de aansturing regelmatig bemoeilijkte. Er is veel in gang gezet en bereikt en tegelijk is de voortgang op de verschillende verbeteracties wisselend.

“Het heeft wel even geduurd allemaal. We krijgen veel opdrachten en er zijn meer landelijke actieprogramma's, daarin sneeuwde het wel eens onder. Het was in het begin zoeken wat de bedoeling was, wat er van ons in de regio verwacht werd. Dan helpt een ondersteuner van buiten, die het meer op gang helpt. We vatten het misschien eerst te groot op, wilden te veel ineens. En dan kom je juist tot niks, in dit geval helpen kleine stappen in het werkproces beter. Dat zijn we nu aan het doen.”

Er is veel ingezet op deskundigheidsbevordering, bijvoorbeeld op het gebied van (ex)-partnerstalking, waar vier kennisbijeenkomsten door de gezamenlijke samenwerkingspartners op zijn georganiseerd. Net als in andere regio's levert VT een bijdrage aan de training van de basisteams bij de politie over HG. “Dat ervaren we als heel positief.” Ook het Regionaal Netwerk Zorg Straf (RNZS) wordt inmiddels ingezet als lerend netwerk, door regelmatig casusreviews die betrekking hebben op de verbeteracties van Veiligheid Voorop te bespreken.

VT Flevoland heeft inmiddels vaste contactpersonen in de basisteams van de politie en een maandelijks afstemmingsoverleg met de politie. VT Utrecht heeft maandelijks overleg met een vaste operationeel specialist (B) zorg en straf om voortgang en knelpunten te bespreken. Het OM doet dit jaar een extra inspanning om de OvJ en de VT's beter te laten samenwerken via een aantal werk- en kennismakingssessies.

“Vanuit het land werd veel aan de regio overgelaten. Dat was misschien te vrijblijvend. Het moest naast de wettelijke taken, waar we al in capaciteit al krap op zaten. En dan ziet iedereen het nut van vroegtijdig samenwerken, maar om dat dan goed op gang te brengen, daar hadden we dan gewoon te weinig capaciteit voor. En corona hielp niet, elke organisatie zat daardoor in een overlevingsstand.”

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Het is te vroeg om uitspraken te kunnen doen over de samenhang tussen de verbeteracties in de praktijk. De uitvoeringsinspanningen (meer- of minderwerk) zijn daarom ook nog niet zichtbaar op de samenhang tussen de verbeteracties. Wel heeft het RNZS met hulp van de landelijke ondersteuning meer structuur en scherpte gekregen.

“Ik verwacht wel dat het Actie-overleg overbodig kan worden als we de vroegtijdige samenwerking in het reguliere werkproces – aan de hand van Samen op in Acuat en de samenwerking op gebied van HG door VT en ZSM – goed hebben georganiseerd. Dan hebben we in onze regio voor de afstemming wellicht geen apart Actie-overleg meer nodig.”

“Met de thema-trekkers in het RNZS evalueren we de voortgang. Zo werken we aan een leer- en verbetercyclus. En het helpt om de voortgang erin te houden”

Een afgeleide inspanning is de opzet van het **Spreekuur HG**, door 3RO en het OM, in juni 2021. VT sloot aan, maar heeft daar vanwege de discussie rond gegevensdeling en privacy vooralsnog weer vanaf gezien. Doel was dat alle HG-zaken die naar een hoorzitting gaan eerst in het Spreekuur HG worden besproken en dat 3RO en VT binnen twee weken na het incident en binnen zes weken na rapportage met pleger en slachtoffer in gesprek gaan. Het blijkt moeilijk daar de capaciteit voor te vinden en daarmee gebeurt het in de praktijk nog beperkt.

“Ik zie voortgang. Elk stapje dat we zetten helpt. Maar het gaat met ups en downs. Het Actie-overleg gaf versnelling, maar dan komen er weer perikelen vanwege gegevensdeling en privacy en dan hebben we daar weer last van.”

Uit de praktijk 1.1: Het RNZS in de veiligheidscoalitie Midden-Nederland

De Veiligheidscoalitie Midden-Nederland heeft een overzicht gemaakt van de overlegstructuren in zorg en veiligheid. Het RNMZS staat hieronder weergegeven als “Kerngroep Huiselijk Geweld”. Er is via de “Bovenregionale Adviesgroep HG en KM MN” verbinding met de vier centrumgemeenten, de Zorg- en Veiligheidshuizen en GHNT. In de praktijk wordt de verbinding echter nog maar beperkt ervaren.

Bron: Veiligheidscoalitie Midden-Nederland: Governance Zorg & Veiligheid, overzicht overlegstructuren, augustus 2020

De *Veiligheidsstrategie 2019-2022* van de Veiligheidscoalitie Midden-Nederland biedt richting aan de gezamenlijke aanpak van de 39 gemeenten, het Openbaar Ministerie, de politie en de vele andere veiligheidspartners voor een veiliger Midden-Nederland. De strategie richt zich op drie prioriteiten: *Georganiseerde ondermijnende criminaliteit* en, *Zorg en Veiligheid* en *Cyberveiligheid*.

Op de thema's van de Regionale Veiligheidsstrategie 2019-2022 werken politie, OM en gemeenten samen met andere Bureau RVS, RIEC MN en de Veiligheidshuizen in de Veiligheidscoalitie Midden-Nederland samen aan veiligheid.

Ter gelegenheid van vijf jaar persoonsgerichte aanpak (PGA) in Midden-Nederland is een serie van zes webinars georganiseerd, waaronder één over ZSM en één over de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.

Zie: <https://veiligheidscoalitie.nl/pgs-5-jaar/>

ZORG & SOCIAAL DOMEIN

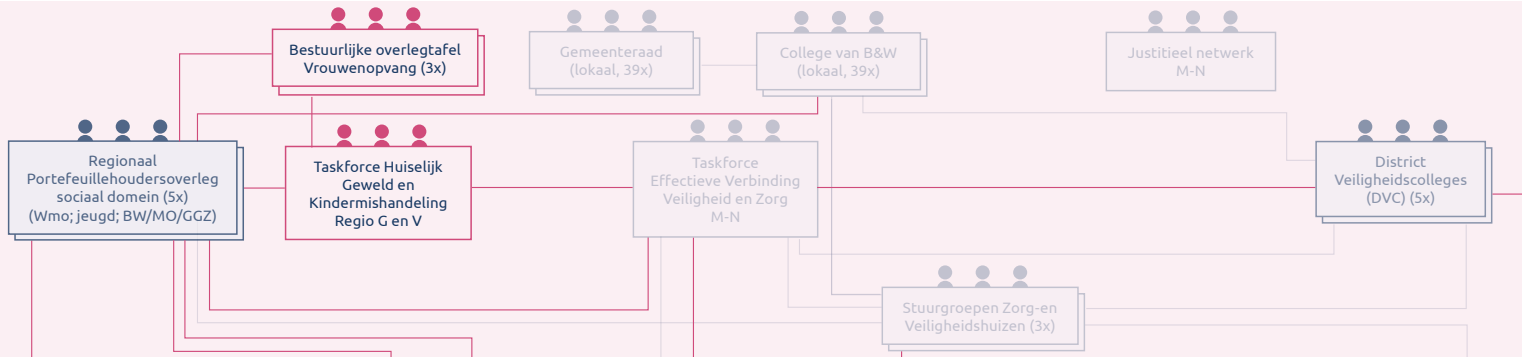
OVERLEGSTRUCTUUR MIDDEN-NEDERLAND

HUISELIJK GEWELD / KINDERMISHANDELING

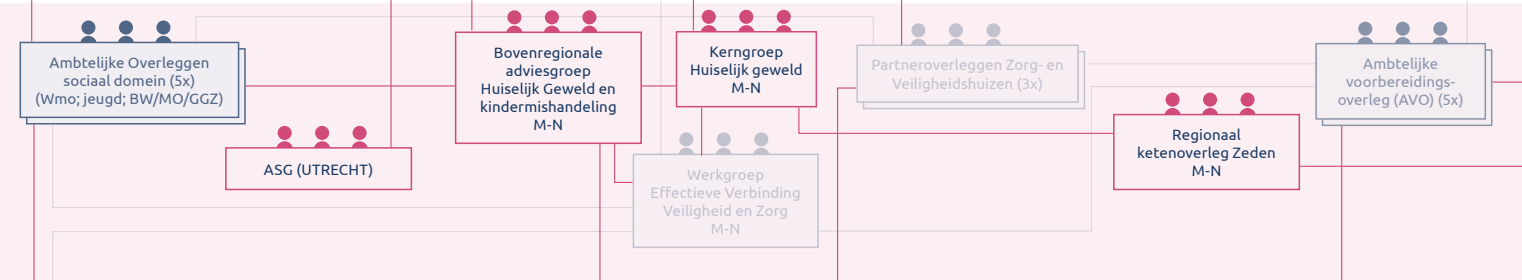
VEILIGHEID

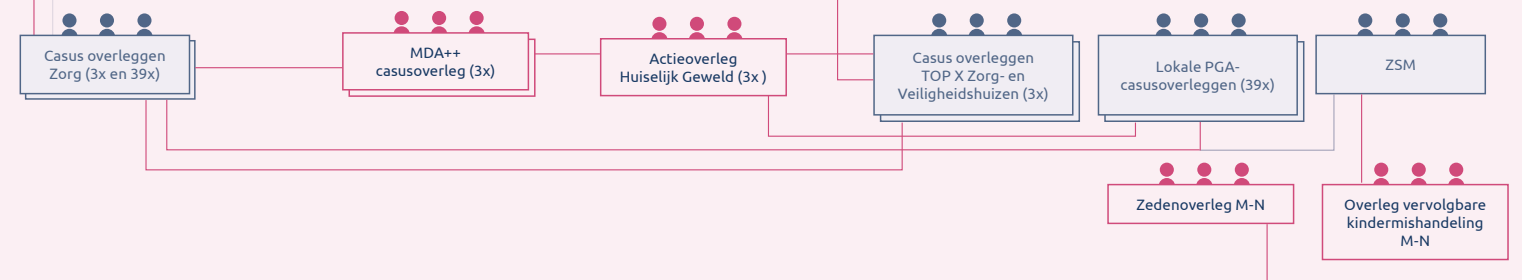
BESTUURLIJK STRATEGISCH

BELEIDSMATIG TACTISCH

OPERATIONEEL

Overzicht

Jeugd

Huiselijk geweld
Kindermishandeling

Verward
gedrag

Radicalisering

Zorgfraude

Mensenhandel

De blauwe overlegtafels komen vanuit de basisstructuur. Informatie over deze overleggen staat op de Overzichtspagina (rechts in het menu). Klik daar op het desbetreffende overleg.

1.3 Waarde

“Veiligheid Voorop is een mooi programma, vanwege de samenhang tussen de verbeteracties. Maar het is veel.”

Het woord ‘zoeken’ komt in gesprekken veel terug als het gaat om Veiligheid Voorop en het RNZS. Tegelijk is de basis de afgelopen jaren versterkt: de samenwerkingspartners kennen elkaar steeds beter en weten elkaar sneller en beter te vinden, ook in het regulier proces.

In de praktijk hebben *Samen op in Acuu*t (in Gooi en Vechtstreek) en het *Actie-overleg* al echt betekenis in de regio. Bij deze verbeteracties is ook zichtbaar dat het beter vroegtijdige samenwerken niet vanzelf gaat. Dat zit niet op de inhoudelijke doelstellingen - daar staan alle samenwerkingspartners achter - maar heeft vooral te maken drie dingen:

de benodigde ontwikkel- en uitvoeringscapaciteit (er wordt veel gevraagd vanuit verschillende ontwikkeltrajecten en thema’s en er is sprake van krapte in de personeelsbezetting).

de ‘zachte’ samenwerkingsfactoren (er is nog tijd nodig om elkaars werkprocessen beter te leren kennen, vertrouwen op te bouwen en vaste contactpersonen in te zetten)

de discussie rond gegevens deling en privacy.

Twee casusreviews die in het RNZS zijn besproken en zijn opgenomen in *Uit de Praktijk 1.2 en 4.1* laten een aantal dilemma’s en praktijkknelpunten zien wanneer de (vroegtijdige) samenwerking en informatiedeling niet goed op gang komt. Die manier van lerend werken geeft mede vorm aan het sturen op de verbeteracties.

“We ervaren nog te weinig meerwaarde. We werken nog te veel langs elkaar heen. Stel: er zit een verdachte in Houten in de cel. Wij moeten dan weten wanneer die in vrijheid wordt gesteld, zodat we een vrouw veilig onder kunnen brengen. Want ondanks een contactverbod, weten we dat hij daar meteen naar toe zal gaan. Dan kan er in dit geval ook nog kindermishandeling spelen. En zoiets betrekkelijk eenvoudig krijgen we dan nog niet goed georganiseerd.”

In de praktijk is tegelijk zichtbaar dat de professionals de resultaten van de samenwerking gaan zien. Ze hebben het idee beter werk te leveren als de vroegtijdige samenwerking goed loopt. Dat is de belangrijkste drijfveer om steeds verder te verbeteren en daar inspanningen op te plegen.

“We hebben een lange aanloop gehad, maar daardoor zijn we de projectmatigheid voorbij. De verbeteracties zijn echt van ons. We nemen ze op in onze werkprocessen. Dat gaat leiden tot een blijvende verandering.”

Veiligheid Voorop in Midden-Nederland is nog primair iets van VT, OM en politie. 3RO en RvdK staan nog wat meer op afstand. Gezien de stand van de verbeteracties is dat begrijpelijk. In het RNZS zijn 3RO en RvdK wel actief partner.

“Lastig vind ik dat Veiligheid Voorop nog redelijk los staat van GHNT. We hebben geprobeerd om de brug te slaan, maar dat is nog niet goed gelukt.”

“Jammer dat tijdelijk huisverboden geen onderdeel uitmaken van Veiligheid Voorop. Daar zit veel samenhang tussen en er is veel aandacht om dat instrument meer in te zetten, maar nu is dat een apart traject.”

Uit de praktijk 1.2: Casusreview uit RNZS

De casus is ingebracht door de politie.

Beschrijving van de casus

Na een scheiding krijgt een moeder Aware vanwege stalking. Door het sociaal team wordt een hulpverleningsplan en een vluchtplan voor moeder gemaakt. Er zijn twee jonge kinderen. Vader wordt gezien als potentieel gewelddadig.

In de drie volgende jaren zijn er steeds problemen rond de omgangsregeling voor de kinderen. Er worden VT-meldingen gedaan. Overdracht vindt plaats aan het lokale team en jeugdbescherming. Omgangsregeling vindt eerst plaats op neutraal terrein en later in omgangshuis. Reclassering is betrokken bij vader ivm HG-zaak. Vader doet twee keer aangifte van onttrekking, omdat de omgangsregeling niet wordt nageleefd. Moeder doet aangifte van mishandeling van de kinderen door vader (slaan).

Er doen zich opnieuw problemen voor wanneer vader de kinderen van school wil ophalen. Met de school was afgesproken dat moeder de kinderen niet gaat meegeven en VT moet worden gebeld voor een inschatting ter plaatse of de kinderen mee kunnen gaan. VT meldde dat hun melding was afgesloten en het gezin hulp krijgt van jeugdbescherming. In de laatste melding had jeugdbescherming geadviseerd om de kinderen niet mee te geven en contact van kinderen met de vader alleen met hulp van begeleiding te hebben. Vader vertrekt zonder de kinderen. Politie legt opnieuw contact met VT. Gevraagd of zij de moeder konden bellen voor een risico-inschatting.

Voor eventueel nieuwe maatregelen of afspraken. VT kon dit niet doen omdat er nog geen melding was aangemaakt (de eerdere melding was al afgesloten) en omdat moeder onder hulp staat van jeugdbescherming. Daarop heeft de politie contact gelegd met jeugdbescherming. Er is een nieuwe VT-melding opgemaakt. Een maand later staat vader weer bij de school van de kinderen. Hij ziet dat leerkrachten kinderen naar binnen halen en deuren op slot doen en gaat weer weg.

Besproken vragen over de casus in het RNZS

- Wie maakt een veiligheidsplan en actualiseert de risico-inschatting? Wie is er dus voor een plan voor de structurele veiligheid? Jeugdbescherming zegt er te zijn voor de veiligheid van de kinderen (ivm OTS) maar niet voor de veiligheid van moeder. Reclassering is er voor de begeleiding van vader. Lokale team voor moeder. Wat is de rol van VT?
- De rechter heeft een omgangsregeling vastgesteld, die door de recente mishandeling van de kinderen in die vorm niet wenselijk is. Dus wordt deze regeling niet nageleefd, wat agressie bij vader opwekt. Vader gaat daarom het strafrecht erbij betrekken door aangifte van onttrekking te doen. Kortom: alle ketenpartners zijn betrokken, maar is er een gedeelde visie of een gezamenlijk plan?
- Alles bij elkaar is het (in ieder geval voor de politie) onduidelijk wie hier nu regie voert. Wie kan de politie daarvoor inschakelen in dit geval?

Aanvullende overdenkingen

- Jeugdbescherming kan ondersteunen bij de omgangsregeling. Kan politie meer appél doen op jeugdbescherming?
- Waar krijgt vader ondersteuning bij zijn frustraties? Bij 3RO? Kan 3RO dat voor vader regelen bij het lokale team?
- Jeugdbescherming is er voor de kinderen. Kan het lokale team regie pakken, omdat ze steun moet bieden aan moeder?
- VT heeft geen rol meer na een gerechtelijke uitspraak (OTS), Jeugdbescherming zou in de lead moeten zijn. Jeugdbescherming kan volgens wet bij 3RO informeren over vader als dat in het belang van de veiligheid van de kinderen is.
- Zou het ZVH regie kunnen nemen? Via MDA++?
- Of zou het een zaak zijn voor het Actie-overleg? Voor het samenbrengen van de puzzelstukjes. Daar zit jeugdbescherming echter niet in, ze kunnen incidenteel aansluiten met toestemming van ouders.
- Dilemma: de politie mag niet met lokale team delen, jeugdbescherming kan niet met OM en politie delen.

Bron: RNZS Midden-Nederland

2. Samen op in Acuut

2.1 Ontwikkelinspanningen

Dit jaar loopt in twee VT's (Utrecht en Gooi en Vechtstreek) een pilot met Samen op in Acuut. De start is gemaakt in **Gooi en Vechtstreek**, waar VT al een crisisdienst buiten kantoor tijden had. Vanwege die 24/7 bereikbaarheid hoefde VT GV niet te investeren om met Samen op in Acuut te starten. Voor de politie heeft het meer gevolgen en vooraf is door VT en politie goed doorgenomen wat het goed uitvoeren zou betekenen voor met name de politie: sneller VT betrekken bij acute situaties waar sprake is of kan zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. *Handle with care* is in Gooi en Vechtstreek verbonden aan Samen op in Acuut.

“We hoefden het niet groter te maken dan het was. De lijnen lagen er al. Het was meer een bevestiging richting politie om ons vaker en sneller te bellen.”

Ook VT **Utrecht** heeft een eigen crisisdienst. De politie heeft een schatting proberen te maken van de verwachte benodigde inzet, op basis van het aantal huidige meldingen en incidenten, maar dat leverde nog geen duidelijk handvat voor de benodigde inspanningen op. Dat betekent dat vooral de ervaringen uit Gooi en Vechtstreek nog meegenomen worden in de voorbereiding. En dat het een kwestie is van *“gewoon beginnen”*. In juni 2022 wordt gestart met telefonische bereikbaarheid in de provincie Utrecht,

waarbij tijdens het contact bepaald wordt of er een VT-medewerker ter plaatse moet gaan.

“We starten enigszins open, maar we gaan goed monitoren en expliciet verwoorden wat we goed en minder goed doen met elkaar. Om gaandeweg echt te leren. We willen meldingen die we bij VT binnenkrijgen en waarvan we denken ‘had ons direct gebeld’ terugkoppelen aan het basisteam, zodat we daar samen van leren, in plaats van het alleen te signaleren.”

Samen op in Acuut is in Utrecht en Gooi en Vechtstreek vooral een doorontwikkeling van wat er nu al bij de crisisinterventie mogelijk is. Het gaat vooral om meer bewustwording en alertheid om elkaar in te schakelen. In de praktijk zal dat betekenen dat de politie VT sneller en vaker direct zal moeten betrekken en daar de resultaten van moet zien. De eerdere zorgmeldingen die dat oplevert, moet VT dan in staat stellen om sneller te handelen en daarmee te voorkomen dat incidenten escaleren of het geweld zich herhaalt.

“We zien in de praktijk dat veel agenten nog aarzelen om een VT-melding te doen, omdat ze denken dat het weinig zin heeft en niet weten wat ermee gebeurt, of omdat ze de signalen onderschatten (“iedereen heeft wel eens ruzie thuis”). De alertheid en herkenning kunnen nog omhoog. Maar we zien ook dat er steeds meer contacten zijn tussen VT en politie. We weten elkaar beter te vinden, bijvoorbeeld als het gaat om tijdelijk huisverboden zie je dat al goed.”

VT Flevoland heeft overdag een crisisteam en buiten kantoortijden een bereikbaarheidsdienst. Hier zou Samen op in Ac uut de nodige organisatorische veranderingen vergen, ook omdat de instroom in de crisis- en bereikbaarheidsdiensten al zo hoog is, dat aanvullende werkzaamheden nu niet in de capaciteit passen.

De politie weet VT in een vroeg stadium te vinden, maar dat structureel vormgeven zoals in Samen op in Ac uut vraagt “aan de voorkant” om versterking. Dat past bij de beweging die VT Flevoland maakt om de afhandeling van de binnenkomende telefonische meldingen te centraliseren.

Een logisch vervolg zou zijn om een start te maken met Samen op in Ac uut. Vraag is wat dat zou betekenen aan capaciteitsbeslag en of er dan extra middelen vanuit de gemeenten moeten en kunnen komen. Omdat net als in Utrecht op basis van ervaringscijfers te weinig duidelijk wordt wat Samen op in Ac uut zou vragen, zijn ook voor Flevoland de uitkomsten van de pilot in Gooi en Vechtstreek van belang.

Uit de praktijk 2.1: 24/7 Samen op in Acuut met VT en politie in Gooi en Vechtstreek

In regio Gooi en Vechtstreek werken politie en VT nauw samen, de werkwijze komt vrijwel volledig overeen met de stappen van 'Samen op in acuut'. Bij meldingen van huiselijk geweld gaat de politie altijd ter plaatse. In Gooi en Vechtstreek is VT 24/7 bereikbaar via 0800-2000. Politie bespreekt met VT telefonisch alle gevallen van huiselijk geweld waarbij sprake is van een acuut onveilige situatie. Op basis van de telefonische veiligheidsinschatting kan VT ter plaatse komen. Tijdens kantooruren (tot 17.00 uur) rukt VT uit vanaf hun eigen kantoor. Na 17.00 uur is de inzet van VT op basis van piket (thuis). De inschatting om uit te rukken vindt altijd plaats in overleg met een gedragswetenschapper (piket). Daarnaast is altijd een vertrouwensarts via piket bereikbaar voor telefonische afstemming.

Politie en VT delen en veredelen beschikbare informatie en maken een gezamenlijke veiligheidsbeoordeling. Indien nodig worden één of meer interventies/ beschermingsmaatregelen ingezet. De politie blijft in overleg met de medewerker van VT ter plaatse in de woning tot de fysieke veiligheid weer is geborgd. Na de acuut onveilige fase wordt een casus verder in het reguliere vervolgproces opgepakt, zoals ZSM of Actieoverleg en binnen Veilig Thuis.

Samen op in acuut is in Gooi en Vechtstreek 24/7 georganiseerd en alle randvoorwaarden voor een goede samenwerking zijn ingevuld. De verbeterinterventies in dit gebied zijn de komende tijd gericht op het verhogen van de meldingsbereidheid vanuit politie (toewerken naar 100% contact opnemen met VT bij HG) en het vergroten van de responsiviteit vanuit Veilig Thuis.

Bron: rapportage Praktijkvoorbeelden Samen op in Acuut 2020-2022

“Videoverslag Samen op in Acuut Gooi en Vechtstreek”
<https://vimeo.com/725653772>

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

VT Gooi en Vechtstreek ziet in Samen op in Ac uut een toename van het beroep op de beschikbaarheidsdiensten: er wordt vaker buiten kantoor tijden door de politie gebeld. Dat is te zien in de gedeclareerde uren per maand (de vergoeding voor bereikbaarheidsdienst van VT) na de start van Samen op in Ac uut. Er zijn per maand grote fluctuaties, maar al met al is er een toename te zien: van gemiddeld 260 uren per maand in 2022 naar 270 per maand in 2021.

Tabel 2.1 Gedeclareerde uren bereikbaarheidsdienst per maand VT Gooi en Vechtstreek voor (2020) en na (2021) de start van Samen op in Ac uut

Maand	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Gemiddeld
2021	222,5	174	173,5	376	375	280	422	297,5	167,5	278,5	234,5	246,5	270
2020	170	245,5	376,5	156,5	314	213,5	127	338	176	230	226	548	260

Bron: VT Gooi en Vechtstreek

Binnen de politie is in 2021 informeel en experimenterend gestart met Samen op in Ac uut door het bellen met VT te positief te bekrachtigen met complimenten en bij niet-bellen agenten te benaderen om hen te attenderen op Samen op in Ac uut. Die 'grassroots' aanpak lijkt te werken. Zoals een informele terugkoppeling per mail van de politie aan VT uit september 2021 aangeeft: *“Bij het checken van de Veilig Thuis meldingen van de afgelopen week valt mij op, dat er regelmatig contact is met Veilig Thuis tijdens de afhandeling van een incident. Een paar keer komt VT ter plaatse. In andere situaties worden afspraken gemaakt. Positieve ontwikkeling en fijn, dat de collega’s dit muteren!!”*

De ervaring is vervolgens dat die extra inzet rendement oplevert in het vervolg, door de efficiënte inzet tijdens de crisis zelf en omdat meteen alle gegevens beschikbaar zijn voor het vervolg.

“Om het goed te onderhouden, moeten we actief blijven als de politie belt, je moet goed gedrag belonen.”

Uit de praktijk 2.2: Checklist samenwerking politie & VT bij HG-zaken

Begin februari 2022 is als volgende stap een nadere werkinstructie verspreid binnen de politie. Een aantal citaten uit die interne communicatie:

“Zoals jullie weten werkt de politie in het district Gooi en Vechtstreek bij Huiselijk geweld, Kindermishandeling en Eergerelateerd geweld (HG-KIMI-EGG) intensief samen met Veilig Thuis. Deze samenwerking gaat gelukkig al behoorlijk goed. We vragen al van jullie om bij “acuut” telefonisch contact te leggen met VT en dat gebeurt steeds vaker.

Zij komen, waar mogelijk, ter plaatse bij incidenten. Niet overal in EH-MN loopt dit even goed en daarom is ons gevraagd om de samenwerking met VT, onder de noemer “samen op in acuut” zo goed mogelijk in beeld te brengen maar ook het contact te verruimen.

Daarbij willen we gaan beoordelen of er meerwaarde te behalen is als er in gevallen waarbij in beginsel geen sprake is van een acuut onveilige situatie toch contact opgenomen wordt met VT. Wellicht leidt de verrijking van informatie vanuit VT over betrokkenen alsnog tot een acuut onveilige situatie inschatting.

Veilig Thuis is op de hoogte en werkt ook mee aan deze procesoptimalisatie. Zij hebben hun bereikbaarheid gegarandeerd en er zijn afspraken gemaakt over aanrijdtijden. In principe hebben zij maximaal 1 uur de tijd om ter plaatste te komen. De ervaring leert dat dit vaak eerder is.

Om inzicht te krijgen in hoe deze samenwerking verloopt en om het proces waar mogelijk te verbeteren, willen we jullie vragen om bij elke melding omtrent HG-EGG-EGG het bijgevoegde format (checklist) te gebruiken. Op die manier kunnen wij monitoren hoe de samenwerking met VT verloopt en of er aantoonbare meerwaarde blijkt uit het intensiveren van het contact en daar eventuele verbeterpunten uit halen.”

Checklist politie om Samen op in Acuut te monitoren:

- Is er telefonisch contact opgenomen met Veilig Thuis en aanrijdend of ter plaatse?
- Is VT naar aanleiding van telefonisch contact ter plaatse gekomen?
- Hoe heb je de bereikbaarheid en expertise van de medewerker VT ervaren en hoe was de samenwerking (geef een toelichting)?
- Was er sprake van een acuut onveilige situatie, zo ja, waarom?
- Bij een niet-acute situatie, heeft de informatie van VT ervoor gezorgd dat er een andere inschatting over de veiligheid van betrokkenen is gemaakt?
- Hoe lang duurde het voordat de eerste medewerker VT ter plaatse was?
- Welke veiligheidsafspraken zijn gemaakt?
- Welke acties heeft VT voor betrokkenen ingezet?
- Is er gewerkt volgende de werkwijze ‘samen op in acuut’ (zie infographic)?
- Altijd direct een Zorgmelding opmaken door collega’s die rechtstreeks contact hebben gehad met slachtoffers en betrokkenen. Is dit gebeurd?

Bron: politie en VT Gooi en Vechtstreek

2.3 Waarde

“We zijn heel blij met Samen op in Acuu. We hadden vaak het idee bij een melding achteraf bij een crisissituatie in de avond of nacht: had ons daarover nou gebeld. We meldden dat toen altijd terug, dat was een paar keer per week. En nu heb ik dat al een hele tijd niet meer gedaan.”

In de ervaring van VT Gooi en Vechtstreek werkt het goed om ter plaatse een overzicht van de te nemen veiligheidsmaatregelen te maken. Gegevens zijn sneller voorhanden (dan wanneer de politie naderhand een melding doet), de bereidheid van de betrokkenen om mee te werken is groter vanwege de gevoelde urgentie in een crisissituatie en er kan sneller passende hulp worden ingezet. **Samen op in Acuu werkt hier in de beleving ‘volgens het boekje’** en dat zorgt voor energie, ook in de bredere samenwerking tussen politie en VT. Men weet elkaar over en weer gemakkelijker te vinden. In de praktijk zijn er door Samen op in Acuu bij VT GV minder ‘late meldingen’, waarvan VT het idee heeft dat het van meerwaarde was geweest om eerder betrokken te zijn.

“Het effect van Samen op in Acuu is heel erg merkbaar! We boeken tijdswinst. Hoe eerder we als VT betrokken worden, hoe beter we ons werk kunnen doen. Dus hoe Samen op in Acuu bedoeld is, is voor ons heel herkenbaar. Wanneer de politiemelding immers twee dagen na het incident komt, is een inhaalslag nodig en is bij de betrokken de grootste urgentie er wat af. Dan kost het gewoon meer tijd om tot effectieve acties te komen.”

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelinspanningen

In 2019 en 2020 zijn in Midden-Nederland drie Actie-overleggen gestart, in Utrecht, Flevoland en Gooi en Vechtstreek. Dat vergde de nodige voorbereiding, om te komen tot een goede frequentie, bezetting, taakverdeling (wie stelt de agenda met casussen op, neemt de organisatie op zich, et cetera) en casuïstiek-afbakening (welke zaken komen wel en welke niet in het Actie-overleg). Werkenderweg proberen de drie subregio's tot een effectief Actie-overleg te komen, maar de ervaringen zijn nog wisselend.

Bij de ontwikkelinspanningen betrof het vooral om overleg om het overleg goed in te richten. Het bleek te helpen om in eerste instantie vooral in te zetten op stalking-zaken: alle zaken met een SASH-hoog-indicatie gingen naar het Actie-overleg, dat zich aan de hand daarvan kon ontwikkelen. Vervolgens zijn andere HG-zaken steeds vaker in het Actie-overleg besproken.

Een knelpunt bij aanvang was de bezetting. Het aantal betrokken politieagenten was aanvankelijk te groot en wisselend om een stabiele en effectieve werkwijze op te bouwen. Nu wordt er gewerkt met twee vaste operationeel specialisten per basisteam.

“Er is een vaste bezetting nodig, om vertrouwen over en weer op te bouwen en dan kan je elkaar beter aanspreken op welke zaken er wel en niet in het Actieoverleg moeten komen.”

Er was sprake van wisselingen in de functie van de OvJ en het bleek niet reëel voor de OvJ om wekelijks in drie Actie-overleggen aan te sluiten. Dat is opgelost met de inzet van vier vaste assistent-officieren in de Actie-overleggen. In Utrecht worden daarbij de drie politiedistricten binnen de VT-regio gehanteerd, die opeenvolgend in het Actie-overleg aan de orde komen. De wekelijkse frequentie is gehandhaafd en zaken waar een zaaksofficier is aangewezen komen niet bij het Actie-overleg. De Raad en 3RO sluiten niet vast aan.

“We hebben veel tijd gestoken in gesprekken over: hoe gaan we dit doen? We hebben daarvoor meegekeken met andere Actie-overleggen in het land. En nieuwe dingen geprobeerd, zoals casusreviews. Om gaandeweg te kijken wat het beste werkt. Daarmee hebben we best een zoekende aanloop gehad.”

Uit de praktijk 3.1: Uit de begintijd van het Actie-overleg (2019)

Samen in actie

Iedere dinsdagochtend zitten ze in Utrecht samen om de lokale politie, Veilig Thuis en het OM. Op die agenda staan zaken met grote veiligheidsrisico's, onder andere staking-zaken. Hoe pakken ze die aan?

Case Montique en Paul

Montique en Paul hebben een zoon. Ze gaan uit elkaar en er komt een omgangsregeling voor het kind. Montique gaat op bezoek op een avond maar een ritueel heeft ze niet met twee mannen daar. Montique en Paul hebben vanwege het vorige contact met elkaar en nu want Paul en haar nieuwe liefde. Hij kan de vaders niet verkopen en gaat Montique staken. Daar blijft het niet bij, ook haar ouders en vrienden vervullen hij terug. Montique doet meerdere keren aangifte. Maar Paul zegt niet, hij wil beide met het kind naar buiten, direct of indirect. Hij gaat steeds verder en gaat ook naar en naar de staken. Als deze dreigingen en mensen langzaam krijgen is de maat vol.

Een stakker wil contact met de stakker en doet dat alles voor. Het begint onschuldig met helpen of met het afmaken van de staken en klussen. Dit kan overgaan tot ernstiger vormen of strafbare feiten, zoals bedreiging, verandering, intimidatie of geweld. Staking kan worden, dus het is niet de bedoeling dat geweld. Het is dan ook belangrijk om snel in te grijpen. Stakingen tussen een partner zijn vaak het teken, de kans op geweld is daar groot. Als er kinderen bij betrokken zijn, maakt dat de zaak helemaal ernstiger. De partners moeten samen op de een of andere manier contact hebben over de omgang met de kinderen.

Om de problemen en risico's aan te pakken, treden politie, Veilig Thuis en het OM gezamenlijk op.

Het actieoverleg

De drie partijen vinden elkaar in het actieoverleg. Tijdens dit overleg bespreken zij welke acties ingezet kunnen worden en het samenwerkingsverband. Dit kan anders zijn, soms wordt er veilig overlegd. Centraal staat het kind. Veiligheid Voorop! Voorhoofd voor het slachtoffer, de professional en de overige betrokkenen. Dit is overleg gericht op het kind, maar is de afzender en consument van veiligheid. De medewerkers van Veilig Thuis hebben de bevoegdheid om beslissingen te nemen en te handhaven. Dit betekent dat er direct tijdens het actieoverleg, dat betekent dat er direct afgevoerd wordt worden en kinderen direct in actie komen. En als er sprake is van strafbare feiten kan de afzender van justitie, als dat nodig is, ook direct dwangmiddelen inzetten.

Een van de deelnemers aan het actieoverleg is Sandra Jongen, coördinator Huiselijk geweld in Utrecht en zij legt uit: "Het is een actieoverleg waarin we concreet bespreken hoe we samen zaken aanpakken, welke acties nodig zijn en wie wat doet." Vervalt Veilig Thuis is een gezamenlijk overleg. Daarvoor is er een maatschappelijk werker aan tafel. Het OM wordt vertegenwoordigd door de afzender van justitie met de portefeuille Huiselijk geweld.

Sandra: "We moeten als politie niet de lijdende hebben dat wij stakingen alleen kunnen oplossen. Dat is absoluut niet het geval. Wij hebben de andere partijen hard nodig." Aniek voegt toe dat het omgekeerde ook het geval is: "Als wij het een slachtoffer of plager langzaam en de afzender is zo moeilijk dat onze medewerkers zelf risico lopen, dan wil je dat niet vooral weten."

In welke gevallen gaat Veilig Thuis en politie samen op huisbezoek.

Beide dames zijn met huishoud over de samenwerking. Sandra: "We vertellen elkaar. Medewerkers van Veilig Thuis zijn andere typen soms dan politiemensen. Zij kijken anders naar zaken, zij kijken vanuit de zorg, maar er dat daar wij mag te weten."

Kracht van het overleg

Het actieoverleg bestaat uit een kleine, vaste kern en is open en laagdrempelig. Het is een laatste vangnet voor het geval er niet anders kan. Sandra: "Tijdens het overleg spreken we af wat een ieder aan het eigen rol kan doen in een situatie. Daarbij een ieder duidelijk met een vaste kern bij elkaar komen, hoeven we elkaar steeds beter en weten we wat we aan elkaar hebben. Als iets niet goed loopt, spreken we elkaar daar ook op aan. De kracht zit in het feit dat we snel een actieplan kunnen maken. Daarvoor we ook niet zo te wachten tot de volgende dinsdag."

Informatie delen, tussje

De vraag of informatie wel gedeeld mag worden, leidt niet vaak tot problemen. Sandra is daar open over: "Als er vragen zijn over informatie delen, zeker bij acute ernstige situaties." Aniek bevestert dit: "Wij

hebben contact met de omgeving van het slachtoffer of de pleger: hulpverleners, huisarts, school. Daar zit ook grote gevoelige informatie tussen en dat zeggen we altijd goed of niet wat niet gedeeld mag worden." Voor alle partijen geldt: delen, tussje.

Terug naar de essentie

In de staking zaak van Montique en Paul konden politie, VT en OM samen op. Resultaat Montique en haar zoonje konden in veiligheid gebracht worden in een opvanghuis en Paul kreeg een verbodsbijval.

Wat moet beter?

Als een slachtoffer tijdje op een ander adres is ondergebracht en weer terugkomt, dan begint de samenwerking tussen hulpverleners en politie niet altijd even soepel. Er is geen sprake meer van een stabiel situatie en de afzender moet er rekening mee houden dat de agenda van het actieoverleg. Bovendien zijn er dan vaak ook andere partijen bij betrokken, waardoor de samenwerking niet meer zo eenvoudig mogelijk verlopen gaat. De overheid kan beter, daar is nu al veel wilt te behalen. Dit alles zou het mooi zijn als ook de Raad voor de Kinderbescherming en de Raad van Bestuur van de politie bij het actieoverleg. Zoals we alle partijen om mogelijkheden bieden het netwerk zorg en straf op elkaar kunnen aansluiten.

De gouden regels voor een actieoverleg

- Een zo klein mogelijke vaste kern van deelnemers
- Wekelijks aansen om de tafel
- Elkaar snel kunnen vinden als het nodig is
- Elkaar aanspreken op gemaakte afspraken

Bron: Heel het land gaat voor veiligheid voorop, politie, november 2019: https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/bundel_basisdocumenten.pdf

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De samenwerkingspartners hebben in de aanvangsperiode vooral **extra geïnvesteerd in het goed werkend krijgen van het Actie-overleg** zelf. *“Daar hebben we de tijd voor genomen. Frustraties naar boven krijgen en daar echt wat aan doen. Want in het begin ging het heel stroperig. Nu ziet iedereen de meerwaarde en brengt iemand het ook in als iets niet goed loopt. Door vertrouwen en begrip ga je elkaar gewoon sneller en beter vinden. Ook buiten het Actie-overleg en op managementniveau.”*

Recent heeft VT Utrecht de **criteria voor inbreng van zaken** in het Actie-overleg Utrecht aangepast (zie Uit de Praktijk 3.2). In een aantal interne werkgroepen is aan de hand van zaken uit de praktijk gekeken welke zaken het meest baat hebben bij het Actie-overleg en op basis daarvan zijn de criteria aangepast.

Uit de praktijk 3.2: Aangescherpte criteria VT voor Actie-overleg Utrecht

Aanmelding Actieoverleg

Het doel van het actieoverleg is om samen (vanuit VT) met de politie en het OM te komen tot een gezamenlijk en concreet plan van interventies die leiden tot (directe) veiligheid en deze interventies snel, zorgvuldig en veilig te laten verlopen.

Bij het overwegen voor aanmelding bij het actieoverleg is het belangrijk om je af te vragen of strafrechtelijke maatregelen helpend zouden kunnen zijn in een acuut onveilige zaak of een zaak waarin er een verhoogd risico op het ontstaan van acute onveiligheid. De onderstaande criteria kunnen daarbij helpend zijn.

Criteria Actieoverleg:

- Gebruik van ernstig geweld (denk aan: poging verwurging, (vuur) wapengebruik, bijtwenden, fors letsel, signalen van dwang en controle).
- Risico op geweld tegen professionals.
- Inzet van VT of politie kan leiden tot escalatie van geweld.
- Inzet van politie of VT kan leiden tot onveiligheid in de maatschappij of een gemeenschap.
- Signalen en/ of vermoedens dat de situatie in een gezin escaleert.
- VT, politie of OM hebben zorgen/ buikpijn over een gezinssituatie.
- Vermoedens van betrokkenheid bij een crimineel netwerk.
- Stalking met een SASH hoog.
- Stalking waarbij sprake is van: veel incidenten, verschillende teams betrokken, stalking in combinatie met een andere expertise (bijv. eer), langdurige stalking.

- Strafbare kindermishandeling zaken (*altijd in overleg met een vertrouwensarts inbrengen*):
  - Bij twijfel of er misschien strafrechtelijke mogelijkheden zijn (bijv. fysiek geweld zonder letsel, kinderen die getuige zijn van fors geweld tussen ouders, ernstige verwaarlozing)
  - Alleen politiemeldingen.
  - Alleen kinderen ouder dan 1 jaar (jongere kinderen worden direct met OM besproken).
  - Geen gebroken botten, bloedingen in de hersenen of retina bloedingen o.i.d. (die worden direct besproken met het OM).

Aanmelden bij actieoverleg is af te raden in de volgende situaties:

- MDA++ is meer passend: Indien er sprake is van meer structurele veiligheidsproblematiek op het vlak van HG en Kimi EN waarbij er al (herhaaldelijk) betrokkenheid van een dienst VT is geweest waarbij dit niet tot duurzame verbetering leidt. En waarbij er momenteel geen sprake is van (verhoogd risico op) acute onveiligheid.
- Indien er sprake is enkel sprake is van een zedenincident, omdat er dan overleg plaatsvindt met de officier van zeden. Mocht er sprake zijn van HG en/of KIMI dan kan de zaak voor die zorgen besproken worden in het Actieoverleg.
- In alle andere zaken waarin er al overleg is geweest met het Openbaar Ministerie en er al beleid is uitgestippeld, tenzij er twijfels zijn over de te zetten stappen.

Bron: VT Utrecht

“Inzet was om het Actie-overleg echt als ‘voorkant-overleg’ in te zetten. Er werden dus geen zaken besproken die al bij het OM in behandeling waren (met andere woorden, die al een parketnummer hadden), anders zou het Actie-overleg vooral gaan dienen als informatievoorziening richting VT. Maar dat zorgde in het begin nog wel eens voor verwarring en frustratie.”

Uit de praktijk 3.3: Werkproces Actie-overleg VT Flevoland

Criteria voor inbreng van casuïstiek in het Actie-overleg

- Er is sprake van complexe casuïstiek met minimaal de volgende factoren:
- Acute en/of structurele onveiligheid; vermoeden van) strafbare feiten en/of met een hoog afbreukrisico; (hoog risico op) fysieke/ psychische gevolgen van geweld en/of hoog risico op herhaling van geweld; in combinatie met één (of meerdere) van de volgende kenmerken: (ex-) partner stalking, crimineel netwerk, een verleden van (ernstig) geweld (ook tegen professionals), eengerelateerde veiligheidsrisico's, ontkenning (geen zicht op veiligheid), vuurwapengevaarlijk.
- Sinds november 2021 is het mogelijk om "eenvoudige" strafbare kindermishandelingszaken te bespreken in het Actie-overleg. Wenselijk is dat OM, politie en VT in "eenvoudige" kindermishandelingszaken vaker in overleg treden om met elkaar de afweging te maken of die zaak al dan niet het strafrecht in moet.

Criteria voor inbreng KM casussen

- Het gaat om "eenvoudige" kindermishandeling (denk aan klappen binnen het gezin).
- Geen structurele mishandelingen.
- Alleen kinderen van boven de 1 jaar worden besproken.
- Geen gebroken botten, bloedingen in de hersenen of retina bloedingen o.i.d.
- Geen verwaarlozingszaken.
- Wel: de enkele klap waarbij geen sprake is van structurele onveiligheid.

- De indiener van de zaak formuleert een concrete vraag die hij of zij op het Actie-overleg wil bespreken.
- De KM casussen die niet onder bovengenoemde criteria vallen gaan volgens het werkproces strafbare KM.

Er zijn drie situaties

- Crisis: Direct contact/ bellen en handelen
- Borgen directe veiligheid: Actie-overleg
- Borgen stabiele veiligheid: MDA++

Route voor het inbrengen van casuïstiek in het Actie-overleg

- VTF komt op basis van de Veiligheidsbeoordeling vanuit een nieuwe melding of op verzoek van politie en/ of OM tot een besluit om een casus in te brengen in het Actie-overleg.
- VTF maakt de agenda voor het Actie-overleg en verstuurt deze per mail naar de deelnemers:
- De maandag voor 12.00 uur voorafgaand aan de dinsdag van het Actie-overleg.
- Spoedzaken kunnen door alle partijen tot aan het overleg worden ingediend door de zaken direct naar de vaste deelnemers te mailen. In KM casussen is het van belang dat deze de donderdag voorafgaand aan het Actieoverleg worden aangeleverd, zodat de OvJ zich goed kan voorbereiden en waar nodig intern kan overleggen.

Stappen van de bespreking in het Actie-overleg

- Analyse: Informatiedeling
- Afspraken interventies, wie doet wat en wie informeert directbetrokkenen
- Afspraken m.b.t. het vervolg; opvolgen acties, monitoring en borging.
- Besluit wel/ niet aanmelden MDA++/ Veiligheidshuis

Bron: Werkproces Actie-overleg februari 2022, intern document VT Flevoland

Behalve dit soort aanpassingen van het Actie-overleg zelf en de al genoemde **vaste bezetting**, zijn er **geen aanpassingen in werkprocessen** gedaan. Het voorbereiden en de vaste wekelijkse datum is een extra tijdsbelasting. Voor de voorzittende VT's is er vanwege de organisatie-aspecten enig meerwerk: de agenda verzorgen, de voorbereiding en het voorzitterschap. Bij de voorbereiding gaat het er dan vooral om alle benodigde informatie te verzamelen. Te kwantificeren is dat allemaal niet, zeker niet per saldo, omdat anders veel afstemming bilateraal zou moeten plaatsvinden, waarbij er nog verschillen per subregio zijn.

In de loop van 2022 werd duidelijk dat er **knelpunt lag rond de informatievoorziening** en privacy in de vroegtijdige samenwerking zorg-straaf (naar aanleiding van het 'rapport Consideratie'). Er zijn verschillende keuzes gemaakt in hoe daarmee om te gaan, uiteraard binnen de grenzen van wat kan en mag.

In **Utrecht** gaat het Actie-overleg voorlopig door. In **Flevoland** behandelt het Actie-overleg nu alleen acute zaken, waarbij de politie achteraf de betrokkenen informeert. In **Gooi en Vechtstreek** is het Actie-overleg tijdelijk on hold gezet. Het viel terug op het bespreken van zaken waar betrokkenen toestemming voor hadden gegeven. Dat komt feitelijk neer op een afstemming tussen politie en VT en daarmee valt de meerwaarde van het Actie-overleg weg, met name doordat het OM niet meer aansluit.

“Tot er betere regelgeving is over het delen van informatie en privacy van betrokkenen, is het behelpen.”

3.3 Waarde

De waarde van het Actie-overleg wordt nog als wisselend ervaren. In **Gooi en Vechtstreek** leeft het gevoel dat de afstemming in het Actie-overleg ook in het reguliere werkproces kan plaatsvinden, hoewel het Actie-overleg in een beperkt aantal zaken heeft het inderdaad een snellere actie opgeleverd. Maar zou dat aan de orde kunnen zijn of moeten zijn in Samen op in Acuuut of ZSM? Met andere woorden: is het Actie-overleg nodig om tot goede vroegtijdige samenwerking te komen?

“Er gebeurt al veel buiten het Actie-overleg om. Ik weet niet of het in onze regio nog veel toevoegt. We zoeken de vroegtijdige samenwerking inmiddels ook langs andere wegen.”

In **Utrecht** zijn de ervaringen positiever. Daar is meer casuïstiek voor het Actie-overleg en is de ervaring dat de samenwerkingspartners elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden steeds beter leren kennen. Daardoor ontstaat een beter gedeeld beeld van wat er verstaan wordt onder veiligheid en (acute) onveiligheid, hoe zorg en straf elkaar kunnen versterken en kan een beter afweging tussen de inzet van zorg of het strafrecht gemaakt worden. Dat helpt de samenwerking en een effectieve aanpak.

Ook Flevoland is positief. De ervaringen van het werkproces, het vaste moment en de inhoudelijke kwaliteit zijn goed. In het Actie-overleg is het mandaat aanwezig om het team samen te stellen dat de zaak verder oppakt. Dat bevordert de effectiviteit: “je schakelt gewoon sneller.”

“Gevoelsmatig heb ik echt het idee dat het meer oplevert dan het kost. Vooral vanwege informatieverrijking. Je krijgt via het Actie-overleg meer info dan we afzonderlijk van elkaar wisten. En je hebt de goede mensen bij elkaar, dat is een meerwaarde. Je weet elkaar sneller te vinden. Vervolgens ook als het om andere zaken gaat.”

Wat in alle drie de subregio's tot nu toe wellicht als de belangrijkste winst wordt ervaren is de basis voor een beter samenwerking die door het Actie-overleg wordt gevormd. Dat zit vooral op de ‘zachte’ factoren van samenwerken: elkaar beter kennen, sneller en beter afstemming zoeken over hoe iets aan te pakken, of dat het nuttig is iets wel of niet in het Actie-overleg in te brengen. Dat er vaste contactpersonen zijn, is daarin een succesvoorwaarde.

“Het Actie-overleg is een centraal punt, van waaruit je verder kan bouwen aan de samenwerking.”

“Ik denk dat het echt wat oplevert in de praktijk, maar dat is nog moeilijk concreet te benoemen. We leggen daar de puzzelstukjes bij elkaar en spreken een koers af, met afspraken over wie wat oppakt. We moeten daarbij nog stappen maken richting de rest van de keten, zoals de Veiligheidshuizen en het lokale veld.”

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelingsplanningen

Begin 2022 was een pilot voorbereid om VT Gooi en Vechtstreek aan te laten sluiten bij ZSM. Dat zou in juni starten en na de eerste ervaringen zouden VT Utrecht en VT Flevoland mogelijk aansluiten.

De ontwikkelingsplanningen bestonden uit de inzet van externe projectleiderscapaciteit om Gezamenlijke aanpak HG door VT & ZSM vorm te geven, onder andere het werkproces voor telefonische beschikbaarheid. Verder zijn vier kennisbijeenkomsten georganiseerd, vooral over (ex-)partner stalking.

“We hebben de deelname van VT op ZSM vanwege de discussie over de juridische mogelijkheden van informatiedeling on hold gezet. Dat was erg jammer, want de energie zat er goed in en het werkproces was goed voorbereid.”

De pilot is opgeschort in afwachting van nieuwe landelijke regelgeving voor gegevensdeling. Idee was dat VT telefonisch beschikbaar zou zijn voor alle ZSM-partners, met 3RO als ‘draaischijf’ om zaken concreet te bespreken en informatie uit te wisselen, een route die ook in andere regio’s is gekozen. Nu dat is opgeschort, is het plan om die lijn via de politie te laten lopen, waar VT wel direct gegevens mee mag delen. Maar dat is wel een extra taak voor de politie en er waren in het voorjaar van 2022 nog geen afspraken over gemaakt.

De inschatting vooraf is dat het om gemiddeld negen zaken per maand op ZSM zou gaan vanuit Gooi en Vechtstreek (inschatting op basis van 400 meldingen en 56 aanhoudingen per half jaar – in Utrecht en Flevoland gaat het uiteraard om grotere aantallen). Dat is te weinig om een hele dag op ZSM ‘mee te draaien’. En de drie VT’s kunnen niet in elkaars gegevenssystemen kijken, dus ze kunnen op ZSM niet voor elkaar waarnemen (als je dat al zou willen). Vandaar de keuze in de pilot voor telefonische beschikbaarheid. Maar er is vanwege het opschorten van de pilot nog geen capaciteitsinschatting en -reservering door VT GV gemaakt. Daarmee moest in het voorjaar van 2022 de eerste stap in de pilot nog gezet worden.

Fysieke aanwezigheid op ZSM lijkt voor de drie VT’s nog een brug te ver, vanwege de benodigde capaciteit en de reisafstand. Die ambitie is daarmee nog niet aan de orde.

“De inzet op de samenwerking met ZSM is voor ons een groot organisatievraagstuk. Als de samenwerking van VT en ZSM wettelijk goed geregeld is, of als VT landelijk ZSM-partner wordt, vraagt dat wel dat we buiten kantoortijden een veiligheidsplan moeten kunnen maken. Daar moeten we wel capaciteit voor hebben. En wat het overdag gaat vragen, daar hebben we nog geen zicht op. Daarvoor is pilot in Gooi en Vechtstreek belangrijk.”

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

In de pilot van VT Gooi en Vechtstreek was het idee dat het een verschuiving van werk in het werkproces zou moeten zijn, geen meer- of minderwerk. Maar vanwege het opschorten van de pilot is dat nu niet te testen.

4.3 Waarde

Nog niet aan de orde.

Uit de praktijk 4.1: Casusreview Regionaal Netwerk Zorg Straf

Casus ingebracht door het OM in 2021.

ZSM:

- Politie krijgt melding over huiselijk geweld. Politie is ter plaatse en aan de hand van daar gedane verklaringen ontstond verdenking.
- Verdachte krijgt het verzoek zich te melden bij de politie en geeft via sms te kennen het te begrijpen als zijn vrouw aangifte zou doen. Uiteindelijk komt verdachte zich niet zelf melden en wordt hij een dag later buiten heterdaad aangehouden.
- Beslissing op ZSM: OM-hoor. OM-hoor circa twee maanden later: onvoldoende bewijs (sepot 02).

OM (Afdeling bureau juridische zaken):

- Vier maanden na de melding en een maand na sepot mailt verdachte naar politie dat hij de processen-verbaal wil inzien. Verdachte wordt doorgezonden naar OM en twee maanden later wordt zijn verzoek door OM afgewezen, omdat daar geen grondslag voor is.
- Verdachte maakt bezwaar bij OM tegen het niet inzien van de stukken en hij maakt bezwaar tegen de sepotgrond (hij wil sepot 01: onterecht als verdachte aangemerkt). Ook dit is door het OM afgewezen omdat de verdenking achteraf terecht was.

Uit het bezwaar maakt het OM op dat verdachte voornamelijk wil aantonen dat de politieambtenaren onwaarheden hebben vermeld in de processen-verbaal. De OM-medewerker: *“Maar uit de bezwaren bevroop mij ook het*

gevoel dat het wellicht niet heel goed gaat met meneer, omdat hij zo lang in deze zaak blijft hangen. En de vraag die vervolgens bij mij opkwam is natuurlijk welke invloed dit heeft op het systeem/ gezin.

Ik ben vervolgens bij VT op de lijn gegaan om na te vragen of er een mogelijkheid is of zij kunnen checken of zij deze meneer/ het systeem nog in beeld hebben. We kwamen uiteindelijk niet zo ver, aangezien ik dan een VT-melding zou moeten doen, zodat we dan gegevens konden uitwisselen. Dat vond ik te ver gaan want dan zou meneer dat te horen krijgen. Het zou vreemd zijn dat als iemand bezwaar maakt er dan vanuit (notabene) het OM een VT-melding volgt.

Vervolgens ben ik bij de politie op de lijn gegaan om te vragen of zij nog zicht hebben op meneer: ik kreeg de reactie terug dat ze geen zorgelijke meldingen hebben na de oorspronkelijke melding, maar dat het wenselijk is als VT dit gezin/ meneer nog een keer bekijkt, zodat we in de keten zorgvuldig de afweging kunnen maken of er reden is voor zorg. Ik ben niet wederom bij VT op de lijn gegaan, omdat het inmiddels al een tijd geleden is dat dit heeft gespeeld.”

Vragen voor het RNZS

“Ik zou met elkaar willen bespreken hoe we voortaan met elkaar zorgen kunnen uiten zonder dat we officiële meldingen moeten maken. Het maken van een melding kan juist voor extra spanning zorgen in het gezin en dan volgen we niet de visie van Veiligheid Voorop. Uiteraard heb ik gedacht aan

het Actie-overleg, maar ik vind dat dit daar niet thuis hoort. Het Actie-overleg is een overleg waarin acties en lijnen worden uitgezet, het is geen overleg waar de casus wordt geëvalueerd of waar alleen gesproken wordt over de zorgen.”

Vragen in de discussie

- Toen VT werd gebeld, is de naam van de meneer gedeeld? *Nee.*
- Wat zou het OM willen dat VT had gedaan? *Allebei even schermen erbij en dan namen checken. Controle check of het rustig is. Is hij nog in beeld?*
- Wat was de concrete zorg? *Onderbuikgevoel. Meneer liet dit niet los, het duurde lang in tijd.*
- Heb je het algemene nummer gebeld of de contactpersonen? *Iemand uit het Actie-overleg.*
- Waarom heeft de politie geen VT-melding gemaakt tijdens het proces? *OM gaat er van uit dat dit in augustus 2020 gedaan is.*

Ideeën en overwegingen

- *Idee:* Contact met de wijkagent om je gevoel te delen. *Reactie:* *contact met politie is gelegd, maar zou graag alle informatie bij elkaar willen leggen. De wens is juist om de puzzelstukjes bij elkaar te leggen.*
- *Idee:* aan meneer vragen om VT te vragen contact op te nemen. *Reactie:* *mijn zorgen uiten wil ik graag zonder dat hij het weet. Het is niet de bedoeling om zonder enige 'achtergrond van hoe de vlag erbij hangt' mogelijk olie op het vuur te gooien.*
- *Doorvraag:* degene die het signaal/zorg ontvangt zou dat tegen meneer moeten melden. Zou dat oké zijn? *Reactie:* *nee, dat is niet mijn doel. Wilde in het actieve contact deze zorgen delen.*

- *Doorvraag:* hoe erg is het eigenlijk als die meneer het zou weten dat je dat signaal hebt. *Reactie:* *zonder de informatie van VT weet ik niet welke consequenties dat heeft. Daarvoor wil je alles bij elkaar leggen.*
- *Doorvraag:* Hoe ga je om met je onderbuikgevoel? *Antwoord vanuit VT:* *adviesgesprek. Probeer het concreet te maken, we spreken veel professionals met het onderbuikgevoel en met elkaar onderzoek je of het een melding moet worden. Als VT wil je weten waarom je je zorgen maakt.*
- *Reflectie:* complimenten over hoe dit vanuit het OM is opgepakt. Tip is toch het Actie-overleg. Terugkoppeling VT en Politie, daar kan die info gedeeld worden als jij door dossieronderzoek je zorgen maakt.
- *Tip:* het moet echt duidelijk zijn op basis van op welke gronden je informatie deelt.

Conclusies en suggesties

- Dat er concrete aanwijzingen nodig zijn, anders kan er geen actie plaatsvinden vanuit VT.
- Dat er vanuit het OM de behoefte is om te weten of er nog iets aan de hand kan zijn en met alle partijen de puzzel compleet te krijgen.
- *Suggestie:* om een volgende keer een casus toch in het Actieoverleg in te brengen.
- *Suggestie:* dat het OM met de politie zelf contact legt met meneer.
- *Suggestie:* dat het OM een adviesgesprek voert met VT.

Bron: RNZS Midden-Nederland

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

De Handreiking Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling heeft veel aandacht gekregen en is opgenomen in de werkprocessen (zie bijvoorbeeld Uit de Praktijk 5.1 voor een voorbeeld van VT Flevoland).

Er is in de subregio Utrecht een apart beleidsoverleg tussen OM, VT en de politie gestart om de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling te monitoren en te verbeteren. Daar nemen ook een vertrouwensarts, gedragswetenschapper, forensisch arts en een interventiespecialist vanuit de politie aan deel. Er worden casusreviews en nieuwe ontwikkelingen besproken, er wordt gezocht naar verbetermogelijkheden en komen dilemma's aan de orde over bijvoorbeeld het doen van een melding of aangifte vanuit VT. Het OM wil dat ook in de andere twee VT-regio's organiseren.

“Ons overleg Strafbare Kindermishandeling van VT en OM liep niet altijd soepel. Maar nu zijn we een andere weg ingeslagen. Daarvan staan we nog aan het begin, maar de wil en het onderlinge begrip is er nu.”

De nieuwe OvJ Kindermishandeling heeft een uitgebreide kennismakingsronde langs de VT's gepland om een de basis onder de samenwerking te versterken. Er is een vaste contactpersoon bij de politie voor alle drie de VT-regio's.

Uit de praktijk 5.1: Intern beschreven werkproces Strafbare Kindermishandeling VT Flevoland

De werkwijze bij (het vermoeden van) strafbare kindermishandeling is door VT Flevoland uitgeschreven in de "Werkwijze bij strafbare kindermishandeling". Hieronder is een kort overzicht van de werkwijze weergegeven.

"Handelswijze bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling Bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling wordt door VTF altijd afgewogen of naast een zorgtraject ook een straftraject ingezet dient te worden. Dit gebeurt op basis van landelijke richtlijnen, waarin de vertrouwensarts een centrale rol heeft en overleg zoekt met het Openbaar Ministerie (Officier van Justitie).

Voor de werkwijze van VTF betekent dit dat maatschappelijk werkers bij elk vermoeden van strafbare kindermishandeling, altijd en zo snel mogelijk, in overleg gaan met de vertrouwensarts (duo-MDO; zie stap 2 van het werkproces) om af te wegen of er, naast het inzetten van een zorgtraject ook een straftraject ingezet dient te worden.

Schematische weergave van het werkproces Het proces start op het moment dat een medewerker (meestal de maatschappelijk werker, maar het kan ook de gedragswetenschapper of de vertrouwensarts zijn) het vermoeden heeft dat sprake is van strafbare kindermishandeling. Dit kan

tijdens actieve bemoeienis (V&V of Onderzoek) zijn, maar ook daarvoor al, vanuit een melding of advies, of daarna, tijdens het monitoren. Het proces wordt verder gevolgd op het moment dat het MDO concludeert dat inderdaad sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling en dat vervolgstappen ingezet worden.

Stap 1 en 2 worden dus altijd gezet. De overige stappen worden op maat en in onderling overleg tussen betrokken medewerkers ingezet. Het kan zo zijn dat sommige stappen gelijktijdig of in een andere volgorde doorlopen worden. Dit geldt vooral voor de stappen 4 t/m 8. Dit wordt tijdens stap 2, het MDO, afgesproken."

Bron: *Werkwijze bij strafbare kindermishandeling, Informatie en werkwijze VT Flevoland, 1 september 2021*

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De Samenwerking bij Staffbare Kindermishandeling vergt geen meerwerk, maar de VT's merken dat er nog werk te doen is in de samenwerkingscultuur tussen met name OM en VT. Er is bij VT-medewerkers soms nog sprake van een hoge drempel naar het OM. Dat heeft te maken met beelden dat OM snel strafrechtelijk zou willen vervolgen en dat ten koste kan gaan van de zorgverlening aan het gezin of de betrokkenen.

Er is inmiddels winst behaald doordat vertrouwensartsen nu anoniem kunnen melden. VT en OM weten elkaar steeds beter te vinden, ook vanwege de vroegtijdige samenwerking in andere Veiligheid Voorop-verbeteracties.

“Het is vaak ingewikkeld: VT meldt iets, maar het OM beoordeelt het dan anders en pakt het niet op. Of andersom: zaken waar VT denkt dat het om pedagogische onmacht gaat en OM vraagt om een vroegtijdige melding. Maar dat moeten we dan aan de betrokkenen melden en dat kan de samenwerking met en hulpaanvaarding van de betrokkenen in de weg staan. We doen allemaal ons best, maar het loopt nog niet zoals het zou moeten.”

Dat merkt het OM uiteraard. Er wordt nog weinig gemeld. Daar zijn de obstakels nog te groot. Niet alleen rond privacy en gegevensdeling (ook vanwege opvattingen over beroepsgeheim), maar ook vanwege het hierboven geconstateerde gevoel dat strafrechtelijke vervolging bij het OM snel aan de orde is en dat het traject vanuit zorgpartijen juist kan schaden. Het OM wil juist toe naar een situatie waarbij zaken aan de voorkant worden besproken, om te bepalen wat de juiste aanpak is. Maar om dat verder te brengen is er nog werk nodig. Om dat te bevorderen zijn werkbezoeken van de OvJ Kindermishandeling aan de VT's gepland.

“We merken dat VT-medewerkers soms nog huiverig zijn om te melden, vanuit de angst dat scholen, ziekenhuizen en huisartsen niet meer gaan melden als het OM snel betrokken wordt en dan met de zaak “aan de haal” gaat. Daarmee blijft het vaak bij samenwerken op politiemeldingen. Dat is jammer, juist de meldingen vanuit scholen, huisartsen en ziekenhuizen moeten we beter in beeld gaan krijgen.”

5.3 Waarde

“Er zijn vaste contactpersonen, we doen meldingen, er wordt anoniem overlegd. Alles wat bij de indicatoren staat doen we. Maar de waarde is moeilijker te benoemen. We weten elkaar beter te vinden en het onderlinge vertrouwen groeit. Maar er is nog veel winst te halen.”

“Ik merk dat onze vertrouwensartsen er veel mee bezig zijn. De lijnen zijn daardoor kort. Dus op inhoud en kwaliteit doen we de juiste dingen. Het gaat er nu vooral om dat we sneller en vaker goed kunnen handelen.”

De ervaring is dat de partijen elkaar steeds beter weten te vinden, maar dat het beter kan. Het RNZS en de OvJ Kinder mishandeling besteden dit jaar veel aandacht aan het bespreken van de samenwerking bij strafbare kindermishandeling in overleg met vooral vertrouwensartsen en forensisch artsen, om zo het vertrouwen in een gezamenlijke, vroegtijdige aanpak te versterken.

Vanuit het RNZS Midden-Nederland gaat in 2022 een projectleider aan de slag om antwoord te geven op de vraag waarom de samenwerking op Strafbare Kindermishandeling weliswaar goed op papier staat, maar in de praktijk nog onvoldoende goed loopt. En wat ervoor nodig is om dat te verbeteren en bijvoorbeeld het visieverschil te overbruggen tussen straf en zorg.

“Betekent strafvervolgning altijd dat er meer veiligheid in een gezin komt? Daar dachten VT en OM in zaken nog wel eens verschillend over. Het is nog zoeken, maar nu hebben we daar het gesprek over en dan komen we meestal tot een goede oplossing in een casus. Zover zijn we al, dat we de vraag stellen of de inzet van de strafrechtketen het meest helpend is.”

“Het is nog zoeken, maar we hebben een andere weg ingeslagen. Vroeger stonden we meer tegenover elkaar, nu trekken we meer samen op.”

Bronnen

De citaten in dit rapport zijn afkomstig uit de interviews met de leden van het RNZS.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

- Veiligheidscoalitie Midden-Nederland: Governance Zorg & Veiligheid, overzicht overlegstructuren, augustus 2020
- <https://veiligheidscoalitie.nl/pgg-5-jaar/>
- Heel het land gaat voor veiligheid voorop, politie, november 2019
- Werkproces Actie-overleg februari 2022, intern document VT Flevoland
- Werkwijze bij strafbare kindermishandeling, Informatie en werkwijze VT Flevoland, 1 september 2021
- Rapportage Praktijkvoorbeelden Samen op in Acuat 2020-2022

Haaglanden & Hollands Midden

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelinspanningen

Er bestond in Haaglanden al voor Veiligheid Voorop een ‘kinderbeschermingsoverleg’ met als deelnemers onder andere VT, OM, politie en Raad voor de Kinderbescherming. Dat overleg kwam twee of drie keer per jaar bij elkaar, onder leiding van de OvJ. Vanuit dat overleg is het **Regionaal Netwerk Huiselijk Geweld en Kindermishandeling** gevormd, de benaming die hier gekozen is voor het Regionaal Netwerk Zorg Straf (als afkorting hanteren we in dit rapport RNZS voor het netwerk). Vanaf het begin zijn daar de centrumgemeenten in de regio bij aangesloten. De agenda van het regionaal netwerk is daardoor wat breder dan in ander regio's. Dit rapport focust op de verbeteracties van Veiligheid Voorop en de daarbij betrokken samenwerkingspartners.

Het RNZS komt twee keer per jaar bij elkaar en staat - anders dan in andere regio's - iets meer op afstand van de aansturing van de verbeteracties van Veiligheid Voorop. Informatie en ervaring worden gedeeld en acties afgestemd, maar het direct aansturen van de verbeteracties is aan de afzonderlijk betrokken partners. Daardoor lijken de Raad voor de Kinderbescherming en 3RO wat meer op afstand van de verbeteracties en het RNZS te staan dan elders. Ze zijn overigens goed betrokken bij de bijeenkomsten van het netwerk.

“Korte lijnen hadden we eigenlijk al in de regio, met name binnen Haaglanden. Dat hoefden we niet via het RNZS op te bouwen.”

Een rode draad in de aanpak van de verbeteracties van Veiligheid Voorop in Haaglanden en Hollands Midden is de **vroegtijdige samenwerking zoveel mogelijk in het reguliere werkproces** op te nemen en niet via aparte trajecten of projecten. Vervolgens hoort daarbij dat de partners het in hun eigen organisatie op de agenda blijven zetten en implementeren. Daarnaast is netwerkvorming een belangrijke sleutel: vaste contactpersonen over en weer bij de samenwerkingspartners, elkaar kennen, weten wat je van elkaar kan verwachten en hoe je elkaars expertise en bevoegdheden zo goed mogelijk en snel kan inzetten voor de veiligheid in een gezin. Dat lijkt steeds beter te gaan, maar vraagt nog veel aandacht.

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De inzet op de vroegtijdige samenwerking in het reguliere werk maakt de vraag naar **meer- en minderwerk** in de uitvoering moeilijk te beantwoorden in Haaglanden en Hollands Midden. Er zijn bij het uitvoeren van de ontwikkelagenda van Veiligheid Voorop vooral ontwikkelinspanningen nodig, om de werkwijze van vroegtijdig samenwerken (de 'filosofie' van Veiligheid Voorop) in de cultuur van de organisaties te krijgen.

Door deze aanpak is er aan de ene kant nog veel werk te verzetten, maar is aan de andere kant al wat meer zichtbaar van de **samenhang tussen de verbeteracties**.

In termen van verbeteracties gaat het om de samenhang tussen:

- enerzijds Samen op in Acuu en de Samenwerking op HG door VT en ZSM en anderzijds het Actiegericht Overleg (AGO)
- de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling enerzijds en anderzijds Samen op in Acuu en het AGO.

“We zien in de loop van de tijd wat minder casussen bij het Actiegericht-overleg binnenkomen. Medewerkers weten het nog onvoldoende te vinden. Maar gevoelsmatig komt de afname ook omdat inmiddels veel contacten aan de voorkant zijn gelegd en professionals elkaar in casuïstiek sneller vinden en niet wachten op het AGO.”

“We zetten de acties in onze eigen organisaties in. We bespreken natuurlijk de voortgang en dan zie je dat iedereen nog vaak zijn eigen ding doet in het werkproces. In plaats van samenwerken en partnerschap. Dus het moet nog groeien, we moeten elkaar meer bevragen.”

Het RNZS wil de stap gaan maken naar een meer **lerend netwerk**, door casusreviews te organiseren voor en met de uitvoerende professionals. Daarbij wordt aangesloten op activiteiten vanuit Geweld Hoort Nergens Thuis. In het voorjaar van 2022 wordt daar een werkprogramma en methodiek voor opgesteld.

1.3 Waarde

De waarde van vroegtijdige samenwerking en de verbeteracties van Veiligheid Voorop staan niet ter discussie. Maar doordat het RNZS in de aansturing van de ontwikkelagenda een wat minder sturende rol heeft dan elders, zoekt het netwerk nog wat naar de eigen rol.

We hebben veel overleg over dezelfde materie op verschillende plekken. Dus ik zoek naar de meerwaarde van RNZS. Het is een goed gestructureerd en 'strak' overleg, maar ik hoor daar eigenlijk vooral dingen die ik elders ook bespreek. We komen de partners al in andere overleggen tegen. Daar ligt de aansturing van de verbeteracties, niet in het RNZS zelf."

De zoektocht zit in de doorontwikkeling van het RNZS, richting een lerend netwerk (leren van praktijkervaringen en daarop bijsturen) en het bepalen van richting in de vroegtijdige samenwerking, met name in de samenwerking met het lokale veld vanuit Veiligheid Voorop.

"De samenhang en een gezamenlijke koers bespreken we nergens anders dan in het RNZS. Het komt hier allemaal samen. Daar moeten we de meerwaarde en doorontwikkeling zoeken. De afspraken over het werkproces stalking zijn daar een goed voorbeeld van."

Uit de praktijk 1.1: Werkproces ex-partnerstalking

Begin 2021 is in opdracht van het RNZS een werkgroep stalking opgericht om het werkproces in de regio in kaart te brengen en te verbeteren. Aanleiding was het inspectierapport over de zaak van Bekir E. Veilig Thuis was de trekker van deze werkgroep en heeft in samenwerking met politie en OM een basiswerkproces opgeleverd in 2022. Dit jaar wordt onder leiding van een extern adviesbureau de rest van het werkproces omtrent ex-partnerstalking tegen het licht gehouden. Hierin worden de rollen van de Reclassering, de Zorg-en Veiligheidshuizen en andere 'tweede schil' partners meegenomen. Onderdeel van de aanpak is het organiseren van casusreviews om leerpunten uit de praktijk op te halen en mee te nemen. Er is een aansturingsgroep bestaande uit OM, politie, beide VT-organisaties, reclassering, beide ZVH's en gemeenten uit beide Veiligheidsregio's.

Bron: RNZS

2. Samen op in Ac uut

2.1 Ontwikkelinspanningen

Den Haag kende een **vroege pilot** in Samen op in Ac uut. Van november 2019 tot februari 2020 draaide een pilot op twee Haagse basisteams van de politie, die bij alle meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling samen optrokken met het Crisis Interventie Team (zie Uit de Praktijk 2.1 en 2.2).

“Op de twee bureaus waren 7 dagen in de week, van 11.00 tot 20.00 uur twee medewerkers van het CIT beschikbaar. Op deze manier zouden zij, als vooruitgeschoven post van Veilig Thuis, direct vanaf de melding betrokken zijn bij het traject. Zij zouden direct - en volgens het handelingsprotocol van Veilig Thuis - de veiligheidsbeoordeling uitvoeren, inclusief het verzamelen van informatie over reeds lopende hulpverlening en eerdere meldingen bij Veilig Thuis.” Bron: Pilot Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, Mariet Lohman, 7 juli 2020.

Uit de praktijk 2.1:

Samenvatting van de pilot in 2020

“Van 15 november 2019 tot 15 februari 2020 is in de regio Den Haag onderzocht op welke wijze de verbinding tussen de straf- en zorgketen vanaf het eerste uur van een incident het beste georganiseerd kan worden. In een pilot, die draaide op twee Haagse basisteams van de politie (Laak en Beresteinlaan) trokken de politie en het Crisis Interventie Team (CIT) direct gezamenlijk op bij alle meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

In deze regio is gekozen voor samenwerking met het CIT vanwege hun bereik- en beschikbaarheid gedurende 24 uur. Op de twee bureaus waren 7 dagen in de week, van 11.00 tot 20.00 uur twee medewerkers van het CIT beschikbaar. Op deze manier waren zij direct vanaf de melding betrokken. Bij iedere melding van huiselijk geweld of kindermishandeling vond overleg plaats tussen de politie en het CIT. Het CIT ging mee ter plaatse of in gesprek met betrokkene bij aangifte.

Ter plaatse maakte het CIT een eerste veiligheidsbeoordeling conform het handelingsprotocol van Veilig Thuis. Het CIT had hiervoor toegang tot informatie van Veilig Thuis, bijvoorbeeld over eerdere meldingen en reeds ingezette hulpverlening. Het OM en de reclassering waren in deze pilot bereikbaar voor overleg, ook vóór de aanhouding. Zij stemden op basis van de eerste veiligheidsbeoordeling af over de inzet van het strafrecht.

Het CIT zorgde voor de afstemming met de hulpverlening. De hulpverlening, die normaal gesproken na een melding pas een paar dagen later werd ingeschakeld of geïnformeerd door Veilig Thuis, kreeg in de pilot direct tijdens of na de melding informatie van het CIT. Het CIT kon hierdoor snel overbrengen wat er ter plaatse was aangetroffen en wat hierover met het strafrecht was afgesproken. Hulpverlening kon sneller worden ingezet.

Als een verdachte werd aangehouden, werd de informatie voortkomend uit de veiligheidsbeoordeling en de geformuleerde veiligheidsvoorwaarden integraal doorgezet naar de ZSM. De ZSM-partners namen deze informatie mee bij de – vanuit het strafrecht – in te zetten vervolgacties en bij de beoordeling van de strafzaak. Insteek van de pilot was ook om snel en adequaat de stap te kunnen zetten naar vervolghulp. Daarom waren CJG en het Veilig Verder Team (Haags expertiseteam op het gebied van huiselijk geweld) betrokken.

In de loop van de pilot is een aantal aanpassingen gedaan in de werkwijze: zo bleef het CIT wat langer op het politiebureau (tot 22.00), omdat de meeste voor de pilot relevante meldingen in de avonduren werden gedaan. Ook werd in de tweede helft van de pilotperiode meer aandacht besteed aan het herkennen van strafbare feiten. Het aantal aanhoudingen bleef achter bij de verwachtingen, terwijl in sommige zaken achteraf werd vastgesteld dat aanhouding voor de hand lag.

Uit de evaluatie van de pilot kwam een aantal aandachtspunten en inzichten. Zo bleek de veiligheidsbeoordeling van het CIT niet helemaal aan te sluiten op die van Veilig Thuis. Informatie vanuit 'zorg' is belangrijk voor de context van de strafzaak. Dat vraagt om een goede afstemming tussen strafrechtelijke traject en het zorgtraject. De vroegtijdige betrokkenheid van het CIT leidde niet altijd tot snellere interventies in het zorgtraject daarna, onder andere vanwege wachtlijsten van zorgaanbieders.

Volgens vrijwel alle betrokkenen in de pilot leidde de werkwijze tot meer bewustwording over huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook werd meer inzichtelijk in welke zaken direct samen ter plaatse gaan noodzakelijk was en in welke niet. Door op het politiebureau aanwezig te zijn, kon het CIT in zaken actief bijdragen, bijvoorbeeld door advies te geven over mogelijke vervolgstappen en de politie te helpen vanuit een zorgperspectief de context te duiden. De vroegtijdige betrokkenheid van het CIT gaf de politie het vertrouwen dat zij het gezin veilig konden achterlaten.

Over de voortzetting van de werkwijze in de pilot zal nog besluitvorming plaatsvinden.”

Bron: LNZZ, Praktijkbeschrijvingen Samen op in AcuuT 2022

De pilot in Den Haag is daarmee 'volgens het boekje' van Samen op in Acut opgezet: capaciteit op het politiebureau, zodat altijd direct mee ter plaatse kan worden gegaan. Het was voor VT om capaciteitsredenen niet haalbaar dit zelf uit te voeren. Daarom is het CIT ingeschakeld. In de loop van de pilot kwamen de voordelen (vooral: elkaar leren kennen, beter weten wat je van elkaar kan verwachten, op elkaar ingespeeld raken en uiteraard snel kunnen handelen) en de vooral organisatorische nadelen in beeld (zie Uit de Praktijk 2.2.)

Uit de praktijk 2.2: Bevindingen tijdens de pilot november 2019 - februari 2020

“Al snel in de pilot bleek:

- Dat voor Veilig Thuis de veiligheidsbeoordeling door het CIT niet altijd volledig genoeg was. Na ontvangst van zowel de gegevens van het CIT als de zorgmelding van de politie vulden Veilig Thuis dit vaak nog aan.
- Dat de situaties waarin de politie moest optreden bij een (potentiële) huiselijk geweld melding vooral 's avonds voorkwamen. Daarop heeft het CIT het werkrooster aangepast en waren CIT-medewerkers aanwezig van 14.00 tot 22.00 uur.
- Dat in de helft van de zaken de politie wél aanklopte bij het CIT voor advies en ondersteuning, maar dat het in deze zaken niet nodig was om de afgesproken werkwijze te volgen. Achterliggende redenen waren bijvoorbeeld dat er al per direct acute zorg was ingezet (bijvoorbeeld bij zedenzaken of een poging tot moord; dus waar Veilig Thuis of anderen al ter plaatse kwamen), de zaak al bekend was en de betrokken hulpverlener al ter plaatse was gegaan, of omdat er een huisverbod werd opgestart.
- Dat het aantal pilot-zaken waarin werd overgegaan tot aanhouding laag was. Toen is besloten om in de tweede helft van de pilotperiode meer aandacht te besteden aan het herkennen van strafbare huiselijk geweld en kindermishandeling zaken en te registreren waarom er wel of juist niet is aangehouden of contact is gezocht met het OM voor overleg.”

“Het uitgangspunt was dat het CIT direct met de politie op de melding af zou gaan. In de praktijk echter vond de politie dit vanuit veiligheidsoverwegingen vaak niet goed. Zeker in het begin. Naarmate de agenten en de CIT-medewerkers elkaar beter leerden kennen en vertrouwder raakten, kon het steeds vaker wél.”

Bron: Pilot Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, Mariet Lohman, 7 juli 2020

“Met de beschikbaarheid van het CIT was in de pilotperiode 3,78 fte gemoeid. Deze extra inzet is bekostigd vanuit de projectbegroting van de pilot (gefinancierd vanuit de projectenpool GHNT).” Bron: Pilot Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, Mariet Lohman, 7 juli 2020.

De pilot is inhoudelijk als zinvol ervaren, maar gaf ook het inzicht dat het op deze manier werken erg veel capaciteit kost. Het kwam regelmatig voor dat de CIT-medewerker niet mee naar binnen kon, omdat de politie het niet veilig genoeg vond, of omdat er geen sprake bleek van huiselijk geweld, maar van een andere geweldszaak. Te veel tijd kon daarom niet effectief worden besteed.

De vroegtijdige samenwerking stond door de pilot op de kaart. Het doel om medewerkers van met name VT en politie dicht op elkaar te laten werken is niet losgelaten. De uitvoering daarvan wordt niet meer gezocht in een apart traject of in een pilot, maar er wordt zoveel mogelijk gestimuleerd dat VT en politie elkaar in het reguliere werk sneller en beter opzoeken. Vervolgens kunnen VT en politie in overleg bepalen of het nodig is dat VT ter plaatse komt, of dat er andere afspraken nodig zijn.

In **Hollands Midden** was geen pilot, maar is die werkwijze overgenomen: geen apart project of werkproces, maar zo veel mogelijk in het reguliere werk stimuleren dat politie en VT elkaar vroegtijdig inschakelen.

“We zetten vooral in op korte lijntjes: bel elkaar altijd! En dat lijkt goed te werken. Maar het gaat nog niet vanzelf.”

Op die bewustwording en ‘dagelijkse’ manier van werken wordt nog steeds geïnvesteerd. Vooral in netwerkvorming: er is gezorgd voor vaste contactpersonen vanuit VT in de basisteams en er zijn werkbezoeken en werklunches belegd om elkaar beter te leren kennen en vinden.

“We zijn vanuit de politie nog erg in beweging om iedereen te stimuleren om VT te bellen bij incidenten rond HG en KM. Dat is de belangrijkste en haalbare stap. Die afspraak hebben we gemaakt tussen VT en politie: zoek voor de VT-melding al contact. Daar hebben we geen proces voor gemaakt, het moet in het reguliere werk gebeuren.”

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Vanwege de ervaringen in de pilot is in de praktijk nu vooral gekozen voor de inzet op het leggen van contact direct bij incidenten in het reguliere werk. Daarmee is er geen sprake van meer- of minderwerk in het werkproces. Wel van ontwikkelinspanningen (zie hierboven). En bij nieuwe medewerkers moet daarom extra aandacht worden besteed aan die netwerkvorming met de politie of VT.

Uit de praktijk 2.3: Feiten en cijfers uit de pilot november 2019 - februari 2020

“Pilot-zaken

- In de drie maanden dat de pilot heeft gedraaid zijn 118 zaken pilot-zaken conform de afgesproken werkwijze gewerkt (de zogenaamde ‘pilot-zaken’).
- In deze 118 zaken zijn de veiligheidsbeoordelingen deels gedaan. Voor het acute zijn veiligheidsafspraken gemaakt, voor zover mogelijk is vervolghulp gestart en bestaande hulpverlening geïnformeerd. De informatie is opgestuurd naar Veilig Thuis.
- Wat opviel was dat de inzet van politie en CIT vaak niet beperkt bleef tot één dag, bijvoorbeeld doordat een slachtoffer op een later moment (toch) aangifte kwam doen.
- In alle 118 zaken is het CIT door de politie ingeschakeld en hebben de CIT-medewerkers betrokkenen gesproken en (een deel van) de veiligheidsbeoordeling uitgevoerd. Hierin staat meer informatie dan normaal gesproken in een zorgmelding van de politie, bijvoorbeeld als het gaat om informatie over gezinsleden die bij het incident niet aanwezig waren.
- In 96 gevallen kwam het contact niet in de acute fase tot stand, maar achteraf.
- In slechts 22 van de 118 zaken die als pilotzaak konden worden aangemerkt, heeft het CIT een huisbezoek afgelegd. In deze situaties was sprake van structurele onveiligheid en vaak al een eerdere melding bij VT. Opvallend is dat uiteindelijk geen van deze is aangebracht bij het OM.

- Na de tussentijdse interventie is een registratie bijgehouden waarom er wel of juist niet contact is gezocht met het OM voor overleg. Uit deze inventarisatie blijkt: van de 46 zaken was er bij 22 geen vermoeden van een strafbaar feit. In de andere 24 gevallen was dat er wel, al was dat soms erg ‘mager’. 18 van deze 24 keer is overleg gevoerd met het OM over de vermoedens en over het nemen van vervolgstappen. Toch werd niet besloten tot aanhouding. In 6 gevallen is er geen vooroverleg geweest en heeft er geen aanhouding plaatsgevonden, en blijft onduidelijk waarom niet.
- In de pilot zijn 23 zaken, die ook een ‘pilot-zaak’ waren, aangebracht bij het Openbaar Ministerie.
- Hiervan hebben er 8 (35%) geleid tot een dagvaarding, 7 (30%) tot een sepot 02 of 05, 2 (9%) komen nog op zitting en er zijn nog 6 (26%) processen-verbaal in behandeling. De veiligheidsbeoordeling van het CIT heeft bij deze afdoeningsbesluiten mogelijk een rol gespeeld, maar het aantal zaken is te laag om dit te beoordelen.

Consult-advies zaken. Naast deze 118 pilot zaken zijn er 111 ‘consult-advies zaken’ opgepakt. Belangrijke constatering daarbij was dat de ook in de ‘consult en advies zaken’ de afstemming tussen zorg en politie als zinvol werd ervaren. In deze zaken is niet gewerkt volgens de werkwijze van de pilot, omdat er wel advies vragen waren, maar het maken van een

veiligheidsbeoordeling voor Veilig Thuis niet als zinvol werd ervaren: in 8 zaken was al een huisverbod procedure opgestart, bij 4 zaken woonden mensen buiten de wijk, 10 zaken waren zeer ernstig (zedes, stalking, verbreken locatieverbod) en er was al hulp ter plaatse, in 57 zaken was bestaande hulpverlening al in contact met cliënten.

Algemeen. Gemiddeld betrof de inzet door de CIT-medewerkers per pilotzaak 4,4 uur. De zaken waarin tot aanhouding vroegen gemiddeld 5,1 uur per casus.”

Bron: Pilot Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, Mariet Lohman, 7 juli 2020

Uit de praktijk 2.4: nog één keer de pilot

“De vroegtijdige betrokkenheid van het CIT geeft politie vertrouwen dat de veiligheid wordt hersteld in een gezin. ‘Voor ons als politieagent is het prettig dat je weet dat hulpverlening snel wordt opgestart. De hulpverlening gaat langs en checkt de situatie. Wij krijgen hierover soms een terugkoppeling van het CIT. Dat zorgt voor een stukje wederkerigheid in het delen en elkaar vinden. Wij kunnen dit als politie ook intern communiceren aan wijkagenten of in een briefing. Dit kan ons helpen om ons politie werk nog beter uit te voeren’. Naast inhoudelijke argumenten gaf de politie ook aan dat, wanneer het CIT betrokken is, de agenten sneller weg kunnen bij situaties van huiselijk geweld of kindermishandeling.”

Bron: Pilot Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, Mariet Lohman, 7 juli 2020

2.3 Waarde

De grote winst die uit de pilot bleek – professionals benaderen elkaar beter en sneller en dat komt de veiligheid in het gezin ten goede – is merkbaar nu de vroegtijdige samenwerking VT-politie in het reguliere werk wordt opgepakt.

“De waarde is nog gevoelsmatig, we kunnen het niet meten. Het zit veel in netwerkvorming en het hebben van vaste contactpersonen. Dat helpt en zorgt dat medewerkers elkaar sneller vinden. We zouden het wel liever wat minder mens-mens afhankelijk hebben en organisatorisch meer bestendigen.”

De netwerkvorming is de kracht van deze aanpak – omdat het direct resultaat geeft in de uitvoering – maar maakt het nu nog kwetsbaar. De samenwerking is nu immers nog vooral afhankelijk van de relaties tussen individuele medewerkers. Als die samenwerking in de cultuur van politie en VT is gevestigd – een proces dat tijd en aandacht kost – neemt die kwetsbaarheid af.

“De tendens bij de politie was vaak: wachten tot je de VT-melding doet voor je contact zoekt met VT. Want meteen contact zoeken is een extra handeling en in dat voelt in een incident als een extra belasting. Dat idee willen we veranderen en dat gaat steeds beter. Er wordt sneller geschakeld dan voorheen.”

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelingspanningen

Het Actie-overleg (in Haaglanden en Hollands Midden het AGO, Actiegericht-overleg) is in de beide VT-regio's gestart in het voorjaar van 2021. Er is een AGO per VT-regio op elke donderdag, met VT, politie en OM als vaste deelnemers en VT als voorzitter. Reclassering, de Raad voor de Kinderbescherming of forensisch artsen kunnen worden uitgenodigd als dat nodig is (maar in de praktijk gebeurt dat nog weinig).

Er is gebruik gemaakt van de landelijke handreiking als het gaat om de criteria en werkwijze voor het AGO. Er is in Hollands Midden een routekaart opgesteld voor specialistische casusoverleggen (zie Uit de Praktijk 3.1). Verdere investeringen in de werkprocessen waren niet nodig. Wel is veel geïnvesteerd op de promotie van AGO (zie bijvoorbeeld Uit de Praktijk 3.2).

“We blijven inzetten op de ontwikkeling en promotie van het Actiegericht Overleg. We kijken daarbij niet alleen naar wanneer een zaak naar het AGO moet, maar ook naar wat ‘anti-criteria’ zijn: wanneer moet een zaak niet naar het AGO? We merken dat die duidelijkheid er bij medewerkers nog niet altijd is. Het AGO kan daardoor scherper en effectiever.”

Uit de praktijk 3.2: Ervaringen en casusvoorbeeld van het Actiegericht Overleg (AGO)

[https://media.om.nl/MediaSite/
Play/60e85733962646e99eec9123cfce41f71d](https://media.om.nl/MediaSite/Play/60e85733962646e99eec9123cfce41f71d)

Uit de praktijk 3.1: Routekaart Specialistische Overleggen VT Hollands Midden

---

“Het **Actie Gericht Overleg** (AGO) is bedoeld om samen met VT en justitiepartners een actieplan op te stellen straf/zorg en/of bij vermoeden van een strafbaar feit. Doel is samenwerken aan directe veiligheid voor alle betrokkenen en de eerste onderzoekshandelingen (straf en/of zorg) en interventies veilig, snel en doeltreffend in te zetten.

Voorwaarden:

- Acute en/of structurele onveiligheid
- Strafbare feiten (vermoedens van)
- Hoog risico op fysieke/ psychische gevolgen van geweld en/ of op herhaling van het geweld
- Een gecombineerde inzet nodig van zorg-straf.

Deskundigen/ ketenpartners. Politie, OM, VT (voorzitter), Reclassering (indien van toepassing), RvdK (indien van toepassing).

Vervolgproces. Er zijn drie stappen 1) Informatie wordt gedeeld en gedeeld met elkaar (feitenonderzoek). 2) Afspraken voor directe en structurele veiligheid. Eén systeemgericht veiligheidsplan, waarin duidelijk is welke onderzoekshandelingen en interventies nodig zijn en bijdragen tot veiligheid. 3) Overdragen en uitvoeren van afspraken. Gezamenlijk bepalen wie wat

uitvoert, hoe wordt samengewerkt en bij wie verantwoordelijkheid wordt belegd en monitort.

Onderscheidende factor. Het AGO onderscheidt zich van MDA++ en ZVH door zich voornamelijk te richten op de directe veiligheid van betrokkenen waarbij vroegtijdige afstemming nodig is van justitiepartners. Het gaat da om zaken met een hoog risico op geweld, plegen van strafbare feiten die de directe veiligheid van betrokkenen kan schaden.”

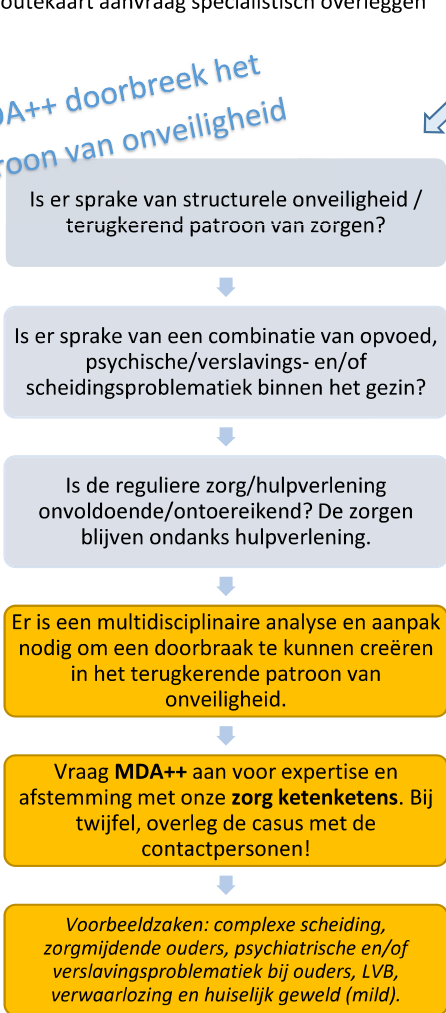
Bron: VT Hollands Midden

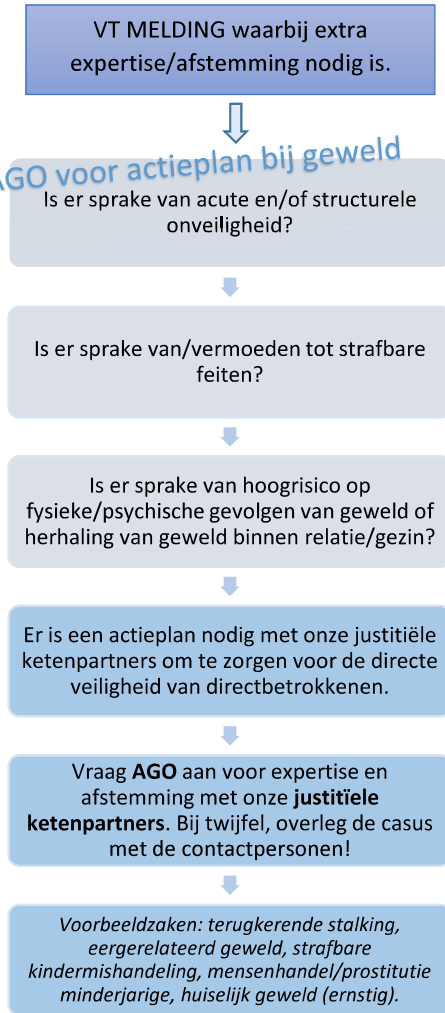
Routekaart aanvraag specialistisch overleggen

Versie: 31-03-2021

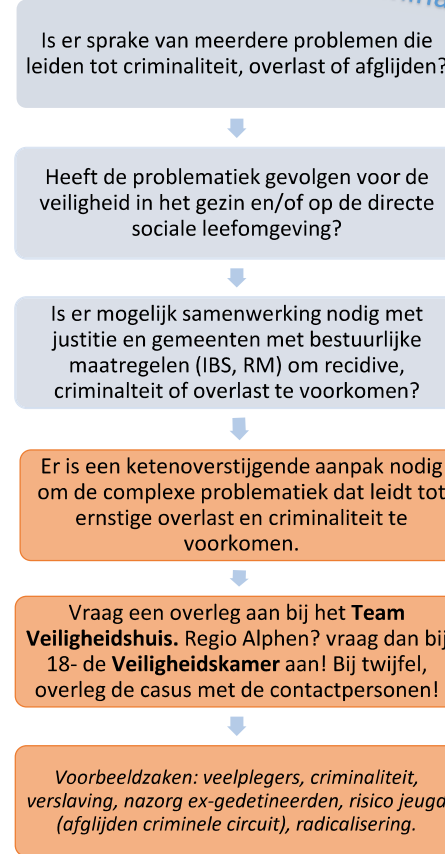
MDA++ doorbreek het patroon van onveiligheid

AGO voor actieplan bij geweld

Veiligheidshuis voor veiligheid bij overlast en criminaliteit

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Het AGO wordt nog niet gemakkelijk gevonden door de professionals. In Hollands Midden is de praktijk dat de meeste casussen via de voorzitter van het AGO worden geagendeerd. En in beide regio's komen vooral casussen aan bod vanuit een VT-melding door de politie. Ook VT brengt soms casussen in. Er staan nog niet of nauwelijks casussen van andere melders op de agenda van het AGO.

“We hebben uiteindelijk maar een paar zaken per week in het AGO. In onze totale werkstroom is dat nog heel weinig. Soms gaat het zelfs vanwege gebrek aan casussen helemaal niet door.”

Er is dus ruimte voor verbreding. VT Hollands Midden stelt daarom in het voorjaar van 2022 een plan van aanpak op om de route naar het AGO voor medewerkers duidelijker te maken.

“Vraag is overigens of de nadruk die we leggen op vroegtijdige contacten tussen politie en VT er niet toe leidt dat er minder zaken worden aangemeld bij het AGO. Willen medewerkers tot donderdag wachten, of vinden ze elkaar eerder al?”

Ook speelt mogelijk de kwestie van de informatiedeling het AGO parten. Wanneer medewerkers zich afvragen of ze eerst toestemming van betrokkenen moeten vragen of hun zaak in het AGO mag worden besproken, zien ze er wellicht van af en leggen ze bilateraal contact met samenwerkingspartners over een casus. Het AGO heeft zich daarmee nog geen duidelijke plek in de vroegtijdige samenwerking verworven.

“Het is al met al best lastig om te bepalen wat er wel en niet in het AGO moet. Omdat het maar eens per week is, wordt het nu vaak gebruikt om meer deskundigheid aan tafel te krijgen en niet om snel te kunnen schakelen, want dat doe je bilateraal. Eigenlijk zou je willen dat het AGO uiteindelijk overbodig is, omdat vroegtijdig samenwerken de reguliere manier van werken is geworden.”

Het AGO wordt ervaren als meerwerk, met name voor VT. Dat is het in hun beleving waard, vanwege de inhoudelijke meerwaarde en de rol van AGO in het versterken van de vroegtijdige samenwerking.

“De kwaliteit van het werk wordt er beter van, maar de extra inzet aan de voorkant – uitnodigingen en notulen, alle informatie tijdig op tafel op tafel krijgen, het voorbereiden van de casus, voorzitterschap - winnen we niet verderop in het werkproces weer terug.”

Elk half jaar doet het AGO een zelf-evaluatie. De acties die daar tot nu toe uit voortkomen zijn vooral gericht op het beter onder de aandacht brengen van het AGO en het aanscherpen van de aanmeldcriteria.

3.3 Waarde

Ondanks de lage aantallen casussen en het meerwerk staat het AGO **niet ter discussie**. Deelnemers zijn **enthousiast over de inhoudelijke meerwaarde** en volgens de evaluatie van november 2021 leidt bespreking van een casus in het AGO altijd tot vervolgacties. Het gaat om moeilijke en vaak gevaarlijke situaties, waarbij de ervaring is dat inbreng in het AGO tot sneller en beter handelen leidt.

“Deelnemers aan het AGO zijn enthousiast en dat enthousiasme zit het maken van afspraken over de vervolgstappen. De inbreng en expertise van verschillende disciplines helpt gewoon goed voor een goed plan en om de afweging zorg-straft goed te kunnen maken. Dus zelfs met weinig casussen, heeft het AGO wel waarde.”

De inhoudelijke waardering gaat nog niet samen met een groei van het AGO. Zoals gezegd heeft dat misschien te maken met de inzet op vroegtijdige samenwerking in het reguliere werk (zie hierboven en Samen op in Acuu). Maar er is ook nog vaak onduidelijkheid over de criteria voor inbreng in het AGO. De bekendheid en inzet van het AGO moet, ondanks de al gepleegde inspanningen, nog groeien.

“We merken langzaam maar zeker dat het investeren in vroegtijdige samenwerking volgens Veiligheid Voorop loont. We hebben gewerkt aan het werken volgens die visie: bel elkaar, zoek elkaar op, betrek elkaar eerder in zaken, ga eerder in overleg. En dat heeft wellicht gevolgen voor AGO: er zijn minder misschien zaken omdat die elders al besproken worden, of opgepakt zijn. Men schakelt dan al met elkaar en wacht niet tot het AGO op donderdag.”

Uit de praktijk 3.3: Uit de evaluatie AGO november 2021

“Wordt de juiste casuïstiek geagendeerd (complexe, acuut of structurele onveiligheid, (vermoeden) strafbare feiten, gecombineerde inzet nodig)?
Dit lukt meestal. Soms is het lastig om een bepaalde casus wel/ niet in te brengen. Niet alle collega's begrijpen de criteria voor het inbrengen van een casus in het AGO. Wat zijn de contra-indicaties? De politie stelt dat het goed is om altijd te agenderen, ter lering voor een volgende keer. Je kunt dan als AGO-leden met elkaar bespreken of de casus AGO-waardig is. Wat kun je voor elkaar betekenen? Alle casussen lijken geschikt voor het AGO, met uitzondering van zedenzaken (zij hebben een eigen werkproces met OM) en ernstige kindermishandeling (dit zijn acute zaken die direct actie behoeven, zie daarvoor ook de Handreiking Strafbare Kindermishandeling).”

Bron: Bespreking evaluatie AGO 18 november 2021

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

VT Haaglanden zit al tien jaar 'op ZSM'. Een aantal medewerkers zit permanent op de ZSM-locatie en vormt een apart ZSM-team. In een gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat VT informatie kan delen met de ZSM-partners. Een dergelijke afspraak is nog uniek in het land. De VT-medewerkers geven ook (ongevraagd) advies op zaken waar niet vooraf een HG-label aan is toegekend. Advies over de zaak, maar ook feedback aan de politie over gemiste signalen of niet opgenomen HG-codes.

“We hebben in die tien jaar korte lijnen opgebouwd en men is eraan gewend dat wij advies geven. Maar we weten natuurlijk dat er landelijk discussie is over wat we wel en niet mogen zien op ZSM. Dat moeten we afwachten, maar voor nu helpt het enorm dat we advies kunnen geven en zaken kunnen signaleren.”

Sinds een half jaar participeert VT Hollands Midden op ZSM. Er is een eenduidig werkproces ontworpen op basis van het handelingsprotocol en ervaringen met het bestaande werkproces van VT Haaglanden. Dat heeft veel voorbereiding gevraagd. Voor de medewerkers zijn daarnaast twee trainingsbijeenkomsten georganiseerd.

VT Hollands Midden wacht op nieuwe landelijke regelgeving over de informatiedeling. Tot die tijd wordt alleen via de politie informatie aan ZSM verstrekt. “Dat is behelpen, maar voor nu gaat het niet anders.”

Uit de praktijk 4.1: Afspraken en doelen

“VT Hollands Midden en VT Haaglanden hebben de ambitie uitgesproken om beiden als gelijkwaardige partners op de ZSM te werken. Gelijkwaardig tot elkaar: Hollands Midden pakt eigen casuïstiek op en VT Haaglanden zijn eigen casuïstiek. En gelijkwaardig in relatie tot de andere partners op de ZSM. Daarnaast is de ambitie om op de ZSM niet alleen (anoniem) advies uit te brengen, maar ook (een deel van) de veiligheidstaxatie uit te voeren en daarmee te werken volgens het handelingsprotocol van Veilig Thuis.

Bovenstaande ambitie vertaalt zich in een aantal beoogde doelen en resultaten:

1. Medewerkers vanuit VT Hollands Midden en Haaglanden werken volgens de nieuwe werkafspraken in de regio op ZSM. Belangrijke laatste stap was de aansluiting van de werkwijze op de eigen VT-organisaties. Hierbij gaat het specifiek over het aanmaken van het dossier, de verwerking van de uitkomsten van de bespreking op de ZSM in het dossier en de terugkoppeling naar de eigen organisatie. VT Hollands Midden had dit in oktober gereed. VT Haaglanden is hier mee gestart op 31 januari 2022.

2. Het uitvoeren van een deel van de veiligheidstaxatie van VT op de ZSM ten behoeve van een (betere) afdoening. Resultaat is dat ook op de ZSM gewerkt wordt volgens het handelingsprotocol van Veilig Thuis.

3. Werkafspraken over de bijdrage vanuit VT aan de ZSM in het weekend en doordeweeks na 17.00 uur. Voor 2021 en 2022 geldt voor VT Hollands Midden een bezetting van 5 dagen in de week en gemiddeld 4 uur per dag. Waarbij de medewerker 8 uur beschikbaar is op ZSM en wanneer er geen casuïstiek is voor VT Hollands Midden zij andere werkzaamheden zullen uitvoeren. VT Haaglanden is 5 dagen in de week van 08:00 – 17:30 aanwezig op ZSM. Beide hebben aangegeven dat een verlenging van de werktijden en/of het werken in het weekend op ZSM in 2021 niet mogelijk is. Wel heeft VT Haaglanden 1 FTE uitbreiding gekregen voor hun VT-team op ZSM.”

Bron: Uitgevoerde stappen 2021 voor project Veilig Thuis Hollands Midden en Veilig Thuis Haaglanden op de ZSM Den Haag, Ilse Hofland & Jennifer Pels, Novalogos, 1 maart 2022

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

In **Haaglanden** is VT met 2,7 fte vijf dagen per week tussen 8.00 en 17.30 uur aanwezig op ZSM. VT wil die aanwezigheid graag uitbreiden, maar alleen als VT *trusted partner* van ZSM wordt. De VT-medewerkers in het ZSM-team doen op ZSM een deel van de veiligheidsbeoordeling (onderdeel A), die door het regioteam van VT wordt afgemaakt.

In **Hollands Midden** gaat het om ruim 1 fte op ZSM, tussen 8.30 en 17.00 uur. Ook die medewerkers werken op ZSM (na corona nog steeds vaak digitaal) en zij doen daar de hele veiligheidsbeoordeling. Anders dan in Haaglanden kunnen ze geen ongevraagd advies geven.

Het gaat in beide VT-regio's om inzet vanuit de reguliere capaciteit, er is geen extra bekostiging voor.

Uit de praktijk 4.2:

Resultaten op 1 maart 2022

“Resultaten ten opzichte van de oorspronkelijke opdrachtformulering (per 1 maart 2022) In de oorspronkelijke opdrachtformulering zijn zes resultaten beschreven. In de eerste helft van 2021 lag de focus op de samenwerking tussen de twee VT-organisaties. Hieronder is per resultaat de voortgang beschreven die in 2021 is geboekt op elk van de resultaten.

1. Zicht op de (acute) veiligheid van alle direct betrokkenen. VT Hollands Midden is na de zomer op ZSM gestart met het uitvoeren van de gehele veiligheidsbeoordeling op ZSM. VT Haaglanden doet onderdeel A van de veiligheidstaxatie op ZSM, het vervolg van de beoordeling vindt plaats na overdracht naar de reguliere VT-organisatie. Door deze informatie op een goede manier terug te koppelen aan partners op ZSM en mee te geven aan de OVJ voor de afdoening moet er (beter) zicht op de acute (on)veiligheid van alle betrokkenen ontstaan. Daarnaast heeft de politie in geval van een crisissituatie altijd direct contact met VT (landelijke afspraak ‘samen op in acuut’).

2. Veiligheidsmaatregelen worden indien nodig genomen bij acute onveiligheid. In afstemming met partners op ZSM zal gekeken moeten worden op welke manier de input van VT over de veiligheidsvoorwaarden voor het hele gezin meegenomen kan worden in combinatie met de strafrechtelijke maatregelen. Op dit moment verloopt deze inzet niet via ZSM, maar is er vaak al gehandeld samen met de crisisdiensten van VT. De vraag voor de toekomst is dan: is de inzet bij acute onveiligheid iets dat je ook nog via de ZSM moet regelen?

3. Het strafadvies is in afstemming met de hulpverlening. In de veiligheidsbeoordeling doet VT ook een verrijking. Hiermee wordt inzichtelijk welke informatie er al beschikbaar is over een gezin/ alle direct betrokkenen en bijvoorbeeld of er al hulpverlening in het gezin/ voor de betrokkenen ingezet is. In afstemming met partners (te agenderen op een ketenpartneroverleg) moet gekeken worden wat er nodig is om deze informatie mee te nemen in de in de strafrechtelijke afdoening en interventies. Uit de eerste meting komt naar voren dat VT op dit moment alleen nog informatie aanlevert voor het afdoeningsbesluit, maar nog te weinig deelneemt in het afdoeningsbesluit.

4. Gezamenlijk plan van aanpak van zorg en straf. Uit bespreking in het ketenpartneroverleg is terugkomen dat niet duidelijk is wat hiermee bedoeld wordt met dit resultaat en is aangegeven dat deze als voltooid kan worden beschouwd. Daarom is er in de looptijd van deze opdracht geen actie op dit punt gezet.

5. Een set aan evaluatiecriteria en resultaatmeting. De eerste meting is gedaan en de uitkomsten zijn besproken met de managers en de medewerkers.

De vertegenwoordiging/ inzet van VT Hollands Midden wordt aangepast op basis van het aantal zaken uit de regio HM. Capaciteitsgevolgen voor HM en HL in kaart brengen en werkproces voorstellen van de werkgroep.

Uit de metingen en gesprekken met de medewerkers komt naar voren dat de inzet van 0,5 fte genoeg is voor VT HM om het werk te kunnen doen dat binnenkomt op de ZSM. Door de onvoorspelbaarheid van binnenkomende zaken verschilt het per dag of de medewerkers wel/ niet druk zijn, hierdoor is het niet mogelijk om bijvoorbeeld op woensdagen niet aanwezig te zijn.”

Bron: Uitgevoerde stappen 2021 voor project Veilig Thuis Hollands Midden en Veilig Thuis Haaglanden op de ZSM Den Haag, Ilse Hofland & Jennifer Pels, Novalogos, 1 maart 2022

4.3 Waarde

“We merken snellere lijnen op ZSM. Je kan gewoon sneller schakelen en kennis delen. Het werkt zoals het bedoeld is, ondanks de restricties in informatievoorziening.”

Over de meerwaarde kunnen we vrij kort zijn: er is enthousiasme over de rol die VT kan spelen op ZSM. De vroegtijdige betrokkenheid, het niet op een VT-melding van de politie hoeven wachten en aanvullende informatiedeling helpt om goede afspraken voor gezinnen te kunnen maken.

In Haaglanden zit die meerwaarde ook in de mogelijkheid dat VT ongevraagd, op eigen initiatief advies kan geven over een zaak en niet afhankelijk is van vragen die de ZSM-partners afzonderlijk stellen.

In het voorjaar van 2022 is de samenwerking op ZSM geëvalueerd (zie Uit de Praktijk 4.2). Belangrijke conclusie daaruit is dat VT weliswaar aangeeft wat er nodig is voor de veiligheid voor betrokkenen en zo bijdraagt aan de afwegingen, maar in het overleg over het uiteindelijke afdoeningsbesluit nog te weinig deelneemt of betrokken wordt. Er is dus - ondanks de tevredenheid over de samenwerking - nog winst te behalen.

Uit de praktijk 4.3: Reflectiebijeenkomsten op ZSM

“Op ZSM wordt in maandelijkse reflectiesessies intervisie georganiseerd. Ketenpartners kunnen zich inschrijven op deze bijeenkomsten en onder leiding van een vaste voorzitter wordt casuïstiek besproken. Vaak worden er casussen ingebracht op het snijvlak van straf en zorg, zoals huiselijk geweld. Het is fijn om zonder de stress van de werkvloer met elkaar om tafel te gaan, ideeën uit te wisselen en van elkaar te leren. Dit zorgt voor meer onderling begrip en verbinding, en soms leveren de sessies ook nog praktische verbeterpunten op die worden meegenomen naar de werkvloer”.

Bron: ZSM-medewerker.

Uit de praktijk 4.4: Drie casusverslagen van reflectiebijeenkomsten op ZSM

Reflectiebijeenkomst (2018). Hoe ga je om met de tegenstelling dat de ene partner met de afdoening een pedagogisch doel wil dienen en de andere partner een straf wil geven?

Aanwezig: Politie (3x), Reclassering, OM (3x), RvdK, SHN, VT.

Onderliggende casus: een minderjarige jongen is bekend bij de politie vanwege overlast, hij hoort ook bij een overlastgevende groep en zou daar een van de leiders zijn. Hij is twee keer eerder bij HALT geweest, geen eerdere veroordeling. Hij wordt aangehouden voor de vernieling van eenabri. De politie heeft veel (over)last van de verdachte en wil dat hij wordt afgestraft. De gezinsvoogd geeft aan dat een straf geen zin heeft omdat het de verdachte ontbreekt aan enig inzicht. Er zijn veel problemen in de thuissituatie en de gezinsvoogd is bezig met een uithuisplaatsing van de verdachte. Behandeling is nodig en er komt over enkele dagen een plek vrij in een behandelsetting. Een strafrechtelijke afdoening zou ervoor kunnen zorgen dat de minderjarige niet naar de behandelsetting kan. Zaak werd voorwaardelijk geseponeerd tot onbegrip politie.

N.a.v. bespreking casus:

- De Raad heeft later contact gehad met de wijkagent en de afdoeningsbeslissing toegelicht. Er kwam toen meer begrip bij de politie voor de beslissing.
- Het is goed om een afdoeningsbeslissing altijd toe te lichten aan de politie, zeker als deze anders is dan in de lijn der verwachting licht.
- De communicatie over een afdoeningsbeslissing naar het slachtoffer kan beter. Soms kiest een OvJ of parketsecretaris ervoor het slachtoffer te bellen om een beslissing toe te lichten, zeker als verwacht kan worden dat het slachtoffer hiervan zal schrikken of het hiermee niet eens is. Maar dit gebeurt zeker niet structureel.
- Het is belangrijk om in je toelichting op de afdoeningsbeslissing, bijvoorbeeld aan de betrokken politiefunctionaris, uit te leggen wat het doel is wat je wil bereiken met de afdoeningsbeslissing. Dit kan soms meer zijn dan alleen een beslissing over de specifieke strafzaak.
- Denk bij je afdoeningsbeslissingen ook aan creatieve oplossingen. Voorbeelden in casuïstiek zijn: een dag meelopen met de politie (n.a.v. een belediging van een politieambtenaar) of kroos scheppen (straf voor een minderjarige). Daarbij wordt opgemerkt dat dit meer lijkt te gebeuren bij verdachten uit de hogere sociale klasse.

Reflectiebijeenkomst (2018). Op ZSM is besloten dat in een huiselijk geweldzaak de verdachte gedagvaard wordt voor een zitting bij de politierechter maar er zijn nu twijfels of dat bij deze verdachte wenselijk is en de vraag is hoe het OM kan bijdragen aan de veiligheid van betrokkenen.

Aanwezig: Politie, Reclassering, OM (2x), RvdK, SHN, VT, Halt

Onderliggende casus: een man wordt aangehouden voor mishandeling van zijn vrouw. De burens hebben de politie gebeld. De vrouw zou geslagen zijn en dit zou vaker zijn gebeurd. De vrouw wil geen aangifte doen, politie pakt de zaak ambtshalve op. De man krijgt een tijdelijk huisverbod opgelegd en de OvJ op ZSM besluit dat meneer gedagvaard wordt. De man wordt ook opgenomen en krijgt een RM voor zes maanden. Hij is erg in de war. De vrouw heeft een van haar man afhankelijke verblijfsstatus. De man ontkent de mishandeling. Beide willen de relatie voortzetten.

N.a.v. bespreking casus:

- De advocaat van verdachte heeft zelf contact opgenomen met het OM en wil samenwerken om tot een goede beslissing te komen. Dat is waardevol.
- Er is geen pasklare oplossing omdat er verschillende belangen zijn.
- Bescherming van het slachtoffer is noodzakelijk, ook als ze niet inziet dat ze beschermd moet worden of ervoor kiest door te gaan met deze relatie met het risico op recidive. Het is wel lastig om haar te beschermen als ze dat niet wil. Ook hulpverlening inzetten is lastig als mevrouw daar niet voor openstaat.
- Er kan besloten worden om meneer niet op zitting te laten komen maar de zaak op een andere manier af te doen. Een alternatief is ervoor te kiezen om de zitting uit te stellen tot er meer bekend is over de geestelijke toestand van meneer.
- Het is belangrijk dat de ketenpartners (zowel de strafrechtelijke partners als de hulpverleningspartners) goed samenwerken en afstemmen en de informatie compleet is zodat interventies op elkaar aansluiten en elkaar versterken
- Deze zaak vraagt om maatwerk maar dat geldt eigenlijk voor alle zaken op ZSM. Het is mooi om te zien dat op ZSM iedereen actief zijn eigen rol pakt en de samenwerking zoekt
- Het kost heel veel tijd om helemaal in een dossier te duiken zoals bij deze zaak. Dat lukt niet voor iedere zaak. Het zou een idee kunnen zijn om een systeem te ontwikkelen waarbij alle ketenpartners automatisch enige tijd na een beslissing een vraag krijgen wat de stand van zaken is bij hun organisatie, een soort plandatumzaak. Deze informatie zou dan bijvoorbeeld meegenomen kunnen worden bij een zitting. Daarbij is privacy een struikelblok.
- Ketenpartners kunnen ook zelf het OM benaderen voorafgaand aan een zitting als ze dingen willen meegeven aan het OM ten behoeve van die zitting.

Reflectiebijeenkomst (2022). Een verdachte krijgt een tijdelijk huisverbod, maar is eigenlijk niet de oorzaak van de spanningen in huis. Was dit de juiste weg of waren er andere mogelijkheden?

Aanwezig: Politie, 3RO, OM (2x), VT (2x), Halt.

Casus: betreft een samengesteld gezin waarbij een conflict ontstaat tussen de verdachte en zijn partner vanwege de aanwezigheid van de meerderjarige stiefzoon van verdachte. Daarbij wordt de partner geduwd. Stiefzoon mengt zich in het conflict en er vindt een handgemeen plaats tussen verdachte en zijn stiefzoon. Stiefzoon is (tijdelijk) weer bij zijn moeder en stiefvader gaan wonen. Verdachte wil dit niet vanwege de negatieve invloed van zijn stiefzoon op het gezin. Stiefzoon zou een belaste voorgeschiedenis hebben en kwetsbaar zijn. Verdachte en zijn partner hebben samen ook nog twee jongere kinderen. Allen wonen op het adres van de verdachte. Verdachte krijgt een tijdelijk huisverbod. Maar dit voelt niet goed omdat de stiefzoon eigenlijk de veroorzaker is van de onrust. De zaak is aan de beslistafel uitvoerig besproken, waarbij ook alle partners aanwezig waren. Hoe had dit anders gekund waarbij je aan alle betrokkenen in de casus recht had gedaan

Naar aanleiding van bespreking van de casus:

- Overwogen had kunnen worden om de stiefzoon ook als verdachte aan te houden omdat er over en weer geweld had plaatsgevonden. Waarbij de insteek voor de stiefzoon niet inzet van het strafrecht zou zijn maar bijvoorbeeld een beoordeling.

- Het is een moreel dilemma, wat je ook beslist (verdachte THV of stiefzoon THV): je doet iemand tekort.
- Wellicht is het opleggen van het THV aan verdachte in (goed) overleg met alle betrokkenen gegaan en was er overeenstemming dat verdachte even de woning zou verlaten om de rust terug te brengen. Aan de andere kant krijgt de verdachte door het tijdelijk huisverbod en van daaruit het contact met reclassering het stempel “dader”.
- Een dilemma in deze casus is dat er twee trajecten liepen: een strafrechtelijk traject vanwege de aanhouding van verdachte en een bestuursrechtelijk traject vanwege de huisverbodprocedure. Deze trajecten lopen in principe naast elkaar, maar raken elkaar en kunnen elkaar beïnvloeden. Er kan voor gekozen worden om pragmatisch de afstemming te zoeken vanaf ZSM met de betrokken professionals bij de huisverbodprocedure maar daar loop je dan weer tegen de privacywetgeving aan.
- Als er sprake is van complexe problematiek dan kun je de casus opschalen naar het ZVHH.
- (Meer/sneller) contact zoeken met het bureau dat de zaak in behandeling heeft.
- In deze zaak zijn alleen maar slachtoffers/verliezers, er moet vooral hulpverlening in. En je zou willen dat hulpverlening snel(ler) op gang komt.
- Een interessante casus die mogelijk gevolgen heeft voor de relatie van verdachte en zijn partner omdat de partner kiest voor haar zoon.
- In deze casus is de uiteindelijke beslissing op ZSM niet anders geweest dan anders, er is geen “out of the box” oplossing bedacht. We hebben gedaan wat we normaal ook zouden doen in zo’n casus.
- De verbinding tussen strafrecht en bestuursrecht blijven leggen.

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

Naast de landelijke scholing, is bij beide VT's de Handreiking Strafbare Kindermishandeling onder de aandacht gebracht in de regionale teams en vertaald in werkinstructies voor de VT-medewerkers. De werkbegeleiders en gedragswetenschappers hebben een taak in het alert houden en (in de casuïstiek) coachen van de medewerkers op dit punt.

“We nemen het op in al onze werkinstructies: is er sprake van strafbare kindermishandeling? En wat moet je dan doen? Het blijft work in progress. We geven het werkenderweg verder vorm, aan de hand van wat er in de praktijk voorvalt willen we blijven verbeteren.”

De handreiking is bij de vertrouwensartsen van VT goed in beeld. De in andere regio's vaak zichtbare spanning in de afweging van een vertrouwensarts – ‘wanneer betrek ik het OM erbij?’ - is ook in Haaglanden en Hollands Midden herkenbaar. Ook hier wordt (net als bij Samen op in Acuu) vooral ingezet op kennisvergroting en netwerkvorming: ken elkaar, zodat je weet wanneer je moet schakelen, wat je van elkaar kan verwachten

en zodat je in de praktijk gaat ervaren dan onderlinge consultatie helpt om beter te kunnen handelen in het belang van kind en gezin.

“De samenwerking bij strafbare kindermishandeling staat nu echt op de agenda.”

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De politie merkt dat er in de basisteams nog vaak sprake is van een mentale drempel om signalen van strafbare kindermishandeling te zien en ernaar te handelen. Dat is geen kwestie van onwil, maar heeft enerzijds te maken met de menselijke reactie om gewoonweg niet altijd te kunnen geloven dat “dit echt aan de hand kan zijn, omdat het zo tegennatuurlijk en zo heftig is.”

Anderzijds is het niet altijd gemakkelijk om de weg te vinden om zorgen en signalen te bespreken. Dat er niet direct een melding of aangifte

gedaan hoeft te worden, maar dat zorgen en vragen voor politiemensen bespreekbaar zijn. Zodat een eventuele melding of aangifte goed onderbouwd is, of zodat er andere acties opgepakt kunnen worden. Ook is het verschil tussen een melding en aangifte niet altijd duidelijk. Of zijn medewerkers verrast dat er na een melding nog een verzoek om een aangifte komt (omdat die in het strafrechtelijk proces nodig is). Dat helpt niet om een soepel lopende praktijk te scheppen.

“Dat bespreken van zorgen en zorglijke signalen en daar advies over vragen, dat moeten we bij de politie meer doen. We moeten dat blijven bespreken in de teams.”

Er is daarmee geen sprake van meer- of minderwerk in de uitvoering, maar vooral van een voortdurend vanuit de praktijk blijven verbeteren, met enerzijds oog voor de moeilijke aspecten van de materie (de heftigheid, maar ook het willen voorkomen van onterecht aangifte doen) en anderzijds de netwerkvorming die nodig is om elkaar snel te kunnen vinden voor advies, om voor afstemming, tussen bijvoorbeeld OvJ en vertrouwensarts. Dat vergt opbouwtijd.

Dat geldt ook voor het werken met de FMEK. Ook dat vergt opbouwtijd en netwerkvorming.

“We merken dat het voor forensisch artsen nog niet altijd gemakkelijk is om te werken met kinderen. Dat is voor een aantal een emotionele drempel. Dat maakt het werken met FMEK - naast de wachttijden - wel eens lastig. We gaan ze daarom uitnodigen voor het AGO, zodat ze meer ingevoerd raken. En we gaan de samenwerkingsafspraken nog eens aanscherpen.”

Uit de praktijk 5.1: Factsheet Ketenopartners FMEK Politieregio Haaglanden (2021)

Forensisch Medische Expertise voor Kinderen

Aanleiding. Vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is in 2018 het landelijke programma Geweld Hoort Nergens Thuis gestart, waarvan FMEK-onderdeel is. Het programma FMEK wordt uitgevoerd onder regie van GGDGHOR Nederland, namens de 25 GGD-en, en is bedoeld om de regionale uitvoering van forensisch medische expertise voor kinderen FMEK te verbeteren.

FMEK richt zich op onafhankelijke en wetenschappelijk onderbouwde wijze te adviseren, onderzoeken, rapporteren en duiden van letsels bij kinderen (<18 jaar) waarbij een vermoeden bestaat van lichamelijke mishandeling of seksueel misbruik (acuut seksueel misbruik <7dgn verwijzen naar regionaal CSG). Regionale forensisch artsen (RFA) en verpleegkundigen met deze expertise spelen een belangrijke rol o.a. bij het vaststellen of lichamen letsel bij een kind het gevolg kan zijn van mishandeling. De forensisch artsen van het NFI, ook betrokken bij het Landelijk Expertise Centrum Kindermishandeling (LECK), worden ingezet bij complexe casuïstiek (bijvoorbeeld bij hersenletsel of seksueel misbruik bij kinderen onder de 13 jaar).

Doel. Het belangrijkste doel van dit programma is dat regionaal, in de 10 politieregio's, de specialistische forensisch-medische expertise voor ieder kind op voldoende niveau overal en tijdig beschikbaar is en ingeschakeld wordt. Daarom lopen er nu pilots in iedere politieregio om FMEK te implementeren.

De regionale aanpak voorkomt dat kinderen onnodig worden belast door bv. dubbel onderzoek.

Aanpak. Het programma FMEK kent deelprojecten die ontwikkeld zijn om ervoor te zorgen dat er een duidelijk kwaliteitskader is voor de uitvoering van FMEK op regionaal niveau en helder is welke rol en werkwijze de regionaal forensisch artsen en verpleegkundige hanteren. Inmiddels is het Handelingskader voor het leveren van Forensisch Medische Expertise voor Kinderen (FMEK) door GGD 'en' opgeleverd op 17 juni 2020. Belangrijk uitgangspunt is een werkwijze conform het landelijk handelingskader FMEK maar er is ook ruimte voor een regio-specifieke implementatie en aanpak.

Partners. Op landelijk niveau is een Stuurgroep FMEK geïnstalleerd die een rol heeft als klankbord gedurende het programma en in het meesturen op het realiseren, faciliteren van de gewenste samenwerking, het borgen en bewaken van landelijke afspraken. De Stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het Forensisch Medisch Genootschap, GGD GHOR Nederland, Landelijk Expertise Centrum Kindermishandeling, Landelijk Netwerk Veilig Thuis, Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport, Nationale Politie, Nederlands Forensisch Instituut, Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen, Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde, Openbaar Ministerie, Programma “Geweld hoort nergens thuis”, Raad voor de Kinderbescherming en de Vereniging Vertrouwensartsen Kindermishandeling en huiselijk geweld. De (forensisch artsen en verpleegkundigen van) GGD ‘en werken in de regio samen met partners uit zowel de strafrechtketen als de zorgketen rondom kindermishandeling/kwetsbare personen. Dit zijn onder andere Politie, OM, Vertrouwensartsen, Centrum Seksueel Geweld, Landelijk Expertisecentrum voor Kindermishandeling en Regionaal werkende kinderartsen. Kindermishandeling vergt een multidisciplinaire aanpak. Elkaar snel kunnen vinden en handelen is essentieel.

Inzet RFA/ Forensisch Verpleegkundige in de politieregio Den Haag

- Bij (vermoedens van) kindermishandeling met zichtbaar letsel wordt letselfotografie en top-teenonderzoek in opdracht gedaan van de vertrouwensarts van Veilig Thuis volgens meldcode stap 2.
- Veilig Thuis belt met dienstdoende RFA per GGD-regio (Haaglanden of Hollands Midden) voor casusoverleg en inzet via de meldkamer ambulance.
- RFA overlegt met de aanvrager (bv het ziekenhuis) over locatie en beschikbaarheid.
- RFA geeft terugkoppeling aan opdrachtgever, Veilig Thuis.

Bron: Forensisch Medische Expertise voor Kinderen, FMEK, Politieregio Haaglanden, 2021

5.3 Waarde

De waarde van de samenwerking bij strafbare kindermishandeling staat buiten kijf. Ook de handreiking wordt als waardevol ervaren. Maar tegelijk is er nog veel werk te doen. De ervaring is dat het vooral bij de meer heftige casuïstiek nu goed werkt, dat medewerkers dan teruggrijpen op de handreiking. Maar dat dat bij andere zaken nog te wensen overlaat. Dan wordt er nog te weinig volgens het kader van Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling gewerkt.

“Er is nu meer duidelijkheid over wanneer wat te doen. Dat besef is er over het algemeen meer dan voorheen. Maar of het bij iedereen en altijd al al goed tussen de oren zit, dat is de vraag.”

“Heel goed dat de handreiking er is, maar in de praktijk is de vraag of we alle zaken in beeld hebben.”

“We hebben het idee dat de handreiking nog niet veel wordt ingezet. Als er een heftige casus is, dan vinden we elkaar. Maar bij zaken die (op het eerste oog) minder heftig zijn nog niet, heb ik de indruk. Misschien zit dat ook in het woord ‘handreiking’, dat is misschien te vrijblijvend, dat wekt niet de urgentie die je wilt.”

Er is dus nog veel ruimte voor verbetering. Die zou volgens het RNZS vooral behaald kunnen worden door in de praktijk meer ervaring op te doen en die ervaringen te bespreken in de teams, liefst multidisciplinair. Alle aspecten (zoals signalen delen, zorgen bespreken, afstemmen van straf en zorg, melding of aangifte) moeten nog beter ‘tussen de oren’ van medewerkers komen en daar zijn (positieve) praktijkervaringen voor nodig. Dat kan aan de hand van casusreviews bijvoorbeeld. Dat zal de komende jaren nog veel aandacht vragen.

Bronnen

De citaten in dit rapport zijn afkomstig uit de interviews met de leden van het RNZS.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

- Pilot: Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, 7 juli 2020
- Evaluatie Actie Gericht Overleg Hollands Midden en Haaglanden, Mariet Lohman, 7 oktober 2021
- Bespreking Evaluatie AGO, 18 november 2021
- <https://media.om.nl/MediaSite/Play/60e85733962646e99eec9123cfce41f71d>
- Uitgevoerde stappen 2021 voor project Veilig Thuis Hollands Midden en Veilig Thuis Haaglanden op de ZSM Den Haag, Ilse Hofland & Jennifer Pels, Novalogos, 1 maart 2022
- Forensisch Medische Expertise voor Kinderen, FMEK, Politieregio Haaglanden, 2021

Indicatoren kwaliteit & impact

Zeeland- West- Brabant

Juni 2022

Karen Nagelkerke (Raad voor de Kinderbescherming)
M.m.v. Rick Steggerda (Nationale Politie)
Jeroen Bos (Blaauwberg)

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelinspanningen

In Zeeland-West-Brabant zijn alle verbeteracties van Veiligheid Voorop inmiddels opgepakt, als pilot of in het reguliere proces. Er is veel aandacht besteed aan het doordenken van de werkprocessen die uit de verbeteracties voortkomen. Dat heeft geresulteerd in twee Routekaarten (*Gezamenlijke Aanpak HG door VT & ZSM* en *Strafbare Kindermishandeling*) en duidelijke stroomschema's en procesbeschrijvingen voor *Samen op in Acuu*t (pilot Midden-Brabant) en het *Actie-overleg*.

Er is veel in gang gezet en er zijn daarbij verschillen tussen de drie VT-regio's (Zeeland, West-Brabant en Midden-Brabant) te zien. Veiligheid Voorop staat nog niet overal en bij elke samenwerkingspartner binnen het Regionaal Netwerk Zorg Straf als samenhangende ontwikkelagenda helder voor de geest. Eén van de oorzaken daarvoor is een hoog verloop in de afgelopen jaren en dat heeft invloed gehad op het gehele Veiligheid Voorop-proces.

VT en het OM hebben de handschoen opgepakt om iedereen op vlieghoogte te brengen, waarbij het OM is gestart als voorzitter van het RNZS. Inmiddels is er sprake van een roulerend voorzitterschap om het verantwoordelijkheidsgevoel voor het RNZS zo breed mogelijk te beleggen bij alle samenwerkingspartners. Verder zijn er kartrekkers aangewezen voor

de verbeteracties. Het is aan hen om het onderwerp warm te houden binnen het RNZS. Het RNZS wil niet alleen 'hoog over' aansturen en leren, maar bespreekt ook regelmatig casusreviews. De projectleiders van GHNT (in vertegenwoordiging) en Slachtofferhulp Nederland zijn aangesloten bij het RNZS.

De samenwerkingspartners besteden veel aandacht aan deskundigheidsbevordering. In het najaar van 2021 is een *Vakdag Strafbare Kindermishandeling* georganiseerd. Begin 2022 gevolgd door een werksessie van het RNZS met de voorzitters van het Actie-overleg om ervaringen te delen en aan de hand van casusreviews te leren en verbeteren in de praktijk.

Het streven van het RNZS is om te komen tot uniformiteit ten aanzien van de verbeteracties in de drie VT-regio's. Dat is nu nog niet het geval. Tijdens de eerstvolgende evaluatie van het RNZS en de ontwikkelagenda zal hier aandacht aan worden besteed.

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Wat de gevolgen voor de werkprocessen *vanuit de samenhang van de verbeteracties* zijn, is nog moeilijk te zeggen. Daarvoor zijn de verbeteracties nog te kort aan de gang. Wel benoemen de samenwerkingspartners als belangrijkste *inverdieneffect* de korte(re) lijnen. Door de nauwe contacten met elkaar, binnen het RNZS en de verbeteracties in het bijzonder, wordt de drempel om elkaar te benaderen, te bevragen en (indien noodzakelijk binnen een casus) te evalueren verlaagd.

Voor alle samenwerkingspartners geldt dat het nog moeilijk is om in te schatten of de gezamenlijk aanpak al een efficiëntere inzet van capaciteit oplevert. Hiervoor zijn de verbeteracties nog te veel in ontwikkeling. Het OM benoemt wel dat deelname aan de verbeteracties momenteel wel meer capaciteit vraagt om de rol en positie goed te kunnen vervullen. Dat is echter niet te kwantificeren.

1.3 Waarde

Er ontstaat binnen het RNZS steeds meer geloof in de visie dat wanneer je het samen doet, je beter je werk kan doen. Knelpunten worden geagendeerd in het RNZS en worden dan gezamenlijk opgepakt. De partners in Veiligheid Voorop zien zoals gezegd vooral de waarde in de kortere lijnen tussen de organisaties. Daardoor vinden partners elkaar sneller en wordt elkaars expertise beter ingeschakeld. Dat zal zekert het uiteindelijke doel - de veiligheid vergroten en de (de kans op) recidive verkleinen - dienen. Tegelijk is dat nog een vooral kwalitatieve opbrengst en nog niet 'hard' te maken.

Door de verschillende samenwerkingspartners wordt benadrukt dat het RNZS en Veiligheid Voorop geen 'eendagsvlieg' mag worden. Voor 2022 is via het Landelijk Netwerk Zorg Straf ingezet op procesondersteuning, specifiek gericht op het borgen van het lerend vermogen van het RNZS.

Er wordt ook nagedacht over het betrekken van ervaringsdeskundigheid in het RNZS. Door het betrekken van ervaringsdeskundige kan er ingezoomd worden op casuïstiek, waardoor bekeken kan worden welke waarde er wordt toegevoegd vanuit het RNZS en de verbeteracties. De ervaring van VT West-Brabant in het project *De Cirkel is Rond* (cirkelisrond.nl) - waarin VT, de Vrouwenopvang en maatschappelijk werkorganisaties met een team van ervaringsdeskundigen samenwerken om de aanpak van huiselijk geweld te versterken - kan daarvoor een goede basis vormen.

Uit de praktijk 1.1: Verbreding van de samenwerking Zorg- straf in het Zorg- en Veiligheidshuis Hart van Brabant

Heidi Crielaard is meer dan 20 jaar werkzaam bij de Politie. Al van meet af aan merkt ze dat haar hart niet bij strafrecht alleen ligt. 'Ik heb bij Zeden gewerkt. En als wijkagent op jeugdproblematiek. De zorg is in mijn werk nooit ver weg geweest en ik wilde me daar verder in ontwikkelen. Zodoende ben ik in het Zorg- en Veiligheidshuis terechtgekomen namens de Politie.'

Werkwijze

Het Zorg- en Veiligheidshuis waar Heidi werkt staat in Tilburg, onderdeel van de eenheid Zeeland-West-Brabant. In Tilburg hebben ze een specifieke werkwijze, vanuit de politie. Er zijn 7 collega's binnen het Zorg- en Veiligheidshuis die alle politiemeldingen met een zorg- en veiligheidscomponent lezen: 5 seniors en 2 ondersteuners. De seniors hebben specifieke thema's waar ze casusinhoudelijk op werken. De ondersteuners zijn voornamelijk verantwoordelijk voor het leesproces en de zorgmeldingen. Heidi is een van de seniors en ze richt zich op Huiselijk Geweld, Kindermishandeling en Stalking.

Heidi: 'Alle meldingen zijn bij ons gedekt en geborgd. Via speciale querylijsten lezen wij alle meldingen. Een ieder heeft daarin zijn specifieke thema's. Eén keer in de week heb ik op dinsdag Actie-overleg met de netwerkpartners: het Openbaar Ministerie, Reclassering, Veilig Thuis en wij, de Politie. Daar bespreken we alle casuïstiek Stalking en zorgelijke Huiselijk

Geweld-zaken. Via het risicoinschattingformulier SASH is bepaald of een stalkingcasus hoog, midden of laag urgent is. Alle hoog en gemiddeld urgente zaken bespreken we op die dinsdag sowieso. Dan gaan we bekijken: kennen we deze mensen? Zit er hulp op? Is dat nodig? Wat voor hulp is hier nodig om het niet fataal te laten aflopen? En dan maken we een (ZSM-) scenario met elkaar. Kiezen we de strafrechtroute of de zorgroute? Of doen we een tweesporenbeleid en richten we ons op beiden? Dit alles vanuit de centrale vraag: hoe maken we het veilig voor het slachtoffer? Wij schrijven een advies en zetten dat in het systeem. Dan kunnen ze op de ZSM-tafel dit advies lezen.'

Voordelen

Het behandelen van zorgmeldingen is zo volledig geborgd binnen het Zorg- en Veiligheidshuis, zodat er snel geschakeld kan worden met in- en externe partners. De basisteams kunnen vanwege de capacitaire druk dit leesproces niet dagelijks borgen. Tevens worden de meldingen nu ingelezen door collega's met kennis en expertise op het gebied van Zorg- en Veiligheid.

Heidi: 'Het fundament van deze werkwijze schuilt in het fysiek samenhuizen van de verschillende partners in het Zorg- en Veiligheidshuis: OM, Reclassering, Veilig Thuis, Raad voor Kinderbescherming, GGD, Politie en verschillende zorginstellingen. Ik loop naar boven en er is meteen warm

contact met Veilig Thuis. We kunnen zo snel triageren en op de juiste manier in een casus samenwerken. Of het nu een actieoverleg of een kort werkvloercontact betreft, we delen informatie met elkaar en hebben dezelfde doelstelling. We zijn geen eilanden, maar één geheel. Het grote voordeel van deze manier van werken is het zorgvuldige maatwerk dat we kunnen leveren en dat is essentieel bij deze zaken. Geen relatie en geen huishouden is hetzelfde.

Belangrijk is ook dat er in ons politieteam allemaal mensen werkzaam zijn met feeling voor deze materie; je moet een bepaalde affiniteit en gevoeligheid hebben voor dit werk. Maar het allergrootste voordeel zit op menselijk vlak: we kunnen door in een vroeg stadium maatwerk bieden heel vaak escalatie voorkomen. We pakken meer de voorkant en zo ontstaan er minder complexe casussen.'

Het is in Tilburg gelukt om het aantal meldingen op Verwarde Personen te halveren: 1800 in dit district tegenover 3500 meldingen in naburige districten. Er is ook sprake van minder recidive.

Tekst Rick Steggerda

2. Samen op in Acuut

2.1 Ontwikkelinspanningen

Samen op in Acuut is recent, in april 2022, in pilotvorm gestart in de regio Hart van Brabant. In Midden-Brabant zijn politie, VT Midden-Brabant en het CIT (Crisis Interventie Team) een werkgroep gestart - bestaande uit hoofdzakelijk beleidsmedewerkers - die een procesbeschrijving met samenwerkingsafspraken heeft opgesteld (zie Uit de Praktijk 2.1). Er is geen aparte projectleider aangesteld. De pilot wordt gedraaid op één basisteam van de politie.

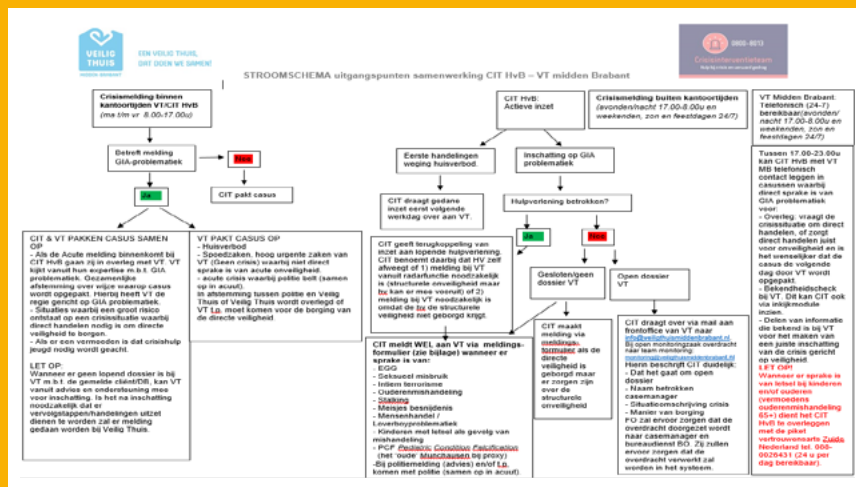
“Dit team bestaat uit ongeveer twaalf politiecollega’s uit de operatie. Dit pilot zal gelden voor casuïstiek rondom acuut onveilige situaties binnen de regio Hart van Brabant. De pilot heeft als doel om het opgestelde proces te toetsen en te bepalen of er knelpunten ontstaan bij uitvoering in de praktijk. Met de opgehaalde verbeterpunten kan het proces goed worden doorgelicht alvorens het regionaal wordt uitgerold.” (Bron: Notitie samen op in acuut 20220120)

De medewerkers van VT zijn tijdens vergaderingen geïnformeerd over de meerwaarde van de verbeteractie. De medewerkers van het CIT hebben een training gekregen in het uitvoeren van een veiligheidsbeoordeling.

Ten behoeve van de verbeteracties zijn er tussen de samenwerkingspartners de volgende afspraken gemaakt over de bereikbaarheid:

“Vanuit Veilig Thuis en het CIT HvB is er 24/7 bereikbaarheid om op interventie te gaan indien er sprake is van Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA)-problematiek. CIT HvB heeft een coördinatie en actieve dienst (inclusief piket). CIT HvB is doordeweeks van 17.00-08.00 waarnemend voor Veilig Thuis als het gaat om actieve inzet. In het weekend pakt het CIT HvB de actieve inzet van VT op, tot maandag 08.00.” (Bron: Notitie samen op in acuut 20220120)

Uit de praktijk 2.2: Stroomschema pilot Samen op in Acuut Hart van Brabant

Bron: stroomschema uitgangspunten samenwerking CiT HvD - VT Midden-Brabant

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De aanleiding voor het opstarten van pilot Samen op in Acuu is de huidige werkwijze waarop opvolging wordt gegeven aan een crisismelding. Op dit moment komt de zorgmelding, zoals deze door de betrokken politiemedewerker wordt opgesteld, vaak (te) laat bij Veilig Thuis. De betrokken samenwerkingspartners werken na elkaar, waardoor er enkele dagen overheen gaan voor Veilig Thuis geïnformeerd wordt over de onveilige situatie. Het incident, de crisis, is dan voorbij en daarmee is de bereidheid tot hulp of verandering vaak sterk verminderd.

“Door middel van deze pilot willen de samenwerkingspartners het ‘ijzer smeden als het heet is’ en de crisis als kans op verandering optimaal benutten.” (Notitie samen op in acuu 20220120)

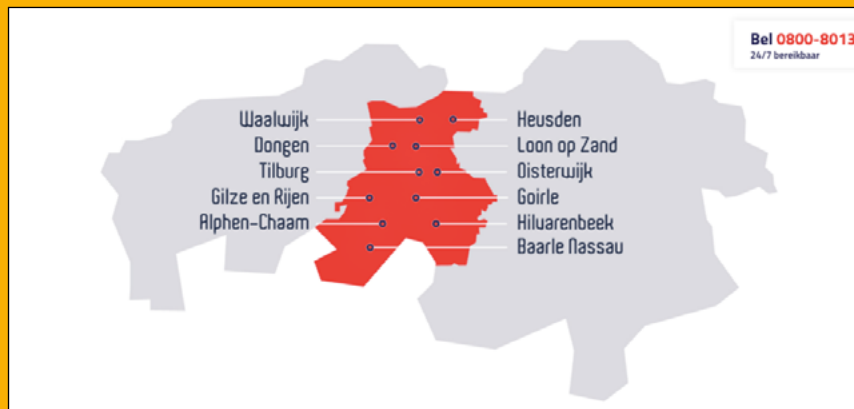
De pilot loopt tot juli 2023. Er zijn tussentijdse evaluaties en reflectiemomenten gepland. De afspraak is gemaakt dat na iedere casus een evaluatieformulier ingevuld door de samenwerkingspartners (politie, VT en/ of CIT). Het evaluatieformulier biedt ruimte om het ‘motorkapoverleg,’ het gezamenlijk optreden ter plaatse en het afhandelen van de melding te scoren op een schaal van 1 tot en met 10. De formulieren worden vervolgens gebruikt om tussentijds te evalueren, zo nodig het proces bij te stellen, en voor het vervolg van de implementatie. Tijdens de laatste evaluatie van de pilot vindt een go/no go moment plaats om te bepalen of Samen op in Acuu volledig geïmplementeerd zal worden.

2.3 Waarde

Bij het moment van schrijven van deze rapportage is er binnen de verbeteractie/ pilot Samen op in Acuu slechts één casus ontvangen/ beoordeeld. Conform de samenwerkingsafspraken zijn politie en VT samen ter plaatse gegaan en hebben de casus gezamenlijk opgepakt. VT Midden-Brabant kijkt tevreden terug op deze start. De samenwerkingspartners kijken met een positieve verwachting naar de pilot, maar het is nog te vroeg om iets te zeggen over de *kwaliteit, efficiëntie, effectiviteit en samenwerking*.

Uit de praktijk 2.2: Integrale 24/7 aanpak Huiselijk Geweld in Hart van Brabant

In deze eenheid is nauwe samenwerking tussen politie en VT/ hulpverlening bij acuut onveilige situaties van huiselijk geweld. Veilig Thuis kent een 24 uren telefonische bereikbaarheid. Het integrale Crisisinterventieteam Tilburg (CIT) pakt buiten kantoor tijd de casussen voor Veilig Thuis op waarbij gevraagd wordt om een inschatting ter plaatse wat betreft GIA-problematiek. Het CIT is actief in de regio Hart van Brabant en is 24/7 bereikbaar en beschikbaar via een eigen telefoonnummer (0800-8013) voor burgers en professionals, waaronder politie.

De werkwijze Samen op in acuut past goed bij de manier waarop VT en andere betrokken hulpverleningsorganisaties zijn ingericht. Als eerste aanspreekpunt voor o.a. de politie ontstaat een laagdrempelige samenwerking bij acuut onveilige situaties. De politie neemt in geval van een (acuut onveilige) situatie van huiselijk geweld contact op met Veilig Thuis. Buiten kantoor uren neemt het CIT waar voor VT. De casus wordt telefonisch besproken en er vindt een inschatting plaats of een hulpverlener van VT/ CIT ter plaatse moet komen. Als dat het geval is, maken de politie en de hulpverlener ter plaatse een veiligheidsbeoordeling en wordt er gekeken wat er nodig is om de veiligheid te borgen. Het (stoppen van geweld) borgen van de acute veiligheid is het eerste doel. Door direct te handelen in een acuut onveilige situatie vanuit de hulpverlening zorgt mogelijk voor een groter draagvlak bij de cliënt voor het accepteren van hulp en bereidheid tot verandering. In het verleden is gebleken dat het draagvlak om hulpverlening te accepteren afneemt wanneer hulpverlening een aantal dagen na het incident contact opneemt met de betrokkenen. Dit omdat de acute onveiligheid dan is afgenomen en de aard en ernst van de situatie door de cliënt anders ingeschat wordt. Ter plaatse wordt de inschatting gemaakt wat er nodig is en wie daarbij betrokken dient te zijn. Het voordeel van de werkwijze in Hart van Brabant is dat alle acuut onveilige situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling worden opgepakt, ongeacht de leeftijd.

Het CIT bestaat uit medewerkers van Veilig Thuis, GGZ (Breburg), Jeugdbescherming, Sterk Huis (o.a. veilige opvang) en Amarant Groep (o.a. begeleiding mensen met een verstandelijke beperking). Het CIT is altijd bemenst door meerdere medewerkers, dus ook 's nachts. Zij werken samen vanuit de genoemde disciplines. De diverse systemen zijn daarmee raadpleegbaar voor (context)informatie bij een crisissituatie. Tijdens kantooruren wordt een casus door het CIT vaak direct warm overgedragen aan de reguliere behandelaars binnen Veilig Thuis of andere betrokken organisaties. CIT en VT zitten in een gezamenlijk (gemeente)pand. De samenwerking tussen politie, VT en het CIT is een goed voorbeeld van een integrale aanpak van crisissituaties.

Bron: *Praktijkbeschrijvingen Samen op in Acuut 2020-2022, LNZZS*

<https://vimeo.com/725991025>

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelinspanningen

Er bestond voor Veiligheid Voorop in de regio al een huiselijk geweld overleg, een gelijksoortig overleg als het Actie-overleg. De overgang naar het Actie-overleg was daardoor niet heel groot. Verschillende deelnemers zijn ook 'doorgeschoven'. De drie subregio's (Zeeland, West-Brabant en Midden-Brabant) hebben elk en eigen Actie-overleg, onder voorzitterschap van VT.

Het werkproces is met de komst van het Actie-overleg stevig tegen het licht gehouden. Er is gebruik gemaakt van een overkoepelend projectleider via het Landelijk Netwerk Zorg Straf en er is gewerkt aan de hand van de landelijk ontwikkelde werkprocessen, zoals de *Onderlegger actieoverleg* (augustus 2019) en de *Hand-out informatie en gegevensuitwisseling Actie-overleg* (19 januari 2021).

Voor een *goede aansluiting op andere werkstromen* is het format van het Actie-overleg recent aangepast, zodat het goed toepasbaar is voor ZSM. Zo is de 'contextinformatie' uitgebreid.

Uit de praktijk 3.1: Werkproces Actieoverleg Midden-Brabant (2022)

“Toelichting werkwijze

- Aanmelding van de te bespreken casuïstiek kan worden gedaan door alle deelnemende partijen, echter alleen (startcriterium) wanneer er al sprake is van een eerdere Veilig Thuis melding, bij de *voorzitter* van het actieoverleg middels een aanmeldformulier (bijlage 2). Inbreng vanuit Veilig Thuis verloopt via de voorzitter. Casuïstiek van het veiligheidsteam worden alleen ingebracht in het Actie(gericht) als dat volgens de criteria nodig is (samenloop en startcriterium).
- Na afstemming met en goedkeuring van de voorzitter zal de betreffende casuïstiek op het actieoverleg geplaatst worden.
- De voorzitter zal de casuïstiek en de bijbehorende documenten verzamelen en aanleveren aan de ondersteuner van Veilig Thuis Midden-Brabant. De ondersteuner stelt de agenda en de benodigde informatie op en verstuurt deze naar de betrokken partijen *vrijdag voor 13:00u.*
- Het Actieoverleg vindt wekelijks plaats. De ondersteuner legt de noodzakelijke cliënt- en casus gebonden informatie vast in de daarvoor bestemde registratieformat (bijlage 3: casus gebonden notulen); één compleet format per casus dus.
- Na het actieoverleg verwerkt de ondersteuner de afspraken in de hierboven aangelegde casus gebonden notulen en stuurt deze in concept (veilig) naar de deelgenomen partijen ter goedkeuring/aanvulling.
- Deelnemende partijen lezen z.s.m. de casus gebonden notulen en sturen deze *binnen 2 dagen* terug met akkoord danwel wijzigingen. Te laat wijzigingen willen aanbrengen brengt het risico mee dat er in alle dossiers mogelijk verkeerde informatie komt.
- De ondersteuner past verslaglegging indien nodig aan en verstrekt deze opnieuw aan de deelgenomen partijen.
- Het OM plaatst het ZSM scenario via ATP in GCOS of PGA X.
- De voorzitter van het actieoverleg registreert de afspraken in Clavis op het tabblad actieoverleg. De casemanager is verantwoordelijk voor het uitzetten van de acties en het informeren van de direct betrokkenen.
- Slechts die informatie uit de casus gebonden notulen die voor de deelnemende partij noodzakelijk is voor invulling van de gemaakte afspraken en de rol van deze partij daarin mag worden overgenomen in de (dossier)systemen van die partij.
- Wanneer een zaak meer aandacht behoeft (bijvoorbeeld wegens het ontbreken van noodzakelijke info of het uitzetten van (eerste) specifieke acties) kan de voorzitter ervoor kiezen om de zaak te laten rappelleren, zodat bezien kan worden of aanvullende acties noodzakelijk zijn.

Criteria zaken

Aard casuïstiek in ieder geval een complexe samenloop van zorg en straf zoals:

- Recidiverend huiselijk geweld of kindermishandeling
- Ernstige geweldsincidenten (GIA) met bijvoorbeeld een fors letsel
- Ernstige geweldsincidenten (GIA) met dreiging op herhaling met fors letsel

In de omschreven casuïstiek kunnen onderstaande voorbeelden voorkomen:

- een verleden van (ernstig) geweld (ook tegen professionals)
- crimineel netwerk
- veiligheidsrisico's vanwege geloofsovertuiging
- eer-gerelateerde veiligheidsrisico's
- ontkenning (waardoor er geen zicht op veiligheid te bewerkstelligen is)
- vuurwapengevaarlijk
- zeden
- stalking
- strafbare kindermishandeling.

Deelnemers: Veilig Thuis (in dubbele rol: voorzitter/ondersteuner van het overleg en als hulpverleningspartij inhoudelijk), Politie, Openbaar Ministerie, Reclassering, Raad voor de Kinderbescherming (op afroep), Coördinator Veiligheidsteam (op afroep)

Rol voorzitter: Veilig Thuis is (levert) de voorzitter van het actieoverleg. De voorzitter heeft zowel kennis van het strafrecht als van de taken van Veilig Thuis en van het voorliggende veld. De voorzitter heeft goede, korte lijnen met de deelnemende partijen en het voorliggend veld om de afgesproken acties uit te zetten en zorg te dragen dat deze uitgevoerd en teruggekoppeld worden. De korte lijnen met het voorliggend veld zijn noodzakelijk omdat deze geen deelnemer zijn van het actieoverleg. De voorzitter wordt ondersteund door een administratief medewerker van Veilig Thuis. De taken van deze ondersteuner zijn; stukken opvragen, bundelen en verspreiden, agenda maken en verspreiden, casusgebonden notulen maken en verspreiden.

Rol overige deelnemers: Van de overige deelnemers wordt een actieve deelname verwacht. Dit houdt in dat zij voorbereidt deelnemen aan het actieoverleg. Zij gaan interne betrokkenheid na en bekijken vooraf welke mogelijkheden er binnen de casuïstiek en hun organisatie zijn. Na het overleg zijn zij verantwoordelijk voor het uitzetten van acties en het verspreiden van de voor hun rol noodzakelijke en relevante informatie uit de casusgebonden notulen (rekening houdend met de eigen materiewetgeving en de AVG) binnen hun organisatie.

Van belang is dat het gezamenlijk plan goed wordt uitgevoerd. Indien hiervan afgeweken wordt, dient dit eerst opnieuw afgestemd te worden binnen het actieoverleg danwel met de betrokken partners. Uitzondering bij acuut onveilige situaties. Dan dient er rechtstreeks contact te zijn tussen betrokken partijen.”

Bron: VT Midden-Brabant/ RNZS ZWB

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Het Actieoverleg wordt in *Midden-Brabant* één keer per week georganiseerd. Het betreft hier een fysieke bijeenkomst. De wens is om de frequentie te verhogen, maar omwille van capaciteitsproblemen is dat niet mogelijk. In *West-Brabant* wordt het Actie-overleg tweemaal per week georganiseerd. Ook hier worden capaciteitsproblemen ervaren bij verschillende samenwerkingspartners. Daardoor zitten niet altijd alle partijen aan tafel.

Samenwerkingspartners zien de kracht van het overleg en het (fysiek) samen komen van alle partijen om casuïstiek te bespreken. Gezien de structuur die het overleg kent, wordt het als passend ervaren om het overleg ook digitaal te organiseren. De aanwezigheid van medewerkers met mandaat wordt als helpend ervaren om er daadwerkelijk een *actie* overleg van te maken.

Het voorzitterschap vraagt gemiddeld zo'n acht uur per week. De administratieve ondersteuning die hierbij geboden wordt, vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis en vanuit VT, wordt als prettig ervaren. De samenwerkingspartners leveren vooraf de informatie aan, waarbij goed onderscheid wordt gemaakt tussen 'need to know' en 'nice to know.'

3.3 Waarde

De waarde van het Actie-overleg wordt vooral benoemd in termen van een beter lopend werkproces:

- Het is efficiënt dat politie en/ of OM niet moeten zoeken wie uitvoering geeft aan een huisverbod. Het Actie-overleg kan voorzien in het geven van deze informatie
- Door het Actie-overleg is er een completer beeld van de situatie, waardoor actie en/ of afdoening beter bepaald en ingeschat kunnen worden.
- Het Actie-overleg helpt ook 'een code rood zaak' te duiden met elkaar en te bepalen wat er nodig is. Het actie overleg helpt VT in die zin bij de weging van de veiligheid van de situatie die voorligt.
- Het Actie-overleg biedt de mogelijkheid om terugkoppeling te geven over een afdoening. Al benoemen de partners daarbij ook dat hierin nog wel verbetering in aangebracht kan worden.
- Ernstige casuïstiek kan beter gemonitord worden.
- Bij ex-partner stalking geeft het Actie-overleg een mogelijkheid om elkaar te vinden. Dat komt tegemoet aan de conclusies van een aantal Inspectie-onderzoeken, dat er binnen dit type casuïstiek te weinig afstemming is.
- Samenwerkingspartners weten elkaar, zowel binnen als buiten het overleg om, beter te vinden.

“Er wordt minder op eilandjes gewerkt.”

Verbeterpunten zijn er ook. Ten aanzien van *het vergroten van de effectiviteit en het efficiënt werken* verschillen samenwerkingspartners van mening. Eén van de samenwerkingspartners benoemt dat, nadat acties zijn vastgesteld en als de zaak vervolgens op ZSM komt, het afhankelijk is van de medewerker op ZSM met diens eigen autonomie en de kenmerken van de escalatie op dat moment of en in hoeverre acties opgepakt en uitgevoerd worden. Een andere samenwerkingspartner geeft aan dat de kenmerken inderdaad een rol spelen, maar dat het niet uit zou moeten maken wie op ZSM zit. Er is dus nog een verbeterpunt als het gaat om de aansluiting van het Actie-overleg op vervolgstappen.

Een ander punt ter verbetering is gelegen binnen een ander spanningsveld: *de vroegtijdigheid*. Het OM geeft bijvoorbeeld aan: “*Er worden acties met elkaar afgesproken en uitgezet. Echter, we reageren nog steeds op een melding of aanhouding. Met andere woorden achteraf. De kracht van het Actie-overleg kan vergroot worden door aan de voorkant meer/ beter na te denken hoe het strafrecht ingezet zou kunnen worden. Door ook meer de focus te leggen op een integraal plan door op het moment van aanhouding direct de afstemming te zoeken.*”

Daar staat tegenover dat een casus ook niet te vroeg geagendeerd kan worden: “*de zaak is dan niet ‘rijp’ genoeg*” (VT).

Periodiek wordt er aandacht besteed aan *evaluatie* van de het Actie-overleg. De evaluatie wordt voorbereid en het verslag met actiepunten worden verspreid. Inmiddels is er, net als binnen het RNZS, gekozen voor roulerend voorzitterschap van de evaluatiebijeenkomsten van het Actie-overleg. Tijdens de evaluatie wordt er niet enkel terug geblikt, maar ook stil gestaan bij de actualiteit en aanstaande ontwikkelingen. Samenwerkingspartners geven aan dat de basis is gelegd, waardoor nu één keer per jaar evalueren volstaat om scherp te blijven en bij te stellen waar nodig.

Uit de praktijk 3.2: Casusreview uit het Actie-overleg

In het RNZS Zeeland-West-Brabant werd deze casusreview over ex-partner stalking besproken.

In het Actie-overleg wordt een ex-partner stalking zaak ingebracht met Sash-hoog. Betrokkenen hebben een kind, dat door de verdachte niet is erkend. De stalking vindt al twee jaar plaats. Daarvoor is sprake geweest van huiselijk geweld. Drugsgebruik maakt verdachte onberekenbaar. Volgens VT is er geen hulpverlening betrokken. Er is Aware aangevraagd en advies gevraagd voor inzet vanuit het CJG. Volgens de politie zijn al vijf zorgmeldingen gedaan. AOL en AOP zijn opgemaakt. Na verhoor is verdachte heengezonden. Hij is bekend bij reclassering. Bij het OM is hij bekend als veelpleger (druggerelateerd en geweld). OM wil contact- en locatieverbod.

Na het Actie-overleg krijgt de reclassering geen contact met de verdachte. De stalking gaat door en de zaak wordt door de politie opnieuw ingebracht in het Actie-overleg.

Er volgt een locatieverbod en opdracht tot reclasseringstoezicht. Het locatieverbod kent geen meldplicht en daarmee geen juridische grondslag in het vonnis voor reclasseringstoezicht, waardoor het alleen politie-opvolging betreft. Er is dus geen uitvoering gegeven aan het scenario dat in het vorige Actie-overleg is opgesteld.

In een volgend Actie-overleg komt dezelfde verdachte ter sprake voor een andere stalkingszaak, die is ingebracht met Sash-hoog.

Vragen aan het RNZS

- Het blijkt dat hier in de afstemming op het Actie-overleg met alle ketenpartners de samenwerking niet optimaal is geweest, ondanks dat alle partners het er over eens zijn dat er sprake is van een hoog recidiverisico. Na enkele maanden maakt verdachte al een tweede slachtoffer en momenteel loopt hij nog steeds niet in een kader zoals we dat als partners wel wenselijk achten, voor veiligheid van de slachtoffers.
- Hoe kunnen we processen beter stroomlijnen zodat geformuleerde scenario uit het Actie-overleg ook goed wordt toegepast en de recidivekans verminderd wordt?
- Wat hadden we hier anders/ beter kunnen doen en wat leren we hiervan?

Reflectie

- Geen goede terugkoppeling Reclassering-OM. *“Wanneer ga je aan de bel trekken als Reclassering? Het feit dat er geen mogelijk is geweest om in contact te komen, is al een feit op zich dat van belang is.”*
- Het toezicht is wel opgelegd maar vonnis is onjuist geformuleerd naar de reclassering. Dit is een administratieve fout.

- Deze zaak had ook in een ander beraad besproken kunnen worden, bijvoorbeeld het ZVH. De afspraak is dat VT casus- en procesregie heeft in stalkingszaak bij GIA en het ZVH procesregie voert bij stalkingszaak niet-GIA.
- De termijnen zijn lang geweest terwijl ernst en urgentie hoog waren. Maar er is kennelijk niemand geweest die de regie heeft gepakt.

Verbeterpunten

- Beter in Actie-overleg checken of verdachte bekend was bij andere partners. In hoeverre stond hij bekend als wel/niet meewerkende verdachte/justitiabele? Het scenario via het OM een wijziging bijzondere voorwaarden te vragen had besproken kunnen worden.
- Betere terugkoppeling op resultaten uit Actie-overleg.
- Man moet zich houden aan contact- en locatieverbod met toezicht op naleving door politie. Dat is onvoldoende. Als de man hetzelfde feit weer pleegt dan is het al te laat.
- Wie heeft regie op het proces?

Conclusie: we gaan werkproces ex-partnerstalking tegen het licht houden aanscherpen. Daar komt met ondersteuning vanuit LNZZ een externe projectleider voor.

Bron: RNZZ 2022

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

De Gezamenlijke Aanpak van HG door VT en ZSM is in het voorjaar van 2022 in Zeeland-West-Brabant van start gegaan, in de vorm van een pilot. Daaraan voorafgaand is in mei 2021 een uitgebreide Routekaart HG op ZSM vastgesteld en is een verkenning uitgevoerd, om de Routekaart te toetsen aan de praktijk en goed te kunnen bepalen aan welke randvoorwaarden de pilot moet voldoen.

In april en mei 2022 liep er een pilot, met gedurende de week bereikbaarheid van VT en één tot twee dagen fysieke aanwezigheid van VT op ZSM. De drie VT's coördineerden dat onderling:

Stappenplan Aanpak HG op de ZSM, voorjaar 2022

Begrippen

VT-CO = Medewerker van VT die coördineert de contacten met ZSM en met de 3 VT-frontoffices over de aangehouden verdachten en de verdere veiligheidsplanning.

VT-FO = Een medewerker van VT in de regio ZL, MB of WB die werkt op de FO en bekend is met de ZSM-werkwijze.

Rooster

Gedurende 8 weken gaat VT-CO minimaal 1 dag in de week doordeweeks op de ZSM aanwezig zijn. De andere doordeweekse dagen is 1 dedicated persoon van VT voor hele arrondissement als ZSM-CO ingeroosterd. Buiten kantoor tijden = reguliere bereikbaarheidsdienst. Afspraak is dat VTWB in deze 8 weken 4 van dagen fysiek levert, VTZL en VTMB ieder 2 van deze fysieke dagen. Telkens andere dagen, om zoveel mogelijk mensen te ontmoeten.

Versie 27 februari 2022, Mariet Lohman, RNZS ZWB

Het contact tussen VT en ZSM liep via de Reclassering. Daarvoor is een apart werkproces opgesteld (zie Uit de Praktijk 4.1). De routekaart uit 2021 is daarin vereenvoudigd naar een proces met vier stappen. Voor VT is de grootste verandering dat zij nu, naast een melding van de politie, ook een melding via ZSM kunnen ontvangen.

Voor de voorbereiding en begeleiding van de pilot is gebruik gemaakt van een externe projectleider, via het Landelijk Netwerk Zorg Straf. Begin juli 2022 wordt in de regio uit het landelijk scholingsaanbod voor HG op ZSM onderdeel C gegeven (*Bewustwording complexiteit Huiselijk Geweld/ ex-partnerstalking en noodzaak bescherming slachtoffer*).

Uit de praktijk 4.1: Stappenplan Gezamenlijke Aanpak HG door VT en ZSM in de pilot ZWB (22 april 2022)

Stap 1: Aanhouding: Verdachte op monitor met code HG

A	Politie stuurt VT-politiemelding toe naar VT, reguliere werkwijze	Taak voor politie
B	VT neemt de melding aan en legt melding vast.	VT-FO moeten weten wat ZSM is en hun taken

Stap 2: Contact VT: veiligheidsbeoordeling A + informatie delen

A	Reguliere checks uitvoeren. Afwijkend kan zijn dat voor de check bij de RvdK, de RvdK op de ZSM benut kan worden. Indien OTS -> RvdK geeft door welke organisatie OTS uitvoert, evt. met naam gezinsvoogd.	Regulier VT taak
B	Reclassering neemt contact op met VT-Coördinator telefonisch of VT-CO is aanwezig fysiek. VT-CO legt contact met VT-FO om de melding te bespreken. Is de melding al binnen (als het goed is wel), aannemen melding. Zoekt relevante historie op. Als de VT-melding via CORV nog niet binnen is, is het noodzaak om de gegevens van de aanhouding telefonisch/korte mail rechtstreeks van OM/politie te krijgen: let op: alleen de mededeling dat er een aanhouding is, de personalia (naam en geboortedatum) en twee zinnen. Details komen later in de 'echte' melding. Eventueel basisteam politie aanspreken op belang zo snel mogelijk ook de VT Zorgmelding te doen.	Reclassering overlegt met ZSM-CO
C	VT-FO geeft aan VT-CO door wat de veiligheidsbeoordeling is (acuut/ niet-acuut), met directe afspraken die nodig lijken. VT-CO overlegt met reclassering	VT-CO en reclassering

Stap 3: Veiligheidsmaatregelen

A	Reclassering (minderjarige: RvdK) draagt zorg dat de inbreng van VT op de tafel terecht komt. Als VT fysiek aanwezig is schuift VT zelf aan bij de beslistafel. In de afdoening wordt inbreng uit verleden + wat er nodig is volgens VT bij huidige situatie + expertise VT meegewogen.	“Aanschuiven” is nog discussie in landelijk privacy besluitvorming

Stap 4: Afdoening op ZSM

A	OM (KPC'er) geeft terugkoppeling aan VT-CO. Als dit na 17.00 is dan wordt de afdoening per mail aan de ZSM-coördinator van de volgende dag gemaïld.	OM-KPC
B	VT verwerkt de afdoening in dossier en informeert huidige betrokkenen/hulpverlening (bijvoorbeeld bij huisverbod, lopend VT-onderzoek of OTS/bekendheidscheck RvdK heeft opgeleverd dat bekend is wie toezichhouder is bij OTS)	VT

Bron: Mariet Lohman/ RNZS Zeeland-West-Brabant 2022

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De pilot in Zeeland-West-Brabant sluit uiteraard aan bij de landelijke doelstellingen en werkwijze. Die staat in het projectplan voor Zeeland-West-Brabant kort samengevat als (bron: Mariet Lohman/ RNZS ZWB 2022):

1. *“VT levert informatie over eerdere meldingen en expertise in de aanpak HG. Bij die expertise brengt VT met name in: systemische benadering, waarbij het betrekken van hele systeem rondom het incident centraal staat in de duiding en veiligheidsafspraken.*
2. *VT wordt geïnformeerd over het incident wat heeft geleid tot de aanhouding en dat resulteert daarmee in een nieuwe melding, waarvoor VT de veiligheidsbeoordeling uitvoert. Hiervoor heeft VT informatie nodig, o.a. de politiemelding (zorgmelding)*
3. *Het gezamenlijke plan van aanpak en de vervolgstappen worden onderling gedeeld.”*

In de voorbereiding voor de pilot is het aantal HG-zaken op ZSM in kaart gebracht:

ZSM-zaken Arrondissement Zeeland West Brabant 2020			Aantal HG zaken gem/ week
West-Brabant (VT-WB)			
<i>De Baronie</i>	179	24%	3
<i>De Markiezaten</i>	147	19%	3
Hart van Brabant (VT-MB)	244	32%	5
Zeeland (VT ZL)	154	20%	3
Overig	32	4%	
Totaal	756	100%	14

In de pilot zelf zijn in een steekproef van 24 dagen de getalsmatige gegevens bijgehouden:

In 24 dagen zijn 40 zaken met HG behandeld in deze samenwerking volgens het stappenplan. Dat is gemiddeld 1,7 zaak per dag. Er waren 7 dagen zonder één casus huiselijk geweld.

Van deze 40 zaken waren 3 niet met HG gecodeerd, wat wel is gedaan na interventie.

Zorgmeldingen van politie (via CORV) waren in 32 casussen wel tijdig binnengekomen bij VT en na aandringen zelfs in 36 casussen. In de resterende 10% is de CORV-melding niet meer binnen de tijd van ZSM binnengekomen. Om de 90% te halen moest in 4 gevallen wel aangedrongen worden op toezenden.

Uit 40 zaken: 22 terugkoppeling door KPC en 6 door Reclassering. In aantal gevallen niet bekend.

In 6 zaken werd in de terugkoppeling expliciet genoemd dat VT kon bijdragen aan de besluitvorming. In andere zaken wordt juist genoemd dat bijdrage veel beter zou kunnen zijn, meer profileren op inhoudelijk meedenken dan alleen info aanleveren.

Bron: Pilot aanpak HG op de ZSM Breda, pilot april mei 2022, Mariet Lohman, 9 juni 2022

De pilot van april en mei 2022 leverde veel inzichten en concrete aanbevelingen, onder meer over waar nog knelpunten in het proces zitten (zie Uit de Praktijk 4.2).

“Je spreekt een andere taal, je hebt andere processen en termijnen. Je moet met elkaar in verbinding weten te komen. Het proces geeft ons daarmee ook veel inzicht in waar de knelpunten zitten.”

De projectleider stelt dat de werkwijze capaciteit vraagt van VT, zeker als het gaat om fysieke aanwezigheid op VT. Daar zou bij voortzetting structurele financiering voor moeten komen. Dan moet *“voor de aanpak ook bestuurlijk commitment van alle gemeenten bestaan. De samenwerking veiligheid en zorg is breder dan alleen ZSM. De samenwerking zal hoog geprioriteerd moeten worden in andere (gemeentelijke) programma's op het gebied van aanpak Huiselijk Geweld.”*

Uit de praktijk 4.2: Ervaringen uit de verkenning en pilot VT op ZSM

Resultaten op veiligheid

1. De afdoening krijgt in meerdere gevallen een andere wending/karakter door de inbreng vanuit VT.
2. Veiligheidsbeoordeling A (dit is een eerste beoordeling op acuut/niet-acuut) door VT is goed mogelijk om te doen op basis van info ZSM, mits reclassering aanvult en/of de zorgmelding van politie al binnen is via CORV bij VT.
3. Het maken van veiligheidsplanning gebeurt wellicht nadien op het actieoverleg, maar onduidelijk welke zaken wel/niet op basis van welke criteria daar worden besproken. Dit moet verder onderzocht.
4. Terugkoppeling naar VT over vrijheidsstelling en over de afdoening gebeurt in nagenoeg alle zaken.

Verbeteringen sinds verkenning februari 2022

1. Het 'stappenplan' met 4 stappen werkt naar tevredenheid.
2. Van de zorgmeldingen politie (via CORV) komt 90% tijdig binnen bij VT, ondanks dat de kwaliteitscontroles op de meldingen bij de politie er niet tussenuit zijn gehaald.
3. Terugkoppeling over de ZSM-afdoening door de KPC is in nagenoeg alle casussen van aangehouden verdachten van HG gebeurd. In de verkenning was dat nog nihil.
4. Fysieke aanwezigheid van de ZSM-coördinator, ook al was het maar één dag in de week, werd gewaardeerd.

5. De samenloop met huisverboden werd niet meer als storend ervaren in de besluitvorming en samenwerking, juist terugkoppeling vanuit de bevindingen lopen dan soepel richting VT, met meer inhoudelijke toelichting.

Kritische bevindingen

1. ZSM-partners zijn nog onvoldoende geïnformeerd over de werkwijze en nog te onbekend met de werkwijze / opdracht / doelstelling van de deelname van VT.
2. De info uit de Routekaart ZSM die niet is opgenomen in het 4-stappen model moet bekend blijven voor de partners.
3. De veiligheidsbeoordeling VT komt niet tot uiting in de gesprekken over de casus/afdoening, het lijkt alsof de informatie uit verleden (eerdere incidenten) meer de aandacht krijgt. Deskundigheid VT kan hier beter worden ingezet.
4. In de routekaart staat dat SHN en VT afstemmen. Dat gebeurt nauwelijks. SHN vindt dat een gemiste kans.
5. Het hebben van de zorgmelding van de politie, via CORV, is voorwaardelijk om de veiligheidsbeoordeling A uit te voeren. Nu gaat VT aan de slag met de 'korte' melding door politie, aangevuld met informatie van reclassering.
6. Bereikbaarheidsdiensten buiten kantoor tijden van VT zijn onvoldoende op de hoogte, terwijl elke zaak door politie, ook zonder spoed, nu wordt gemeld. Dat geeft verwarring.

1. Er zijn zaken waarbij de afstemming van veiligheidsplan ná ZSM van belang is en de casus dus zal moeten worden ingebracht op het Actie-overleg. Nu is onduidelijk wanneer je daartoe adviseert aan VT en wie dat inregelt.
2. VT's ervaren bij de uitvoering van deze nieuwe werkwijze nog knelpunten met: 1) voorkomen van dubbelle meldingen als de politiemelding later komt, 2) verschillen in werkwijze tussen de ZSM-coördinatoren, 3) bepalen welke eisen aan medewerkers van VT die meedoen worden gesteld (kennis, kunde, ervaring)- VT's kunnen niet in elkaars systemen, terwijl één contactpersoon VT per dag wenselijk is, 4) capaciteit en beschikbaarheid frontoffice medewerkers VT.
3. Het is bijzonder onpraktisch dat medewerkers VT elke dag moeten aangemeld en weggebracht naar de deur beneden bij vertrek, omdat ze geen toegangspas hebben.
4. Politie en VT kunnen niet beveiligd met elkaar mailen.

Bron: Pilot aanpak HG op de ZSM Breda, pilot april mei 2022, Mariet Lohman, 9 juni 2022

4.3 Waarde

De eerste geluiden van de gezamenlijke aanpak zijn positief. Het feit dat er nu dagelijks fysiek danwel telefonisch een vast aanspreekpunt is voor ZSM bij VT wordt als zinvol en effectief ervaren. De betrokkenheid en inzet van VT wordt binnen ZSM als helpend ervaren in relatie tot de afdoening/ keuze die daar gemaakt moet worden. Uit de pilot komt aan de hand van enkele concrete zaken de meerwaarde naar voren (Uit de Praktijk 4.3).

Uit de praktijk 4.3: Meerwaarde uit de pilot VT op ZSM aan de hand van drie concrete casussen

---

“In één casus lijkt het alsof iemand geen enkel verleden met HG-incidenten heeft. Dan blijkt dat VT 5 eerdere meldingen heeft, ook van kinderdagverblijf. Het afdoeningsbesluit wordt herzien van OM-zitting naar een Politierechterzitting. Daar zijn meer mogelijkheden voor gedragsaanwijzingen. Wel blijft onduidelijk of deze zaak nu een vervolg heeft gekregen op een Actie-overleg. Dat weten ZSM-partners niet en ook is dit niet als advies meegegeven aan VT, toen de afdoening werd teruggekoppeld.

In een ernstige zaak is direct een crisisteam van VT ter plekke geweest en met HovJ naar mogelijkheden tijdelijk huisverbod beoordeeld. Er is geen THV opgelegd. De terugkoppeling van HovJ is alleen ‘geen THV’, terwijl nu de context vanuit VT over deze casus ook terecht kwam op ZSM, waar besloten moest worden over de afdoening.

Een casus stalking / dreiging gezinsmoord komt op ZSM, omdat de verdachte nu na meerdere meldingen is aangehouden. VT is al langere tijd betrokken in deze zaak. De VT-medewerker was niet op de hoogte van de aanhouding, dus zeer verrast als zij dit hoort van de ZSM-coördinator VT die op de ZSM aanwezig was. De zaak was op het Actie-overleg al besproken, maar er lag nog geen ZSM-scenario. VT kon wel de informatie uit het Actie-overleg nu inbrengen op ZSM. VT geeft vooral aan dat het slachtoffer zeer ambivalent is, telkens schuift het van aanvragen van een Aware naar dat er niets nodig is. SHN heeft aangegeven dat een gedragsaanwijzing wenselijk is. De informatie vanuit VT ondersteunt dit.”

Bron: Pilot aanpak HG op de ZSM Breda, pilot april mei 2022, Mariet Lohman, 9 juni 2022

Er wordt ook meerwaarde ervaren buiten de casuïstiek om. *“Door elkaar te leren kennen denkt iedereen meer na over de mogelijkheden van samenwerking straf-zorg in een aanpak. De positie van VT versterkt ook op andere plekken, doordat zij sterker staan in hun positie als deelnemer op de ZSM.”* (Pilot aanpak HG op de ZSM Breda, pilot april mei 2022).

De partners willen de werkwijze voortzetten. *“We moeten voorkomen dat het draagvlak van de pilot afbrokkelt na irritaties over werkproces en onbekendheid van een ieders rol. Dat betekent met spoed aan de slag met verbeteringen en doorgaan op deze manier van deels telefonisch en deels fysiek (liefst zoveel mogelijk fysiek).”*

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

Strafbare kindermishandeling heeft binnen het RNZS vanaf het begin veel aandacht gekregen. Al eerder kwam de Vakdag Strafbare Kindermishandeling in het najaar van 2021 aan de orde. Daar is kennis en expertise gedeeld en is aan de hand van casusreviews op zoek gegaan naar concrete verbeterpunten. Al eerder is een uitgebreide Routekaart Strafbare Kindermishandeling opgesteld (zie Uit de Praktijk 5.1).

“De Routekaart ‘samenwerken bij strafbare kindermishandeling’ is in de regio Zeeland-West-Brabant ontwikkeld en tot stand gekomen in afstemming met vertrouwensartsen en gedragswetenschappers van Veilig Thuis (Zeeland, West-Brabant, Midden-Brabant), en met politie en justitiepartners (OM, Reclassering, RvdK). Deze routekaart is een praktische vertaling van de Handreiking samenwerken bij strafbare kindermishandeling (november 2017) naar de uitvoeringspraktijk en geeft overzichtelijk weer welke stappen door welke partijen worden gevolgd bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling na een melding bij Veilig Thuis.”

Inmiddels wordt alweer langere tijd met deze kaart gewerkt en gaan er stemmen op dat deze uitgebreide versie wellicht vereenvoudigd zou kunnen worden.

Zowel Routekaart als Vakdag zijn gerealiseerd met externe ondersteuning vanuit het LNZS.

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Er is veel aandacht voor het thema, maar het is ook nog zoeken naar de vertaling naar de praktijk. Het is nog niet goed ‘scherp’ te krijgen hoe de mogelijkheden die het kader van de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling biedt worden ingezet, bijvoorbeeld als het gaat om de mogelijkheid vanuit VT een melding te doen in plaats van een aangifte bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling of de mogelijkheid tot anoniem overleg. Uitspraken over meer- of minderwerk zijn daarom niet goed mogelijk.

Om meer werk te maken van de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling, leeft binnen het RNZS het idee om zaken waarin sprake is van strafbare kindermishandeling ook in het Actie-overleg te behandelen. Het OM wil graag in een vroegtijdiger stadium het overleg zoeken, zodat er bekeken kan worden of en in hoeverre het strafrecht ondersteunend zou kunnen zijn bij een vermoeden van kindermishandeling. Dat moet nog meer concreet vorm krijgen in de regio.

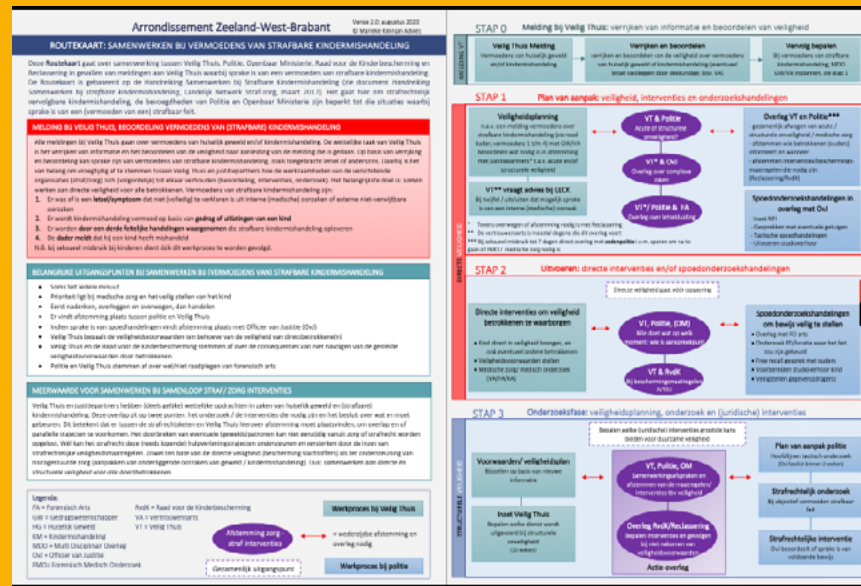
Daarvoor is (het opbouwen van) expertise nodig bij alle samenwerkingspartners. Door één van de samenwerkingspartners wordt benoemd dat er op het gebied van strafbare kindermishandeling nog meer gedaan kan worden aan deskundigheidsbevordering.

5.3 Waarde

De waarde van de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling staat voor de samenwerkingspartners buiten kijf en met de Routekaart is er al enige jaren een mooi instrument voorhanden. Maar de volgende concrete stap om meer waarde en veiligheid te realiseren lijkt enigszins te blijven 'hangen'. Er is nog veel winst te behalen. Dat maakt het moeilijk nu de waarde van de samenwerking concreet te benoemen.

Uit de praktijk 5.1: Routekaart Strafbare Kindermishandeling Zeeland-West-Brabant

Bron: https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/bundel_samenwerken_bij_strafbare_km.pdf

Bronnen

De citaten zijn afkomstig uit gesprekken met de leden van het RNZS.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

- Praktijkbeschrijvingen Samen op in Acuat 2020-2022, LNZS
- https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/bundel_samenwerken_bij_strafbare_km.pdf
- 'Kritische randvoorwaarden, concept november 2021' landelijk.
- Projectplan/ Plan van Aanpak VT op de ZSM, Versie 2, Mariet Lohman, 27 febr 2022
- Routekaart Huiselijk geweld (ZSM Zeeland West-Brabant). Versie mei 2021.
- Hand-out informatie en gegevensuitwisseling actie overleg, 19-01-2021
- Gegevensuitwisseling bij samenwerking rond casuïstiek in het zorg- en veiligheidsdomein; juridisch kader, versie 2.2 (juli 2020)
- Onderlegger actieoverleg, versie 2.0, augustus 2019
- Notitie samen op in acuat 20220120
- Evaluatiebijeenkomst Actie overleg West-Brabant, september 2021
- Pilot aanpak HG op de ZSM Breda, pilot april mei 2022, Mariet Lohman, 9 juni 2022

Indicatoren kwaliteit & impact

Oost- Nederland

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelingspanningen

De regio Oost-Nederland is een geografisch grote regio. Deze omvat niet alleen twee provincies (Gelderland en Overijssel), maar ook 5 veiligheidsregio's en daarmee 5 Veilig Thuis (VT) regio's/ organisaties en 5 zorg- en veiligheidshuizen die op hun beurt uiteenvallen in veiligheidskamers. De regio telt in totaal 78 gemeentes.

Voorafgaand aan het bestaan van het Regionaal Netwerk Zorg en Straf (RNZS) vonden de justitiële partners elkaar al in een arrondissementaal platform huiselijk geweld. Met de komst van de VT's, en het in werking treden van het RNZS, werd het platform feitelijk verbreed. Het kende een aanloopperiode: de VT's waren in de eerste jaren na hun oprichting (2015 en verder) vooral bezig met de eigen organisatie op poten zetten. Vanaf 2018, met ondersteuning vanuit het LNZS, is het netwerk opgestart. Het is klein begonnen om de samenwerking te verkennen. De tijd was er rijp voor: *“Er ontstond vrij organisch de behoefte aan meer samenwerking tussen bijvoorbeeld de VT organisaties en de politie. Want ieder merkte: we hebben anderen nodig om de zaken verder te brengen”*.

Aldus was er sprake van zeer betrokken mensen die graag met elkaar om tafel gingen om binnen de regio afspraken met elkaar te maken over de samenwerking tussen zorg- & straf. Wel was het zoeken hoe de partners, die ieder op verschillende schaalniveaus werkten, aan elkaar te verbinden en dat

ging zeker niet van een leien dakje, of zoals een respondent het verwoordde: *“Het was in de aanloop best lastig om onszelf te organiseren”*. Het OM, reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming zijn arrondissementaal ingericht waar politie, maar vooral ook VT en de veiligheidshuizen veel decentraler opereren. Het hebben van een centraal aanspreekpunt op arrondissementaal is handig maar de diverse niveaus liggen niet als vanzelf op één lijn: *“Je hebt nu eenmaal te maken met veel lokaal opererende organisaties en dat maakt het geheel complex”*.

Men vond de oplossing in het werken met een centraal strategisch overleg en een werkgroep. Het strategisch overleg van het RNZS komt twee of drie keer per jaar bijeen. Hierin zijn alle 5 deelnemende partners van het RNZS vanuit centraal (bestuurlijk) niveau vertegenwoordigd (VT, OM, Politie, 3RO en Raad voor de Kinderbescherming). Het doel van dit overleg is om op regionaal niveau voor commitment en uitvoering van het jaarplan te zorgen. Daarnaast is er een breder samengestelde werkgroep RNZS die ongeveer elke twee maanden bij elkaar komt en bestaat uit medewerkers van alle partners van het RNZS én alle 5 VT organisaties. Hun taak is het coördineren van de activiteiten en de uitvoering van het jaarplan bewaken. Het RNZS faciliteert en organiseert de werkgroepen en subgroepen die uitvoering geven aan de activiteiten.

Wat het netwerk 'werkend' kreeg was het –praktisch- ondernemen van gezamenlijke activiteiten zoals het opstellen van de routekaart stalking en het werken in werkgroepen met kartrekkers. *“In het begin van de*

samenwerking was er over en weer nog wel het idee dat partners zich op elkaars werkterrein gingen begeven. Maar dat soort weerstand is binnen de werkgroep weggenomen en kristalliseerde zich in de praktijk als vanzelf uit, bijvoorbeeld door samen de routekaart stalking te ontwikkelen”

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Respondenten geven aan dat de landelijke ontwikkelagenda Veiligheid Voorop (VV) binnen het RNZS leidend is. Men richt zich in 2022 op de vier verbeteracties die onderwerp zijn van dit onderzoek, namelijk: Samen op in acuat, actieoverleg, VT op ZSM en de samenwerking rond strafbare kindermishandeling. En daarnaast richt men zich op: het benutten van de Visie Veiligheid Voorop, Samenwerken op stalking, Ouderenmishandeling, Eergerelateerd geweld en de samenwerking in de keten met zorg- en veiligheidshuizen. (bron: concept Jaarplan 2022 Straf en zorg Oost-Nederland).

Het is helder dat het onderhouden van het netwerk inspanning blijft vragen van iedere partner op diverse fronten. Naast de bijeenkomsten van het strategisch overleg, de werkgroep en de sub-werkgroepen stoppen deelnemers aan het netwerk tijd in de verbeteracties zelf. Uiteraard kost dit inzet en capaciteit van alle deelnemende partners. Veelal ervaart men dit niet als meerwerk omdat men het ziet als integraal onderdeel van lopende werkzaamheden en omdat men merkt dat dit het werk ten goede komt.

Het onder de aandacht brengen van de VV-gedachte en het perspectief van andere dan de eigen organisatie(s) is hierbij cruciaal. Elkaar leren kennen vraagt wederzijds begrip voor elkaars taal en organisatie(s). Dat gaat zeker niet vanzelf, maar naarmate men elkaar vaker ziet en meemaakt gaat het maken van afspraken steeds beter en werpt het vruchten af.

Het RNZS bestaat uit enthousiaste en ambitieuze mensen en de intentie om samen te werken is er. Zij geloven erin dat je met elkaar iets (beters) kan bewerkstelligen dan in je eentje. Dat commitment is de eerste voorwaarde richting uitvoering en vervolgens is het zaak dat het wordt gefaciliteerd vanuit de diverse organisaties. Men merkt momenteel dat het echter wel moeite kost momenteel om ieder aan tafel en betrokken te houden. In die zin is het netwerk kwetsbaar: *“Het drijft op goodwill van de organisaties en de deelnemers”*. Vooralsnog ontbreekt het veelal aan vrijgemaakte medewerkers als aanjagers van netwerksamenwerking.

Respondenten geven aan dat de kracht van het netwerk zit in het werken met haalbare doelen en het ondernemen van concrete acties. Dat zorgt voor intrinsieke motivatie en vormt een ‘kapstok’ voor samenwerking: *“De frustratie van het niet-samenwerken zijn we kwijt. Het is mooi om te zien: de lijnen zijn kort, er wordt gecommuniceerd en men is snel bij elkaar op de lijn. Vier jaar geleden was dat nog allemaal zwaar en moeilijk”*.

De vraag hoe het zit met ‘doorzettingsmacht’ van partners binnen eigen geledingen komt in de gesprekken regelmatig naar voren. In die zin geldt uiteindelijk toch altijd: *“Ieder heeft zijn eigen toko”*. Op regionaal niveau worden inhoudelijk afspraken gemaakt rond de verbeteracties, maar de implementatie daarvan tot op lokaal niveau kan niet afgedwongen worden en is soms ook niet opportuun. Sommige afspraken, rond bv ZSM, kan je nu eenmaal beter op centraal niveau maken in plaats van met 5 afzonderlijke VT’s. Maar andere zaken kunnen, volgens de respondenten, beter op lokaal niveau afgestemd worden. De diverse schaalniveaus die verenigd worden in het netwerk maken volgens menig respondent de ‘governance’ rommelig en onduidelijk. De term ‘los zand’ komt in die context voorbij en het is niet altijd duidelijk: wie gaat nu precies waarover? *“Je kan niet 123 afspraken implementeren en niet alles is even relevant voor iedereen. Het is soms nog wel zoeken: hoe gaan we dit werkend krijgen binnen de diverse geledingen?”*

De samenhang tussen het strategisch overleg en de werkgroep is momenteel, nu ze vier jaar actief zijn, een punt van aandacht, discussie en herbezinning. Het blijkt dat de overleggen niet altijd voldoende op elkaar aansluiten. Men is zoekende om een manier te vinden om toch slagvaardig te kunnen opereren en beslissen en daartoe maakt men bewust een pas op de plaats. Menig respondent vindt dat men momenteel te veel intern en procesgericht bezig is, wat leidt tot energieverlies bij deelnemers. De intentie tot actie is er bij ieder, maar de laatste jaren lijkt het tempo daarin, volgens respondenten, afgenomen.

Een aandachtspunt wat vaker genoemd werd, is dat het van belang is alert te zijn op de veronderstelde toegevoegde waarde van het RNZS. Wat voegt dit netwerk toe aan bestaande netwerken en overleggen? Daarbij is uitdrukkelijk de wens om zoveel mogelijk aan te sluiten op bestaande structuren en overleggen waar partners elkaar treffen: *“Het is soms oppassen dat we niet op diverse tafels dezelfde dingen bespreken”*.

1.3 Waarde

Iedere respondent onderschrijft dat het netwerk van grote waarde is: je hebt elkaar als zorg- en strafpartners eenvoudigweg nodig. Zonder dit netwerk hadden partners elkaar niet gevonden en was de samenwerking niet, of veel moeilijker, van de grond gekomen, aldus respondenten. *“Zonder dit netwerk hadden we gezwommen”*. En een ander stelt: *“Zonder partners kom je geen stap vooruit”*. Het RNZS biedt een platform waarop organisaties elkaar vinden op zowel arrondissementaal als decentraal niveau.

De kern is dat je elkaar als partners kent, elkaar vertrouwt en met elkaar in gesprek bent. Dat is ook van waarde buiten de gezamenlijke (verbeter) acties om. Het heeft een trickle down effect binnen eigen geledingen en op die manier komen ‘de werelden’ dichter bij elkaar. Landelijke plannen staan goed op papier, maar in de praktijk moet dit handen en voeten gegeven

worden en blijkt het overal net weer even anders te werken. En juist daar kan het RNZS van grote betekenis zijn: daar kan gewerkt worden aan regionaal en lokaal maatwerk. En je kan elkaar scherp houden, dat het uiteindelijk gaat om het doel en het resultaat en niet om de vorm.

Het RNZS maakt mogelijk dat er mensen zijn die daadwerkelijk aan de slag gaan en acties op poten zetten. Concrete acties gezamenlijk oppakken: dat is wat werkt en waardoor het netwerk gaat werken. In het RNZS zijn vooral mensen aangesloten die meer van ‘doen’ en minder van ‘praten’ houden. Er gebeuren, in de woorden van respondenten, ‘prachtige dingen’. Het is voor ieder duidelijk dat die gezamenlijk actie van partners zinvol is omdat zorg en straf daarin pas echt verbonden raakt en dat is waar men naartoe wil. De implementatie van de verbeteracties binnen de partnerorganisaties, vooral de grotere als het OM en de politie, blijkt nog wel een uitdaging. Er zijn zorgen over het integraal en bij ieder ‘werkend krijgen’ van alle activiteiten.

Het RNZS is een netwerk van mensen die als elkaars aanspreekpunt fungeren. Dat is vooral voor de arrondissementaal georganiseerde organisaties van belang: het hebben van een centraal aanspreekpunt voorkomt versnippering. Werkafspraken omtrent HG/KM hebben nu een centrale plek waar partners elkaar kunnen vinden en elkaar kunnen aanspreken. De korte lijntjes binnen het netwerk worden omschreven als ‘echt helpend’ en het regionale perspectief is van toegevoegde waarde voor de lokale netwerken van de VT’s. Menigmaal werd door respondenten geopperd dat een dergelijk netwerk ook voor andere thema’s dan HG (denk aan jeugd, mensenhandel) zou kunnen werken en/of dat het zinvol zou kunnen zijn om het aantal partners uit te breiden.

Uit de praktijk: Verbeteractiviteiten stalking Oost-Nederland: routekaart en webinar

De volledige routekaart is te vinden op pagina 74 en 75 [van deze publicatie van Veiligheid Voorop](#)

Het webinar is terug te kijken op de website van de VNG via [deze link](#)

2. Samen op in AcuuT

2.1 Ontwikkelinspanningen

In Overijssel was al langer sprake van 24-uurs beschikbaarheid van de crisisdienst voor HG zaken om samen met politie op pad te gaan in geval van acute onveiligheid (zie kader verderop: uit de praktijk). Dit vraagt van de politie dat zij vroegtijdig schakelt met VT en andere dan de 'eigen specialismen'. Er zijn trainingen binnen de Politieacademie en er zijn trainers binnen de eenheid Oost-Nederland die dit gedachtegoed uitdragen binnen de politie. In Gelderland is de situatie totaal anders. Voorafgaand aan de komst van de VT's bestond er geen 24 uren crisisdienst voor volwassenen en deze is ook niet aanwezig binnen de huidige VT-organisaties. Wel is er 24 u bereikbaarheid (telefonisch) van VT in Gelderland.

De gemeenten in Gelderland zoeken samen met VT naar manieren om nut en noodzaak van een 24-uurs crisisvoorziening binnen de VT's inzichtelijk te maken. Het is de ervaring van leden van het netwerk dat het lastig is om bestuurders, zowel van gemeenten als VT, te overtuigen van de meerwaarde versus de benodigde middelen en VT is nu eenmaal afhankelijk van de gemeenten voor financiering. Veilig Thuis NOG (Noordoost Gelderland) is momenteel bezig samen met JBG (Jeugdbescherming Gelderland) om te bezien of de spoedeisende jeugdzorg in haar regio zo ingericht kan worden dat ze alle leeftijden (0-100) gaat omvatten. Dit bevindt zich in de initiatiefase en er is een projectleider aan de slag om dit te verkennen. Eind 2022 wordt verwacht duidelijkheid te hebben over eventuele vervolgstappen en bestuurders in de regio staan hier in beginsel positief tegenover.

Aldus: het blijkt lastig om de landelijke VT-doelstelling 'Samen op in acuuT' eenduidig vorm te geven in een regio die zeer uiteenlopende uitgangspunten herbergt. Waar het draagvlak in de ene provincie als vanzelfsprekend is, kost het in de andere provincie investeringen.

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

In Gelderland is men nog niet toegekomen aan de uitvoering van 'samen op in acuuT'. In Overijssel geven partners aan dat het eigenlijk geen extra inzet vergt van ieder omdat deze werkwijze al bestond en goed loopt. De lijnen zijn kort en er kan snel operationeel en tactisch worden geschakeld tussen politie en VT: "ze zitten vaker om tafel met elkaar". Het kost uiteraard wel inzet en commitment van collega's van VT en politie, maar dat ervaart men niet als meerwerk. Integendeel, deze werkwijze heeft zich bewezen in de dagelijkse praktijk en vergt in die zin geen extra inspanning. Wel is blijvend aandacht nodig voor de instandhouding ervan en voor de doorontwikkeling. Alle respondenten zien het samen optrekken in de acute fase als onmisbaar en als integraal onderdeel van de eigen werkzaamheden. Veelzeggend is dat de term 'samen op in acuuT' hen in die zin niets zegt, voor hen is dit simpelweg 'de crisisdienst'.

2.3 Waarde

De meerwaarde van het samen optrekken van VT en politie in de 'rode fase' zoals de werkgroep het zelf noemt in het jaarplan, wordt door ieder zeker gezien en erkend. Zowel door de partners uit Overijssel als die uit Gelderland. Zoals één van de respondenten aangaf is het niet meer dan logisch om in deze fase integraal en 24/7 aanwezig te zijn: *"Huiselijk geweld vindt 24/7 plaats. Waarom zou je dan stoppen met je werk in de nachtelijke uren?"* En alle partners geven duidelijk te kennen het verschil te kunnen maken in casuïstiek door in vroegtijdig stadium door de goede hulp in te zetten: *"De ervaring leert: als het langer duurt voor er hulp geboden wordt, zijn de geledingen gesloten. Dan hebben betrokken zelf al iets geregeld of hoeft het helemaal niet meer".*

De ervaring in Overijssel is dat het direct schakelen met elkaar enorm kan helpen. Dit maakt dat men het juiste kan doen, gegeven de context en de situatie. De vraag of 'straf' wel of juist niet wenselijk of helpend zal zijn, ligt sneller op tafel en het samen optrekken leidt tot andere inzichten en andere vervolgstappen. De politie geeft aan het heel fijn te vinden er niet alleen voor te staan bij HG zaken omdat dit veelal gecompliceerde casuïstiek betreft. Een bijkomend voordeel dat men ervaart: VT wordt op deze manier beter gepositioneerd in licht van haar verantwoordelijkheid voor het veiligheidsplan.

Uit de praktijk: Crisisdiensten VT Overijssel en VT Twente gaan al veel langer ‘samen op in acuut’: ‘raar om het niet te doen’

Er was al een crisisdienst jeugd en ook een crisisdienst voor volwassenen in de tijd van het AMK (Advies- en meldpunt Kindermishandeling) en het SHG (Steunpunt Huiselijk Geweld). Deze zijn door de nieuwe VT-organisaties overgenomen en doorontwikkeld. Er is gekozen om een apart crisisteam binnen VT op te richten dat zich specifiek op ‘acute’ situaties richt omdat in de praktijk was gebleken dat het draaien van een crisisdienst naast reguliere caseload van medewerkers vrijwel altijd ten koste gaat van die ‘reguliere’ casuïstiek want crisis gaat altijd voor. Er zijn contactpersonen binnen de politie en deze directe ingang vindt men van cruciaal belang: de korte lijnen maken dat ieder direct elkaar snapt en weet wat te doen. Om de korte lijnen warm te houden organiseren VT en Politie over en weer contactmomenten waarbij men bij elkaar in de keuken kijkt en de voortgang van de samenwerking bespreekt. Bijvoorbeeld: hoe gaat het met de meldingen en de terugkoppelingen? De samenwerking is nooit ‘af’ en vraagt blijvende aandacht: samenwerken is samen doen.

Uit de flyer van de crisisdienst VT IJsselland:

“Mocht er direct actie nodig zijn dan gaat de medewerker van de crisisdienst Veilig Thuis zo snel mogelijk naar het adres van de betrokkenen of naar de plek waar deze op dat moment verblijft.”

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelingsspanningen

In de samenwerkingsafspraken tussen VT, Politie en OM uit 2015 is opgenomen dat er in elke regio een afstemmingsoverleg moet zijn en dat heet binnen de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop het actie-overleg. Thematrekker van deze verbeteractie is Veilig Thuis. Deze verbeteractie komt vooralsnog binnen de regio Oost-Nederland niet echt op gang en wel om twee redenen. Ten eerste is er sprake van vijf VT-regio's binnen één arrondissement. Het is voor het OM niet haalbaar om bij de actie-overleggen in alle 5 de regio's aan te sluiten en zeker niet als die allemaal weer net andere werkwijzen en afspraken hanteren. Vanuit het OM zou een regio brede en eenduidige werkwijze de voorkeur hebben en ook een voorwaarde zijn om goed te kunnen deelnemen. Ten tweede zijn er binnen de VT-regio's al diverse overlegvormen actief waarvan het momenteel niet helder is in hoeverre deze, afzonderlijk en in samenhang, al dan niet aan de criteria van een actie-overleg voldoen.

De indruk is dat er vooral op casusniveau veel wordt overlegd maar ook dat er diverse overleggen verder gaan dan het bespreken van casuïstiek en ook een zekere gelijkenis hebben met het actie-overleg. Denk daarbij aan de diverse overleggen en 'tafels' in veiligheidshuizen, MDA++ en de MDO's. Per VT-regio kan de inrichting van die overleggen nogal verschillen, niet alleen qua aantal, maar ook qua inhoudelijke insteek. Daarom is men vooralsnog huiverig om er 'nog weer een overleg' aan toe te voegen. Uit een landelijke evaluatie uit 2019 van VT bleek dat Oost-Nederland als enige regio niet concreet vorm had gegeven aan het actie-overleg. Er heeft vervolgens een pilot gedraaid in 2020 in de regio Gelderland-Zuid (zie kader verderop). Eén

van de lessen hieruit was dat inderdaad zinvol is om op dergelijke wijze met partners over het proces van samenwerken in de keten af te stemmen maar ook een bevestiging van de beperkte capacitaire mogelijkheden van het OM om daadwerkelijk acte de presence te kunnen geven.

De meningen binnen de regio over het handen en voeten geven aan het actie-overleg zijn nogal verdeeld. Momenteel is men bezig, met ondersteuning vanuit de OAVV (Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop), te inventariseren welke overleggen er actief zijn in de regio en in hoeverre deze voldoen aan de criteria van het actie-overleg. In aanvulling daarop is men in Gelderland-Zuid recentelijk gestart om te verkennen of het actie-overleg onder de vlag van het zorg- en veiligheidshuis vorm gegeven kan worden. Bij menigeen is de indruk dat er op diverse plekken al op vrij organische wijze wordt overlegd tussen partners 'in de geest' van een actie-overleg. Al zal men het veelal niet dusdanig benoemen en heeft het een andere naam en zitten er wellicht andere partners aan tafel. Zo is er in de regio Twente het Code Rood overleg (zie kader verderop). En in een van de regio's redeneert men als volgt: *"We hadden al een wekelijks overleg met politie, VT en de Raad, en ondertussen werd MDA++ ontwikkeld. Toen hebben we samen bekeken: ligt er nog een gat of stemmen we hiermee voldoende af over zaken? Onze conclusie was dat we tevreden zijn over ons multidisciplinaire overleg en aanvullend daarop willen we maandelijks met partners problemen in de samenwerking gaan bespreken aan de hand van casuïstiek, waaronder de buikpijnzaken."*

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Vanwege de verkennende fase waarin deze verbeteractie zich bevindt in Oost-Nederland, is er feitelijk geen sprake van uitvoeringsinspanningen. Hooguit zou gekeken kunnen worden naar de inspanningen die de op het actie-overleg lijkende overlegvormen kosten. Maar daar zal de lopende inventarisatie meer licht op gaan werpen in de loop van 2023.

3.3 Waarde

De meerwaarde van goed actie-overleg is volgens de respondenten evident: een betere samenwerking tussen zorg en straf en dat is van belang om zorgvuldig met elkaar een goed vervolg in zaken te bepalen. Het is in de regio Oost-Nederland alleen de vraag of er behoefte is aan een actie-overleg naast alle reeds bestaande overleggen. Waar het OM aansluit bij overleggen met partners, blijkt dat van grote meerwaarde. Momenteel ervaren de partners dat het OM in veel overleggen op afstand staat, waar het OM vooral aangeeft behoefte te hebben aan een eenduidige werkwijze voordat zij aan kunnen sluiten.

De klankbord functie van een overleg als het actie-overleg vindt men zeker van belang en ook afstemming over ieders acties in de acute fase vindt men vanzelfsprekend belangrijk. Maar, waar er al volgens die gedachte wordt overlegd tussen partners, zal een nieuw op te richten actie-overleg niets toevoegen. Een respondent gaf aan dat het de kunst is om nu heel praktisch te gaan kijken. Moet er iets nieuws opgezet worden, met een bestaand overleg aangepast of aangevuld worden of moeten er wellicht een nieuwe sticker op geplakt worden?

Uit de praktijk: Evaluatie Actie-overleg Gelderland-Zuid

In het najaar van 2020 draaide er in Gelderland-Zuid een pilot met het actie-overleg. Op 10 overlegmomenten werden in totaal 23 casussen besproken door de deelnemende partners als VT, politie, reclassering en OM.

De meerwaarde die uit de pilot naar voren kwam:

- Efficiënter en tijdswinst; afstemming in een vroeg stadium betreffende de (on)mogelijkheden.
- Gezamenlijke verantwoordelijkheid
- Advies justitie en strafrecht
- Begrip voor elkaars werkwijze en protocollen / elkaars taal leren

Qua effect op de langere termijn verwachtte men:

- Minder meldingen bij VT en ingrijpen politie
- Minder beschadigingen (PTTS/ generationele overdracht)

En bovenal concludeerde men:

- Het door de bril van een ander kijken, kennis hebben van elkaars processen en mogelijkheden, vaste contactpersonen en korte lijnen zijn van meerwaarde.

Bron: PowerPointpresentatie, d.d. januari 2021 "Evaluatie Actie-overleg"

Uit de praktijk: Code rood overleg in de regio Twente

“Het Code rood overleg is het Twentse overleg voor acuut gevaarlijke situaties (familiedrama’s, intiem terrorisme, vaak ook stalking) en vergelijkbaar met MDA++-aanpak. Alle partners kunnen zaken aanleveren, maar veelal is het de politie die zaken signaleert. Deelnemers zijn politie, justitie, Reclassering, verslavingszorg, jeugdbescherming, Zorg- en Veiligheidshuis, naast een forensisch psycholoog en de veiligheidsregio. Er wordt samen een plan gemaakt om het geweld te stoppen, waarbij niet standaard, maar creatief gezocht wordt naar oplossingen. Er is een systeem voor de deelnemers aan het overleg waarbinnen zij veilig met elkaar informatie kunnen delen.”
(Lünneman en ter Woerds 2021, p 49)

Voor meer informatie, zie [deze presentatie](#) over het code rood overleg.

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

Er is sinds 1 mei 2017 een spreekuur HG in de regio Oost-Nederland, dat gerund wordt door de reclassering (zie kader verderop) waarin overleg is tussen reclassering en OM over de verdachten HG. Er worden op ZSM veel huiselijk geweld zaken afgehandeld en snel en zorgvuldig handelen is geboden. Het uitgangspunt van de samenwerking tussen VT en ZSM vertrekt vanuit diezelfde gedachte: geen beslissing op ZSM over HG verdachten zonder dat VT heeft geadviseerd in de zaak.

Al snel werd helder dat de 5 VT organisaties niet allemaal op ZSM aanwezig zouden kunnen zijn, ook al zouden ze dat zelf wel graag willen in het licht van 'echt goede samenwerking'. Omdat ZSM slechts op één plek in de regio aanwezig is (Deventer) bleek het ondoenlijk vanuit capacitair oogpunt. Daarbij speelt mee dat de afzonderlijke workload van de VT's relatief klein is én dat elke VT-organisatie een eigen registratiesysteem heeft wat samenwerken bemoeilijkt. Al snel ontstond organisch en 'als vanzelfsprekend' de afspraak om de reclassering de 'linking pin' te laten zijn op ZSM voor VT. De samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd in de routekaart samenwerking ZSM en Veilig Thuis Oost-Nederland (zie kader verderop).

Er is landelijke regelgeving in de maak (WMO) die in de grondslag zal moeten gaan voorzien waarop VT in het Actieoverleg en op ZSM informatie kan delen met partners. Naar verwachting treedt deze in werking in 2023. Eind juni 2022 komt er een concreet beleidsbesluit omtrent deze materie vanuit het LNZZ om de periode tot de wetswijziging te overbruggen.

Qua informatiedelen met VT op ZSM ervaart men in Oost-Nederland binnen de huidige werkwijze geen problemen, in tegenstelling tot elders in het land. Men deelt waar het nodig is in het belang van veiligheid en vuistregel is: er mag informatie gedeeld worden tussen VT en OM als het verdachten van HG betreft en zeker waar dit gebeurt met toestemming van de cliënt is dit toegestaan.

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

VT zit niet zelf op ZSM, maar wel levert zij telefonisch input via de reclassering. Dit wordt gezien als een heel handige en slimme oplossing die zowel VT (tijdswinst) als de reclassering (informatie) wat oplevert. Vanuit de reclassering is er een team van medewerkers dat ZSM bemant.

In de uitvoering vergt vooral het blijvend onder de aandacht brengen van de samenwerkingsafspraken inzet van alle betrokken partners. Op ZSM is sprake van veel wisselingen van o.a. officieren en reclasseringsmedewerkers en de zaken volgen elkaar in snel tempo op. Contextinformatie vanuit VT betrekken kan gecompliceerd zijn, mede gezien de tijdsdruk op ZSM en de hoeveelheid en diversiteit aan zaken – zeker niet uitsluitend HG - die voorbijkomen. Respondenten geven aan dat er soms ‘even de klad in’ de afspraken lijkt te komen. Dan komt zelfs de kernafpraak wel eens in de knel en merkt VT dat zij niet betrokken worden bij ZSM-zaken hoewel die in wezen simpel is niets anders behelst dan: ‘bel VT bij HG’.

In de praktijk ondervinden de VT's in de regio hinder van een zinsnede die (landelijk) is opgenomen in gedragsaanwijzingen die verdachten opgelegd krijgen. De strekking daarvan is ‘dat er met schriftelijke toestemming van VT contact mag zijn tussen verdachte en slachtoffer’. Dit brengt VT in een zeer onwenselijke positie en leidt tot ongewenste gevolgen. VT-medewerkers worden benaderd door verdachten om hieraan te gaan voldoen en dan kan het voorkomen dat een verdachte van stalking belt met de vraag: mag ik weer contact met het slachtoffer? Dit probleem heeft men via het OM landelijk aanhangig gemaakt en er is een voorstel gedaan voor het wijzigen van de betreffende tekst. Daarbij komt dat VT aangeeft slecht geïnformeerd te worden over het opleggen van een gedragsaanwijzing terwijl een locatie- en/of contactverbod van cruciaal belang is voor het veiligheidsplan van betrokkenen.

4.3 Waarde

Het levert zowel voor ZSM als VT winst op om informatie te delen om zo op basis van een optimale inschatting een optimale interventie uit te zetten. VT is dé organisatie bij uitstek die weet hoe het gaat met de veiligheid in een gezin en daarmee ontzettend belangrijk in HG zaken. Een afdoening is pas betekenisvol als deze recht doet aan het slachtoffer en de context. Daarom vinden alle betrokken netwerkleden als vanzelfsprekend de informatie van VT waardevol voor ZSM en vice versa.

Er is sprake van een overbelast rechtssysteem waardoor het heel lang kan duren voor een zaak op zitting komt. Dat ondermijnt in feite de ZSM-gedachte, aldus respondenten. Voorwaardelijke septs mogen niet meer opgelegd worden en dat wordt ervaren als een gemis. De route naar de rechter is nu de enig mogelijke en dus vaak een lange. *“Je hebt het strafrechtelijke kader nodig voor de inzet van bijzondere voorwaarden. Maar als zaken niet snel op zitting komen is dat zorgelijk: heb je dan de veiligheid in die tussenperiode wel voldoende in het oog en wie staat er dan voor aan de lat?”*

Uit de praktijk: spreekuur HG Oost-Nederland

In huiselijk geweld- zaken werd vaak besloten tot dagvaarden, waarbij een reclasseringsrapport werd aangevraagd. De reclassering adviseerde dan pas na 3 of 4 maanden na het feit. Pas als de zaak op zitting komt, is er de mogelijkheid om verplichte hulpverlening op te starten. Dit is te laat om nog effectief te zijn en in de tussentijd gebeurt er niets in het gezin/systeem. Om meer maatwerk te kunnen leveren, is het HG-spreekuur ingevoerd in 2017. In iedere grote plaats in de regio Oost een HG-spreekuur, waardoor alle huiselijk geweld verdachten binnen twee weken gesproken kunnen worden, en er snel geïntervenieerd kan worden in samenwerking en in overleg met onze ketenpartners (o.a. Veilig Thuis). Dit leidt tot vroegtijdig advies aan het OM. (Bron: 'Factsheet Spreekuur HG Oost-Nederland'.)

- De volledige Factsheet is te vinden op pagina 50 van [deze publicatie van Veiligheid Voorop](#)
- Op YouTube is een filmpje te vinden met meer info over spreekuur HG: [klik hier](#).
- Voor een mooi artikel over de betrokkenheid van de reclassering in Oost-Nederland bij huiselijk geweld zaken zie [dit artikel in het JenV magazine van oktober 2020](#).

Het spreekuur Huiselijk geweld is een initiatief van de drie reclasseringsorganisaties en het Openbaar Ministerie in Oost-Nederland.

Uit de praktijk: Samenwerking ZSM en de vijf Veilig Thuis organisaties in Oost-Nederland

De volledige factsheet met alle afspraken is te vinden op pagina 52 van [deze publicatie van Veiligheid Voorop](#)

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

Vanuit het RNZS is deze verbeteractie vorm gegeven met de oprichting van een casusoverleg strafbare kindermishandeling. De landelijke richtlijnen en stukken vanuit Veiligheid Voorop en het OM vormen het uitgangspunt. Het OM is trekker van deze verbeteractie en zij neemt het initiatief om minimaal twee keer per jaar de experts vanuit diverse organisaties uit te nodigen om casuïstiek te bespreken van ernstige kindermishandeling in een overleg dat veel weg heeft van een actie-overleg. Want: *“Je kan wel spreken over samenwerking, maar hoe doe je dat nu in de praktijk en hoe opereert een organisatie daarin? En dat kan maar op één manier: aan de hand van casuïstiek bespreken wat wel en niet goed ging en hoe je verder wil richting de toekomst.”*

Het was niet moeilijk om dit overleg van de grond te krijgen. Er was veel commitment vanuit de partners om hierin samen op te trekken. Dat blijkt uit de drukbezochte casus overleggen. En daarbij komt dat het gedreven mensen betreft die met de insteek komen om de afhandeling van zaken gezamenlijk te verbeteren. Elkaars werk en werkwijzen kennen is hierin cruciaal. Want het blijkt keer op keer dat iedere partner inzake kindermishandeling een heel sterk eigen perspectief heeft. Aanvullend op het regionale casusoverleg is er op het niveau van de VT-regio's overleg tussen politie en vertrouwensartsen om ook daar die samenwerking goed in te vullen. Ook worden er over en weer bezoeken afgelegd door

partners op de werkvloer om elkaar beter te leren kennen, elkaars werk beter te snappen en bij elkaar in de keuken te kijken. Binnen de politie is er een kerngroep kindermishandeling waarin politiespecialisten elkaar met regelmaat treffen en casuïstiek bespreken en die een rol hebben in deskundigheidsbevordering op de basisteams. Inzet daarbij is: bewustwording en awareness creëren en signalering verbeteren.

Waar het in deze verbeteractie volgens respondenten om gaat is: samen kijken hoe de samenwerking rond strafbare kindermishandeling verbeterd kan worden en lessen trekken omtrent de samenwerking. Dit doen zij op basis van casuïstiekbesprekingen. Een voorbeeld: het dragen van een wapen door de politie, ook bij huisbezoeken, kan door vertrouwensartsen en cliënten ervaren worden als ongemakkelijk. Het blijkt te helpen om uitleg te geven over 'het waarom' van de aanwezigheid van een wapendragende agent. Met goede voorlichting, afspraken en wederzijds verwachtingsmanagement vermindert de weerstand en groeit het begrip. Er moet vertrouwen groeien tussen de organisaties want zeker bij kindermishandeling is er altijd een spanningsveld over het duiden van letsel en het aanwijzen van verdachten. Het is een heel precair proces waarin je je geen fouten kan veroorloven. Waar de politie vanuit haar rol het liefst direct op zoek gaat naar bewijs voor al dan niet strafbare feiten zullen vertrouwensartsen eerder geneigd zijn het strafrechtelijke nog even bij het

gezin vandaan te houden. *“Er is maar één eerste gesprek met een kind of met zijn ouders/verzorgers. Letsels moeten bij voorkeur kort nadat ze zijn ontstaan worden onderzocht. Sporen en andere bewijsmiddelen kunnen maar één keer worden verzameld. Als de feiten niet meteen goed worden verzameld, is de kans klein dat er ooit nog een heldere beschrijving is van wat er nou precies is gebeurd en onder welke omstandigheden. Daarom is samenwerken en goede afstemming tussen de Politie, OM en Veilig Thuis erg belangrijk.”* (Bron: concept jaarplan 2022)

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Minimaal twee of soms drie keer per jaar bespreken de partners met elkaar casuïstiek. Het OM, de Politie, de Raad voor de Kinderbescherming, vertrouwensartsen van VT en forensisch artsen van de GGD nemen deel. Per keer kan het aantal deelnemers al snel oplopen tot rond 25 personen omdat bijvoorbeeld alle regio's VT en alle districten van de politie vertegenwoordigd worden. Deze casusbesprekingen worden goed bezochten daar worden meestal meerdere casussen die worden ingebracht door de organisaties zelf. De HG/Kindermishandeling OVJ leidt het gesprek.

Respondenten wijzen op de blijvende aandacht die het proces rond strafbare kindermishandeling nodig heeft. Men acht het van het grootste belang, gezien de materie en gezien de wisseling van personen binnen het netwerk, om hier blijvend aandacht voor te vragen en om de afspraken te blijven herhalen. Ervaring leert dat het onderwerp weg kan zakken. Het vergt daarom van ieder in de eigen organisatie ook inzet door te blijven wijzen op die directe afstemming met de partners en om elkaar te blijven opzoeken, ook buiten de casus overleggen om. Zo nodigt bijvoorbeeld de Raad voor de Kinderbescherming in juni 2022 de politie uit om de medewerkers van de raad inhoudelijk mee te nemen in het politiewerk aangaande kindermishandeling. Uit de uitnodigingstekst voor raadsmedewerkers: *“Kindermishandeling aanpakken kunnen we als RvdK nooit alleen. Met politie, OM, reclassering en Veilig Thuis werken we samen om de aanpak te verbeteren. Elkaars werk kennen en van elkaar leren is daarbij belangrijk. Om deze reden hebben we op onze locatie twee rechercheurs van de politie uitgenodigd, die ons inhoudelijk meenemen in hun werk en anonieme casuïstiek en bijbehorende dilemma's met ons zullen bespreken. Daarnaast zal de eenheidscoördinator Jeugd en Kindermishandeling Oost-Nederland, kort toelichten wat zij doen in de Kerngroep Kindermishandeling Politie Oost.”*

Beperkte capaciteit bij iedere partner, in combinatie met het specialistische karakter van deze verbeteractie maakt deze verbeteractie kwetsbaar. Het gaat om het beschikbaar zijn van deze specifieke expertise binnen organisaties en dat deze experts hun collega's meenemen en begeleiden in het dagelijkse werk. Momenteel is het echter lastig om voldoende vertrouwensartsen te vinden en de betrokkenheid van de politie bij dit thema verschilt van regio tot regio. Ook de inzet van het OM laat soms te wensen over vanwege drukte en tekorten. Dat zet het geheel onder druk: zijn er wel voldoende mensen voorhanden met de juiste kennis over hoe strafbare kindermishandeling goed en gezamenlijk op te pakken?

5.3 Waarde

Het casusoverleg strafbare kindermishandeling wordt door respondenten als zeer waardevol ervaren. Samen over casuïstiek spreken ziet men als de enige manier om alle theorie in de praktijk te brengen. Op een bepaald specialisme leren de partners van elkaar en heel simpel gezegd: samenwerken helpt. Het is zaak begrip te creëren voor elkaars (on)mogelijkheden want het is absoluut niet vanzelfsprekend dat ieder elkaar meteen begrijpt. Het blijft een puzzel die op de werkvloer gelegd moet worden en nog steeds is er daar te weinig kennis over en weer tussen partners. Daarbij komt: het is een dermate belangrijk onderwerp dat het blijvend om aandacht vraagt. Maar de samenwerking werpt ook daadwerkelijk concreet vruchten af. Zo was VT IJsselland heel blij met een 24/7 specialistische toegankelijkheid bij de politie op het onderwerp kindermishandeling: *“Nu weten we dat degene die we bellen ons ook echt verder kan helpen en die kunde en bereikbaarheid van de politie is echt nodig”*.

Bronnen

De citaten zijn afkomstig uit gesprekken met de leden van het RNZS, tenzij anders aangegeven.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

Rapporten en documenten

- *Berg, C. & A. Hermans (2020). "Het is altijd heftig".* In: JenV Magazine 11, oktober 2020 pp. Zie: <https://magazines.rijksoverheid.nl/jenv/jenvmagazine/2020/11/reportage-huiselijk-geweld>
- Bundel Gezamenlijke aanpak Huiselijke geweld (inclusief ex-partnerstalking) met Veilig Thuis & ZSM. Zie: https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/bundel_gezamenlijke_aanpak_huiselijk_geweld_met_vt_op_zsm.pdf
- Jaarplan 2022 straf & zorg Oost-Nederland (in het kader van Visie Veiligheid Voorop), concept d.d. 9 februari 2022
- Lünemann, K.D. & Woerds, S. ter (2021). *Meer dan een ruzie. Politie in de netwerkaanpak huiselijk geweld.* Den Haag/ Den Haag/ Utrecht / Den Haag: Sdu Uitgevers/ Politie & Wetenschap/ Verwey-Jonker Instituut/ Nationale Politie.
- Presentatie "Evaluatie Actie-Overleg" d.d. 12 januari 2021, door GGD en VT Gelderland Zuid
- Veilig Thuis IJsselland. Flyer over de hernieuwde crisisdienst Veilig Thuis IJsselland: <http://www.vtij.nl/wp-content/uploads/2020/05/De-hernieuwde-crisisdienst-Veilig-Thuis-IJsselland-Flyer-2.pdf>
- Webinar aanpak Stalking kan teruggekeken worden op de site van Veilig Thuis Gelderland Zuid: <https://veiligthuisgelderlandzuid.nl/voor-professionals/webinar-aanpak-stalking-in-ketensamenwerking-oost-nederland/>
- Youtube filmpje over Spreekuur Huiselijk geweld door Reclassering Nederland, d.d. 17 april 2018. Zie: <https://youtu.be/eJUXyzF093A>

Indicatoren kwaliteit & impact

Rotterdam - Zuid-Holland Zuid

Juli 2022

Marlijn Peeters (Politie, Eenheid Amsterdam,
Analyse & Onderzoek)

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelingspanningen

Regio Rotterdam – Zuid-Holland Zuid omvat het gebied Rotterdam-Rijnmond¹ en gebied Zuid-Holland Zuid². Politie eenheid Rotterdam omvat één politieregio met 7 districten. Eén hiervan is Zuid-Holland Zuid.

Binnen de regio zijn veel zaken belegd binnen de Zorg- en Veiligheidshuizen. Zuid-Holland Zuid heeft een eigen Zorg- en Veiligheidshuis. Het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam bedient de overige 6 districten. Naast de Veiligheid Voorop thema's is er in de regio expliciet aandacht voor stalking, maar ook voor eengerelateerd geweld, MDA++³, persoonsgerichte aanpak (PGA) in complexe jeugd en volwassen casussen en ex-gedetineerden. Bij Veilig Thuis zijn deze thema's de kerntaak, maar het overgrote deel van de zaken huiselijk geweld en kindermishandeling die bij Veilig Thuis binnenkomen hebben geen link met straf, en daarmee met Veiligheid Voorop. Niet iedere medewerker krijgt hiermee te maken. *“Van de 200 mensen die hier werken, zit er 1 op ZSM.”* Bij de politie, het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en de reclassering zijn de thema's slechts een fractie van de dagelijkse zaken. Hoewel dit bij het OM nog steeds gaat om ongeveer 2000 huiselijk geweld zaken per jaar.

Een belangrijke taak van het Regionaal Netwerk Zorg Straf (RNZS) is om de werkwijze van Veiligheid Voorop ook op de werkvloer te laten landen. In de regio is geen los Regionaal Netwerk Zorg Straf (RNZS) opgezet. Er zijn 2 verschillende overleggen waar partijen bij elkaar zitten, het Forensisch medische expertise bij kinderen (FMEK, dit is een casusoverleg en tweemaal per jaar een beleidsoverleg over procedures en werkwijzen) en de werkgroep strafbare kindermishandeling. In de werkgroep strafbare kindermishandeling nemen ze in de slipstream van alles mee. Deze manier van samenwerken werkt in de regio door de sterke alliantie met de Zorg- en Veiligheidshuizen. Een los netwerk Zorg Straf lijkt niet nodig, hoewel door de vormgeving van de samenwerking verloren kan gaan welke goede dingen er allemaal gebeuren. Er is ook geen formele regionale trekker van Veiligheid Voorop. Hoewel in het Zorg- en Veiligheidshuis de thema's van Veiligheid Voorop naar voren komen, staat Veiligheid Voorop niet structureel op de agenda. Vanuit Veilig Thuis is meermaals geprobeerd om Veiligheid Voorop meer op de agenda te krijgen door bijeenkomsten te organiseren met partners. Dit is tot op heden echter niet gelukt.

1. Dit omvat de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam inclusief Hoek van Holland, Schiedam, Vlaardingen en Westvoorne (Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond, 2022).

2. Dit omvat de gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Molenlanden, Hoeksche Waard, Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Sliedrecht, Papendrecht, Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem (Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid, 2022).

3. Mutidisciplinaire Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.

Bij Veilig Thuis landen de thema's van Veiligheid Voorop goed in de organisatie, hoewel de naam Veiligheid Voorop niet per sé bekend is. Bij de Raad voor de Kinderbescherming is de werkwijze Veiligheid Voorop intern breed gedeeld. Het is echter onduidelijk in hoeverre de medewerkers bekend zijn met de inhoud of dat het een abstract verhaal blijft. Bij de politie, zeker bij de verwachte nieuwe lichten aspiranten, moet ook het thema goed op de kaart gezet worden. Dit wordt binnen eenheid Rotterdam opgepakt binnen het programma 'Burger Centraal, Slachtoffer Voorop' van Politie Professie. Er wordt op ingezet met aanvullende trainingen en er wordt informatie gedeeld via een Intranetpagina (Programma burger centraal, slachtoffer voorop, 2022). Hiermee wordt geprobeerd de werkwijze breder te laten landen dan enkel binnen de doelgroepenorganisatie. Dit is *work in progress*. "Je moet blijven prediken zodat het onder de aandacht blijft van de collega's." Hierin is duidelijk een beweging te zien, die ook door de ketenpartners wordt waargenomen. Daarnaast is bij de politie continue aandacht nodig voor de kant van het slachtoffer. Politiecollega's leggen vooral de nadruk op boeven vangen en minder op de slachtofferrechten. "We blijven een organisatie die liever boeven vangt, dan slachtoffers beschermd. Dat is een spanningsveld." Indirect wordt het slachtoffer beschermd doordat de pleger van een delict wordt aangehouden, maar daarmee houdt de zorg voor een slachtoffer niet op. Respondenten geven aan dat de (na)zorg voor slachtoffers meer aandacht mag krijgen in de politieopleiding.

De inspanningen binnen deze regio richten zich vooral op het scherp blijven op de samenwerking. Hiervoor worden vakdagen georganiseerd. De ketenpartners werken aan het zichtbaar maken van ieders professionele standaard bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Alle partners geven aan dat het van belang is om met elkaar in contact te blijven en te weten wat ieders taak in de keten is. Door met elkaar mee te lopen of door zoals in het Zorg- en Veiligheidshuis fysiek bij elkaar in één ruimte te werken begrijp je elkaars werkwijze beter. Hierdoor wordt het gemakkelijker om te schakelen, begrijp je beter waarom dingen wel of niet mogelijk zijn

en worden de lijntjes korter. Ook krijg je hierdoor een beter zicht op wat de ander nodig heeft, waardoor de samenwerking soepeler verloopt. Dit maakt het mogelijk om sneller een doorbraak te forceren.

Breder dan het programma Veiligheid Voorop kijken de Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid naar de opgave rondom ontdebellen naar aanleiding van het rapport van Van Haaren e.a. (2021). In Zuid-Holland Zuid wordt op dit moment gekeken wat de Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis doen en hoe iedere partner zijn eigen dossier opbouwt. Dit biedt voor de toekomst mogelijkheden om te kijken waar efficiënter samengewerkt kan worden als beide partners gelijktijdig of volgtijdelijk in eenzelfde gezinssysteem werken.

Een punt van zorg is dat door de uitstroom van collega's (door pensioen of andere baan) veel kennis verloren gaat binnen het netwerk. Hoewel de partners niet direct zorgen hebben dat hierdoor het netwerk niet meer zal functioneren, ontstaat er wel een verschraving van de kennis. Dit vraagt om blijvende aandacht voor de aanpak, samenwerking en informeren over afspraken met onze partners.

Naast de reeds uitgevoerde activiteiten zijn er wensen voor de toekomst. Er zijn regelmatig reflectiesessies waarin verbeterpunten worden besproken. Het is ook de wens om meer voorbeelden met elkaar te delen waar de samenwerking tussen de verschillende partners goed is gegaan. Ook zou het mooi zijn als wordt ingezet op de terugkoppeling. Op dit moment krijgen politiecollega's enkel bericht dat een Veilig Thuis melding wordt doorgestuurd, maar niet wat er vervolgens mee is gebeurd. Voor het draagvlak binnen het team zou het goed zijn als collega's die de Veilig Thuis melding doen op de hoogte worden gehouden van de casus. "Mijn droombeeld is dat politiecollega's in BVH kunnen zien wie de hulpverlener is in het gezin om het geweld in de relatie te stoppen, zodat er bij een melding snel contact kan zijn met de hulpverlener om een betekenisvolle

interventie te doen. Meest ideaal is dat ook het plan van aanpak in BVH staat. Zodat politiecollega's kunnen handelen zoals in het casusoverleg op de Veiligheidshuizen is afgesproken."

Daarnaast is de vraag of Veiligheid Voorop een goede plek heeft in het toekomstscenario. Op dit moment staat dat nog in de kinderschoenen. Er wordt integraal opgepakt hoe zaken op het snijvlak van zorg en straf verbonden kunnen worden.

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Veiligheid Voorop wordt niet gezien als een taak waar extra werk bij komt kijken. Natuurlijk vraagt het onderhouden van een netwerk een inspanning van alle partners en kost dit capaciteit. Dit wordt echter gezien als onderdeel van het werk. Gezien het belang van het netwerk voor de samenwerking op de thema's en voor de samenwerking op de casussen wordt dit niet als meerwerk gezien.

Het laten landen van de thema's op de werkvloer is een blijvende exercitie. Het valt of staat met aandacht voor de thema's. Zeker bij de partners waar huiselijk geweld en kindermishandeling niet de hoofdtaak is, kost het tijd en energie om de thema's onder de aandacht te brengen. *"Het is niet onze core business. Het is een stukje van wat we doen."*

1.3 Waarde

De waarde van de Zorg- en Veiligheidshuizen en Veiligheid Voorop wordt door iedereen gezien. Als partners heb je elkaar nodig om casussen op te pakken. In de samenwerking tussen de partners is het van belang dat er een vertrouwensband ontstaat. Door vaste personen aan tafel te hebben zitten, weet je wat je aan elkaar hebt en kan je op elkaar bouwen. *"Er is een vertrouwensband tussen de ketenpartners die hier werkzaam zijn."*

Wat de Zorg- en Veiligheidshuizen uniek maakt, is dat alle partners fysiek bij elkaar zitten in een ruimte. Hierdoor kan snel geschakeld worden tussen partners. De lijntjes zijn kort. In Zuid-Holland Zuid wordt het hebben van een eigen Zorg- en Veiligheidshuis als een meerwaarde gezien. Wanneer zij aan zouden sluiten bij het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam, zijn de partners net anders. Nu kunnen ze korte lijntjes onderhouden met hun partners omdat ze samen in het Zorg- en Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid zitten.

2. Samen op in Acuuut

2.1 Ontwikkelinspanningen

In Rotterdam is 2 jaar geleden ‘Samen in Crisis’ opgezet (Voordejeugd.nl, z.d.). Het doel is beter afstemmen aan het begin van een casus, zodat er geen zwerftocht van loketje naar loketje ontstaat. Dit moet ervoor zorgen dat acute zaken sneller opgepakt worden en dat er afstemming is over de onderzoekshandelingen en de inzet van opsporingsmiddelen. Hoewel het begin is gemaakt, moet dit nog beter vorm krijgen. De lijnen tussen professionals in de keten zijn kort, maar bijvoorbeeld het contact tussen de politie en de vertrouwensartsen van Veilig Thuis kan verbeterd worden. In eerste instantie was de politie niet aangesloten bij dit project, maar sinds kort is er een projectleider van de politie die dit verder gaat brengen. Er is een pilot gepland waarbij Veilig Thuis en een crisisinterventieteam van de jeugdbescherming Rotterdam-Rijnmond een aantal maanden een aantal uren per week op 2 basisteams gaan werken om samen naar huiselijk geweld meldingen toe te gaan.

In Zuid-Holland Zuid staat ‘Samen op in Acuuut’ in de kinderschoenen, hoewel het al lange tijd bestaat met een kleinere groep partners (Veiligheidshuis, Veilig Thuis en politie). Momenteel zijn alleen de politie en Veilig Thuis nog aangesloten bij ‘Samen op in Acuuut’. De samenwerking tussen de politie en Veilig Thuis verloopt goed en de lijntjes zijn kort. Ook met de Raad voor de Kinderbescherming zijn de lijnen kort. De stand van zaken met betrekking tot ‘Samen op in Acuuut’ in Zuid-Holland Zuid is tegenstrijdig. Enerzijds geven

respondenten aan dat er geen sprake is van fysieke besprekingen tussen de partners in acute casussen. *“Voorheen zaten we met een hele club bij elkaar om acute casuïstiek te bespreken. Dan had iedereen vooraf informatie bekeken in hun systemen, en werd dat gedeeld. Maar nu is er alleen nog de politie, dus gaat het veel over de mail.”* Anderzijds zegt een respondent dat dit er wel degelijk is in de vorm van een *“soort afstemmingsoverleg met politie/OM en VT danwel vertrouwensarts.”* Tijdens de bespreking van het conceptrapport in de werkgroep strafbare kindermishandeling werd aangegeven dat er bij casussen waar een strafrechtelijke route wordt overwogen altijd anoniem vooroverleg is met de officier van justitie.

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Het begin van ‘Samen op in Acuuut’ was kort nadat de Veilig Thuis meldingen via CORV¹ was ingevoerd. Voor Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond was het moeilijk om de stroom meldingen weg te werken. Dit kwam deels omdat systemen niet op elkaar aansloten en deels vanwege de hoeveelheid meldingen. Veilig Thuis is met de werkprocessen aan de slag gegaan, hierin heeft veel werk gezeten. ‘Samen op in Acuuut’ had minder prioriteit. Het heeft de afgelopen jaren wel een beetje gelopen. Het crisisinterventieteam van jeugdbescherming wordt vaak gebeld door politie. Op dit moment

1. CORV staat voor Collectieve Opdracht Routeer Voorziening. Dit is een digitaal knooppunt dat zorgt voor de afhandeling van het formele berichtenverkeer tussen JenV-partijen en het gemeentelijke domein (Justid.nl, z.d.).

hebben zowel Veilig Thuis als de politie mensen om ermee aan de slag te gaan en zijn er gesprekken is er een werkgroep geformeerd om op twee basisteams per 1 oktober a.s. een pilot te starten om te werken volgens het principe samen op in acuut. Op dit moment is er de wens om hernieuwd met 'Samen op in Acuut' aan de slag te gaan. De uitvoering van de pilot, waarbij medewerkers van Veilig Thuis fysiek op basisteams gaan werken, zal mogelijk meerwerk betekenen voor medewerkers van Veilig Thuis, echter door de kortere lijntjes kan de afstemming in een casus juist sneller gaan.

In Zuid-Holland Zuid bestond 'Samen op in Acuut' al met een beperkte groep partners. De samenwerking komt voort uit de Wet Tijdelijk Huisverbod (2009). In het kader van Veiligheid Voorop heeft het geen inspanningen gekost om dit op te zetten. Wel is er op basis van de bouwblokken bekeken hoe ze ervoor staan. Een groot deel van de samenwerking is informeel en niet vastgelegd. Op dit moment is er veel verloop bij verschillende partners. Daarom kan het waardevol zijn om meer vast te leggen om dit proces te borgen. Echter, omdat 'Samen op in Acuut' goed loopt, is hier geen directe noodzaak voor en komt het er niet van om tijd te maken om meer vast te leggen.

Hoewel de uitvoering van (de pilot) 'Samen op in Acuut' meer tijd kan kosten, wordt dit niet gezien als meerwerk, maar als onderdeel van de taakstelling. De verwachting is dat door eerder in acute zaken op te treden de ZSM¹-tafel minder belast wordt. In de praktijk is dit nog niet terug te zien. Het is ook moeilijk om te bepalen of een casus die via 'Samen op in Acuut' is opgepakt wellicht in zonder dit overleg op een later moment op de ZSM-tafel was gekomen.

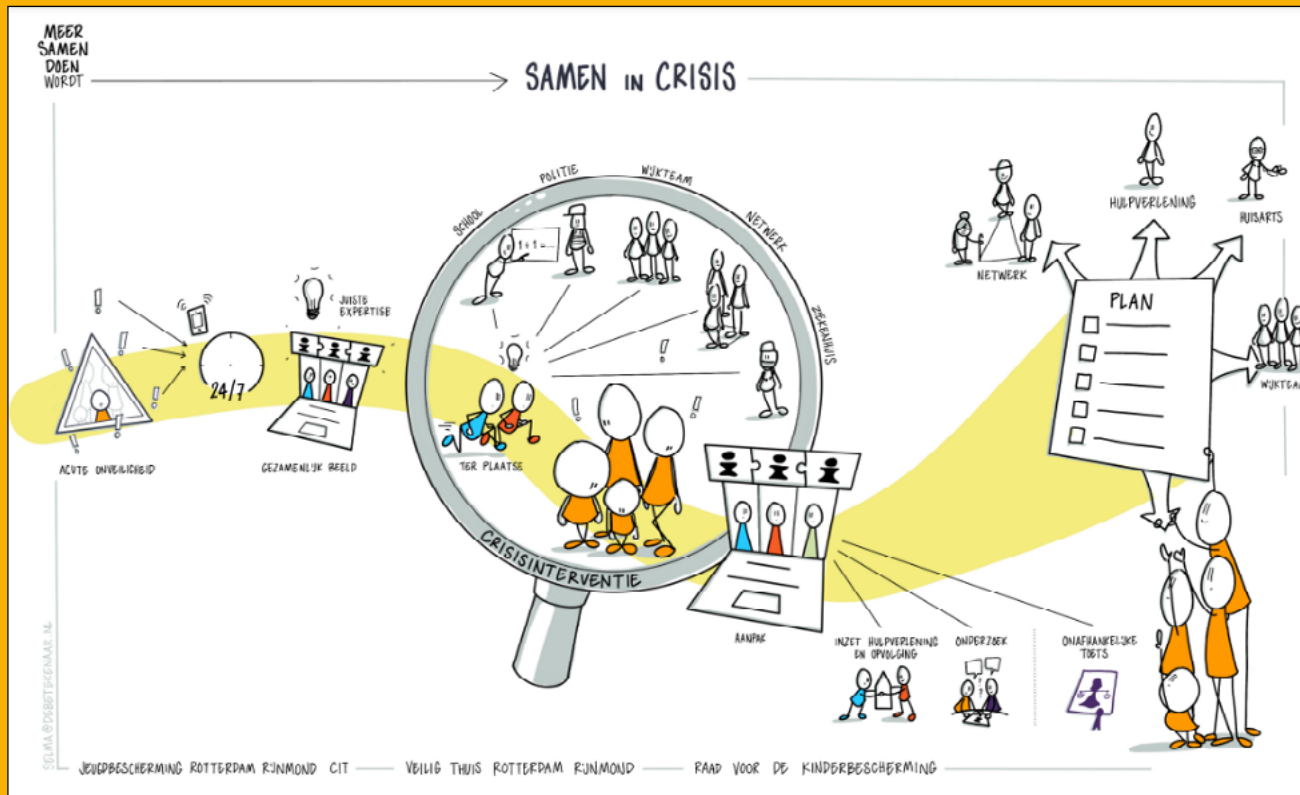
2.3 Waarde

'Samen op in Acuut' heeft waarde in zaken waarin informatie nodig is over de onveiligheid. Het is goed voor de korte lijntjes tussen ketenpartners. Dat kan nog meer worden als er vaker een dag mee wordt gelopen met andere partners, los van specifieke acute casuïstiek waarop men elkaar vindt. Dat brengt het begrip voor elkaar weer een stap verder. Ook zorgt het in de breedte voor een betere samenwerking.

De politie geeft aan dat een eerdere melding bij de recherche in een casus soms wenselijk is en de waarde van de samenwerking kan vergroten. Op dit moment is het niet altijd duidelijk op welk moment de recherche ingeschakeld moet worden in verband met het sporenonderzoek. Doordat de politie soms laat betrokken wordt in een casus van Veilig Thuis gaan soms sporen verloren. Hierbij gaat het zowel om fysieke sporen, als om het objectieve verhaal van het slachtoffer en getuigen. Doordat de hulpverlening andere vragen stelt dan de politie, kan hierdoor onbewust het verhaal beïnvloed worden. Een afweging of in een casus alleen hulpverlening wordt opgestart, of ook de strafrechtelijke aanpak gevolgd wordt is hierin van belang. *"Alleen om bovengenoemde reden is het van groot belang om in een vroegtijdig stadium de casus (desnoods) anoniem te bespreken."* De waarde van de samenwerking kan hiermee vergroot worden. Op dit moment wordt bij twijfelcasussen enkel anoniem vooroverleg gepleegd met het OM. Hoewel dit goed werkt en positief beoordeeld wordt, wordt er een meerwaarde gezien om ook de politie in een eerder stadium te betrekken.

1. "De ZSM-aanpak draait om zes S-en van ZSM: Zo Snel, Slim, Selectief, Simpel, Samen en Samenlevingsgericht Mogelijk." (Bac & Vink, 2014). ZSM is een afdoening voor de snelle aanpak van veelvoorkomende criminaliteit.

Uit de praktijk: Praatplaat Samen in Crisis (voorbeeld Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond)

Bron: Voordejeugd.nl, z.d.

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelinspanningen

Respondenten geven aan dat in deze regio is gekozen om geen actieoverleg op te starten zoals omschreven in Veiligheid Voorop. Er wordt aangegeven dat zowel in Rotterdam als in Zuid-Holland Zuid te veel meldingen om alle zaken te bespreken. Een actieoverleg zou ervoor zorgen dat de partners altijd aan tafel zitten. “*Dan zijn we altijd aan het overleggen.*” Er is in beide Zorg- en Veiligheidshuizen wel een wekelijks fysiek casuïstiekoverleg Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (1 dagdeel per week). Hoewel de casuïstiekoverleggen een andere naam dragen en respondenten deze overleggen niet zien als een actieoverleg, lijken ze in de vorm op het actieoverleg zoals beschreven in Veiligheid Voorop. Er worden besluiten genomen in ‘buijkpijn-casussen’ op het snijvlak van zorg en straf.

In het Veiligheidshuis Rotterdam is een ontwikkeling gaande dat in het casusoverleg alleen die casuïstiek wordt besproken waar een doorbraak geforceerd moet worden. Andere huiselijk geweld zaken worden doorverwezen naar het lokale veld. De top van de ingewikkelde zaken wordt doorverwezen naar Filomena, het centrum voor huiselijk geweld en kindermishandeling in Rotterdam. Hier kunnen zaken naar worden doorverwezen vanuit het casuïstiekoverleg, of cliënten worden door Veilig Thuis geadviseerd zelf contact op te nemen.

In Zuid-Holland Zuid worden zaken doorverwezen naar het overleg vanuit ZSM, of als veldaanmelding vanuit de praktijklijn als partners willen dat de casus besproken wordt. Er zijn vaste partners die aan tafel zitten, zoals de politie, het OM en Veilig Thuis. Daarnaast is het flexibel. Zo sluit de

Raad voor de Kinderbescherming aan bij casuïstiek waarbij ze betrokken zijn. Hulpverleners waarvan bekend is dat ze betrokken zijn bij de casus kunnen uitgenodigd worden om aan te sluiten. Hierdoor zitten altijd de goede mensen aan tafel. “Van belang om doel- en taakstelling van de casuïstiekoverleggen scherp te houden; wie sluiten er aan en wat is het doel van het bespreken van die specifieke casus.” De regierol in de samenwerking ligt bij het Zorg- en Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid.

Op ZSM, waar in het volgende hoofdstuk over wordt gesproken, functioneert het triage- en afdoeningsoverleg in feite als actie-overleg. Alle aangehouden verdachten in huiselijk geweldzaken worden gezamenlijk besproken door onder andere OM, Veilig Thuis, politie, slachtofferhulp, reclassering en gemeente.

In Rotterdam – Zuid-Holland Zuid is sterk ingezet op de aanpak van ex-partner stalking. Er wordt breder gekeken naar de context van een casus en niet alleen naar een melding. Daarnaast wordt de casusregie bij een persoon belegd die aanspreekpunt is voor het slachtoffer. Deze aanpak werkt goed, maar er wordt aangegeven dat dit in de praktijk niet altijd strookt met de aanpak via Veiligheid Voorop. Hierbij wordt een specifieke casus van ex-partner stalking waarbij kinderen betrokken zijn aangehaald. Waar bij de aanpak van stalking de veiligheid van het slachtoffer voorop staat, wordt via Veiligheid Voorop bijvoorbeeld meer aandacht besteed aan ouderverstoting. In deze zaken is het soms lastig om met ketenpartners op een lijn te zitten, omdat iedereen een ander perspectief en doel heeft. Het

is dan moeilijk om de juiste keuze te maken, omdat beide kanten van het verhaal een kern van waarheid bevatten. Het Zorg- en Veiligheidshuis is meer gefocust op het doorbreken van de stalking en het creëren van de veiligheid dan het volgen van de aanpak van Veiligheid Voorop. De vraag is of deze verschillende perspectieven werkelijk zo zwart-wit zijn als ze in deze casus naar voren komen. Bij Veiligheid Voorop wordt gekeken naar veiligheid voor alle betrokkenen en de verschillende perspectieven zouden meegenomen moeten worden. Het casuïstiekoverleg is juist bedoeld om met elkaar aan tafel te zitten en te besluiten wat de juiste vervolgstappen zijn.

Op dit moment speelt in het casuïstiekoverleg de vraag welke informatie wel en niet gedeeld mag worden. In het kader van de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) en de conclusies dat er onvoldoende gronden zijn voor Veilig Thuis en gemeente om informatie te delen (LNZS, 2022). Hierdoor is het zoeken naar manieren om toch informatie te kunnen delen. In acute onveiligheid mag er veel gedeeld worden, maar daar is bij casuïstiekoverleg niet altijd sprake van. Hier is ruimte te vinden door informatie te verstrekken via de politie of de reclassering. Daarnaast zijn er veel mogelijkheden om informatie te delen als de cliënt betrokken wordt. *“Waarom moet je eerst met alle partijen gaan zitten terwijl je de cliënt nog niet gesproken hebt?”* Als je de cliënt vraagt of het goed is om de casus af te stemmen met partners, dan is het hele probleem opgelost.

Er is de wens uitgesproken om bijvoorbeeld via een app of app-groep contact te hebben. In de app kunnen per casus processen duidelijker bij elkaar gebracht worden. Deze app is expliciet niet bedoeld om inhoudelijke informatie te delen en afwegingen te maken, enkel om elkaar op de hoogte te houden van actiepunten. Nu wordt er tussen de overleggen in veel via de mail gedeeld op het niveau “ik zou dit doen en dat is gelukt”. Wanneer dit centraler per casus in een app staat, is dit overzichtelijker.

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Het casuïstiekoverleg vindt zowel in Rotterdam als in Zuid-Holland Zuid wekelijks fysiek plaats in het lokale Zorg- en Veiligheidshuis. Hierbij zit Veilig Thuis vast aan tafel. Hoewel dit overleg en de contacten die hiermee te maken hebben veel tijd kosten, wordt dit niet gezien als meerwerk. Het is een integraal onderdeel van het werk. Hoewel het overleg al bestond, is vanuit Veilig Thuis Rotterdam het afgelopen jaar veel ingezet om het casuïstiekoverleg verder te ontwikkelen. Het heeft tijd gekost om dit goed in te richten. Het grote aantal cases bij alle partners vraagt om voortdurend prioriteren welke casussen opgepakt kunnen worden.

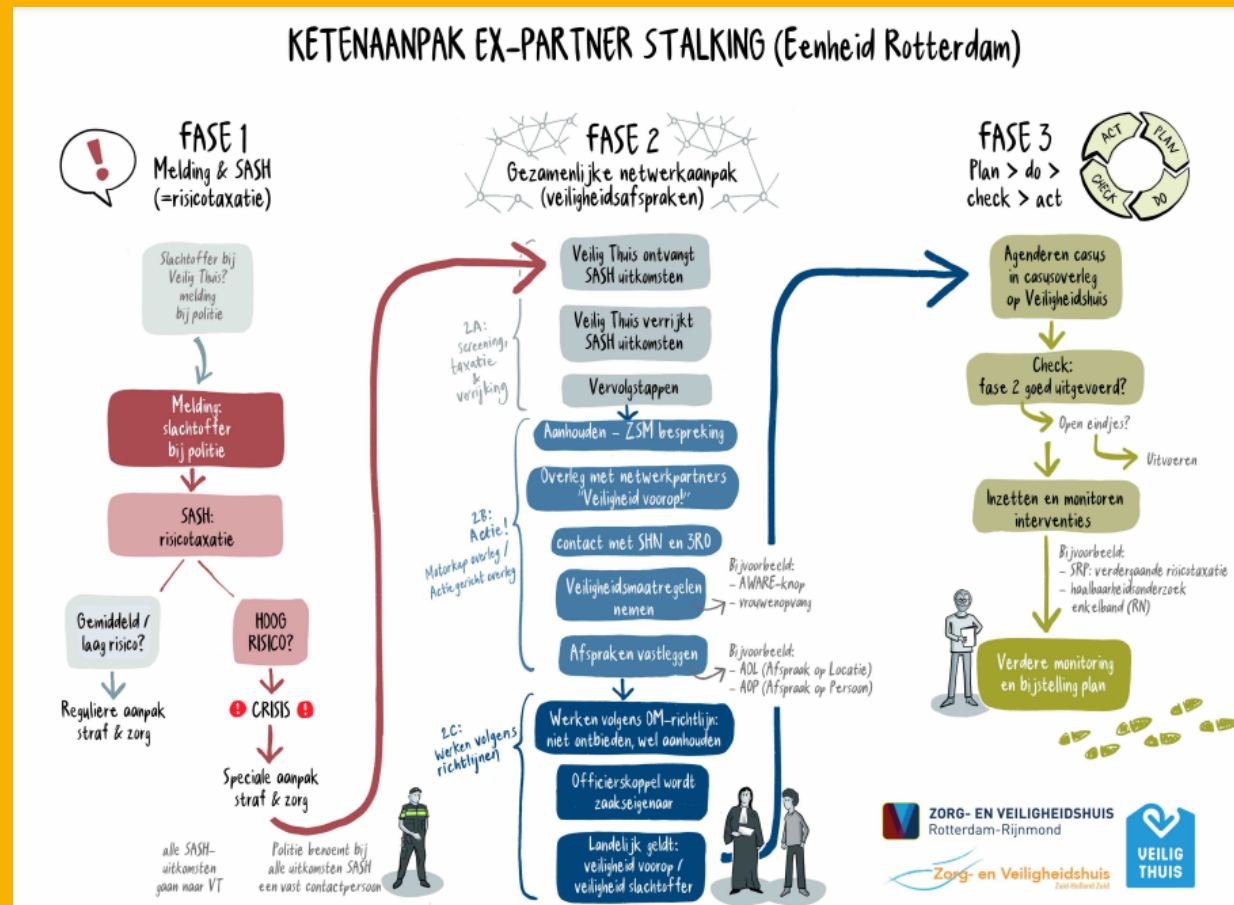
3.3 Waarde

Het casuïstiekoverleg wordt als waardevol ervaren omdat alle zorg- en strafpartners samen aan tafel zitten. Hierdoor kan een completer beeld geschetst worden van wat er speelt in een gezin. De agendering kan wel scherper. Op dit moment wordt in de overleggen vooral informatie gedeeld. Wanneer dit al gedaan wordt voorafgaand aan het overleg, kan het overleg meer inzoomen op het verbeteren van de vervolgstappen. Ook kan dit het begrip voor elkaar vergoten. Dit is een aandachtspunt en wordt opgepakt.

Ook de korte lijntjes tussen de partners die door de verschillende overleggen ontstaan worden als zeer waardevol gezien.

Uit de praktijk: Factsheet ex-partner stalking (Eenheid Rotterdam)

Bron: hetccv.nl (z.d.).

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

ZSM draait 7 dagen in de week 14 uur (van 8.00-22.00) en is gehuisvest in het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam. De ZSM-tafel is boven regionaal, wat betekent dat ook de zaken van Zuid-Holland Zuid op ZSM in het Zorg- en Veiligheidshuis van Rotterdam worden besproken.¹ Voorheen waren de partners bijna allemaal fysiek aanwezig tijdens de ZSM-uren. Sinds corona is dit veranderd. Niet alle partners zijn 7 dagen in de week 14 uur per dag aanwezig voor ZSM, deels vanwege capaciteitsproblemen. Zo is Veilig Thuis Rotterdam 5 dagen in de week van 9 tot 17 aanwezig. Buiten deze aanwezigheidsuren zijn de partners binnen de gewone bereikbaarheidsdiensten telefonisch bereikbaar voor ZSM. Bij crisis wordt er altijd hulpverlening ingezet, maar het afdoeningsbesluit moet soms worden uitgesteld tot de volgende ochtend omdat niet alle partners meer bereikbaar zijn. In de avond- of weekenddiensten worden afdoeningen via videoverbinding gedaan. Dit werkt even goed, en zorgt toch voor betrokkenheid. Er wordt besproken of ZSM weer volledig fysiek gedraaid gaat worden.

ZSM² loopt al jaren in de regio en Veilig Thuis Rotterdam-Rijnmond is daar sinds eind 2015 bij aangesloten. Om dit op te zetten binnen Veiligheid Voorop waren weinig ontwikkelinspanningen nodig. Er is wel aan de hand van Veiligheid Voorop gekeken welke punten aangescherpt konden worden.

Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid is enige tijd niet bij ZSM aangesloten. Dit is weer opgepakt en tot afgelopen januari liep dit weer beter. Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid had een goede inhaalslag gemaakt en sloot soms via videoverbinding aan bij het afdoeningsoverleg. Dit beviel goed en voorkwam veel reistijd. Ook via videoverbinding kan informatie goed gedeeld worden. Er wordt door ketenpartners wel aangegeven dat het voor de verbinding goed zou zijn als een collega van Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid in ieder geval 1 dag in de week fysiek op het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam werkt. De samenwerking verloopt wat moeizaam doordat alles via mail en telefoon geregeld moet worden. Het fysiek samenzitten kan de lijnen versterken. Ook heeft Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid een vaste plek aan de ZSM-tafel nodig.

1. Jaren geleden had Zuid-Holland Zuid zijn eigen ZSM-afdoening in Dordrecht.

2. "De ZSM-aanpak draait om zes S-en van ZSM: Zo Snel, Slim, Selectief, Simpel, Samen en Samenlevingsgericht Mogelijk." (Bac & Vink, 2014). ZSM is een afdoening voor de snelle aanpak van veelvoorkomende criminaliteit.

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) sluit niet standaard aan bij de ZSM van huiselijk geweld zaken als de verdachte meerderjarig is. Als er sprake is van kinderen in het gezin, wordt wel altijd gekeken of het gezin bekend is bij de Raad voor de Kinderbescherming. De RvdK is wel altijd aanwezig bij ZSM-overleg waarbij de verdachte minderjarig was ten tijde van het plegen van het strafbare feit.

Sinds januari zijn er landelijke ontwikkelingen dat de WMO-grondslag voor Veilig Thuis om informatie te delen met zorgpartners en het OM onvoldoende is (LNZS, 2022). Boven het Zorg- en Veiligheidshuis ligt een convenant op basis waarvan informatie gedeeld mag worden. Beiden blijken niet voldoende om alle gewenste informatie te delen. Op basis van de landelijke discussie rondom de WMO-grondslag heeft Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid besloten zich terug te trekken uit ZSM. Door de andere partners wordt dit als jammer ervaren en een verarming van de ZSM. *“Dit is een bom onder de samenwerking van Veilig Thuis in ZSM.”* Verschillende respondenten hebben de vraag gesteld in hoeverre het nodig was deze samenwerking stop te zetten. In andere regio's is Veilig Thuis namelijk nog wel betrokken bij ZSM. Ook in de berichtgeving van het Landelijk Netwerk Zorg en Straf staat dat samenwerking mogelijk blijft (LNZS, 17 januari 2022). Daar wordt vermeld *“Dit zou ertoe kunnen leiden dat de samenwerking tijdelijk on hold wordt gezet in afwachting van duidelijkheid. Dat willen we voorkomen en is ook niet nodig, er is voldoende grond de samenwerkingspraktijk door te zetten.”* De ontbrekende WMO-grondslag is een landelijk probleem, maar Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid lijkt dit strenger te interpreteren dan andere Veilig Thuis organisaties. Er is veel mogelijk in de informatiedeling, zeker wanneer (zoals besproken bij het casuïstiekoverleg) de cliënt betrokken wordt.

Hoewel de commotie rondom de WMO-grondslag te betreuren is, geven respondenten ook aan dat het niet slecht is dat kritisch wordt gekeken naar informatie die gedeeld wordt. Vroeger werd er veel meer informatie gedeeld, nu is dit alleen wanneer er een Veilig Thuis melding is vanuit de politie.

De politie deelt basisinformatie, waar de partners contextinformatie bij zoeken. In de dossiers wordt vermeld welke informatie is gedeeld met welke partners. *“Als we beter onderbouwen waarom we info delen, dan is er geen probleem.”*

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

ZSM loopt in regio Rotterdam – Zuid-Holland Zuid al zo lang, dat dit geen extra inspanningen kost. Het is al jaren een wezenlijk onderdeel van het werk en wordt niet als meerwerk gezien. Vanuit verschillende partners worden 1 of 2 collega's vrijgemaakt om aan de ZSM-tafel te zitten. Veilig Thuis Rotterdam heeft een vaste plek aan de ZSM-tafel in het Zorg & Veiligheidshuis Rotterdam. Er is echter onvoldoende capaciteit om 7 dagen in de week 14 uur per dag aanwezig te zijn. De veiligheidsbeoordeling van een casus kost voor Veilig Thuis 1 tot 3 uur. Voor Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid is de reistijd naar het Veiligheidshuis Rotterdam, waar ZSM gehuisvest is, een reden om via videoverbinding aan te sluiten bij het afdoeningsoverleg.

De huidige ontwikkelingen van de WMO-gronden om informatie te delen kosten wel veel tijd. De spanningen die deze problemen oproepen, het bespreken van de problemen en het zoeken van manieren waarop toch informatie gedeeld kan worden kosten veel tijd. De inspanningen voor het juridisch borgen van de grondslag om informatie te delen ligt voor een groot deel bij het Landelijk Netwerk Zorg Straf, en hebben op regionaal niveau minder impact.

4.3 Waarde

ZSM wordt gewaardeerd door de korte lijnen met ketenpartners. Er is de hoop uitgesproken dat Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid ook snel weer aan tafel zit. Het wordt als een meerwaarde gezien als ook zij een vaste plek aan tafel krijgen. De samenwerking aan de ZSM-tafel wordt als hecht ervaren. Het snelle handelen is een meerwaarde. De effectiviteit van de ZSM-tafel wordt wel beperkt door de bereikbaarheid van ketenpartners en omdat niet alle partners fysiek aanwezig zijn. Doordat de bereikbaarheid van sommige partners is beperkt in verband met capaciteit (bijvoorbeeld niet fysiek aanwezig 's avonds na 20u), duurt het vaak langer voordat een zaak wordt afgedaan en moet soms een (gevoelsmatig) oneigenlijke invezekeringstelling gedaan worden.

De waarde van de snelle afdoening binnen ZSM wordt benadrukt. Echter, Veilig Thuis Rotterdam-Rijnmond geeft aan dat de snelheid op de ZSM soms schuurt met de tijd die nodig is om goed te kunnen beoordelen of het noodzakelijk is om te mogen delen met de strafkant. Hoewel bijna alle zaken binnen de ZSM een afdoening krijgen, betekent dit in sommige gevallen dat de verdachte een dagvaarding krijgt met een zittingsdatum over 4 maanden. Hoewel dit formeel betekent dat de zaak binnen ZSM is afgedaan, zorgt de werkdruk ervoor dat het lang duurt voor zaken werkelijk afgerond zijn. Er wordt aangegeven dat je ideaal gezien een zaak binnen 6 weken op zitting zou willen hebben. Dit is echter nooit de insteek geweest en vaak niet haalbaar, omdat bijvoorbeeld de landelijke norm is dat een reclasseringsrapport binnen 8-10 weken gereed is. Door deze doorlooptijden heeft een verdachte geen afsluiting van zijn zaak en recidive voor de zittingsdatum komt regelmatig voor.

Binnen de regio zijn er 4 HG-zittingen per week, en 1 combi-HG zitting. Tijdens deze zittingen is meer tijd gereserveerd om achterliggende problematiek te bespreken. Deze zittingen zijn uniek in Nederland en werken heel goed.

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

De aanpak van de handreiking strafbare kindermishandeling is in regio Rotterdam – Zuid-Holland Zuid goed op de kaart gezet. Er wordt continue gezocht wat de beste route is. In het kader van strafbare kindermishandeling wordt al enkele jaren een bijeenkomst georganiseerd. Deze zijn opgezet door Veilig Thuis, de vertrouwensartsen van Zuid-Holland Zuid en Rotterdam-Rijnmond, het OM en de politie. Het doel van de bijeenkomst is om meer dezelfde taal te gaan spreken en inzicht te krijgen in wat de ketenpartners van elkaar kunnen verwachten. De bijeenkomsten worden breed bezocht door 50-60 bezoekers, ook door partners als leraren, ambulancebroeders en vertrouwensartsen. Tijdens de bijeenkomst delen verschillende partners wat zij doen in het kader van de strafbare kindermishandeling. Daarnaast worden casussen besproken die geïnspireerd zijn op bestaande casuïstiek. Aan de hand hiervan wordt besproken op welke punten de samenwerking goed verliep en waar de knelpunten liggen. Dit zorgt voor waardevolle discussies over waarom partners ergens last van hebben en waarom bepaalde keuzes worden gemaakt. Hierdoor wordt het begrip vergroot wat de samenwerking ten goede komt.

Hiernaast wordt door en voor de politie en het OM een vakdag kindermishandeling georganiseerd. Deze vindt plaats in november 2022. Ook organiseert de politieacademie regelmatig een twee en vierdaagse daagse opleiding 'huiselijk geweld en kindermishandeling' voor collega's die zich

(gaan) bezig houden met het thema. Verder wordt genoemd dat vanuit de veiligheidshuizen van alles wordt georganiseerd in dit kader en dat in het kennisportaal een module over huiselijk geweld en kindermishandeling is opgenomen. Kennis op dit thema wordt op verschillende manieren gedeeld.

Vertrouwensartsen zijn vanwege hun medisch beroepsgeheim terughoudend in delen met de politie. Er lijkt in de wetwijziging WMO die momenteel wordt voorbereid geen rekening gehouden te worden met de bijzondere positie van vertrouwensartsen (BIG geregistreerd) met een eigenstandig beroepsgeheim en medisch tuchtrecht. Het melden vanuit Veilig Thuis gaat om vermoedens, terwijl het tijd kost de toedracht van letsel te bepalen. *“Gezien de rol die de vertrouwensarts is toebedeeld in strafbare kindermishandeling is expliciete toetsing in verband met consequenties voor het medisch beroepsgeheim nodig.”*

Nu het OM een kindermishandeling piket (8.30-22.00, 365 dagen per jaar) heeft ingesteld, wordt vaker een anonieme casus besproken met het OM. Tijdens het piket kan gespard worden of er in de (desgewenst anonieme) casus meerwaarde is voor het strafrecht en of er melding gemaakt moet worden. Deze mogelijkheid wordt gewaardeerd. Hier wordt niet enkel gebruik van gemaakt bij strafbare kindermishandeling, maar ook casussen uit het casuïstiekoverleg worden op deze wijze besproken. Bij

twijfelcasussen is er altijd anoniem vooroverleg met het OM. Dit loopt goed. Hoewel het wordt aangemoedigd dat er met de officier van justitie informatie wordt gedeeld, heeft de politie aangegeven hier graag bij betrokken te worden. Op die manier kan de politie mee afwegingen maken en kan er snel gestart worden met sporenonderzoek. Op dit moment gebeurt dat nog te weinig. Er wordt ingezet op betere contacten met de politie, bijvoorbeeld door een lijst met contactgegevens van contactpersonen binnen de politie te maken. Op die manier wordt het voor partners duidelijker wie ze kunnen benaderen bij vragen over een casus. De politie heeft de eerste verkennende gesprekken gevoerd om een frontoffice in te stellen. Partners die bekend waren met dit initiatief, hebben aangegeven dat zij dit aanmoedigen.

Wat helpend is in de aanpak is dat er veel aandacht wordt besteed aan de het maken van forensisch medische expertise bij het vastleggen van letsel. Er worden foto's gemaakt bij letsel, ook wanneer er op dat moment nog geen strafrechtelijk proces is gestart. De laatste maanden zijn er in 2 casusbesprekingen verbeterpunten geformuleerd. Hiermee zijn grote slagen gemaakt om dit nog sterker neer te zetten.

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Het opzetten van de bijeenkomsten strafbare kindermishandeling zijn erg intensief. Vanuit de organisatoren is aangegeven dat ze deze niet langer twee keer per jaar, maar één keer per jaar willen organiseren. Echter, de aanwezigen tijdens de bijeenkomst geven aan dat de dagen van zo'n grote meerwaarde zijn, dat ze twee keer per jaar georganiseerd moeten blijven worden. Ook de organisatie van de vakdag kindermishandeling kost veel tijd.

Het opzetten van de piket kindermishandeling bij het Openbaar Ministerie kost geen extra inzet, aangezien dit is aangesloten bij het piket Zeden. Aan politiezijde heeft het vooralsnog niet de voorkeur om een nieuwe piketregeling voor kindermishandeling te starten.

5.3 Waarde

De bijeenkomst strafbare kindermishandeling wordt gewaardeerd als heel mooi en breed. Ook de opleidingen van de politieacademie wordt positief beoordeeld. "Dit soort ontmoetingen kosten altijd tijd, geld en zijn intensief en vragen om onderhoud, ze worden echter altijd goed bezocht en gewaardeerd door de medewerkers."

De vertrouwensartsen waarderen het piket strafbare kindermishandeling van het OM. Dit wordt ook wekelijks enkele keren gebruikt.

Uit de praktijk: Casus besproken tijdens bijeenkomst "Kind met letsel doorverwezen naar huisarts"

Aanleiding:

Een vader belt de politie omdat hij aangifte wil doen tegen zijn ex-partner van kindermishandeling. Ze zijn gescheiden en hebben een bezoekregeling over hun zoontje van 2 jaar oud. Zoontje verblijft bij vader en moeder ziet hun zoontje 1x per week onder begeleiding van een familielid.

Vader heeft zoontje na het bezoek opgehaald en ziet blauwe plekken op zijn arm en zijn billen. Telefonisch is met vader afgesproken dat hij naar de huisartsenpost gaat vanwege het letsel en er is een afspraak gemaakt voor het doen van aangifte enkele dagen later. Ook is er een VT melding opgemaakt en verstuurd naar VT.

Verloop:

VT beoordeelt de melding 1 dag later en ziet dat vader met kind naar de huisartsenpost zijn gestuurd om het letsel vast te leggen. VT neemt hierop contact op met de piket kindermishandeling ovj en overlegt over de vastlegging van het letsel. De ovj neemt vervolgens contact op met het betreffende basisteam van de politie en geeft aan dat het letsel van het kindje vastgelegd moet worden door de forensisch arts van de FARR. Het basisteam regelt eea met vader en de Farr arts en overlegt met de district recherche. Vervolgens neemt de district recherche de zaak over en start het opsporingsonderzoek.

Moeder woont begeleid vanwege lvb problematiek. Het bezoek met hun zoontje gebeurt bij oma mz thuis.

VT maakt samen met de begeleidende instantie van moeder veiligheidsafspraken. Het begeleide bezoek wordt stopgezet in afwachting van de uitkomsten van het onderzoek. Daarnaast onderhoudt VT het contact met de begeleidende instantie over het verloop van het onderzoek, effecten op hun cliënt en eventuele noodzakelijke maatregelen/ extra hulp.

De politie stemt na overleg met de ovj en VT af in welke termijnen en volgorde verdachten worden gehoord. Eea ivm de veiligheidsafspraken en oplopende spanning bij moeder.

Vragen:

- Welke acties zijn, denkend aan een gezamenlijke ketenaanpak, passend om nu op te starten?
- Wat is de volgorde van deze acties?
- Welke dilemma's zie je in de samenwerking

Bronnen

De citaten zijn afkomstig uit gesprekken met de leden van het RNZS. Er zijn respondenten gesproken van verschillende ketenpartners: Veilig Thuis, Politie, Veiligheidshuis, Openbaar Ministerie en Raad voor de Kinderbescherming (N=7).

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

- Bac, J. & Vink, M. (2014). ZSM, Zo Selectief Mogelijk.... *Proces*, 93(1), 79-88.
- Haaren, P. van, Jongebreur, W., & Kalisvaart, I. (2021). Ontdubbelen. Een analyse van de onderzoeken van Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming. Significant Public.
- Hetccv.nl (z.d.). Video en factsheet ketenwerkproces ex-partner stalking. <https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheid-en-zorg/praktijkvoorbeelden/video-ketenwerkproces-ex-partner-stalking/>
- Justid.nl (z.d.). *Collectieve Opdracht Routeer Voorziening (CORV)*. <https://www.justid.nl/producten-en-dienstencatalogus/nieuwbouw-en-onderhoud-systemen/infrastructurele-en-routeringssystemen/collectieve-opdracht-routeervoorziening-corv>
- LNZS (*Landelijk Netwerk Zorg en Straf*) (2022). *Ontwikkelagenda Veiligheid voorop. Stand van zaken juridische onderbouwing. 22 januari 2022.*
- LNZS (datum onbekend). Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop (Gezamenlijke aanpak Huiselijk geweld (inclusief ex-partnerstalking) met Veilig Thuis & ZSM. https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/bundel_gezamenlijke_aanpak_huiselijk_geweld_met_vt_op_zsm.pdf
- Programma burger centraal, slachtoffer voorop (2022). <https://agora.portal.politie.local/sites/170808140201/SitePages/Start.aspx> (Intranet politie, alleen binnen een politieomgeving te bekijken)
- Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (2022). Onze organisatie. <https://veiligthuisrr.nl/onze-organisatie/>
- Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid (2022). Wie zijn wij? <https://www.veiligthuiszuidhollandzuid.nl/over-ons/wie-zijn-wij>
- Voordejeugd.nl (z.d.). Pilot 'Samen in Crisis' brengt de expertise van drie organisaties in Rotterdam bij elkaar. <https://voordejeugd.nl/projecten/pilot-meer-samen-doen-brengt-de-expertise-van-drie-organisaties-rotterdam-bij-elkaar/>

Indicatoren kwaliteit & impact

Oost- Brabant

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelingspanningen

Het Regionaal Netwerk Zorg en Straf (RNZS) bestaat in de regio Oost-Brabant uit het OM, 3RO, de Raad voor de Kinderbescherming, Politie, Veilig Thuis Brabant Noordoost en Veilig Thuis Zuidoost-Brabant. Daarnaast sluiten de projectleiders van GHNT aan om de link met het lokale veld te kunnen leggen. Het RNZS opereert op tactisch niveau.

Na een wat zoekende start is het RNZS inmiddels goed neergezet. In 2020 en 2021 is met regionale ondersteuning vanuit het Landelijk Netwerk Zorg Straf een werkplan en vergaderstructuur opgezet. Voor alle partners is duidelijk waaraan gewerkt wordt. Vaste deelnemers sluiten aan bij het RNZS en het RNZS is niet al te groot, waardoor lijnen tussen organisaties kort zijn en partners elkaar snel weten te vinden wanneer dat nodig is. Bovendien is een meerwaarde dat het RNZS heeft bijgedragen aan het genereren van meer kennis over elkaars organisatie.

Het RNZS prioriteert vijf thema's (speerpunten), waarmee zij de samenwerking willen verbeteren. Naast de vier verbeteractiviteiten, is het thema ex-partner stalking aan het rijtje toegevoegd. Bij ex-partner stalking gaat het om een inhoudelijk thema. De verbeteracties kunnen daarbij zorgen voor een betere aanpak van dit specifieke onderwerp. Van de vier verbeteractiviteiten zijn tot op heden de minste acties uitgezet op Samen op in Acuu. Het RNZS is gestart met de andere drie verbeteractiviteiten

en wilde daarnaast een lerend netwerk zijn en ook prioriteit geven aan ex-partner stalking, wat maakte dat er minder tijd en ruimte overbleef voor Samen op in Acuu. Met name is in de beginfase geïnvesteerd in het Actieoverleg en de Gezamenlijke aanpak HG door VT & ZSM. Deze twee verbeteractiviteiten zijn inmiddels de ontwikkel- en implementatiefase voorbij en zijn voor 2022 aangekomen in de fase van monitoring en verdere verbetering. In 2022 wordt binnen het RNZS hoge prioriteit gegeven aan de ontwikkeling, implementatie en verbetering van Samen op in Acuu, Samenwerken bij strafbare kindermishandeling en Ex-partner stalking.

Het RNZS heeft op verschillende wijzen geïnvesteerd in deskundigheidsbevordering op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Zo heeft het OM 'stage gelopen' bij VT en heeft VT trainingen gegeven aan politie, onder andere gericht op stalking. Daarnaast is (en wordt nog steeds) door de partners geïnvesteerd in de training 'Netwerkopstellingen'.

Als verbeterpunt wordt de afstemming van de werkprocessen tussen de verbeteractiviteiten genoemd. Zo wordt gesteld dat nog te weinig informatie wordt gedeeld, bijvoorbeeld tussen het Actie-overleg en ZSM. In de beginfase was dan ook het idee om het Actieoverleg fysiek op ZSM te laten plaatsvinden, aangezien alle benodigde partners daar al aan tafel

zitten. Vanwege corona is dit niet van de grond gekomen. Als ander knelpunt wordt het gebrek aan capaciteit bij partners genoemd, die ontwikkeling en uitvoering van de ontwikkelagenda van Veiligheid Voorop nog wel eens in de weg zit.

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Inverdieneffecten in de loop van de zaak tussen verbeteractiviteiten of met andere werkstromen zijn moeilijk te benoemen. Mede doordat dit niet concreet gemonitord wordt. Enkele mogelijke inverdieneffecten worden wel voorzichtig genoemd. Bij de verschillende verbeteractiviteiten wordt hier nader op ingegaan. Door meerdere partners wordt aangegeven dat de verbeteractiviteiten in principe los van elkaar staan. Mocht één verbeteractiviteit wegvallen, dan kunnen de andere verbeteractiviteiten door blijven gaan. In die zin zijn de verbeteractiviteiten niet afhankelijk van elkaar. Maar, zo wordt duidelijk onderstreept, verbinding tussen de verbeteractiviteiten wordt in de loop van de zaak als zeer helpend ervaren.

“Er is huiselijk geweld en je zult moeten samenwerken. Het hebben van een verbeteragenda is hierin niet doorslaggevend. [...] De trein rijdt al en we kunnen ervoor kiezen om door te modderen of het goed aan te pakken. Die keuze hebben we. Ja, dan heb je altijd de keuze om op drie verbeteractiviteiten te investeren en niet alle vier, maar dan rijdt de trein nog steeds verder. Dus daar hebben we onszelf dan mee. [...] We doen het toch, dus dan kun je het beter goed doen.”

Het RNZS heeft ‘learning on the job’ en doorlopend verbeteren hoog in het vaandel staan. Tussen de partners vindt dan ook veelvuldig (bilateraal) afstemmingsoverleg plaats, zeker ook op niveaus hoger (tactisch niveau) dan het operationele niveau. Dit vraagt van de verschillende partijen veel investering en levert voor hen, in ieder geval gevoelsmatig, meerwerk op.

“Wij kunnen ons onderdeel niet alleen uitvoeren. We hebben de partners en justitie heel hard nodig en ik denk dat zij ons heel hard nodig hebben. Dus ik ben er blij mee. Maar ik vind ook dat we hier veel tijd in moeten investeren en daarin de gemeenten zo ver moeten krijgen dat zij ons ondersteunen in dat we dit doen.”

De informatievoorziening/-deling tussen de organisaties komt bij alle verbeteractiviteiten als knelpunt aan bod en wordt ook door alle respondenten als knelpunt ervaren. Niet altijd is voldoende duidelijk welke informatie met wie en wanneer gedeeld mag worden, wat de samenwerking bemoeilijkt. Dat de verschillende systemen waar de partners mee werken op dit moment niet aan elkaar gekoppeld kunnen worden, is hierin niet helpend. Informatievoorziening/-deling (en werkprocessen daarop scherphouden) is daarom doorlopend een aandachtspunt binnen alle verbeteractiviteiten. Ook omdat er regelmatig zaken wijzigen op dit gebied. Het RNZS hanteert de landelijke lijn als uitgangspunt en is in afwachting van de landelijke ontwikkelingen rondom informatiedeling tussen de justitiepartners en VT. In de tussentijd maken de partners onderling afspraken over informatiedeling en zoeken de partners naar oplossingen voor dit knelpunt, zodat de samenwerking toch doorgang kan vinden.

1.3 Waarde

De vier verbeteractiviteiten sluiten op papier goed op elkaar aan. Ook in de praktijk wordt ervaren dat de verbeteractiviteiten en het beter benutten, analyseren en combineren van informatie er voor zorgt dat situaties van huiselijk geweld eerder en sneller in beeld worden gebracht, dan wel dat door goede ketensamenwerking (korte lijnen) effectief en efficiënt sturen op onveilige situaties steeds meer mogelijk is. Informatiedeling is met de nieuwe privacywet meer aan handen gebonden, waardoor onderlinge afstemming en komen tot een goede aanpak lastiger, maar niet onmogelijk, is geworden. Wat dat betreft is een lange adem nodig en zijn er nog wat slagen te maken. Maar dat straf en zorg elkaar versterken is inmiddels een gegeven in de regio en wordt door alle partners zo beaamd. De Ontwikkelagenda helpt de doorontwikkeling voeden en creëert momentum.

“Wij kunnen allemaal los van elkaar ons eigen ding doen maar in de wederzijdse afhankelijkheid vind ik het van onschatbare waarde.”

Ieder jaar schrijft het RNZS een werkplan, waarin het doel en de ambitie van het RNZS worden geformuleerd. Het RNZS hanteert daarnaast twee principes: de landelijke visie Veiligheid Voorop als uitgangspunt en de methodiek van een lerend netwerk. Het RNZS benadrukt dat het in het Netwerk gaat om leiderschap in samenwerking, oftewel *soft power*, en gebruikt casuïstiek als leer methode gericht op tactische en praktische verbeteringen.

In Oost-Brabant neemt het OM de rol van voorzitter op zich. De voorzitter bewaakt het lerende karakter van het netwerk. Daarnaast heeft elk thema/ speerpunt één of meerdere ‘thematrekkers’. De thematrekkers hebben niet de verantwoordelijkheid voor de voortgang van de verbeteractie, maar zorgen voor bespreking en informatievoorziening in het RNZS.

In elke netwerkbijeenkomst komt steeds een ander thema/speerpunt aan bod. Een voorbereidingscommissie, voorzitter en de thematrekkers, pakt de voorbereiding op en zorgt voor een ‘lerend netwerk’-discussie door een inhoudelijk onderwerp (bijvoorbeeld een casus) voor te bereiden en te bespreken – inclusief leereffecten en verbeterpunten/-acties – en door relevante nieuwe ontwikkelingen binnen het thema te delen in het RNZS. Het RNZS komt ongeveer zes keer per jaar bij elkaar en evalueert elk jaar het eigen functioneren. Tijdens de evaluatie wordt ingegaan op de werkwijze, effectiviteit (implementatie van de verbeteractiviteiten), inhoudelijke agenda van het RNZS en de verbinding van het RNZS met het (lokale) veld.

Uit de praktijk 1.1: Uit het werkplan Lerend Regionaal Netwerk Zorg Straf 2021

<p>LEREND NETWERK STRAF EN ZORG</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ROL, TAAK EN SAMENSTELLING 2. WERKWIJZE EN PRIORITEITEN 3. BESTUUR EN LOKALE VELD 4. ORGANISATIE EN VOORTGANG	<h2>1.2 Het Netwerk heeft een tactische rol</h2> <p>Platform voor benoemen van leereffecten in samenwerking</p> <p>Het Netwerk is een platform voor samenwerking en een ‘marktplein’ om kennis, steun en informatie te brengen en te halen. Het is geen voorbereidend bestuurlijk overleg, maar een lerend netwerk, gericht op de vraag: wat kunnen we beter doen?</p> <p>Tactisch niveau</p> <p>Het Netwerk is niet strategisch (bestuurlijk) en niet operationeel (ad hoc afspraken over aanpassing werkprocessen aan de praktijk), maar tactisch: op organisatieniveau leereffecten in de samenwerking benoemen, werken aan een gezamenlijke nieuwe aanpak of aanpassingen van werkprocessen.</p> <p>Leiderschap in samenwerking tonen</p> <p>Het gaat in het Netwerk echt om leiderschap in samenwerking. Niet om regels en nieuwe structuren. Dit Netwerk is er juist om knelpunten op te lossen waar structuur en protocollen niet in voorzien. Om ook ‘aan de voorkant’ kwaliteit te kunnen leveren.</p> <p>Soft power (zie ook volgende pagina)</p> <p>Met andere woorden: het gaat bij dit Netwerk om <i>soft power</i>: de wil om samen te werken. Niet op basis van macht, maar door te beïnvloeden aan de hand van dialoog, inspiratie en inhoudelijk gezag.</p> <p>Bestuurlijke vragen</p> <p>Bestuurlijke vragen over cijfers, incidenten en ontwikkelingen kunnen in het Netwerk worden besproken en opgepakt. Vanuit het Netwerk kan wellicht krachtiger advies komen dan van de deelnemers afzonderlijk. Het Netwerk heeft ook een signalerende functie richting bestuurders in het brede veld van Veiligheid en Zorg.</p> <p>Casuïstiek als leermethode</p> <p>Het Netwerk bespreekt regelmatig (afgesloten) casuïstiek, gericht op tactische en praktische verbeteringen.</p>
	<p>Werkplan 2021 -2022 Regionaal Netwerk Straf en Zorg Oost-Brabant</p> <p>3</p>

Uit de praktijk 1.2: Interview met Hoofdofficier van Justitie over uitspraak in Oost-Brabant

---

Huiselijk geweld baart hoofdofficier zorgen: 'Achter de voordeuren in Oost-Brabant gaat veel verborgen geweld, angst en verdriet schuil'

Nieuwsbericht website OM | 14-04-2022

Vandaag deed de rechtbank uitspraak in de zaak tegen een man die jarenlang vrouwen zou hebben vernederd en mishandeld. Hoofdofficier van justitie Heleen Rutgers begrijpt de beroering over de details die over de zaak naar buiten kwamen, maar is tegelijkertijd realistisch: 'Dit soort geweld tegen vrouwen is niet uitzonderlijk.' Naast stevige straffen vindt ze dat er anders moet worden gesproken over huiselijk geweld. Wij gingen met Rutgers in gesprek.

Wat zou volgens u het effect moeten zijn van uw oproep? Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving. Het is aangrijpend en schokkend te zien hoeveel huiselijk geweld er plaatsvindt achter de voordeuren van gezinnen, ook in Oost-Brabant. Tegelijkertijd is het onbestaanbaar dat iedere dag zoveel daders ermee wegkomen terwijl hun omgeving signalen niet ziet of niet wil zien. Dat moet echt anders. Ik vind dat er in onze samenleving anders gesproken moet worden over dit probleem. Door erover te praten, door te melden en door dit soort geweld aan te pakken dragen wij samen bij aan het terugdringen van huiselijk geweld, zo is mijn overtuiging.'

Hoe groot is het probleem van huiselijk geweld in Oost-Brabant? Het grootste probleem is dat wij onvoldoende zicht hebben op de grootte van het probleem. Natuurlijk kun je strafzaken en meldingen tellen, maar daarmee heb je nog geen goed overzicht. Op basis van ervaringen en onderzoek kun je een inschatting maken en dan blijkt dat een groot deel niet aan de oppervlakte komt. En ook dat baart mij zorgen. In 2021 hadden wij in Oost-Brabant meer dan 650 strafzaken in behandeling die met huiselijk geweld te maken hadden, maar het is slechts een fractie van het totaal. En dat is zorgwekkend.'

Is de zaak van vandaag uitzonderlijk voor Oost-Brabant? 'Deze zaak is op heel veel manieren een vreselijk voorbeeld. Een enorm sterke man die vrouwen bedreigt, kleineert en gruwelijk mishandelt. Het is een weerzinwekkende zaak, maar het is geen uitzondering. Duidelijk is dat wij in ons land elk jaar te maken hebben met tienduizenden plegers van huiselijk geweld delicten, waarbij er jaarlijks meer dan een miljoen slachtoffers vallen. En dat gaat echt niet alleen om gezinnen met een kwetsbare achtergrond. Het kan ook gaan om de buurvrouw op de hoek of de leerkracht van jouw zoon. Het komt in alle lagen van de bevolking voor.'

Mochten die meldingen nu wel naar de oppervlakte komen, dan heeft het OM toch helemaal geen capaciteit? 'Ik snap die vraag en die redenering klopt als wij als doel zouden hebben om van iedere melding een strafzaak te maken. Juist in zaken die te maken hebben met geweld tegen vrouwen of kinderen telt op de eerste plaats het belang van de slachtoffers. Samen met onze partners kijken we naar de meest passende interventie. Wat uit allerlei onderzoeken blijkt, is dat we er met elkaar voor moeten zorgen dat het geweld zo snel mogelijk stopt en dat betekent dat onze aanpak in eerste instantie bij de plegers van geweld ligt. In een zaak zoals die vandaag voorbij kwam was het geweld zo intens dat er ook een hoge straf is geëist en opgelegd. Maar niet in alle gevallen zijn de slachtoffers daarmee geholpen. Soms is juist een andere interventie effectiever. Het blijft maatwerk.'

Afgezet tegen de cijfers, zijn er relatief maar weinig veroordelingen. Hoe komt dat? 'Dat komt door een complex aan factoren. Los van de bewijslast is er vaak sprake van een afhankelijkheidsrelatie en daarmee machtsverschil tussen dader en slachtoffer. Het gaat dus om partners, ex-partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. Niet zelden denken de slachtoffers dat de schuld ook bij henzelf ligt en doen ze geen aangifte, soms daartoe aangezet door de dader. Wij vinden dat die dader gestraft moet worden, maar veel belangrijker is dat het geweld stopt. Daarom is het goed dat niet alleen het OM, maar ook andere instanties per geval kijken naar de meest effectieve aanpak.'

Met wie werken jullie samen? 'In Oost-Brabant doen wij dat onder andere met Veilig Thuis waarin gemeenten een rol hebben, de politie, Reclassering Nederland en de Raad voor de Kinderbescherming. Samen worden gevallen van huiselijk geweld in beeld gebracht en wordt gekeken naar een duurzame oplossing voor de vaak schrijnende situaties.'

Is die aanpak effectief? 'De laatste jaren zijn daar echt stappen gezet. Door samen te werken en gebruik te maken van elkaars kennis en expertise, zijn er al veel slachtoffers geholpen en is er ingegrepen om het geweld te stoppen. Maar juist op het punt van het in beeld brengen van probleemsituaties is er nog winst te boeken.'

U roept op tot aandacht voor en het gesprek over huiselijk geweld. Tot wie richt u zich in het bijzonder? 'Het zou goed zijn wanneer huiselijk geweld de aandacht krijgt die het verdient. Ik vind dat dit nu niet het geval is. Iedere bewoner in Oost-Brabant moet zich realiseren dat geweld tegen vrouwen en kinderen een zeer ernstig strafbaar feit is waar hoge straffen op staan. Verder deed onlangs de burgemeester van Londen een bijzondere oproep mannen uit te nodigen: 'Doe je mond open bij geweld. Spreek vrienden aan als ze zich verbaal of non-verbaal gewelddadig uiten tegen vrouwen'. Het zou mooi zijn wanneer een dergelijke oproep navolging krijgt in Oost-Brabant. Want we moeten ook de potentiële plegers van geweld aanspreken. Samen zijn wij als maatschappij tot veel in staat om het voor slachtoffers beter te maken en gezamenlijk proberen situaties als die van vandaag te voorkomen.'

Bron: <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2022/04/14/huiselijk-geweld-baart-hoofdofficier-zorgen-achter-de-voordeuren-in-oost-brabant-gaat-veel-verborgen-geweld-angst-en-verdriet-schuil>

2. Samen op in Acuuut

2.1 Ontwikkelinspanningen

Kartrekker: politie i.s.m. VTBNO

Van de vier verbeteractiviteiten van Veiligheid Voorop is op de verbeteractiviteit Samen op in Acuuut in de regio Oost-Brabant nog het minst geïnvesteerd. In de beginfase van de Ontwikkelagenda gingen twee andere regio's in het land aan de slag met een pilot Samen op in Acuuut. Omdat de roep voor bijvoorbeeld een Actieoverleg in de eigen regio groter was, besloot het RNZS Oost-Brabant om de pilots in de gaten te houden en af te wachten welke resultaten die zouden opleveren. Een kwestie van prioritering. Ook omdat de vier verbeteractiviteiten met dezelfde mensen opgepakt werden en deze mensen hun handen al vol genoeg hadden aan de andere verbeteractiviteiten en andere overlegtafels. Maar de wil om aan de slag te gaan met deze verbeteractiviteit was er zeker, het belang van Samen op in Acuuut werd door iedereen onderkent. Daarom is op een gegeven moment een sessie met de verschillende partners gehouden waar gedachten over de vorm van Samen op in Acuuut in Oost-Brabant zijn uitgewisseld. Vervolgens is een kleinere groep bij elkaar gekomen om een voorstel voor het RNZS op papier te zetten, maar dat is niet van de grond gekomen en bleef hangen op het brainstormen over de inrichting van de verbeteractiviteit. Om de verbeteractiviteit toch op te kunnen pakken en tegelijkertijd behapbaar te houden, besloot het RNZS om eind 2021 ook in Oost-Brabant te starten met een pilot in één gebied: Meierijstad (Brabant Noordoost).

De pilot is inmiddels gestart, maar nog niet goed van de grond gekomen. Verschillende redenen worden genoemd voor deze stagnatie, waaronder

de verwachtingen over en weer naar elkaar, de beleving van Samen op in Acuuut en het in elkaar vlechten van werkprocessen. Het knelpunt lijkt met name te liggen in een visieverschil tussen VTBNO en de politie over wat Samen op in Acuuut zou moeten inhouden, met als belangrijke vraag of fysieke aanwezigheid vanuit VT essentieel is, of dat er genoeg mogelijk is vanuit het contact met de 24/7-bereikbaarheidsdienst van VT, met eventuele aanvullende inzet vanuit de crisisdienst. Inmiddels is er wel overeenstemming over dat het laatste (24/7-bereikbaarheid) zorgt voor voldoende korte lijnen. Er is echter vooralsnog onvoldoende capaciteit om de pilot in te regelen.

“Ik denk dat iedereen er wel van overtuigd is dat het een verbetering is, alleen ik wil alleen een verandering doen als het ook echt een verbetering is, want ik moet 3500 politieagenten vertellen dat ze iets anders moeten doen en daar heb je maar één kans voor. Als ik dat nu roep en ze bellen iemand op en er komt niemand en dat gebeurt twee keer, dan is het draagvlak totaal weg. Dat wil ik alleen maar in gang zetten als we het ook aan alle kanten goed afgeregeld hebben en zo ver is het volgens mij nog niet.”

Op dit moment worden ook in Zuidoost-Brabant stappen gezet om – naar voorbeeld van Brabant Noordoost, maar met een open blik op de couleur locale – de samenwerking met de HOvJ bij een Tijdelijk Huisverbod naar een eerder stadium te trekken: samenwerken vóórdat het besluit van een Tijdelijk Huisverbod gevallen is, zodat gezamenlijk en beter afgewogen kan worden of een Tijdelijk Huisverbod ingezet zou moeten worden in de desbetreffende situatie. Hiermee sluit Zuidoost, net als Noordoost, aan op een samenwerking die al bestaat, namelijk die bij het Tijdelijk Huisverbod.

Beide VT's koppelen Samen op in Acuu aan de reeds bestaande samenwerkingsverbanden van VT en politie bij acuut onveilige situaties. Voorgesteld wordt om aan te sluiten bij wat er al is en dat goed te benutten, daar zou nog veel winst in te behalen zijn. Bovendien wordt afgevraagd wat het verschil zou moeten zijn tussen de huidige werkpraktijk en Samen op in Acuu.

“We kunnen vanuit VT ook heel veel telefonisch. Hoe goed is het als iemand van politie daar de systemen raadpleegt, wij kijken wat we hebben en dan afstemmen wat dat betekent: is er nu inzet nodig of niet? Pakken wij het vanaf morgen meteen op. Je kunt nog zoveel winst boeken binnen de mogelijkheden die er liggen, laten we die ook opzoeken.”

“Als de politie belt, dan gaan we. Dat is onze VT-norm.”

“Hoe wil je dit als project neerzetten? ‘Dat doen we toch al?’ Als de politie belt dan gaan we omdat we zo intensief samenwerken. Maar als ik dat zeg dan moet ik eigenlijk meteen de wedervraag stellen: en doen we dat ook? En is dat ook zo?”

In Zuidoost-Brabant voert het Crisisinterventieteam (CIT) van VT sinds 1 januari 2022 de crisiszorg voor de jeugdigen tot 23 jaar in het vrijwillig kader uit. Vanuit het CIT is afgesproken dat de politie, of dat nu binnen of buiten kantoor tijden is, belt met VT op het moment van een acuut onveilige situatie.

“We willen als VT, niet als CIT, die melding van de politie bij ons binnenkrijgen. Dan gaan wij kijken of het inderdaad een CIT-zaak of een gewone VT-zaak is.”

Qua informatiedeling/-voorziening tussen politie en VT wordt verwacht dat aanpassingen niet nodig zijn. In de wet is al goed geregeld dat VT en politie informatie met elkaar mogen delen in acute situaties.

Om Samen op in Acuu opnieuw aan te jagen, wordt benoemd dat de betrokken partijen voldoende capaciteit nodig hebben en wordt het idee geopperd om een projectleider aan te stellen. Iemand die aan dit thema kan trekken, erbovenop zit en het niets uit het oog verliest. Ook worden de basisvoorwaarden van Samen op in Acuu benadrukt, die dienen door alle partijen goed ingeregeld te zijn: 7x24 uur bereikbaarheid van kundige mensen met mandaat om beslissingen te nemen.

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Vanuit VT wordt verwacht dat Samen op in Acuuut niet heel veel meerwerk oplevert.

“Het is meer de tijd die je investeert om het in te schatten en het overleg. Maar het overleg heb je nu ook al. Dus het sluit aan bij wat je al doet en bij de visie die je al hebt.”

Wel kan Samen op in Acuuut meer werk opleveren in de hoedanigheid van een eenmalige procesbeschrijving, mogelijk meer situaties waarbij politie VT benadert en wellicht meer Tijdelijke Huisverboden. Tijdelijke Huisverboden zijn kortdurende en intensieve trajecten. Meer Tijdelijke Huisverboden hoeft niet automatisch te betekenen dat VT meer diensten in moet zetten. Mogelijk kan een Tijdelijk Huisverbod juist bijdragen aan het eerder op gang brengen van hulpverlening.

Mocht Zuidoost naar voorbeeld van Noordoost de afstemming tussen de HOvJ en VT naar horen halen, nog voordat het besluit ten aanzien van het tijdelijk Huisverbod genomen is, zou dat kunnen leiden tot extra inzet van VT in de vorm van extra advies of extra inzet in Tijdelijke Huisverboden. Mogelijk vraagt dit om een uitbreiding van de dienst Tijdelijk Huisverbod binnen VT.

Al eerder werd benoemd dat de samenwerking tussen politie en VT in de huidige werkpraktijk al vroegtijdig plaatsvindt in acute situaties. Als het echt acuut is, dan weten de partners elkaar te vinden.

2.3 Waarde

Als meerwaarde van Samen op in Acuuut wordt benoemd dat Veilig Thuis en politie aan de voorkant samenwerken, *‘eerder dan dat kun je niet zitten’*, en dat bij de allereerste beoordeling van een melding daardoor ook het zorg-perspectief meegenomen kan worden. Gezamenlijk kan een betere inschatting van een melding worden gemaakt, kan sneller een veiligere leefomgeving voor betrokkenen bewerkstelligd worden en bovendien kan er veel miscommunicatie weggenomen worden.

De mogelijkheid bestaat dat het aantal Tijdelijke Huisverboden toeneemt of eerder wordt ingezet als gevolg van Samen op in Acuuut. Een meerwaarde daarvan zou kunnen zijn dat dat middel beter benut wordt voor zaken waar een tijdelijk huisverbod een toegevoegde waarde heeft en dat de inschatting beter aansluit op de situatie en mogelijk effectiever gebruik kan worden gemaakt van hulpverlening.

In hoeverre Samen op in Acuuut de druk vermindert op andere werkprocessen, zoals het Actieoverleg of ZSM, is moeilijk te monitoren. Dit maakt het lastig om feitelijke uitspraken te doen over het causale verband tussen Samen op in Acuuut en de druk op de andere verbeteractiviteiten. Volgens de politie is het niet onwaarschijnlijk dat de druk op andere processen wordt verminderd door het stevig wegzetten van Samen op in Acuuut. Maar de echte resultaten zijn pas op de langere termijn te zien.

VTZOB verwacht niet dat het goed inregelen van Samen op in Acuuut een direct effect heeft op het Actieoverleg. Samen op in Acuuut gaat voornamelijk over crisisachtige situaties waarbij het van belang is om acute veiligheid te creëren.

Een lagere druk op ZSM door de Tijdelijk Huisverboden binnen Samen op in Acuuut ziet VTZOB wel als een mogelijkheid, maar geeft daarbij voornamelijk aan dat het van belang is dat ZSM en de (Bijna) Tijdelijke Huisverboden goed verbonden met elkaar zijn. Bij de verbeteractiviteit Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM wordt hier nader op ingegaan.

Uit de praktijk 2.1: Samen op binnen kantooruren in Team Meierij

---

“In Noordoost Brabant is eind 2021 in 1 team (Team Meierij) gestart met Samen op in acuut. De ambities vanuit VT en politie waren initieel vrij groot, maar werden beperkt door de beschikbare capaciteit van VT en het gebrek aan mogelijkheden om medewerkers buiten kantooruren in te zetten. Het 24/7 ter plaatse laten gaan van VT-medewerkers was daarmee vooraf niet haalbaar. Ook waren er nog geen (gevorderde) bestuurlijke plannen voor het inrichten van een crisis interventieteam.

Met dit als vertrekpunt is vervolgens gekeken naar wat wél kan in het kader van Samen op in acuut. Daarbij wordt slim omgegaan met beschikbare capaciteit en worden verwachtingen vooraf goed gemanaged. VT is 24/7 telefonisch bereikbaar van 0800-2000 en zorgt voor een dagelijks inzetbaar interventieteam dat indien nodig ter plaatse kan komen binnen kantooruren. Politie neemt in alle gevallen van huiselijk geweld contact op met VT, dus ook buiten kantooruren. Tijdens de communicatie over ‘Samen op in acuut’ wordt goed uitgelegd aan de politie wat verwacht kan worden van de inzet en de mogelijkheden van VT om ter plaatse te komen in acuut onveilige situaties binnen- en buiten kantooruren (verwachtingen managen).

Om Samen op in acuut voor de toekomst verder te bestendigen wordt gekeken naar de huidige inzet van VT bij tijdelijke huisverboden. De gevraagde 24/7 beschikbaarheid voor Samen op in acuut vanuit VT sluit aan op de bestaande werkwijze Tijdelijk Huisverbod, dus uitgangspunt is het verder uitbouwen van die werkwijze zodat VT ook breder ingezet kan worden in het kader van huiselijk geweld. Het OM wordt betrokken via ZSM want het OM is zo al goed bereikbaar.

De activiteiten en resultaten uit team Meierij worden in het regionale Netwerk Zorg-Straf gemonitord en geëvalueerd, waarbij gekeken wordt of het initiatief uitgebreid kan worden naar andere teams. Voorkeur van regionaal netwerk op lange termijn is Samen op in acuut in provincie Noord-Brabant vanuit meerdere disciplines centraal op te tuigen, om zo efficiënt om te gaan met beschikbare capaciteit. Den daarbij aan het inrichten van een Crisis Interventieteam naar het model van Hart van Brabant (Tilburg).”

Bron: Praktijkbeschrijvingen Samen op in Acuut 2020-2022, LNZZ

Uit de praktijk 2.2: Poster pilot Samen op in Ac uut

**Huiselijk geweld?
Veilig Thuis én Politie!**

- **Herkennen** van HG: ook stalking, ouderen- of kindermishandeling en verwaarlozing
- Fysiek onveilig = **Acuut onveilig**
- Neem direct contact op met VT via **0800-2000**
- Bespreek relevante **informatie**, zoals:
  - Eerdere meldingen (HG, geweld, conflicten, enz.)
  - Lopende afspraken op locatie / -persoon
  - Afspraken met wijkagent, reclassering, GGZ, enz.
- Maak samen met VT een **veiligheidsbeoordeling**
- Telefonisch, Teams of Ter plaatse
- Pas **veiligheidsmaatregelen** toe, evt. in overleg met OM, 3RO, Jeugdzorg/RvdK of GGZ
- Maak achteraf altijd een **VT-melding**, verwijs daarbij naar het eerdere contact

POLITIE **VEILIG THUIS** **Veiligheid voorop!**

Bron: politie en VT

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelinspanningen

Het actie-overleg betrof één van de drie (waaronder ook *HG op ZSM* en *Kwaliteitsverbetering aan de basis*) inhoudelijke prioriteiten voor 2021 waarop het Regionaal Netwerk Straf en Zorg Oost-Brabant de samenwerking in de praktijk en op tactisch niveau wilde verbeteren.

Op basis van de verbeteractie(s) zoals geformuleerd in de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop is een delegatie uit de regio Zuidoost-Brabant (VT ZOB/ BNO, RvdK, OM, politie, Reclassering (RN) en RvdK) op werkbezoek geweest in Limburg (Roermond).

Centraal stond de vraag: *kan de wijze waarop het actie-overleg in Limburg is vormgegeven ook een antwoord zijn op de vraagstukken zoals deze zich in Oost-Brabant manifesteren? En zo ja, wat zijn dan de werkzame elementen?*

De realisatie van het actie-overleg mocht geen doel an sich worden: **'Ons motto was: geen oplossing bedenken voor problemen die er niet zijn'**.

Het werkbezoek heeft geïnspireerd en geleid tot de realisatie van een werkplan. Door ook goed op het netvlies te hebben wat de samenwerkende partijen niet wilden (lees: oplossing voor vraagstukken en/of problemen die er niet zijn), waren zij in staat een scherp(er) werkplan te realiseren.

Een externe projectleider heeft in de opstartfase een belangrijke ondersteunende rol vervuld in het concretiseren en documenteren van afspraken.

Per samenwerkingspartner: ontwikkelinspanningen

-
3RO	▪ Is op afroep beschikbaar en levert input. ▪ "We weten het Actie-overleg zelf nog te weinig te vinden om zaken in te brengen."
-
Politie	▪ De politie heeft veel moeite gehad om een vast gezicht aan het overleg te koppelen vanwege krapte. Andere partijen hebben hierdoor wat spanning ervaren: 'er was geen duidelijk aanspreekpunt als het nodig was om te escaleren'. ▪ Er is minimaal geïnvesteerd in het binnen de politie voor het voetlicht brengen van het overleg. Oorzaak is gelegen in bovengenoemde reden (krapte), maar ook omdat het voor de portefeuillehouder lastig was het verschil (en voorts meerwaarde) tussen de vele overleggen te duiden en voorts collega's te overtuigen van de (meer)waarde van het actie-overleg.
-
OM	▪ Informatie over het actie-overleg is (en wordt) verspreid via interne communicatiekanalen: factsheet, weekberichten en intranet. ▪ Het OM heeft stagegelopen bij VT (omdat VT een wat nieuwere partner was) om meer inzicht te krijgen in werk van partner organisaties om ook beter elkaars taal te leren spreken.
-

RvdK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er zijn aparte werkafspraken gemaakt over het delen van informatie.
VT BNO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kartrekkersrol. ▪ Medewerker gezocht die in staat is met gezag te spreken.
VT ZOB	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Collega's enthousiast gemaakt, ervaren medewerkers afgevaardigd. ▪ Kennismaking georganiseerd. ▪ Samen met VT BNO initiatief genomen om een externe projectleider aan te trekken ter ondersteuning.

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

In oktober 2020 is het Actie-overleg gestart – in verband met de coronamaatregelen via MS Teams. Sindsdien vindt ééns per week op donderdagmiddag het actie-overleg plaats. Over de duur en frequentie zijn de deelnemende partijen tevreden.

Daadwerkelijke inbreng van een casus verloopt via een aanmeldformulier. Op basis van dit formulier kunnen partners zich voorbereiden, lees: informatie verzamelen en intern afstemmen. Afgesproken is dat de inbrengende partij bij voorkeur voorafgaand aan het actie-overleg directbetrokkenen informeert. Als dat om welke redenen dan ook niet mogelijk is, dan worden directbetrokkenen achteraf geïnformeerd.

Na bespreking van de casus in het actie-overleg wordt gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld, dit kan zowel preventief als repressief van aard zijn, en worden gerichte acties uitgezet. Het actie-overleg heeft hierbij een beslissingsbevoegdheid, oftewel een mandaat om beslissingen te nemen. In het kort vinden met betrekking tot het actie-overleg drie concrete processtappen plaats: (1) informatie delen en duiden, (2) afspraken maken over de veiligheid en (3) overdragen en uitvoeren.

Met name processtap 1 verloopt - mede dankzij verbeteracties het afgelopen half jaar - naar ieders tevredenheid. De Privacy Impact Analyse (2020) vormt uitgangspunt voor het delen van informatie tussen OM, de politie en Veilig Thuis. Deelnemers proberen continu alert te zijn op 'nice-to-know' en 'need-to-know'-informatie.

Voor de successen die tot op heden geboekt zijn binnen het actie-overleg worden een aantal voorwaarden genoemd:

Een **goede voorbereiding** en (voor alle partijen) helder werkproces draagt bij aan een hoogwaardig actie-overleg. Het afgelopen half jaar is veel aandacht uitgegaan naar de voorbereiding. In het bijzonder naar het thema (**agenderen van 'de juiste'**) casuïstiek, nadat tijdens de evaluatie van november 2021 hierover o.a. het volgende werd opgemerkt:

“Het actie-overleg zou hoger cijfer krijgen als we nog beter de juiste casuïstiek weten te agenderen.”

“Er worden wel eens casussen ten onrechte ingebracht (veel minder dan in het begin). Bijvoorbeeld: vraag of een zorgverlener veilig kan werken (en dus geen gezamenlijke aanpak nodig is). Of een vraag of de betrokkenen mogen worden geïnformeerd en wanneer. Hiervoor kan direct contact worden opgenomen met die ketenpartner voor wie de vraag is bedoeld.”

Vandaag de dag vindt daarom (voor)overleg plaats tussen de voorzitter (VT BNO) met partners die voornemens zijn een casus in te brengen. Tijdens dit overleg wordt een (gezamenlijke) keuze gemaakt om een casus al dan niet in te brengen in het actie-overleg.

Succes zit in de deelnemers. Deelnemers zijn tevreden over de partijen die aan het actie-overleg deelnemen (lees: VT, RvdK (op afroep), politie, Reclassering (op afroep) en OM). Aan tafel zitten **vaste gezichten**, die **altijd beslagen ten ijs** verschijnen en **mandaat en daadkracht** hebben om gemaakte afspraken uit te voeren.

“Commitment en toewijding van alle deelnemers is nodig om het actie-verleg van de grond te krijgen en een succes te laten zijn.”

“Iedereen is erg betrokken, deelnemers zijn (pro) actief en er wordt gedacht in mogelijkheden.”

Ook (ontwikkel)tijd is een belangrijke voorwaarde. Met het verstrijken van tijd leren deelnemers elkaar en elkaars organisatie steeds beter kennen, waardoor zij een steeds beter beeld creëren van de (on)mogelijkheden van de ander en elkaar gericht op kunnen zoeken / bevragen.

Succes zit tot slot het creëren van creatieve ruimte om samen op zoek te gaan naar mogelijkheden en oplossingen waar het bestaande pallet ontoereikend is.

Maar, er liggen ook nog duidelijke kansen voor doorontwikkeling. Deze hebben voornamelijk betrekking op processtap 2 en 3 zoals geformuleerd in de 2e alinea van deze paragraaf:

1. Inhoudelijke bespreking
  - a. (concrete) afspraken directe én structurele veiligheid
  - b. monitoren van afspraken/ vastleggen
2. Vervolg/afstemming
  - a. betere terugkoppeling
  - b. verbinding ZSM

Ad.1.

Deelnemers geven aan dat tijdens het actie-overleg veel gegevens gedeeld worden, maar dat de verwerking van informatie aandacht verdient. Er is *geen* gezamenlijke documentatie waarin het verloop van een casus wordt bijgehouden, omdat (a) de inbreng van een casus in principe eenmalig is en (b) omdat koppeling van ICT-systemen die door de verschillende partners gebruikt worden lastig aan elkaar te koppelen zijn en (c) wet- en regelgeving over het beschikbaar maken en/of delen van informatie (nog) niet toereikend zijn.

Er worden notulen gemaakt over afspraken die gemaakt zijn. Deelnemers vertalen deze afspraken naar de eigen organisatie. Dat maakt acties gevoelig voor interpretatie en prioritering.

Ad.2.

Afgesproken is dat (actie)plannen van andere overlegtafels, zoals bijvoorbeeld ZSM, benut worden. Maar de aansluiting tussen het actie-overleg en ZSM blijkt in de praktijk niet zo eenvoudig.

Per samenwerkingspartner: uitvoeringsinspanningen

<i>3RO</i>	▪ Binnen 3RO zijn twee contactpersonen aangesteld m.b.t. het actie-overleg. ▪ 3RO levert vooralsnog een beperkte bijdrage aan het actie-overleg.
<i>Politie</i>	▪ Basisteams zijn nog onvoldoende op de hoogte van (de mogelijkheden van) het actie-overleg. ▪ Er gaan weinig zaken van politie naar het actie-overleg, de meeste inbreng komt van de VT-organisaties.
<i>OM</i>	▪ Portefeuillehouders HG (Officieren van Justitie) doen actie-overleg. Deze portefeuillehouders zijn extra geschoold (Interne scholing, SSR) in HG en daar komt gedachtegoed van Gefaseerd samen werken aan veiligheid in terug.
<i>RvdK</i>	▪ Afstemming op het cruciale punt gaat steeds beter: mag je al zorg inzetten als er ook nog een strafproces loopt? RvdK is vooral nodig als ingrijpen in het gezin niet kan wachten op het strafproces. ▪ Wij sluiten alleen aan op afroep en dat is eens in de drie/ vier weken. Daarin vertrouwen we Veilig Thuis (voorzitter). Zij kunnen goed inschatten of de Raad nodig is in het actie-overleg op basis van de kennis die zij hebben over wat er in het gedwongen jeugdkader wel/niet mogelijk is. ▪ Hoe beter het actie-overleg loopt, hoe minder RvdK aansluit. ▪ Het actie-overleg zorgt <i>niet</i> voor meer administratieve lasten bij RvdK.

-
- VT ZOB*
- We benutten het overleg onvoldoende, het actie-overleg is nog een beetje verborgen.
  - We moeten meer bekendheid intern creëren over welke behoefte het actie-overleg kan vervullen.
-
- VT BNO*
- Voorzitterschap kost een aantal uur per week:
    - Agendering;
    - Interne rondgang voor potentiële casuïstiek actie-overleg;
    - Informatie pro-actief ophalen in navolging van ingebrachte casus;
    - Teams doorlopend informeren over verbeteractiviteit en kansen om actie-overleg te benutten;
    - (Voor)overleg met partners die voornemens zijn casus in te brengen en keuze om de casus al dan niet in te brengen bij Actie-overleg.
-

3.3 Waarde

Door het Actie-overleg ontstaat een compleet beeld van de situatie voor alle partijen, daarover zijn alle deelnemers het eens. Dat door het actie-overleg de eerste interventies effectief worden ingezet vindt de helft van de deelnemers. Verdeeldheid is er ook over het resultaat van het Actie-overleg in de zin van heldere afspraken gericht op directe veiligheid.

Het Actie-overleg werd tijdens een jaar na de start (in nov. 2021) door betrokken partners beoordeeld met een voldoende. Omdat deelnemers sterk geloven in de (meer)waarde van het Actie-overleg, zijn sindsdien verbeterlagen geformuleerd en gemaakt. Zoals duidelijke afspraken over welke casuïstiek geschikt is voor bespreking in een Actie-overleg en de wijze waarop informatie besproken en gestructureerd wordt.

Parallel aan het succes tot heden zijn ook alle deelnemers van mening dat er nóg meer uit het actie-overleg gehaald kan worden dan tot nu toe wordt gedaan. Ook de relatie met andere verbeteractiviteiten uit de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop kan nog sterker worden neergezet.

De afgelopen periode hebben de betrokken organisaties (de meerwaarde van) het Actie-overleg binnen de eigen organisaties beter onder de aandacht gebracht. Dit kan ook in de toekomst verder versterkt worden.

Uit de praktijk 3.1: Aanmeldingsformulier Actie-overleg

Aanmelding Casus

1. Gegevens inbrenger: _____
2. Clientgegevens: _____
3. Regio
 Brabant Noordoost Brabant Zuidoost
4. Casus Omschrijving, Kort en Concreet
Omschrijving geweldsituaties of dreiging van geweld, mishandeling, verwaarlozing, fysieke of emotionele onveiligheid, onderlinge spanningen, negatieve interactie, gedragssignalen, ontwikkelingsproblemen, letsel, middelenmisbruik, ziekte of beperkingen, ontbreken basale verzorging, ontbreken van structuur. Maar ook krachten en compenserende factoren. Is politie of justitie al betrokken en zo ja, hoe?
5. Betrokken Hulpverlening
6. OTS
 Nee
 Ja
Naam Kind 1: _____
Naam GV: _____
Einde maatregel: _____

7. Raad betrokken?
 Nee
 Ja
Naam Kind 1: _____
Soort Onderzoek: _____
8. Vraag aan het Actie Overleg
Wat is het doel waarmee je de casus inbrengt? Wat verwacht je van de uitkomst van het overleg?
Let op! Het is van belang dat de vraag voor alle drie partijen (Politie, OM en VT) relevant is.
9. Zijn betrokkenen geïnformeerd dat men wordt besproken in het Actieoverleg?
 Ja, reactie:
 Nee, wellicht dat ik dat morgen doe, afhankelijk van het gesprek
10. Relevante antecedenten

Let op, deze vraag enkel invullen als deze van invloed is op de bespreking in het Actieoverleg. Bijvoorbeeld op zeden, geweld, diefstal, inbraak enz enz. Politie kan rechtstreeks benaderd worden voor antecedenten, indien gewenst.

Uit de praktijk 3.2: Casus Actie-overleg

Het Actie-overleg maakte verschil in een stalkingszaak. “Ik (manager) werd aangesproken door een GWER over deze zaak en die wilde vanalles. Waarop ik zei: is deze zaak niet besproken in het Actie-overleg? Toen bleek dat het OM de hele regie naar zich toe hadden getrokken en dat er hele duidelijke afspraken gemaakt wie wat zou doen. VT zou zich op een gedeelte focussen. Toen is niet afgeweken van de afspraken, maar gekozen om op basis van de afspraken zoals gemaakt in het actie-overleg de bijdrage te leveren – en niet meer te doen. Eventueel OM bevragen op bepaalde acties en eventueel niet wijzen op afspraken, maar niet zelf gaan lopen.

‘Als een verdachte is aangehouden en die is op ZSM gewogen en er is sprake van HG, dan heeft VT al meegedacht daar. Als wordt besloten dat het voorgelegd wordt aan de rechter, dan moet reclassering een strafadvies uitbrengen. VT krijgt ondertussen ook de CORV-melding van politie binnen. Dus de zorgkant loopt een proces en de strafkant loopt een proces. Wat we doen is die processen met elkaar verbinden en samen de gesprekken aangaan, opdat die parallelle processen niet tegen elkaar ingaan.’

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

In de regio Oost-Brabant is de aanloop naar het realiseren van de verbeteractiviteit **projectmatig** aangevlogen. In 2020 een externe kartrekker, tevens de landelijke projectleider van de gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM, ingevlogen voor de praktische ondersteuning, de verbinding met landelijke ontwikkelingen en advies bij de implementatie van deze verbeteractiviteit in Oost-Brabant. En hoewel benoemd wordt dat de regio niet afhankelijk was van de externe kartrekker - de partners hadden immers al stappen op deze verbeteractiviteit gezet - had de externe ondersteuning wel degelijk meerwaarde:

- overstijgend meedenken zonder vertroebeling vanuit de eigen organisatie
- ervaringen vanuit het land inbrengen om op voort te borduren: vergelijken met andere regio's en best practices elders naar de eigen regio halen
- alle ins en outs weten
- 'erbovenop' zitten
- alle partijen bij elkaar trekken
- doel voor ogen houden
- de verbeteractiviteit niet uit het oog verliezen
- niet afhankelijk van de prioriteit die iemand aan de verbeteractiviteit geeft
- tijd om resultaten op papier op te leveren.

Onder leiding van de projectleider is een HG VT & ZSM werkgroep samengesteld (alle ZSM-partners én Veilig Thuis) voor de verdere concretisering van de operationele en praktische zaken rondom de invulling van de verbeteractiviteit. De werkgroep kwam in de beginfase één keer per zes weken samen. Vanuit deze werkgroep is een advies naar de regionale stuurgroep gegaan met daarin het voorstel om de samenwerking in de regio op basis van het **landelijke werkproces** te ontwikkelen, zodanig dat:

- Er zicht is op de acute veiligheid van slachtoffers
- Veiligheidsmaatregelen genomen worden bij acute onveiligheid
- Het strafadvies in afstemming is met hulpverlening
- Er een gezamenlijk plan van aanpak tussen straf en zorg
- De gezamenlijke aanpak VT op ZSM in afstemming is met andere netwerkoverleggen.

Door de regionale bestuurders is het adviesvoorstel overgenomen en is het **commitment** voor de opdracht (het 'wat') uitgesproken. Vervolgens is op basis van de hierboven beschreven beoogde resultaten een (beleids) plan geschreven door de werkgroep (kartrekker i.s.m. beleidsmedewerker VTZOB) over de regionale invulling (het 'hoe'). Discussie in aanloop naar de realisatie van HG op ZSM ging voornamelijk over het 'hoe', waarbinnen onder andere (het niet hebben van) capaciteit een thema was.

In september 2020 is op basis van het (beleids-)plan gestart met een pilot, nadat een uitgebreide kennismaking had plaatsgevonden en nieuwe werkprocessen waren opgesteld.

Wat betreft de manier van aansluiting op ZSM door Veilig Thuis kan Oost-Brabant gezien worden als een uitzondering in het land. De twee Veilig Thuisorganisaties geven namelijk ieder verschillend invulling aan de verbeteractiviteit. Zo is Veilig Thuis Brabant Noordoost binnen kantooruren (08.00-17.00) vijf dagen per week telefonisch bereikbaar voor de ZSM-partners. Veilig Thuis Zuidoost-Brabant sluit binnen kantooruren drie dagen fysiek aan (woe-do-vr) op ZSM en is de andere twee dagen (ma-di) telefonisch bereikbaar. Buiten kantooruren worden ZSM-vragen opgepakt door de bereikbaarheidsdienst.

VT Noordoost Brabant en VT Zuidoost Brabant nemen niet voor elkaar waar. Beide organisaties kunnen 7 X 14 uur benaderd worden ten aanzien van hun "eigen" cliënten/verdachten, zodat zij de zaak indien nodig direct zelf kunnen oppakken.

“De keuze van VT BNO om niet fysiek aan te sluiten op ZSM werd door de partners moeilijk begrepen, logisch als ZOB wel fysiek ging aansluiten. Dat bracht VT BNO in positie waarin uitvoerend medewerkers het gevoel hadden zich steeds te moeten verdedigen voor de keuze die gemaakt was.”

“Het werken in elkaars nabijheid bevordert de kennis over elkaars organisatie, werkwijze en taken over en weer en vergroot de kwaliteit van de gemeenschappelijke/maatschappelijke outcome. Maar we moeten ook op afstand met elkaar kunnen samenwerken.”

Kosten

In de opstartfase zijn weinig kosten gemaakt. Veilig Thuis betaalt in tegenstelling tot de andere ZSM partners niet voor een werkplek. VT ZOB heeft enkel parkeerkosten vergoed, indien geen plek meer beschikbaar op het nabijgelegen parkeerterrein.

De kosten voor de projectleider zijn gefinancierd via het landelijk bestuur ZSM en kwamen dus niet ten laste van de regio. Voor de toekomst worden wel nog investeringskosten verwacht, bijvoorbeeld het aanpassen van de verdachtenmonitor.

Informatiedeling

Over het delen van informatie zijn voorafgaand aan de pilotfase geen regionale afspraken gemaakt. Het netwerk heeft de landelijke visie en handreiking als uitgangspunt gebruikt en past zo nodig werkprocessen aan op basis van landelijke ontwikkelingen. De aanstaande wetswijziging voor de juridische grondslag voor VT om gegevens te delen met de strafrechtpartners, het Beleidsbesluit dat daarvoor genomen is en het opnemen van VT als trusted partner in ZSM zijn daarin uiteraard leidend.

Helpend in de opstartfase

Een aantal **karaktereigenschappen** en **factoren** waren helpend in de opstartfase en ook tijdens de pilot.

- Pioniers: bevlogen mensen met als motto: ‘wij zijn hier van’. Mensen die zin hebben om te ontwikkelen op basis van ‘trial and error’.
- Communicatief vaardige VT-medewerkers die de meerwaarde van VT op ZSM kunnen overbrengen op zowel ZSM-partners als collega’s binnen de eigen organisatie.
- Doorzetters:

“Aansluiting van VT op ZSM betreft een verandertraject dat vraagt om een lange adem. Verschillende culturen ontmoeten elkaar en moeten samen nieuwe olifantenpadjes maken. Dat heeft tijd nodig. Daar komt bij dat er vrij veel wisselingen zitten in medewerkers die bij ZSM aansluiten, waardoor het eigen maken van nieuwe werkprocessen veel trager verloopt.”

- VT-medewerkers met kennis van het justitiële veld.
- Stevig voorzitterschap: een voorzitter die zich richt op hoofdlijnen: precies en concreet en tegelijkertijd helder en beschrijvend.
- Een (fysieke) werkplek voor VT-medewerkers, waar zij ook VT-werkzaamheden uit kunnen voeren.

Per samenwerkingspartner: ontwikkelingsspanningen

-
OM	▪ Partners en collega’s geïnformeerd middels internet, intranet digitale kennispresentaties.
-
RvdK	▪ RvdK heeft geïnvesteerd op landelijk cursusaanbod over netwerkopstellingen. ▪ Gefaciliteerd dat VT kon meekijken/-draaien. ▪ Extra overleggen op organisatorisch niveau (MT+Beleid) om samenwerking in het bijzonder met VT te monitoren.
-
VT	▪ VT-medewerkers hebben scholing ontvangen op het gebied van juridisch kader én privacywetgeving. ▪ Training netwerkopstellingen. ▪ VT heeft één medewerker ingezet om scholing aan andere ZSM deelnemers te verzorgen over taken en bevoegdheden (en bijbehorende werkprocessen van Veilig Thuis. ▪ VT-medewerkers hebben (bilateraal) stage gelopen bij Slachtofferhulp om inzicht te krijgen in elkaars werkwijzen en werkprocessen en waar deze elkaar mogelijk overlappen (vermoeden van overlap in de verrijking, want belastend is voor betrokkene(n)). ▪ BO medewerkers hebben een ‘opfrisworkshop’ veiligheidsbeoordeling ontvangen. ▪ VT-medewerkers hebben deelgenomen aan de ZSM privacy-workshops.
-

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Deelname aan of consultatie door ZSM van VT vergt extra inzet van VT. In de context van ZSM wordt informatie over een casus eerder bij VT aangeleverd dan bij een reguliere melding via CORV, met het verzoek of VT direct aan de slag wil gaan met het beoordelen van de acute veiligheid (de reguliere melding via CORV volgt ook, maar later).¹ In de context van ZSM wordt met andere woorden de veiligheidsbeoordeling door Veilig Thuis naar voren gehaald. Dit proces leidt vooralsnog tot een vermeerdering van administratieve lasten, onder andere omdat het ondersteunende VT-systeem wat rigide is.

“Er zijn in feite twee momenten waarop VT dezelfde melding binnenkrijgt: de mondelinge melding vanuit politie op ZSM en de melding via CORV. Mondelinge info bij acuut onveilige situaties worden beschouwd als melding waarop verrijkt mag worden. Maar dan is er nog geen hele incidentbeschrijving. Die volgt later van politie die ter plaatse was. Beide informatiestromen moeten administratief samengevoegd worden. Dat levert nu soms nog dubbel werk op, maar kan in de toekomst hopelijk efficiënter.”

Tegelijkertijd vraagt afstemming van werkzaamheden en vanuit verschillende organisatieculturen werken naar een goede samenwerking (ook bijna twee jaar na de start) om (extra) investering. Dat laatste geldt voor alle ZSM-partners en verloopt wat traag. Dit is deels te verklaren door de wisseling van medewerkers die aansluiten bij ZSM. Sommige medewerkers sluiten maar één of twee keer per maand aan, waardoor afstemming steeds opnieuw moet plaatsvinden. Dat er verschil zit in de beide VT-organisaties is daarin niet helpend: ***‘het verschil in de VT’s maakt het samenwerken verwarrend’***.

Samenwerken vanuit verschillende organisatieculturen vraagt dus inspanning, maar VT actief betrekken vraagt ook van ZSM partners om bestaande werkprocessen op onderdelen aan te scherpen en zich extra in te zetten om informatie beschikbaar te maken.

VT kan bijvoorbeeld niet in de verdachtenmonitor, waardoor er extra stappen gezet moeten worden om informatie uit de monitor inzichtelijk te maken voor VT.

“De politiecollega’s van de intake draaien ’s ochtends de verdachtenmonitor uit voor de VT-medewerkers. Zij vullen deze aan met het door de politie opgemaakte zorgformulieren, indien er sprake is van een HG-zaken, zodat

1. Bij acute onveiligheid schakelt de VT-medewerker op ZSM direct met de bureaudienst van Veilig Thuis, opdat een collega de zaak direct kan oppakken en er zo nodig op af kan gaan. Komt VT in gesprek met ZSM tot de conclusie dat er geen sprake is van een acuut onveilige situatie, zullen zij zelf de zaak niet direct oppakken (=direct de betrokkenen spreken/ de zaak nader onderzoeken). VT kan in deze zaken ZSM wel nadere context informatie geven, meedenken/adviseren en informeren wat zij in deze zaak gaan doen.

de VT-medewerkers zich voor de briefing in kunnen lezen/ voorbereiden. VT krijgt voorafgaand aan de briefing een uitdraai van de verdachtenmonitor, zodat zij de zaken van tevoren kunnen voorbereiden.”

Telefonische consultatie van VT vraagt extra inspanning van de ZSM-partners omdat zelf moeten denken aan (het invliegen van) het HG-perspectief. VTBNO komt daarin deels tegemoet door zelf actief naar ZSM te bellen.

Een ander voorbeeld dat extra inspanning vraagt van ZSM-partners is een terugkoppeling aan VT na de afdoeningsbeslissing. VT zal er naar streven om hun informatie op ZSM in te brengen en toe te lichten op het afstemmingsoverleg over de afdoening van de zaak (beslissing van het OM op ZSM). Als VT fysiek op ZSM aanwezig is zullen zij zich altijd bij het afstemmingsoverleg voegen. Indien VT niet fysiek aanwezig is, is het in de zaken waarbij sprake is van acute onveiligheid van belang VT telefonisch of middels video bellen aan het overleg deel te laten nemen, zodat zij hun beoordeling van de zaak kunnen vertellen en toelichten (KPC-er plant het afdoeningsoverleg in en draagt er zorg voor dat VT hierover geïnformeerd is, zodat het kan aansluiten). Deze informatie is van belang daar er bij acute onveiligheid veiligheidsmaatregelen getroffen moeten worden. Indien de HG zaak overdag op ZSM is ingestroomd en het afstemmingsoverleg in de avonden gaat plaatsvinden, draagt VT pro-actief zorg voor overdracht van hun informatie aan het OM (in onderling overleg mondeling en of schriftelijk via de mail). In HG zaken waarbij sprake is van een crisis, acute onveiligheid, zal VT indien mogelijk telefonisch danwel middels video conferencing bij het afstemmingsoverleg aansluiten. VT zal de beslissing van het OM (eventueel RC) in bovengenoemde zaken opvragen bij de KPC-er, indien zij niet bij de afstemmingsoverleg aanwezig waren. Als de zaak wordt ingepland op

een OM hoor of een zitting, zullen de reclassering/RvdK en VT vervolgens onderling afstemmen over de benodigde hulpverlening cq het inhoudelijk strafadvies. Indien de meerderjarige verdachte wordt heengezonden zal de zaak worden ingepland op het HG spreekuur van 3RO. Om ervoor te zorgen dat VT niet vergeten wordt in de terugkoppeling is een aandachtspuntenlijst ontwikkeld voor het afdoeningsoverleg van Huiselijk Geweld & Ex-partner op ZSM Oost-Brabant.

Extra inspanningen vinden ook plaats in de koppeling van zaken waarin een THV is opgelegd en VT medewerkers op ZSM (en vice versa). Van belang is dat de medewerkers die betrokken zijn bij het THV zich moeten realiseren dat naast het THV er mogelijk ook andere maatregelen vanuit het strafrecht kunnen worden genomen. Vooral als een THV al meerdere malen is opgelegd. Door te schakelen met VT op ZSM kan men voorafgaand al de beste oplossing bekijken/bespreken (vanuit perspectief zorg).

Extra inspanningen worden soms bemoeilijkt door knelpunten/ onduidelijkheden in de informatiedeling. Inhoudelijk blijkt tussen partners op ZSM geen eenduidig beeld te zijn over wat onder huiselijk geweld wordt verstaan en waarover dan wel of niet een VT-melding moet worden gemaakt. Bijvoorbeeld geweld tussen ex-partners, die niet bij elkaar wonen.

De scope van de HG zaken waarin VT een veiligheidsbeoordeling opmaakt lijkt helder voor alle partners. Minder helder is dat voor waarin VT een radarfunctie heeft. In een zaak met twee minderjarige verdachten bijvoorbeeld wees VT op hun radarfunctie, waardoor alsnog een zorgmelding wordt gedaan, zodat zij vanuit hun mandaat contact op kunnen nemen met ouders en wijkteam. Bij politie en de RvdK ontbreekt kennis in welke gevallen dat meerwaarde heeft. Ook VT is hierin nog zoekende. Daarom afgesproken dat 'twijfel-casussen' verzameld worden, om daarop normvinding te ontwikkelen.

Een meer algemeen financieel knelpunt is dat organisaties betaald worden voor het doen van een veiligheidsbeoordeling, vanuit de verwachting dat de veiligheid wordt verhoogd. Het verhogen van veiligheid an sich wordt niet gefinancierd. Wanneer VT een dag op ZSM zit en er komt géén HG zaak voorbij, dan kunnen VT-medewerkers wel andere (eigen) werkzaamheden verrichten, maar daar wordt VT niet voor betaald. Het zou mooi zijn als VT gefinancierd wordt voor haar *aanwezigheid* op ZSM in plaats van aanbod/output.

Positief is dat inspanningen soms ook elders ruimte opleveren en verbindingen tussen verbeteractiviteiten helpend zijn in het bepalen van de benodigde vervolgstappen, mits werkprocessen goed op elkaar afgestemd worden en elkaar niet overlappen/tegenwerken. Dat geldt bijvoorbeeld voor het (bijna) Tijdelijk Huisverbod (THV) en ZSM.

“Het uitgangspunt is zo licht als mogelijk. Als een Tijdelijk Huisverbod wordt ingeschat als een afdoende middel en helpend, dan wil dat niet meteen zeggen dat je ook daarom iemand langer vast moet zetten omdat het dan veilig kan zijn. Aan de andere kant is het soms ook de vraag als je een Tijdelijk Huisverbod hebt ingezet, dan kan het nog steeds helpend zijn als er voorwaarden gesteld worden die bepaalde gedragsbeperkingen opleggen, zoals een contact- of locatieverbod. [...] Het is belangrijk dat ZSM weet van de stappen richting een Tijdelijk Huisverbod. Dat is een van

de aandachtspunten binnen ZSM geweest, dat die lijntjes goed moeten lopen en dat daar ook aan gedacht kan worden. Die verbinding kan geoptimaliseerd worden, daar werken we nu aan.”

In het najaar zijn veertien huiselijk geweld casussen onderzocht, om zicht te krijgen op punten ter verbetering (nb.: niet op de effectiviteit). Hieruit kwamen de volgende bevindingen naar voren:

- VT wordt in de aangehouden HG zaken vanuit ZSM betrokken, met uitzondering in de weekenden.
- Vanuit ZSM wordt niet altijd contact gezocht. Daarnaast wordt ook niet altijd contact verkregen met VT. In de weekenden is het lastiger omdat alle medewerkers van VT om beurten worden ingeroosterd voor de bereikbaarheidsdienst. De kennis van de samenwerkingsafspraken laat bij VT-medewerkers nog te wensen over.
- Als er vanuit ZSM geen contact met VT wordt gezocht/is over de aangehouden HG verdachte, dan is het risico groter dat er onduidelijkheid is over de veiligheid bij heenzending van de verdachte. In de zaken waarbij er contact tussen VT & ZSM is, heeft VT een veiligheidsbeoordeling kunnen opmaken (al dan niet op basis van het THV-onderzoek).
- Als VT op ZSM is, wordt zij betrokken bij het afdoeningsoverleg (VT ZO vervangt daarin/ brengt zo nodig info van VTNO in). Als VT er niet is, dan is het nog lastig om de bevindingen van VT structureel in te brengen (en visa versa terug te koppelen aan VT).
- Als VT fysiek op ZSM is, zijn zij aanwezig bij de beslissing van het OM. Daarnaast wordt VT door 3RO geïnformeerd over het genomen besluit of door de politie. Inde zaken waarbij er geen contact met VT is geweest, zijn zij ook niet op de hoogte van het besluit.

4.3 Waarde

VT op ZSM leidt tot betere herkenning van signalen van HG.

“Door fysieke aanwezigheid van VT op ZSM worden signalen van HG veel beter herkend. Op ZSM ben je afhankelijk van de HG-duiding van ZSM partners. Wat we in de praktijk zien dankzij onze fysieke aanwezigheid is dat partners soms signalen over het hoofd zien.”

“Bij sommige delicten hadden we niet door dat er sprake was van stalking. Zonder die kennis stelt diefstal van een huissleutel niet veel voor. Maar als iemand vanuit een stalkingsdelict die sleutel meeneemt die in een schuurdeur zit, dan wordt het totaal iets anders. Als we dat niet meenemen en ons dat niet realiseren, kan dat hele nare gevolgen hebben.”

Dat VT op ZSM zit leidt tot een **betere afdoeningsbeslissing**. VT wordt vroegtijdiger geïnformeerd en weet beter wat vanuit het strafrecht besloten wordt. Hierdoor kan VT meer gebruik maken van het strafrecht, lees: interventies die vandaaruit ingezet kunnen worden. De grootste winst van samenwerking is dat het strafrecht voordat een verdachte wordt

heengezonden, weet of er sprake is van onveiligheid (of niet). VT verrijkt de context van het incident. Voorheen gold dat op ZSM gekeken werd naar: ‘**wat is het delict, is het bewijsbaar?**’ Partners waren minder bezig met de vraag: ‘hoe zit het met de veiligheid van directbetrokkenen als iemand naar huis gaat?’

“Steeds vaker merken we dat het waardevol is om niet alleen bij de briefing, maar ook bij het afdoeningsoverleg te zitten, zodat info samen komt. Soms echter is het afdoeningsoverleg na 17.00. In dat geval dragen we ons perspectief vooraf over aan 3Ro of politie. Zorgen dat die cirkel goed rond is blijft een punt van aandacht.”

Een betere afdoening waarbij ook oog is voor veiligheid kán recidive voorkomen. Mede dankzij de samenwerking op ZSM vindt bijvoorbeeld meer overleg en afstemming plaats over wat aan hulpverlening nodig is op lange(re) termijn om geweld te stoppen. Krachten worden gebundeld om bijvoorbeeld ook een betere (hulpverlenings)aanpak ten aanzien van verdachten te realiseren (denk aan forensische behandelklinieken).

Uit de praktijk 4.1: Veilig Thuis op ZSM: Vroegtijdig samenwerken om zorg en straf snel en effectief in te zetten voor veiligheid

Tekst: Dryske Roovers (RAP)

In september 2020 startte Veilig Thuis Oost-Brabant (hierna: VT) met een pilot waarin ze deelnemer werden van de ZSM-werkwijze. Inmiddels maken zij vijf dagen per week onderdeel uit van deze samenwerking. En dat werkt. Ingrid Dijkstra en Boukje Dreesen, VT-frontoffice medewerkers, vertellen over de meerwaarde van deze samenwerking aan de hand van (geanonimiseerde) casussen die zij als successen ervaren.

De werkdag van Ingrid start met een zaak waarin moeder Jolanda en dochter Esmee (21 jaar) zijn aangehouden vanwege het bezit van grote hoeveelheden drugs. Ze wonen in een vervuilde en gevaarlijke woning met sporen van harddrugs(gebruik). Er zouden nog drie minderjarige kinderen op het adres wonen. Ingrid: “De politie was van mening dat de woning onbewoonbaar was voor minderjarigen. Maar bij navraag bleek dat niemand wist waar de kinderen verbleven en of zij hadden gezien dat hun moeder en zus waren opgepakt.” De politie had nog geen zorgmelding opgemaakt, omdat de politie tot dan toe vooral bezig was met vervolgen van het strafbaar feit. Ingrid: “Niet onlogisch, wel zonde. Als we niet op ZSM zijn om op de zorgmelding te wijzen, duurt het soms dagen voordat deze bij VT landt, en soms ook helemaal niet.” Met een zorgmelding kan Ingrid haar informatiesystemen checken en contact opnemen met betrokkenen. Ingrid: “Deze informatie kan heel waardevol zijn. Zowel voor het ondersteunen van

politie om gerichte vragen te stellen tijdens verhoor als voor het (vervolg) advies voor afdoening en vervolginzet.”

Géén zicht op veiligheid

Uit het systeem blijken meerdere VT-meldingen van Jolanda en haar kinderen, waarvan de laatste een jaar terug is doorgeleid naar de hulpverlening. Ingrid belt de wijkagent die bij de arrestatie was en de betrokken hulpverlener. Ook zij weten niet waar de kinderen zijn. Ingrid: “de hulpverlener bleek ook na twaalf maanden nog altijd niet in de woning te zijn geweest omdat moeder dit weigerde. Er was dus al lange tijd géén zicht op veiligheid.” Ingrid overlegt met de Raad voor de Kinderbescherming en Reclassering Nederland. Dat helpt bij het vormen van een advies aan de officier van justitie.

Iedere organisatie heeft hetzelfde doel: gepaste zorg en straf

Met de informatie die zij verzameld heeft, neemt Ingrid deel aan een tussentijdse briefing op de ZSM. Het OM wil inmiddels Jolanda en Esmee heenzenden. Maar omdat er nog geen veiligheidstaxatie is aangeleverd over de minderjarige kinderen wordt het advies van Ingrid, om het afdoeningsbesluit uit te stellen, gevolgd.

Aan het eind van de dag laat de hulpverlener weten dat de kinderen zijn

ondergebracht. Jolanda en Esmee mogen naar huis en er is gedwongen kader aangevraagd voor het gezin. Er zijn sindsdien geen nieuwe VT meldingen van het gezin binnengekomen. Ingrid: “Ik ben heel tevreden met het verloop in deze zaak. Blij dat ik vanuit mijn perspectief kon zorgen voor voldoende aandacht voor de minderjarige kinderen in het gezin.” “En daar zit het hem precies in, dat je op het juiste moment met de voorkennis vanuit je organisatie en jouw expertise kan zorgen dat een betrokkene de juiste aandacht krijgt op het moment dat er belangrijke beslissingen worden genomen”, aldus Boukje. Ze zet haar opmerking kracht bij met het voorbeeld van Agnes (31jr). Zij werd door haar partner Janusz zeer zwaar mishandeld en met de dood bedreigd. Ze vluchtte en deed aangifte, waarna Janusz werd aangehouden en op de verdachtenmonitor verscheen op een recente ZSM-werkdag van Boukje.

De veiligheidsinschatting is een gezamenlijke verantwoordelijkheid

Boukje: “De veiligheid was voor Agnes vooral afhankelijk van haar verblijfplaats en of en wanneer Janusz weer vrij zou komen. Het OM zocht mij direct op om - terwijl de strafrechtelijke zaak tegen dhr. werd voorbereid - zo snel mogelijk zicht te krijgen op de wensen en mogelijkheden van Agnes om al dan niet blijvend terug te keren naar Polen. Dit heeft directe invloed op de veiligheidsinschatting.” Terwijl Boukje contact heeft met Agnes en met de hulpofficier van justitie overlegt over de mogelijkheden van een huisverbod, stelt de reclassering een negatief schorsingsadvies van de voorlopige hechtenis op, voor de voorgeleiding van Janusz. Tegelijkertijd is Team Crisisbeheersing (TBC) van de politie ingezet. Zij maken een dreigingsanalyse en brengen een beschermingsadvies uit; een andere, geheime, verblijfplaats voor Agnes, voordat Janusz wordt heengezonden. Boukje bespreekt dit advies vervolgens met Agnes en maakt veiligheidsafspraken. Agnes krijgt bij uitvoering hiervan hulp van haar woon- en werk coördinator in Nederland. Boukje: “De veiligheidsinschatting is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In de ZSM-samenwerking is heel goed te merken dat dat besef en bijbehorend proces inmiddels echt is ingezet”.

In deze zaak was voor de veiligheid nauwe afstemming en communicatie ontzettend belangrijk. Boukje: “Het was heel fijn dat de netwerkpartners Veilig Thuis goed wisten te benutten en dat we in de samenwerking dusdanig snel hebben kunnen afstemmen dat we niet op elkaar hebben hoeven wachten”. Terwijl de raadkamer voor meneer werd voorbereid, kon Boukje met CCB zorgen voor een veiligheidsplan. Boukje: “Daar heeft Agnes profijt van gehad. Ze had snel duidelijkheid over wat er nodig was en kreeg tijd om hierbij hulp te vragen. Voor dit soort zaken, waarbij zorg en straf oog hebben voor elkaar, doe ik het echt!”.

Winst: elkaar kennen en kunnen vinden

Grote winst van ZSM zit volgens Boukje en Ingrid in het feit dat de professionals uit de keten elkaar op de ZSM-werkvloer zien. Dat ze met elkaar werken en met elkaar leren. Ingrid: “Doordat we elkaar vaker zien, met elkaar zaken doorlopen, leren we ook elkaars werk beter kennen en komt er meer begrip voor uitdagingen en beperkingen.” Boukje: “Wat echt helpt zijn succeservaringen. Dan merk je wat samenwerken met zorg- en strafpartners oplevert voor de betrokkenen en dat maakt het werk leuk. Het werken vanuit één locatie werkt letterlijk en figuurlijk drempelverlagend.”

*De namen van de betrokkenen zijn gefingeerd.

Uit de praktijk 4.2: Interview Janniek van de Looij en Werner van Hees over pilot VT bij ZSM

<https://magazines.kinderbescherming.nl/jaarbericht/2021/01/zsm>

Huiselijk geweld: niet alleen straf, maar ook zorg

Tekst Hester Otter

Hoe kun je betere hulp bieden aan gezinnen waarin huiselijk geweld voorkomt? In Oost-Brabant is een pilot gestart waarbij Veilig Thuis (VT) aanschuift bij de ZSM-tafel, om niet alleen door straf maar ook door zorg de spiraal van geweld te doorbreken.

De strafrechtketen is ingericht vanuit het idee dat een strafbaar feit moet worden beantwoord met een straf. Maar steeds vaker wordt straf met zorg verbonden, ook bij huiselijk geweld. Dat zegt Janniek van de Looij, beleidsadviseur bij de RvdK. “Bij huiselijk geweld gaat meer mis dan alleen het begaan van een strafbaar feit. Het geweld treft het hele gezin. We kunnen als RvdK wel zeggen dat we ‘er zijn voor het kind’, maar ja, het kind staat niet op zichzelf. Hoe ontwikkelt een kind zich dat heeft gezien dat zijn vader zijn moeder iedere avond in elkaar slaat? Een heel groot percentage van de strafzaken die op ZSM (zorgvuldig, snel en op maat) voorbijkomen, hebben een component van huiselijk geweld. Daar moeten we wel oog voor hebben.”

Hulp in het vrijwillig kader

Meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling komen eerst binnen bij VT. De organisatie geeft hulp en advies aan gezinnen en professionals. Een andere positie dan die van de RvdK, vertelt Van de Looij, en juist daarom zo waardevol als nieuwe partner aan de ZSM-tafel. “Bij huiselijk geweld kijken we of we het gezin kennen vanuit een eerder contact met de RvdK. Die informatie geven we dan mee aan het OM, zodat de officier van justitie samen met de andere partners kan kiezen voor een afdoening die past bij het gezin. Dat is onze primaire taak”, vertelt Van de Looij. “Maar

echt praktisch handelen kunnen we vanaf de ZSM-tafel meestal niet. We kunnen weliswaar een onderzoek starten of een maatregel vragen, maar we hebben niet de ruimte om voor het gezin direct hulpverlening in te zetten of een gesprek aan te gaan met alle gezinsleden. VT heeft daarvoor veel meer mogelijkheden. Ze kunnen bijvoorbeeld ook doorverwijzen naar hulp in het voorliggend veld, in het vrijwillig kader.”

Veiligheid als uitgangspunt

Strafrecht en zorg die elkaar versterken: dat is het doel van VT op ZSM. Om tot een gezamenlijke aanpak te komen hebben het landelijk bestuur van ZSM en het landelijk directienetwerk VT in 2020 een werkgroep opgericht. Het werkproces is inmiddels duidelijk. Op verschillende locaties, zoals in Oost-Brabant, maar ook in Amsterdam, Noord Holland, Den Haag, Rotterdam en Limburg wordt daarmee ‘geoefend’. Nu is het wachten op de landelijke invoering, maar daarvoor moeten eerst de randvoorwaarden in kaart worden gebracht.

In de pilot ‘VT op ZSM’ is veiligheid een belangrijk uitgangspunt, waarbij de ketenpartners – elk vanuit hun eigen kennis en expertise – informatie aanleveren om snel te kunnen handelen. Wanneer een zaak van huiselijk geweld binnenkomt, kijken VT en de ZSM-ketenpartners meteen of er direct fysiek gevaar is voor de partner en de kinderen. Als dat het geval is, wordt er direct doorgepakt, bijvoorbeeld door het opleggen van een tijdelijk huisverbod. Deze maatregel kan het OM opleggen, met de veiligheidsvoorwaarden die door VT zijn opgesteld. Is de situatie niet (meer) onveilig? Dan nemen VT, de RvdK of de reclasseringsorganisaties meer tijd voor onderzoek en advies.

Toezicht

Zo kreeg VT van de politie in één maand drie keer een melding van huiselijk geweld in een gezin. Ingezette hulp van onder meer de GGZ had weinig effect. “In ons systeem zagen we dat er nog een minderjarig kind thuis woonde. Vijf jaar geleden was er al een ondertoezichtstelling (ots) in het

gezin geweest”, vertelt Van de Looij. “Gezamenlijk werd besloten om naast straf Reclassering Nederland in te schakelen voor toezicht op de dader. Het sociale wijkteam van de gemeente nam de zorg voor het gezin op zich. VT schreef vervolgens een verzoek voor een raadsonderzoek om goed zicht te krijgen op het kind. Nu kon met de ouders en het kind besproken worden of een raadsonderzoek echt noodzakelijk was en wellicht uiteindelijk weer een ots. “Een casus waarin zorg en straf heel goed gecombineerd werden”, blikt Van de Looij terug. “Straf werd ingezet voor de dader, maar er was ook zorg voor zowel de dader als de rest van het gezin. En er was speciale aandacht voor het kind door het overwegen van een beschermingsonderzoek. Vanuit verschillende invalshoeken konden we adequate hulp aan het gezin geven.”

Fysieke aanwezigheid

De pilot loopt al enkele maanden. Wat maakt die tot een succes? Voor Werner van Hees, casusregisseur op ZSM in Den Bosch, is dat de fysieke aanwezigheid van VT. Want de winst zit hem in het snel mobiliseren van de samenwerkingspartners. “Sowieso wil je rechtsgelijkheid hebben voor alle zaken die voorbijkomen. Elke zaak verdient dezelfde aandacht. Maar ook maakt de aanwezigheid op ZSM dat je als ketenpartners veel makkelijker kunt schakelen.” Hij noemt een voorbeeld van een huiselijk geweldzaak waarbij de politie nog geen officiële zorgmelding had gedaan bij VT. “VT weet dan wel van de escalatie, maar heeft de officiële melding nodig als startsignaal om aan de slag te gaan. Als we in het systeem op ZSM zien dat de zorgmelding nog niet binnen is, kan de medewerker van VT daar bij de politie meteen achteraan gaan. Als partners kun je elkaar als het ware alvast ‘in stelling brengen’, zodat je sneller kunt handelen.”

Beter inschatten

“Op het ene moment is het nodig om het strafrecht iets te versnellen, op een ander moment rem je het een beetje af, zodat je de beste hulp kunt bieden”, vervolgt Werner. “De kracht van VT medewerkers is dat zij veel informatie over de context kunnen geven. Bij huiselijk geweld helpen hun inzichten

ons bij het beter inschatten van de veiligheidssituatie van de gezinsleden. Alle ketenpartners krijgen de tijd om hun informatie aan te leveren en die wordt vervolgens plenair besproken. Alle consequenties nemen we dan mee. Als er weinig risico's zijn, hoeft een dader misschien minder lang in voorarrest te blijven. Maar het kan ook andersom: dat we – binnen de wettelijke mogelijkheden – meer tijd nodig hebben om ervoor te zorgen dat de veiligheid van de kinderen gegarandeerd kan worden.”

Obstakels

De pilot wordt met een half jaar verlengd. In die periode moeten nog enkele obstakels worden genomen. Zo telt de regio Oost-Brabant twee VT's, die geen toegang hebben tot elkaars systemen. Ook over andere kwesties moeten afspraken worden gemaakt, zoals privacy ('mag informatie vanuit het strafrecht worden gedeeld?') en toegang tot de verdachtenmonitor (waarin ketenpartners informatie mogen toevoegen). Die besluiten moeten op bestuurlijk niveau worden genomen. Ook moet worden geregeld dat er alle werkdagen mensen van de organisatie op ZSM aanwezig zijn. Van Hees: “De RvdK is in de avonduren en in het weekend telefonisch bereikbaar. Of VT dezelfde ruimte kan krijgen is mede afhankelijk van de gemeenten die de organisatie financieren.”

Adequaat verbinden

Voor Van de Looij staat als een paal boven water dat er veel winst is te boeken met de aanwezigheid van VT, die aan de ketenpartners meer context kan bieden en kan doorverwijzen naar hulp in het vrijwillige kader. “Ik geloof oprecht dat als je een zaak betekenisvoller kunt afdoen, de kans op recidive kleiner is. Je kunt een spiraal van geweld doorbreken als je niet alsmaar kiest voor straf op straf. In het adequaat verbinden van straf en zorg is nog een wereld te winnen. En dit is alvast een belangrijke stap.”

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

Vóór de komst van de Ontwikkelagenda Veiligheid voorop, liep de samenwerking bij strafbare kindermishandeling al vrij goed in de regio Oost-Brabant. In het Regionaal Netwerk Zorg en Straf (RNZS) Oost-Brabant is er daarom tot nu toe gekozen om geen specifieke acties op deze verbeteractiviteit te ondernemen. Eén van de respondenten benoemt dat zij er zelf vrij weinig van gemerkt heeft dat de samenwerking bij strafbare kindermishandeling een specifiek thema binnen de Ontwikkelagenda is en denkt dat dat ook niet per se nodig is gezien de reeds lopende praktijk in de regio. De samenwerking zelf loopt namelijk wel degelijk goed. Bovendien vraagt de samenwerking bij strafbare kindermishandeling volgens de partners geen aanpassingen in de bestaande werkprocessen van de verschillende organisaties en sluit het goed aan op andere interne werkstromen. De HSSK geeft specifieke richtlijnen over hoe te handelen op het moment dat er sprake is van strafbare kindermishandeling, waaronder hoe het strafrechtelijk vervolgd kan worden en hoe werkzaamheden op elkaar afgestemd kunnen worden. ***'Dat is veel meer onderzoek-gericht, zodat het ook navolgbaar is. Dat is voor ons een andere tak van sport, want wij zijn niet gericht op vervolging' (VTZOB).***

Hoewel er geen concreet verbeterplan voor deze verbeteractiviteit is opgesteld, heeft er in de zomer van 2021 wel een evaluatie van de samenwerking bij strafbare kindermishandeling plaatsgevonden waarbij het

OM, VT en de RvdK aansloten. Tijdens deze evaluatie is de balans opgemaakt en is gezamenlijk gekeken naar hoe de regio er met betrekking tot dit thema voor staat. Hieruit zijn meerdere verbeterpunten uitgekomen. In een kleiner verband is vervolgens nader ingegaan op die verbeterpunten, wat heeft geleid tot een aantal concrete acties ter aanscherping van het werkproces. Bijvoorbeeld meer ontmoetingen tussen de Gedragswetenschappers/-deskundigen van de RvdK en VT. Een vervolgspraak is niet ingepland en hier is dan ook geen opvolging aan gegeven. Met elkaar is afgesproken dat de verschillende partners elkaar weten te vinden en van zich laten horen wanneer zij tegen knelpunten aanlopen.

De HSSK en andere regionale instrumenten zijn binnen Veilig Thuis Zuidoost-Brabant (VTZOB) belegd bij de expertisegroep Ietsel. Leden van die expertisegroep worden betrokken in het geval van een casus strafbare kindermishandeling. Daarnaast zijn alle medewerkers van VTZOB op de hoogte van de HSSK en van het feit dat zodra er sprake is van een melding (strafbare) kindermishandeling, de expertisegroep benaderd moet worden. Eén van de schrijvers van de HSSK was ten tijde van publicatie nog werkzaam bij VTZOB, wat de landing van de handreiking in die organisatie vergemakkelijkt. Binnen de 3RO zijn de werkafspraken die gemaakt zijn in de regio gedeeld met desbetreffende aandachtsfunctionarissen, zodat zij hier alert op kunnen zijn. Dit is voornamelijk bedoeld ter kennisname,

aangezien de 3RO over het algemeen minder betrokken is bij casuïstiek rondom strafbare kindermishandeling.

Wat betreft het delen van informatie gelden de reguliere afspraken. VTZOB geeft aan dat het vastleggen van strafbare kindermishandeling een specialisme is en dat belegd heeft bij de expertisegroep Ietsel. De operationeel manager van VTZOB houdt hier zicht op.

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Wanneer er sprake is van strafbare kindermishandeling, zijn er bij de politie, VT, het OM en de RvdK, vaste contactpersonen bereikbaar. Zo heeft de politie een werkproces kindermishandeling welke met name gericht is op de bereikbaarheid van de politie: wanneer er bijvoorbeeld bij VT of bij een ziekenhuis of huisarts verdenking is van strafbare kindermishandeling en de politie ingeschakeld dient te worden, dan kan naar een dienstdoende rechercheofficier gebeld worden die kan beslissen of direct actie ondernomen moet worden. Daarnaast wordt op dit moment bekeken of en hoe de samenwerking tussen de politie en het FMEK ten aanzien van strafbare kindermishandeling verbeterd kan worden. Het OM heeft een vaste officier als contactpersoon en voor VT zijn dat gedragswetenschappers. De RvdK heeft een gedragsdeskundige gekoppeld aan dit thema, maar er is met de partners afgesproken dat eerst de bureaudienst wordt gebeld voordat naar de contactpersoon wordt opgeschaald. Binnen de bureaudienst zijn officieren werkbaar die gespecialiseerd zijn in dit onderwerp, 24/7 bereikbaar zijn en korte lijnen met (de gedragswetenschappers van) VT hebben. Zij zijn goed in staat om de juiste vragen aan de voorkant te stellen (triage).

Afstemming binnen een casus strafbare kindermishandeling gebeurt nu veelal op maat en is casuïstiekafhankelijk. Er wordt vanuit gegaan dat de lijnen kort genoeg zijn om te kunnen schakelen met elkaar in specifieke situaties en de partners elkaar weten te vinden wanneer men vastloopt. Aangegeven wordt dat inhoudelijk overleg met betrekking tot casuïstiek voldoende geborgd is en daar niet iets apart voor ingeregeld hoeft te worden, daar bestaat al genoeg voor. Wel wordt benoemd dat er rondom deskundigheidsbevordering nog winst te behalen is. Om meer begrip voor elkaar te krijgen, zou de verschillende juridische kaders van de betrokken partijen bijvoorbeeld een goed onderwerp zijn om met elkaar in te duiken.

“Soms kom je in wat discussie terecht over welke vervolgstap nu aan de orde is. Dat vraagt gewoon doorlopend overleg in casuïstiek, constant afstemmen, want het is natuurlijk ieders expertise die heel belangrijk is. VT kan heel goed bepalen hoe ernstig het is en wij als Raad kijken meer naar wat doe je daar dan juridisch mee kan in de zin van een kindbeschermingsmaatregel, waar het OM weer kijkt naar de strafbaarheid van het hele gebeuren. Dus je hebt meerdere kaders die op zo’n casus passen en dat maakt het ook heel ingewikkeld.”

Wat betreft het meer procesmatige deel zou het wellicht een goed idee zijn om eens in de zoveel tijd (fysiek) bij elkaar te komen om overstijgend met elkaar te bezien hoe de samenwerking ervoor staat. Want ruimte voor verbetering is er altijd. Dit wordt al wel opgepakt door de gedragswetenschappers/-deskundigen van VT en de RvdK en indien nodig kan opgeschaald worden naar onder andere het RNZS, maar een structureel beleidsoverleg aangaande strafbare kindermishandeling met het gehele professionele netwerk bestaat nog niet. Tegelijkertijd wordt hierbij de kanttekening gezet dat er al veel verschillende overleggen bestaan en dus kritisch nagedacht moet worden over of een beleidsoverleg strafbare kindermishandeling wenselijk is.

Door de RvdK wordt aangegeven dat er vrij weinig aangiften bij vermoedens van strafbare kindermishandeling worden gedaan. Volgens haar wordt altijd eerst overlegd met het OM en VT om samen te bekijken wat wijsheid is in de desbetreffende situatie. ***'Ik kan me niet voorstellen dat we meteen aangifte doen zonder eerst te overleggen, omdat we goed weten dat er nog meer partijen in het veld zitten' (RvdK).*** Een melding doen bij VT doet de RvdK echter bijna nooit. De RvdK valt niet onder de meldcode en dat wordt wel als een gemiste kans door de RvdK ervaren. De RvdK heeft haar focus namelijk op het kind, niet op de ouders en naar alle waarschijnlijkheid zijn niet alle raadsonderzoekers op de hoogte van de mogelijkheden rondom bijvoorbeeld het Tijdelijk Huisverbod. Het verplichte karakter van de meldcode zoals dat voor de lokale teams geldt zou daarentegen voor de RvdK niet handig zijn. Mogelijk zou nagedacht kunnen worden over een tussenvorm.

Anoniem overleg komt wel eens voor, bijvoorbeeld wanneer dit in het kader van veiligheid nodig wordt geacht. De voorkeur wordt echter gegeven aan overleg met naam en toenaam, zodat iedereen op de hoogte kan worden gebracht van wat er met de informatie gebeurt. Bovendien kleeft aan anoniem overleg het risico dat een casus grofweg wordt geschetst en

belangrijke details die doorslaggevend voor het advies kunnen zijn, worden weggelaten.

Als knelpunt in de informatievoorziening/-deling wordt benoemd dat er nog steeds veel onduidelijkheid bestaat over wat met wie met welk doel gedeeld mag worden en of de mensen die het betreft op de hoogte gesteld moeten worden. Een risico hiervan is dat professionals twijfelen over welke mogelijkheden zij wel/niet hebben en daardoor uit angst bepaalde dingen niet doen.

Hoewel casuïstiek waarbij sprake is van een (vermoeden van) strafbare kindermishandeling *'typische Actieoverleg zaken'* zijn, is er volgens VTZOB bewust voor gekozen om dit stuk niet op te nemen in het Actieoverleg. Vanwege de goede en directe lijnen tussen de betrokken partijen, waardoor direct met elkaar geschakeld kan worden, zou het zonde zijn om te moeten wachten om een zaak te kunnen bespreken op het Actieoverleg dat op donderdagmiddag plaatsvindt. ***'De directe lijn is zo goed en kort dat we elkaar direct weten te vinden. Wij hebben de experts, zij hebben de experts en we vinden elkaar' (VTZOB).***

5.3 Waarde

“Overal waar mensen elkaar kennen en elkaars organisatie goed kennen, heb je altijd meerwaarde. Maar of het specifiek meer ruimte oplevert, dat vind ik moeilijk.”

Het samen optrekken bij (vermoedens van) strafbare kindermishandeling wordt door de partners als helpend ervaren, ook om samen normen te kunnen stellen in dit soort casuïstiek. En hoewel de samenwerking bij strafbare kindermishandeling voor de komst van de Ontwikkelagenda Veiligheid voorop al goed liep in de regio, zou er – wanneer niet was geïnvesteerd op de versterking van die samenwerking – sprake zijn geweest van meer verkokering, meer conflicten tussen betrokken partijen, minder begrip voor elkaar en voor de mensen die het betreft een minder soepel proces.

De verwachting is dat de samenwerking rondom deze thematiek bijdraagt aan een lagere kans op herhaling, maar dat is wel moeilijk te zeggen omdat dat niet specifiek wordt bijgehouden.

Uit de praktijk 5.1: Interview Judith Kuijpers bij de start van Veiligheid Voorop (2018)

“Bij kindermishandeling, oudermishandeling en partnergeweld staat herstel van veiligheid op één”, zegt Judith Kuijpers, directeur van Veilig Thuis Zuidoost-Brabant. “De lijn met de officier is kort, want we willen het strafrechtelijk onderzoek niet verknallen.”

Veilig Thuis ontstond in 2015, toen de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling en de Steunpunten Huiselijk Geweld fuseerden. In 2017 kreeg Veilig Thuis Zuidoost-Brabant 4488 meldingen, waarvan 76 procent van de politie. “Politiemensen weten dat ze bij zorgelijke situaties een VeiligThuis-melding moeten maken”, zegt Judith Kuijpers. “Zoals Veilig Thuis politie en justitie weet te vinden.”

“Dat laatste gebeurde onlangs bij een 7-jarig meisje. Zij was naar een verjaardagsfeestje van een vriendinnetje gegaan. Daar zag de moeder bij het meisje onverklaarbare blauwe plekken. Zij fotografeerde die en belde vervolgens naar Veilig Thuis. Wij overlegden daarover, waarbij ook een gedragswetenschapper en een vertrouwensarts aanschoven. Die vertrouwensarts is tevens forensisch arts, en in staat letsel te duiden.

Hier leek sprake van toegebracht lusvormig letsel, mogelijk veroorzaakt door een dubbelgevouwen koord.”

“‘Meteen ernaar toe!’, was onze conclusie. Maar wel eerst overleg met het OM, want het strafrechtelijk onderzoek moet ook goed lopen.

In het verleden hebben we het OM met de beste bedoelingen er wel eens te laat bij betrokken. Dan waren onze vragen aan gezinsleden te diepgaand: ‘Ja, is er geslagen?’ ‘Op welk moment?’ ‘Hoe dan precies?’ ‘Was het niet met een koord?’

Dan geef je zoveel informatie weg, dat ouders vervolgens onderling hun verhaal kunnen afstemmen. Dat beïnvloedt het politieverhoor. Het blijft moeilijk hoor. Want wie kijkt waar een kind veilig is, kijkt vanzelf ook waar het niet veilig is en wie er ‘schuldig’ kan zijn. Maar rechercheren is niet onze taak en expertise; daarom overleggen we met de officier wat we gaan bespreken, en stemmen we af hoe we dat gaan doen.”

“Wij zijn niet verantwoordelijk voor de opsporing en hebben ook niet de (burgemeesters)bevoegdheid voor een uithuisplaatsing van een agressieve ouder. Wel zijn wij degenen die voor zo’n uithuisplaatsing de informatie aandragen. Als wij vinden dat een kind uit een situatie moet worden gehaald, dan gaan wij aan de slag met de Raad voor de kindbescherming als ouders hier niet vrijwillig aan meewerken.

We doen het liefst zoveel mogelijk in overleg met ouders zelf. Maar als dat de veiligheid schaadt, mogen we ook informatie opvragen voordat we hen op de hoogte te stellen. Soms stemmen we voor de veiligheid van onze eigen medewerkers eerst met de politie af.”

“Aan de ouders van het meisje hebben onze medewerkers verteld dat het letsel niet paste bij het verhaal van de ouders en dat we vermoedden dat dit letsel is toegebracht. Om die reden kon het kind niet langer bij hen blijven; zij is door familie opgevangen. Veilig Thuis informeerde de politie, die de ouders verhoorde. Tijdens het verhoor gaf vader toe heel boos geweest te zijn vanwege de schoolresultaten en het kind met een riem geslagen te hebben. Moeder was daar niet bij betrokken. Deze informatie werd door de politie weer met Veilig Thuis gedeeld. Daarop konden veiligheidsafspraken worden gemaakt, is hulpverlening opgestart en woont het kind weer thuis met haar ouders. De politie gaat verder met strafrechtelijk onderzoek.”

“Uiteindelijk gaat het erom dat iedereen zijn werk goed kan doen en elkaar kan aanvullen. We hebben hetzelfde doel: veiligheid voor cliënten, van ongeboren kind tot 100-plusser.”

Bron: <https://magazines.openbaarministerie.nl/opportuun/2018/03/omgeving>

Bronnen

De citaten zijn afkomstig uit gesprekken met de leden van het RNZS.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

- Evaluaties van de verbeteractiviteiten
- Werkplan RNZS 2020, 2021 en 2022
- Werkprocesdocumenten van de verbeteractiviteiten
- Implementatieplannen van de verbeteractiviteiten

Indicatoren kwaliteit & impact

Amsterdam- Amstelland

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelinspanningen

Bij de start van het programma Veiligheid Voorop is regio Amsterdam-Amstelland aan de slag gegaan met de landelijk ondersteuner. In samenwerking met deze ondersteuner werden er al vele kleine stappen gezet op vroegtijdige samenwerking. Het Regionaal Netwerk Zorg en Straf (RNZS) kreeg langzaam vorm en kwam meerdere keren bij elkaar. Echter, vanwege corona en personele wijzigingen binnen het netwerk lag het overleg van het RNZS een jaar stil. De partners werkten wel onderling door aan verbeterlagen, met name aan VT&ZSM en het actieoverleg (in Amsterdam afstemmingsoverleg), en op het gebied van stalking. De behoefte aan meer samenhang, samenwerking en coördinatie bleef echter.

“We zagen elkaar allemaal in verschillende groepjes op een gegeven moment. Maar waar zit nou de samenhang? We dachten: we moeten eigenlijk een groep hebben die gewoon elke maand bij elkaar komt en die dus de samenhang zo goed bij elkaar coördineert en elkaar bevraagt en elkaar weet te vinden”.

In april 2021 werd een doorstart gemaakt met het regionaal overleg. Vanwege de behoefte aan meer capaciteit en tijd om dit overleg succesvol en efficiënt te maken, werd een externe ondersteuner aangetrokken. Sindsdien komt het RNZS maandelijks bij elkaar met een vaste voorzitter vanuit het OM. Per organisatie zit er één afgevaardigde in het overleg. Elke afgevaardigde heeft ook een vaste collega die kan waarnemen. De externe ondersteuner richt zich op het structureren en concretiseren van ideeën, het inspireren vanuit de landelijke ontwikkelingen, de slag maken van organisatie naar netwerkdenken, en het ontlasten van de voorzitter.

Vanuit dit maandelijks overleg heeft Amsterdam-Amstelland een unieke werkwijze ontwikkeld ten aanzien van Veiligheid Voorop. Ze hebben de vrijheid genomen om in hun netwerk te bespreken en duiden op welke punten samenwerking belangrijk wordt geacht. De vier verbeteracties dienen ter inspiratie voor het netwerk, maar zijn niet heilig. Vanuit de praktijk brengen de verschillende partners thema's en/of ideeën in in het maandelijks overleg om samenwerking op te zoeken. Vervolgens wordt samen gekeken of en hoe dit kan worden geïmplementeerd. Per thema worden twee trekkers aangewezen uit het overleg. Met elkaar zijn zij verantwoordelijk voor de voortgang van het thema. Het is vervolgens aan alle betrokken afgevaardigden om dit binnen hun eigen organisatie op te zetten. Op deze wijze worden verbeterlagen direct toegepast op

bestaande werkprocessen. Werkt de verbetering? Dan wordt dit gemeld in het volgende overleg. Werkt het deels? Dan wordt er in het overleg bekeken waar het kan worden verbeterd. Werkt het niet? Dan stoppen ze er weer mee. Over het algemeen worden voor de verschillende thema's niet eerst aparte overlegstructuren, werkgroepen, pilots of projectplannen gecreëerd (behalve voor bijvoorbeeld grote thema's zoals VT/ZSM en Stalking). Ook de verslaglegging van het maandelijks overleg vindt grotendeels kort, bondig en puntsgewijs plaats door middel van e-mails (met bijvoorbeeld als uitzondering het Jaarplan).

“Amsterdammers gaan bij elkaar zitten, tikken de afspraken af en dan neemt iedereen het mee naar de eigen organisatie”.

Tijdens de maandelijks overleggen gaan partners diep in op praktijkbehoeften, strategie en ontwikkeling, maar koppelen dit direct aan de uitvoering. De samenhang tussen alle verbeterlagen en het blijvend verbeteren ontstaat hierdoor 'in de praktijk'. Zoals de externe ondersteuner vertelt:

“De samenhang is niet een agendapunt. Het is meer doordat je elke keer een onderwerp bij de hand neemt en de andere even kort aan stipt, ontstaat er samenhang. Dus de stap naar hoe zitten de verbeter acties aan elkaar gelinkt? En waar kunnen we daar nog wat op? Dat is niet de stap die Amsterdam bewust maakt, maar dat gebeurt wel, want je bent elke maand bij elkaar. Dus het is door het te doen. Het is eigenlijk een beetje de bijkomstigheid van het maandelijks overleg”.

Uit de praktijk 1.1. Actuele verbeteractiviteiten in de regio Amsterdam-Amstelland

De regio Amsterdam-Amstelland kent de volgende uitwerking van de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop:

- Samen op in Acut: Samenwerking tussen VT en Politie bij acute onveiligheidsituaties vond al plaats vóór Veiligheid Voorop. De regio hanteert daarom een andere aanpak dan landelijk voorgesteld. De regio werkt Samen op in Acut uit per 'doelgroep/thema'. Vooralsnog betreft dit stalking, THV en ouderenmishandeling (zie volgende paragraaf).
- Actieoverleg: Het actieoverleg is niet opgezet zoals bedoeld omdat er binnen de regio meer behoefte is aan het bestaand Afstemmingsoverleg waarin vastlopende casuïstiek wordt besproken.
- VT + ZSM: Tijdens kantooruren is er fysieke aanwezigheid van VT bij kantoor ZSM in het hoofdkantoor van de politie opgezet.
- Strafbare Kindermishandeling: Een whatsappgroep tussen betrokken partners is opgericht om elkaar te alarmeren wanneer er vermoedens zijn van strafbare kindermishandeling. Binnen afzienbare tijd vindt er dan gezamenlijk overleg plaats over de casus. Binnen het RNZS wordt kindermishandeling ook wel aangeduid als een 'doelgroep' binnen Samen op in Acut. In deze rapportage heeft het thema een apart hoofdstuk.

Daarnaast werkt de regio vanuit hun eigen (praktijk)behoefte op meer thema's dan alleen de vier verbeteracties. Ze zijn ook samenwerkingen aangegegaan op het gebied van:

- Stalking: Een aparte werkgroep is opgezet om te komen tot een regionaal werkproces. Hierin is een drie- gesprek (Politie, OM en VT) bij SASH hoog inschattingen bedacht en ontwikkeld.
- Ouderenmishandeling: In navolging van de methodiek bij strafbare kindermishandeling is er bij wijze van proef een whatsappgroep tussen betrokken partners opgericht om elkaar te alarmeren wanneer er vermoedens zijn van ouderenmishandeling. Binnen afzienbare tijd vindt er dan gezamenlijk overleg plaats over de casus.
- THV: Een regionaal toepasselijk werkproces is in kaart gebracht naar aanleiding van de aansluiting van VT op ZSM. Het betreft het aan elkaar verbinden van de VT op ZSM processen aan de reeds bestaande samenwerking bij THV tussen VT en Politie. Zo wordt het OM ook aan een THV beoordeling gekoppeld.
- Licht verstandelijk beperkte (LVB) slachtoffers en delinquenten: Er wordt op dit moment verkend hoe LVB meer aandacht kan krijgen binnen Veiligheid Voorop Amsterdam en de partners. Het is als prioriteit opgenomen binnen VT op ZSM. Diverse trainingen en een podcast zijn in de maak.

De samenwerkingen op het gebied van Stalking, Ouderenmishandeling en THV worden gezien als uitwerkingen van Samen op in Acut door de regio en tegelijkertijd als mini actie overleggen.

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Vanwege de unieke werkwijze van Amsterdam-Amstelland is het onderscheid tussen ontwikkeling en uitvoering op de samenhang van de verbeteracties moeilijk te duiden. Ontwikkeling en uitvoering op samenhang vindt tijdens het maandelijks RNZS plaats. Dit maandelijks overleg wordt niet ervaren als meerwerk. Het valt onder de noemer 'het hoort bij mijn baan om te doen wat nodig is'. Als dit samenwerking opzoeken met ketenpartners betekent, dan valt dat onder reguliere werkzaamheden. Sterker, zo lang de focus ligt op de samenwerking en niet op het 'deelnemen' aan werkgroepen, is er vanuit de ketenpartners meer ruimte en tijd voor. Ook de 'platgeslagen' opzet van het maandelijks overleg, waarin strategie, ontwikkeling en uitvoering wordt besproken, met weinig administratieve lasten zorgen voor minimaal meerwerk voor betrokken ketenpartners.

Meerwerk op de samenhang van de verbeteracties is, met enige reserve, wel te ontwaren bij de voorzitter van het maandelijks overleg. Ondanks dat de samenwerking opzoeken onderdeel is van reguliere werkzaamheden voor de voorzitter (of deze nou door het OM wordt geleverd of een andere ketenpartner), is zijn pro-actieve, stuwende kracht een zeer belangrijke factor in het succes van het overleg. De energie, denkracht en tijd die hier voor de voorzitter inzit, kan als meerwerk worden bestempeld. Ten slotte wordt er meerwerk gesignaleerd in het informeren, betrekken en activeren van de collega's in de thuisorganisatie. Dit meerwerk geldt in ieder geval voor de afzonderlijke verbeteracties (hierover in de volgende hoofdstukken meer), maar is een element dat ook in het algemeen geldt voor het implementeren van het gehele programma Veiligheid Voorop.

“Ik denk dat het knelpunt er in zit dat wij (deelnemers maandelijks overleg, auteur) elkaar nu heel goed kunnen vinden. Maar ja, je hebt natuurlijk nog ook een partner met heel veel collega's die erin werken. Hoe zorgen we dat bepaalde processen, richtlijnen en dergelijke in alle instanties ook echt bekend worden dat ze ermee gaan werken. Daar zit nog wel een steeds een uitdaging en kost heel veel tijd”.

Vanwege de ad-hoc en praktische insteek van het RNZS in Amsterdam-Amstelland is monitoring en evaluatie nog beperkt. Inverdieneffecten tussen de verbeteracties die minder werk opleveren zijn daarom (nog) niet zichtbaar en/of moeilijk te benoemen. Echter, een mooi voorbeeld van hoe de verschillende verbeteracties ter inspiratie kunnen dienen, zien we bij het thema ouderenmishandeling. Door het succes van de whatsappgroep die is opgezet met betrokken partners bij Strafbare Kindermishandeling, is besloten om ook een dergelijke groep op te richten voor incidenten waarbij ouderenmishandeling een rol speelt. Zoiets simpels als een app-groep zorgt voor zeer arbeidsarme vroegtijdige samenwerking.

1.3 Waarde

Alle ketenpartners zien grote waarde in de afzonderlijke verbeteracties en verwachten ook dat de samenhang tussen de acties uiteindelijk de 'loop van de zaak' positief beïnvloedt. Het vergt echter nog meer tijd om de acties strak op elkaar aan te laten sluiten, overlap te reduceren en hiermee efficiënter de samenwerking op te zoeken in de loop van de zaak. Enkele belangrijke uitkomsten die het RNZS al heeft gerealiseerd zijn:

1. Substantiële aanpassingen in werkprocessen
"Door de korte lijnen hebben we grote slagkracht".
2. Vergroot bewustzijn van mogelijkheden voor samenwerking
"We denken nu eerder na over wie we erbij kunnen betrekken".
3. Partners kennen elkaar en elkaars werk beter en weten elkaar te vinden
"Die toegevoegde waarde zit wel echt bij het samenkomen".

Tegelijkertijd realiseren de ketenpartners zich ook dat hun unieke handelingswijze in het implementeren van Veiligheid Voorop enkele nadelen met zich meebrengt. Zoals eerder benoemd vindt er nog weinig monitoring en evaluatie plaats in de gebruikelijke zin van het woord. Dit betekent dat de acties borging technisch kwetsbaar zijn. Daarnaast is er vanwege de praktijk gestuurde aanpak weinig zicht op hoe de Amsterdamse verbeteractiviteiten in hun geheel bijdragen aan 'de loop van de zaak'. "Wordt er overkoepelend aan de juiste knoppen gedraaid?" klinkt de vraag. Of blijven de gunstige effecten van de verbeteractiviteiten beperkt tot de specifieke werkprocessen? Ten slotte benoemen ketenpartners de kwetsbaarheid van het proces vanwege de afhankelijkheid van de juiste mensen op de juiste plek. In de afgelopen jaren hebben er al meerdere keren wisselingen plaatsgevonden binnen het RNZS-netwerk, waardoor afspraken niet geborgd bleken en/of enthousiaste 'stuwende krachten' ontbraken. Regelmatig begint het proces dan weer van voren af aan.

2. Samen op in Acuu

2.1 Ontwikkelingspanningen

De verbeteractie Samen op in Acuu bleek een vreemde eend in de bijt bij regio Amsterdam-Amstelland. De schaalgrote van de regio maakte het onder andere gecompliceerd om in te richten. De capaciteit van Veilig Thuis die ingezet kan worden op spoed is veel beperkter dan de capaciteit van de politie. Daarnaast waren de politie en Veilig Thuis in de regio al ingesteld op vroegtijdig contact bij een acute situatie van onveiligheid. Met name het voormalige Kenniscentrum Huiselijk Geweld speelde hier een belangrijke rol in.

“Voorheen hadden wij toen het kenniscentrum HG en hadden we eigenlijk sowieso bij acute onveiligheid altijd korte lijntjes. De politie belde dan eigenlijk met ons, we zitten hier in deze situatie. Het liep bij ons in de regio ook al vrij lang heel goed”.

Tijdens de loopduur van het programma Veiligheid Voorop werd echter besloten om het centrale Kenniscentrum Huiselijk Geweld te ontbinden. Binnen de Politie volgde hiertoe een reorganisatie waarbij alle teams een Zorg en Straf regisseur hebben gekregen. Dit proces is nog in volle gang. Deze decentralisering heeft volgens onze respondenten tot een herstart geleid rondom de inrichting van samenwerking tijdens ‘het gouden uur’.

Binnen het RNZS werd opnieuw gekeken naar hoe Samen op in Acuu het beste kon worden vormgegeven. De coördinatie en stuwende kracht van de voorzitter wordt genoemd als een belangrijke factor in deze ontwikkeling. Tegelijkertijd was er ook tijd nodig om het thema én elkaar nog beter te leren kennen. De landelijke toolkit op het gebied van Huiselijk Geweld werd door meerdere ketenpartners gebruikt. Bij de politie werden er nog extra trainingen gegeven aan enkele honderden medewerkers voor deskundigheidsbevordering (zie Uit de Praktijk 2.1).

Door vele overleggen binnen het netwerk en door de leden van het netwerk binnen hun eigen organisatie, zijn er verbeteringen in meerdere werkprocessen aangebracht; op geheel eigen wijze, passend bij de regio.

“Dus wij hebben in Amsterdam gezegd van ja, dat Samen op in Acuu. Misschien moeten we dat eigenlijk wat meer op doelgroepen proberen te plakken. Samen op in Acuu is dus niet zo als zodanig apart benoemd of apart vanuit dat perspectief neergezet, veel meer vanuit de samenwerking rond die doelgroepen”.

De 'doelgroepen' waar Samen op in Ac uut voor is opgezet binnen de regio betreffen: Stalking-zaken, THV-zaken, Ouderenmishandeling en Kindermishandeling. De eerste drie doelgroepen komen in dit hoofdstuk aan bod. De 'doelgroep' kindermishandeling wordt apart besproken in Hoofdstuk 5.

Uit de praktijk 2.1. Overzicht Deskundigheidsbevordering Huiselijk Geweld en Kindermishandeling binnen politie

Binnen het SIP Zorg & Veiligheid eenheid Amsterdam worden meerdere thema's genoemd waarvoor deskundigheidsbevordering wordt gevraagd. Huiselijk Geweld en Strafbare Kindermishandeling zijn hier onderdeel van. Het SIP ondersteunt de teams breed door middel van korte workshops op de geprioriteerde thema's.

2019: Landelijke training slachtofferrechten aan operationele collega's op de teams. Specifiek aandacht voor slachtoffers van huiselijk geweld en stalking. Totaal 2776 collega's

2019/2020/2021: Op verzoek van operationele collega's de volgende aanvullende workshops aangeboden in Amsterdam
Huiselijk Geweld:

Hoe vaak ben jij gefrustreerd na een HG-melding en heb je het gevoel niets te kunnen betekenen? Hoe vaak heb jij gedacht: "waarom gaat dit slachtoffer niet gewoon weg?!" In deze workshop maak je kennis met huiselijk geweld vanuit het oogpunt van het slachtoffer. Waarom blijft iemand in een gewelddadige situatie? Is dit een bewuste keus of niet? Je leert over de spiraal van geweld en krijgt praktische tips over wat je vanuit jouw rol kunt doen om toch het verschil te maken. Duur: 2 uur

Stalking:

Herken jij een melding van stalking? Kun je inschatten of een melding van stalking aanleiding geeft tot ongerustheid? Wat kun je doen en wie heb je daarbij nodig? In deze workshop krijg je antwoord op deze vragen en wordt het SASH-formulier toegelicht. Aan de hand van casuïstiek bekijken wij waar het goed ging, waar winst te behalen is én wat je kunt doen om het slachtoffer bij te staan. Duur: 2 uur

Huiselijk Geweld en Stalking werden vaak samen gegeven bij een team in Amsterdam. Tijdens corona werden deze workshops online vervolgd. Totaal 2047 collega's

LVB:

Hoe herken je iemand met een licht verstandelijke beperking? Waar let je op en waar vraag je naar? Verschillende collega's binnen de eenheid Amsterdam zijn opgeleid om op een juiste manier verdachten en slachtoffers met een LVB te horen. Wat nou als jij niet tot een van deze collega's behoort en toch in aanraking komt met personen met een Licht verstandelijke beperking. Wat zijn de do's en don'ts? Duur: 2 uur
Totaal 66 collega's (vanwege de focus op Stalking en Huiselijk geweld werd LVB niet online voortgezet tijdens corona)

2021: Intervisiebijeenkomsten specifiek voor de casusregisseurs Stalking. Met als doel het stimuleren van het delen van kennis en ervaringen zodat casusregisseurs zich bewust worden wat casusregie inhoudt en wat dat van hen persoonlijk vraagt en van elkaar kunnen leren over de aanpak van complexe stalkingszaken.

Totaal 52 collega's

Bron: Interview Politiedewerker en Politie Amsterdam (2020) Workshops Zorg & Veiligheid Programma overzicht

Stalking

Stalking was het eerste thema waarop vroegtijdige samenwerking werd gezocht. De ketenpartners zien dit als een vorm van Samen op in Ac uut. Voor zaken waarbij de politie met het SASH-screeningsinstrument de risico's als hoog inschat, wordt een drie-gesprek geïnitieerd tussen OM, Politie en VT. Het werkproces is vastgelegd tussen de verschillende ketenpartners.

“Bij stalking is het idee dat de politie eigenlijk contact zoekt met één van onze gedragswetenschappers. Dus er is gewoon een werkproces afgesproken wie je moet bellen om ons eerste contact te leggen, om het drie-gesprek te organiseren. Het zijn vooral de gedragswetenschappers die de spil zijn vanuit Veilig Thuis en de uitvoerende collega's van wie de casus is. Die worden dan ook vooral door de gedragswetenschappers meegenomen in dat proces”.

De ontwikkeling van deze samenwerking komt met enkele obstakels tot stand. Men meldt dat het in de praktijk nog niet altijd optimaal verloopt.

“Praktisch gezien loopt het nog wel eens mis. Dan heb je bijvoorbeeld een officier die de zaak heeft, die moet dan maar net ook de gedragswetenschapper kunnen bereiken. Of de politieagent moet ook maar net op dat moment tijd hebben. De politie heeft natuurlijk vaak haast, want die zitten met aangehouden verdachten, dus die willen dan natuurlijk gewoon verder”.

Samenwerking met andere partners is dus nog niet volledig vanzelfsprekend. Enige onduidelijkheid tussen de partners over machtigingen en verantwoordelijkheden speelt hierin ook een rol. Zo verwachten politie en OM dat Veilig Thuis meer capaciteit ter berde brengt, meer informatie deelt en de leiding pakt in het betrekken van andere ketenpartners zoals de Jeugdbescherming. Terwijl Veilig Thuis aangeeft capaciteitsproblemen te hebben, gebonden is aan wet-en regelgeving en hun termijnen vaak niet synchroon lopen met termijnen bij ketenpartners. Ook geven VT-medewerkers aan voorzichtig te willen zijn in het delen van informatie vanwege onbekendheid met hoe deze informatie wordt meegenomen in bijvoorbeeld afdoeningsbesluiten en of dat tot klachten kan leiden.

Het RNZS grijpt deze belemmeringen vaak aan om juist weer een stap verder te komen. Het past bij het praktijk gestuurde proces van de regio waarbij ze bij obstakels kijken hoe ze kunnen aanpassen of verbeteren. Dit betekent dat ze ondertussen bij veel stalkingszaken in ieder geval al wél vroegtijdige samenwerking kennen.

THV

Het samenwerken bij een THV-beoordeling bestond in Amsterdam-Amstelland al voor het programma Veiligheid Voorop. In principe voerden politie en VT een THV-beoordeling altijd al gezamenlijk uit. Het OM werd hier echter nog niet bij betrokken. Met de landelijke toolkit en het landelijke werkproces THV als input is het RNZS aan de slag gegaan met het doorspreken en vastleggen van het regionale werkproces bij een THV mét inclusie van het OM bij ZSM. De leden van het RNZS hebben overleg gevoerd over welke stappen men moet doorlopen bij een mogelijk THV, wie welke verantwoordelijkheid heeft, en waar de contactmomenten liggen. Het nieuwe werkproces is volledig uitgewerkt en op schrift gezet (zie bijvoorbeeld de rol van VT in Uit de Praktijk 2.2). Ook bij dit werkproces blijkt dat korte lijnen en elkaar kennen het belangrijkste zijn. “We kennen elkaar, we weten elkaar te vinden. Dat werkt het allerbeste”.

Uit de praktijk 2.2. Werkproces bij Veilig Thuis in geval van beoordeling THV

- Dit betreft een gedeelte van het werkproces voor betrokken Veilig Thuis-medewerkers in geval van een politiemelding waarbij een beoordeling voor THV moet worden gestart. -

FO Route:

1. Politie belt met de FO van VT, via nummer: 020-.....
2. FO: noteert naam van de betrokkenen, de wijkagent die heeft gebeld met telefoonnummer en cellencomplex waar aangehouden verdachte zit en meldt de beoordeling bij THV-dienst en bij WB van de dag.
3. FO die de melding heeft aangenomen, draagt zorg voor invoeren dossier (checken bij secretariaat- aangehouden verdachte,), vult in bij spoedscreening: dat het gaat om beoordeling THV en doet zo snel mogelijk de verrijking, welke wordt gemaïld naar degene die de beoordeling doet.

Alert zijn of een politiemelding die via de postbus binnen komt, voldoet aan de 3 criteria om een beoordeling te starten:

1. ernstig en onmiddellijk gevaar
  2. meer dan incidenteel aanwezig
  3. 18+.
- Een beoordeling kan gestart worden door met de wijkagent die THV-dienst heeft in betreffende district contact op te nemen. Er zijn 4 districten van de politie waarbij in elk district 1 wijkagent THV-dienst heeft in de ochtend en de middag. Als je twijfelt overleg met de WB.

Werkwijze THV-beoordeling B0:

- Bij vraag om beoordeling door Wijkagent, gaan we ernaartoe! Geen discussie aan de telefoon, ga eropaf! Blijkt er op het bureau dat er sprake is van psychiatrie (waarbij je expertise van Vangnet nodig hebt) of het blijkt meer een onderdak vraag dan Vangnet (D1) bellen om aan te sluiten.
- Degene die THV-dienst heeft, belt de dienstdoende THV-agent en stemt af waar gestart wordt. Dat kan zijn in het cellencomplex of op HB. Vraag uit of er direct gestart kan worden. Kan de aangehouden verdachte gesproken worden en is er een afspraak met de thuisblijver.
- Voordat je wegrijdt, check jezelf nog even in Clavis of betrokkenen bekend zijn en wat laatste besluit is geweest.
- De THV-dienst is binnen 1 uur ter plaatse.
- Tijdens de beoordeling ga je in gesprek met betrokkenen, aangehouden verdachte op het politiebureau, met de achterblijver en wanneer aanwezig met de kinderen in de thuissituatie.
- We introduceren ons als medewerker Veilig Thuis. Hou de introductie kort, bij het niet opleggen van THV kan je uitleggen wat onze rol bij het vervolg zal zijn. Wel belangrijk is om aan te geven (als dit niet wordt verteld door de politie): THV is een bestuurlijke maatregel en een middel/instrument om hulpverlening in te zetten en rust en veiligheid te creëren voor alle betrokkenen. THV-beoordeling staat los van strafrecht maar er kan wel samenloop zijn.
- Vraag aan betrokkenen naar evt. alreeds betrokken hulpverlening, met naam en telefoonnummer welke je toevoegt aan ons

- beoordelingsformulier. Noteer ook goed de contact gegevens van de betrokkenen zelf.
- Na de gesprekken wordt het RIHG ingevuld door politie waarbij VT assisteert vanuit onze expertise. En wordt er besloten wel of geen THV.
- Na de beoordeling vult VT het eigen beoordelingsformulier in. (Tip: tijdens de beoordeling is het handig een leegbeoordelingsformulier mee te nemen en alle kopjes in te vullen. Geeft ook een goede leidraad voor het gesprek).
- Als er een THV is opgelegd, reik je aan de uithuisgeplaatste de brief van de Blijf uit, zodat de UHG ook zelf contact kan leggen met de Blijf-THV-team. Ben je niet zelf bij de uitreiking vraag dan aan de THV-wijkagent of hij de brief aan de UHG wil geven.

Wanneer geen THV wordt opgelegd:

Maakt VT-veiligheidsafspraken. Wees er alert op dat de aangehouden verdachte meestal diezelfde dag naar huis gaat. De beoordeling THV gaat dan over in een spoedinterventie. Breng hiervan de WB die bij de spoed zit van op de hoogte, zodat wanneer nodig een spoeddienst medewerker kan aansluiten.

- Wanneer er geen THV wordt opgelegd volgt er onderzoek VT. Met Blijf ambulante kan er opgetrokken worden tijdens het onderzoek.

Bron: Veilig Thuis 2022. Werkproces THV-beoordelingen door Veilig Thuis

Ouderenmishandeling

Het thema ouderenmishandeling is recent op tafel gekomen binnen het RNZS. Gezien het feit dat ze Samen op in Acuuut behandelen vanuit het perspectief van 'doelgroepen', stelden ze zichzelf onlangs de vraag welke doelgroepen er over het hoofd worden gezien. Ouderenmishandeling blijkt een terugkerend en groeiend probleem in Amsterdam-Amstelland. Een recente casus in de regio benadrukte het belang. Bij deze 'chronische' casus speelden er zich al jaren incidenten af binnen een huishouden. Alle betrokken ketenpartners hadden onderbuikgevoelens, al jarenlang, over dat het niet goed zat en ging. Maar ze wisten allemaal niet goed hoe door te pakken. Uiteindelijk heeft de dochter haar moeder omgebracht. Het RNZS heeft deze casus aangegrepen voor verandering op dit specifieke thema.

“We zeiden tegen elkaar: hier willen we iets anders mee. We willen op een ander moment met elkaar kunnen afstemmen in plaats van als het al te laat is. Dus dit is echt nog een beetje zoeken en een beetje proeven. En we ontlenen dan de methode aan de andere overleggen. Het is nog kijken of dit succesvol kan zijn”.

Vanwege het succes met de whatsappgroep voor strafbare kindermishandeling is in korte tijd besloten om als proef ook een dergelijke appgroep op te richten voor ouderenmishandeling wanneer er strafbare elementen in de casus zitten. Deze groep is nog maar zeer korte tijd actief, dus op waarde schatten is nog niet mogelijk. Maar de partners verwachten een gelijk succes als bij Strafbare Kindermishandeling.

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Zoals besproken in het hoofdstuk 1 werkt de regio Amsterdam-Amstelland pro-actief, ad-hoc en praktijkgericht. Dit betekent dat veel van de verbeteractiviteiten direct worden meegenomen in bestaande werkprocessen of minimale inspanning vereisen om te implementeren. Daarbij vindt er geen vastomlijnde monitoring en evaluatie plaats. Het meer en/of minderwerk is hierom moeilijk te duiden voor de verschillende partners. Enerzijds kost vroegtijdig overleg uiteraard tijd, anderzijds ervaren ze dat casussen soms minder vastlopen of sneller zijn afgehandeld door de verschillende Samen op in Acuuut acties. Het RNZS is van plan in 2022 meer regie te krijgen op cijfers over onder andere tijd, capaciteit, casuïstiek en resultaten.

2.3 Waarde

De veranderingen in de werkprocessen rondom stalking, THV en ouderenmishandeling worden hoog gewaardeerd binnen het netwerk. De coronapandemie heeft uiteraard de processen bemoeilijkt. Tegelijkertijd ervaaarde men in die periode juist ook het gemis van samenwerking. De voorzitter signaleert: “Het was eigenlijk wel heel mooi dat zo’n web van netwerkjes er was, even stil werd gelegd door corona, en dat je het dan dus daadwerkelijk mist”. Men ziet met name hoe men elkaar beter kent, elkaars werk beter kent en begrijpt en dat men elkaar hierdoor sneller weet te vinden. De contacten worden eerder en makkelijker gelegd. Succesvolle casuïstiek kunnen de partners echter weinig aanwijzen. Sterker nog, het blijkt dat binnen het RNZS casussen die goed gaan, of successen die worden behaald door de vroegtijdige samenwerking, niet als zodanig worden benoemd tijdens de maandelijkse overleggen. Men vindt dat het ‘gewoon bij het werk hoort’. Terloops worden tijdens de interviews echter enkele

voorbeelden genoemd. Zo wordt er een zaak benoemd waarbij een THV afliep maar de veiligheid van vrouw en kinderen nog niet gegarandeerd kon worden. De burgemeester geeft aan dat de desbetreffende man wat haar betreft niet naar huis mag. Toen kwamen de verschillende partners direct fysiek bij elkaar en doorliepen ze met elkaar de mogelijke stappen die konden worden genomen door elke ketenpartner. Uiteindelijk kiest men niet voor een verlenging van het THV maar worden in afstemming met de burgemeester de vrouw en haar kinderen in een hotel geplaatst (door gebrek aan ruimte bij de Blijf-groep).

Dat dit voorbeeld niet alleen staat, staat voor de partners buiten kijf. Men voelt, ervaart en weet dat de vroegtijdige schakeling met elkaar uiteindelijk positieve uitwerking heeft op zaken. Tegelijkertijd is de roep om opschaling, verbetering, doorontwikkeling en sturing groot. Het liefst willen ze continu met elkaar in overleg kunnen, direct, zonder gedoe over machtigingen, verantwoordelijkheden, of capaciteit. "Een family justice centre bijvoorbeeld", zegt een geïnterviewde, "waarbij we allemaal een loketje hebben zodat we continu bij elkaar langs kunnen lopen".

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelingspanningen

Bij de doorstart in april 2021 van het RNZS kwam het Actieoverleg weer op de agenda te staan. Het kwam echter zeer moeizaam van de grond. In Amsterdam bestond namelijk al een Afstemmingsoverleg tussen partners over vastlopende casuïstiek. Twee thematrekkers werden daarom aangewezen (van het OM en VT) om aan de slag te gaan met het Actieoverleg. In november 2021 werd op hun initiatief het Afstemmingsoverleg geëvalueerd. Hiervoor werden gesprekken en een postersessie georganiseerd waarbij alle partners aanwezig waren. Als input werd gebruik gemaakt van de documenten uit de landelijke bundel Actieoverleg van Veiligheid Voorop en de opgestelde uitgangspunten voor het overleg vanuit RNZS. Het doel van de evaluatie was om te kijken hoe het bestaande Afstemmingsoverleg voor vastlopende casuïstiek kon worden omgezet naar een Actieoverleg zoals beoogd door Veiligheid Voorop. Echter de vragen namen hierdoor toe en er werden moeizaam antwoorden gevonden.

“Het begint al bij het verzamelen van casuïstiek. Wie gaat? Wie is daar de eigenaar over? Wie is de voorzitter? Willen we meer afstemmen of willen we dit actie overleg noemen? Hoe ziet het overleg eruit? Welke vragen worden er gesteld? Wat mogen we delen? Wat mogen we niet delen? Wie nodigen we uit? Al die vragen hebben we een soort van opgeknipt en in dat eerste overleg met elkaar besproken. Daar zijn toen antwoorden uitgekomen of eigenlijk open vragen, want die waren er veel. En toen hebben we in februari 2022 snelkooksessies gedaan. We hebben die open vragen weer opgedeeld en geprobeerd met elkaar daar een antwoord op te geven en met een format te komen van dit is hoe we het gaan doen, maar het bleek allemaal zo ingewikkeld dat we nu nog steeds op dezelfde voet doorgaan als dat we al deden”.

Zo is er besloten om (voorlopig) het Actieoverleg niet in te richten zoals in de ontwikkelagenda wordt beoogd. Het behoud van het zogenaamde wekelijkse Afstemmingsoverleg blijkt zinvoller. Een belangrijke reden hiervoor is dat de regio Amsterdam-Amstelland de overige verbeteractiviteiten die ze uitvoert voor bijvoorbeeld stalking, THV, strafbare kindermishandeling en bij ZSM ervaart als mini-actieoverleggen. De behoefte bestaat dan om in het Afstemmingsoverleg vastlopende casuïstiek te bepreken. Ook wil de regio de actieoverleggen zo dicht mogelijk op de casuïstiek organiseren wat de vraag oproept of dat regionaal of per district moet worden ingericht. Dit heeft namelijk grote gevolgen voor regionale partners zoals OM, VT en 3RO die dan bij meerdere overleggen zouden moeten aansluiten.

Dit neemt niet weg dat de regio actief aan de open vragen vanuit de snelkooksessies werkt (zie quote hierboven). Het netwerk heeft negen ontwikkelvragen geformuleerd die ze per stuk proberen op te lossen of uit te werken (zie Uit de Praktijk 3.1). Ook hebben ze voor zichzelf als doel gesteld om te monitoren in hoeverre de door Amsterdam gekozen werkwijze op thema's acties af te stemmen voldoende is.

Uit de praktijk 3.1. Samenvatting van ontwikkelvragen rondom Actieoverleg Amsterdam-Amstelland

Dilemma 01:	Waar gaan de casussen heen die vastlopen als deze niet meer in dit overleg worden besproken. (meer aan de voorkant moet wel betekenen aan de achterkant minder!)
Evaluatie	Er is behoefte om “meer aan de voorkant” te komen en wordt de vraag gesteld of het huidige afstemmingsoverleg wel op het juiste moment in het proces zit. Het lijkt meer over vastlopende casuïstiek te gaan dan om vroegtijdig afstemmen. Na de acute onveiligheidsfase zou vroegtijdige afstemming beter passen.
Dilemma 02:	Welke deelnemers vast aan tafel en wie schuift aan op verzoek. Wat mag ik wanneer delen?
Evaluatie	Aan laten schuiven van deelnemers wordt als ingewikkeld ervaren omdat men niet helder heeft welke informatie met welke partner gedeeld mag kan worden.
Dilemma 03:	Hoe kan de selectie of filter verbeterd worden?
Evaluatie	Criteria zijn redelijk helder, maar bij het inbrengen ontstaat discussie. Oplossingen hiervoor is de filter aan de voorkant beter te organiseren.
Dilemma 04:	Hoe verhouden de huidige overleggen zich tot elkaar, zie ook dilemma 01.
Evaluatie	Veel onduidelijkheid over welke tafels er nu zijn en met welk doel. Dit om vooral ook de route van casuïstiek te bepalen.
Dilemma 05:	Welke stappen doorloopt nu eigenlijk een casus van signaleren voor actieoverleg tot behandeling in actie overleg en afsluiten cq overdragen.
Evaluatie	Het is een lopend overleg en iedereen weet wel ongeveer hoe het gaat. Toch is de conclusie dat inzicht in de werkafspraken en processtappen niet heel scherp zijn. Om kleine verbeterstappen te maken is het van belang deze ruis eruit te halen. Tevens de vraag waarom VT veel uitvoeringstaken uitvoert en hoe dit evenwichtiger te verde-len.
Dilemma 06:	Welke (dubbel) rollen zijn er in een actie overleg en verstaat iedereen hier hetzelfde onder?
Evaluatie	Uit de evaluatie is dit processtap niet als punt naar voren gekomen, maar wel over wat de term regie betekent. Eén voorgesteld uitgangspunt voor actieoverleg is: “Bij start wordt bepaald wie de regie heeft”. Niet alleen regie is een verwarrende term, maar ook andere taakopvattingen van de deelnemers en hun rollen.
Dilemma 07:	Op welke wijze willen en mogen we registreren? Is het mogelijk om PVA op te nemen in de rapportage.
Evaluatie	Huidige wijze van registratie past niet bij behoefte om ook opvolging van acties te monitoren. Een format voor rapportage zou helpend zijn om de juiste zaken vast te leggen.
Dilemma 08:	Hoe kunnen we er continue voor zorgen dat de deelnemers voldoende kennis van elkaars werk (ketengericht) hebben en daarmee elkaar nog meer kunnen versterken bij de mogelijke interventies.
Evaluatie	In de evaluatie is dit niet expliciet aan de orde gekomen, de focus lag meer op instroom tot aan uitstroom. Toch is in de verschillende reactie en gesprekken bij de posters dit punt opgevallen door de gespreksleider.
Dilemma 09:	Hoe kunnen we er periodiek voor zorgen dat het actie overleg zich blijft verbeteren en het juiste blijft doen.
Evaluatie	In de evaluatie is dit niet expliciet aan de orde gekomen, de focus lag meer op instroom tot aan uitstroom. Toch is in de verschillende reactie en gesprekken bij de posters dit punt opgevallen door de gespreksleider.

Bron: RNZS 2021: Van Afstemmingsoverleg naar Actie-overleg Amsterdam-Amstelland (bewerking).

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Gezien het feit dat het Afstemmingsoverleg geen Actieoverleg is geworden, is er nog geen meer- of minderwerk aan te duiden. Pas na de uitwerking van de ontwikkelvragen en pas als de behoefte er is vanuit alle partners om een actieoverleg op te zetten, kan dit worden getoond.

3.3 Waarde

Gezien het feit dat de regio Amsterdam-Amstelland nog geen Actieoverleg kent, is waarde niet te duiden. Met de doorontwikkeling van de andere verbeteractiviteiten en het uitwerken van de ontwikkelvragen, komt hier wellicht in 2022/2023 verandering in.

Op de vraag naar de waarde van het huidige Afstemmingsoverleg wordt gematigd positief gereageerd. Deze ambivalentie blijkt natuurlijk ook uit de ontwikkelvragen die ze gezamenlijk hebben opgesteld. Veilig Thuis waardeert bijvoorbeeld de mogelijkheid om te overleggen op vastlopende casuïstiek en weet zaken in te brengen wanneer nodig. Ook andere ketenpartners zien het belang in van het overleg waarbij één zaak als voorbeeld wordt genoemd.

“Er was een melding geweest van het ziekenhuis dat er een mevrouw zat met een voet wond waarbij ze heeft verteld dat er een mes in haar voet is gevallen. Die mevrouw wilde geen aangifte doen. Het rommelde daar al langer en er waren al getuigen van huiselijk geweld. Dat delen we dan toch met elkaar (in afstemmingsoverleg). Zo van, als we nu gaan aanhouden dan kunnen we de verdachte niet lang vasthouden, maar hebben we dan aan de voorkant wel de veiligheid georganiseerd van deze mevrouw? Dan stemmen we onze acties op elkaar af voor veiligheid.”

Aan de andere kant suggereren andere partners dat vragen die Veilig Thuis inbrengt niet altijd een Afstemmingsoverleg behoeven, maar ook telefonisch onderling kunnen worden besproken. De traagheid van het proces om tot overeenstemming te komen of het een Actieoverleg of Afstemmingsoverleg dient te worden, werkt eveneens frustrerend voor enkele geïnterviewden. Ten slotte is het gebrek aan formalisatie een struikelblok.

“Iedereen registreert in zijn eigen systeem en we hebben niet echt een secretaris. Het is allemaal niet echt geformaliseerd. Dus doorontwikkeling is wel belangrijk, op organisatie en administratie. Nu staan we voor de vraag hoe we die professionalisering om het zo maar even te noemen. Hoe we dat nu gaan vormgeven? Dat gaat dan mogelijk misschien ook wel weer om capaciteit vragen. Wie moet dat dan leveren? Weet je, als ik vraag van wie is het afstemming overleg eigenlijk? Ja, het is natuurlijk eigenlijk voor ons allemaal, maar als het voor ons allemaal is, is het ook eigenlijk van niemand. Dus wie neemt dan de verantwoordelijkheid om daar het voortouw in te nemen?”

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

De regio Amsterdam-Amstelland is met de samenwerking tussen VT en ZSM begonnen in juli 2020. Een aparte werkgroep VT op ZSM heeft zich samen met een regionaal ondersteuner (2 uur per week) gericht op kennismaking tussen partners, inventariseren van taken en verantwoordelijkheden, en het inrichten van gezamenlijke werkprocessen. Dit proces wordt omschreven als een intensief, langdurig groeiproces.

Om de kennismaking en samenwerking te bevorderen werden vier online VT/ZSM modules ontwikkeld (zie Uit de Praktijk 4.1). Het streven is om deze door zo veel mogelijk betrokken mensen te laten volgen. Maar het blijft op vrijwillige basis. De eerste drie modules zijn reeds uitgevoerd. De vierde staat in 2022 op de planning.

“Wat belangrijk is, is als je gaat samenwerken dat je elkaar gaat kennen, snappen en begrijpen. Dus dat je elkaars organisaties, taken en en dat soort dingen gaat begrijpen. Dus daar is een investering voor nodig, voor het opzetten van de samenwerking, het inrichten van de samenwerking. Bijvoorbeeld Veilig Thuis. Ze hebben een wettelijke taak, maar soms ook taken vanuit de gemeenten. Dat moet je eigenlijk allemaal eerst met elkaar in kaart brengen.”

Uit de praktijk 4.1. Trainingsaanbod aanpak Huiselijk Geweld waaronder ex-partnerstalking

---

Trainingsaanbod aanpak Huiselijk Geweld waaronder ex-partnerstalking
De werkgroep aanpak Huiselijk Geweld, waarin alle betrokken organisaties vertegenwoordigd zijn, heeft het optimale werkproces beschreven voor de aanpak van Huiselijk Geweld, waaronder ex-partnerstalking. Nieuw daarbij is de samenwerking van de Veilig Thuis Organisaties met ZSM. Om die samenwerking te ondersteunen is een trainings- en scholingsaanbod ontwikkeld. Die bestaat uit 4 modules. Deze modules zijn los van elkaar te volgen; het uitgangspunt is dat ze online worden gegeven. Niet iedereen hoeft elke module te volgen. De locaties kunnen zelf aangeven welke ondersteuning op welk moment gewenst is.

De vier modules zijn:

- A Netwerk-opstellingen
- B De deelnemende partners: taken en (on)mogelijkheden
- C Bewustwording en kennis complexiteit Huiselijk Geweld/
ex-partnerstalking en noodzaak bescherming slachtoffer
- D Privacy(wetgeving) en gegevensdeling

Bron: RNZS 2020. Trainingsaanbod aanpak Huiselijk Geweld waaronder ex-partnerstalking.

De gezamenlijke werkprocessen werden in eerste instantie vanwege de coronapandemie telefonisch opgepakt. Dit bleek een moeilijk en onbevredigend proces. In december 2020 werden nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt, maar ook deze leidden niet tot voldoende afstemming bij HG-zaken. Dankzij de versoepeling van de coronamaatregelen, kon in juli 2021 gestart worden met fysieke aanwezigheid van VT-medewerkers op de ZSM-locatie in Amsterdam. De verwachting was dat dit tot betere samenwerking zou leiden. Maar eind 2021 bleek dat er nog veel ontevredenheid heerste onder betrokken medewerkers van VT. Veel factoren speelden hierin een rol, waaronder:

- Bij de aanpak van aangehouden HG-verdachten zijn in Amsterdam veel organisaties en afdelingen betrokken waardoor niet altijd duidelijk is wie/welke organisatie bij een zaak zijn betrokken. Met name zaken waarbij THV-beoordelaars en de PGA van het OM betrokken zijn, lukt het niet altijd om tijdig af te stemmen.
- VT heeft geen verdachtenmonitor, dus is afhankelijk van inbreng van ZSM-partners en niet vanzelfsprekend onderdeel van overleg.
- VT heeft slechts capaciteit voor fysieke aanwezigheid binnen kantoor tijden. HG-zaken komen meer voor in de avonden en weekenden waardoor VT alsnog niet betrokken kan worden bij het afdoeningsoverleg.
- ZSM-medewerkers roepen vaak VT medewerkers op om slechts informatie te leveren in plaats van voor een gezamenlijke aanpak tussen zorg en straf bij huiselijk geweld. Dit creëert irritatie en frustratie bij VT-medewerkers.
- VT is wettelijk gebonden aan bepaalde regels over informatiedeling met ZSM-partners. Dit creëert irritatie en frustratie bij ZSM-partners.

Na bespreking van deze barrières zijn de samenwerkingsafspraken aangescherpt. Voor de eerste barrière werden in het voorjaar van 2022 aanvullend twee sessies georganiseerd om meer zicht te krijgen op het ‘verloop van de zaak’ wat betreft betrokken partners, verantwoordelijkheden en ‘routing’ bij THV en PGA-zaken.

“Het is afhankelijk van heel veel zaken, en niet altijd helemaal van tevoren te voorspellen. Dat je heel goed moet weten: Wie is daar nou mee bezig? En waar ligt die zaak dan? En hoe kan ik het daar dan achterhalen? Dus dat is best wel ingewikkeld”.

Vanuit de twee sessies kwamen veel verbeterpunten naar voren om VT op ZSM te verstevigen. Deze zijn in zijn geheel weergegeven in Uit de Praktijk 4.2. Doorontwikkeling op deze punten vindt in de tweede helft van 2022 plaats.

Uit de praktijk 4.2 Verbeterpunten VT op ZSM in combinatie met THV en/of PGA Amsterdam-Amstelland

De eerste sessie betrof de samenloop van HG ZSM/ PGA zaken met een Tijdelijk Huisverbod (THV):

Op basis van de bevindingen zijn verbeterpunten opgesteld. In mei gaan we bekijken hoe we de volgende punten kunnen oppakken:

1. ZSM en PGA kunnen bij de THV-beoordelaars, in HG zaken waarbij er geen THV-beoordeling heeft plaatsgevonden of waarbij er geen THV is opgelegd, meer doorvragen naar de achterliggende redenen.
2. Naast het uitwisselen van informatie over of er een THV is opgelegd is er vanuit de justitieorganisaties (OM en 3RO) ook behoefte aan inhoudelijke “wat” informatie om beter zicht te krijgen op het patroon van het geweld. En met de THV-beoordelaars bespreken of aanvullende maatregelen vanuit het strafrecht noodzakelijk zijn om de veiligheid te borgen.
3. Afstemming over beoordeling en uitkomsten THV is ook van belang voor PGA. (Er vindt nu vrijwel geen afstemming plaats)

In de tweede sessie is de instroom van HG zaken bij de Persoons Gebonden Aanpak (PGA) besproken.

Uit deze bespreking kwamen de volgende verbeterpunten naar voren:

1. Reclassering, RvdK en SHN en VT moeten zicht hebben op (alle) HG zaken die instromen op de PGA-afdeling (Dus ook op de zaken die direct via de district-recherche instromen bij PGA)
2. Gezamenlijke afstemming over acute veiligheid en

veiligheidsvoorwaarden is, op relevante momenten in het strafrechtelijk proces van PGA-zaken, ook nodig. Dat is nu niet het geval.

3. Snellere communicatie vanuit OM met 3RO en RvdK over besluit voorgeleiding HG verdachte is wenselijk. (Nu is dat pas op de dag van de voorgeleiding of op de middag voorafgaand aan de dag van de voorgeleiding. Hierdoor is het lastig de vroeghulp en het advies in te plannen/ uit te voeren.)
4. Korte lijnen tussen de betrokken organisaties: hoe kan je elkaar snel vinden als je vragen hebt over een HG zaak, waarbij er overlap is tussen zorg en straf? (Deze lijnen zijn niet ingericht. Nu vooral persoonlijke contacten)
5. De PGA HG zaken die niet worden voorgeleid hebben een lange doorlooptijd, doordat er onvoldoende zittingsruimte is. In deze zaken zou vaker overwogen kunnen worden om de zaak te routeren naar ZSM, zodat gebruik kan worden gemaakt van ZSM-zittingsruimte “snelrecht niet gedetineerd”.

OM, RvdK, SHN en 3RO zijn (al) met elkaar in overleg om de samenwerking met PGA te verbeteren. Bovenstaande punten zullen daarin worden meegenomen.

Bron: Koekkoek, B. 2022. Voortgangsrapportage gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door VT&ZSM Amsterdam.

Naast het ontwikkelen van de samenwerking tussen VT en ZSM, heeft de regio sinds begin 2022 ook een bewustwordingstraject opgezet rondom slachtoffers en verdachten met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB). Vanuit de praktijk kwamen signalen over de behoefte hieraan. Het RNZS heeft dit vervolgens opgepakt als 'vergeten doelgroep' en het binnen ZSM een plek gegeven. Met een aantal medewerkers van verschillende ketenpartners wordt in 2022 verkend en uitgewerkt hoe dit thema op de kaart kan worden gezet bij HG/SK-zaken.

“Hoe kunnen we collega’s in ieder geval bewust van maken dat het veel voorkomt? En ook dat mensen het herkennen? En dat mensen ook weten van nou, dan moet ik het misschien meer zo doen, of meer zo, want bepaalde brieven die wij sturen naar LVB-slachtoffers, sorry maar dat gaat echt totaal aan deze mensen voorbij bijvoorbeeld. We moeten onder de loep nemen van nou, wat is er nu al bij de verschillende organisaties? Zijn daar trainingen voor? Is daar al informatie over? Hoe kunnen we dat beter doen?”

Binnen korte tijd zijn er, RNZS Amsterdam eigen, ook al concrete acties uitgevoerd. Er zijn diverse trainingen in de maak en momenteel wordt een podcast gecreëerd om de kennis van HG-medewerkers van alle partners over LVB en de impact hiervan te vergroten. Uit de Praktijk 4.5 illustreert een casus waarbij LVB en de voorkennis hierover een belangrijke rol speelde. Uiteindelijk zullen de activiteiten wellicht leiden tot andere werkprocessen op het gebied van bijvoorbeeld communicatie naar LVB-slachtoffers (zie voorbeeld brief in bovenstaande quote) of beslissingen rondom LVB verdachten (zie voorbeeld casus Uit de Praktijk 4.5).

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Met zeven vaste VT-medewerkers wordt via een rooster gezorgd dat er elke weekdag een VT-medewerker aanwezig is op ZSM. Voor de VT's betekent het werken op ZSM wel meerwerk. Daarbij spelen niet alleen de mogelijk aanvullende werkzaamheden een rol (omdat VT niet zelf in de verdachtenmonitor kan kijken, moet informatie worden uitgevraagd bij ketenpartners), maar ook de aanwezigheid op ZSM zelf. VT-medewerkers met een eigen caseload kunnen op de 'stille momenten' aan hun eigen zaken werken. Maar ondanks dat de meeste meldingen 's ochtends vroeg, 's avonds en in de weekenden plaatsvinden (en VT-medewerkers hier dus niet mee te maken krijgen), zijn er alsnog tijdens kantooruren tussen de één en acht zaken per dag (zie type en hoeveelheid zaken in Uit de Praktijk 4.3). Dit betekent soms dat aan de eigen caseload op andere tijdstippen moet worden gewerkt.

Uit de praktijk 4.3 Huiselijk Geweld THV/ PGA cijfers 2021 – Amsterdam Amstelland

---

In Amsterdam zijn in 2021 in totaal 850 verdachten aangehouden voor huiselijk geweld. Daarvan zijn 197 zaken opgepakt door de afdeling PGA van het OM. De rest stroomde in bij ZSM.

In 2021 zijn 241 volledige THV-beoordelingen gedaan, waarbij in 215 zaken een THV is opgelegd. De THV-beoordelingen betreffen op een uitzondering na, allemaal aangehouden HG verdachten. In de THV-zaken is veelal sprake van ernstig of zeer ernstig huiselijk geweld.

In het evaluatierapport 'Inzet tijdelijk huisverbod Amsterdam-Amstelland 2022' komt naar voren: "Het huiselijk geweld waar het bij tijdelijke huisverboden in Amsterdam-Amstelland om gaat is in overgrote mate ernstig of zeer ernstig te noemen. We zien dat in vrijwel de helft (45%) van de gevallen er sprake is van 'zeer ernstig' huiselijk geweld. We spreken hiervan als sprake is van een jarenlang patroon van structureel zware mishandeling waarbij regelmatig sprake is van lichamelijk letsel. In nog eens 40% van de gevallen ('ernstig') is sprake van herhaaldelijke lichamelijke mishandeling over een periode van meerdere jaren.

Bron: Koekkoek, B. 2022. Voortgangsrapportage gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door VT&ZSM Amsterdam.

4.3 Waarde

Ondanks de moeizame totstandkoming en complexe materie wordt de samenwerking tussen VT en ZSM op waarde geschat door betrokken partijen. Men vindt dat er al 1) sneller informatie wordt gedeeld, 2) bekendheid is over mogelijke overleggen/tafels, 3) zorgen over gezinnen kenbaar kunnen worden gemaakt, en 4) beslissingen anders worden genomen. Uit de Praktijk 4.4 toont de samenvatting van de eigen Voortgangsrapportage van de VT/ZSM werkgroep. Uit de Praktijk 4.5 illustreert een succesvolle casus door vroegtijdige samenwerking.

Uit de praktijk 4.4 Samenvatting Voortgangsrapportage VT op ZSM Amsterdam-Amstelland

---

“De gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld is langzaam maar zeker aan het groeien. Van de aangehouden HG verdachten die op ZSM instromen, weten we steeds vaker of er sprake is van acute onveiligheid en kunnen we beter onderbouwen of veiligheidsmaatregelen nodig zijn. Afstemming aansluitend op ZSM, zoals tussen VT en het spreekuur HG, verloopt ook goed.

De samenwerking is ook nog steeds in ontwikkeling. De samenwerkingsafspraken kunnen zich niet alleen beperken tot VT en de ZSM-medewerkers, omdat bij HG meer afdelingen, organisaties en gremia betrokken zijn. Zoals de THV-beoordelaars, de medewerkers van de PGA-afdeling en de Blijf Groep. Met hen voeren we gesprekken om tijdige afstemming, in zaken waarbij sprake is van overlap, beter te kunnen organiseren.

Tot slot is het wenselijk om te onderzoeken op welke manier we ook in de weekenden de samenwerking tussen VT en ZSM kunnen organiseren, zodanig dat we in deze zaken ook vroegtijdig zicht hebben op de acute (on)veiligheid van de slachtoffers”.

Bron: Koekkoek, B. 2022. Voortgangsrapportage gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door VT&ZSM Amsterdam.

Uit de praktijk 4.5 Casus LVB jongen als verdachte

Casus van LVB jongen die gewelddadig is richting moeder en broertje

“In deze specifieke zaak ging het om huiselijk geweld, waarbij een jongen van 22 was betrokken die heel agressief was geweest binnen het gezin, naar zijn broertje en naar zijn moeder. Er kwam een melding binnen op ZSM. We hebben vervolgens deze zaak besproken met elkaar op het ZSM-kantoor. Dit was niet de eerste keer dat we het gezin bespraken. Het was bekend dat deze jongen autisme en epilepsie had. Het vermoeden was dat hij ook licht verstandelijk beperkt was. Hij had in ieder geval hulpverlening die daarop gericht was. Dus die agressie komt dan mogelijk dus ergens anders vandaan, dan dat die “alleen maar agressief” is. We hadden die zaak dus al eerder besproken op ZSM, juist omdat de reclassering het zo zorgelijk vond dat deze jongen er eigenlijk misschien niet zo veel aan kan doen. Maar er kwam wel elke keer weer een incident, dus dan was hij weer agressief. Daar waren ook jonge kinderen bij betrokken. Dus dan maken we ons natuurlijk wel zorgen. Wat is de impact op het hele gezin en op deze jongen? Er was al een psychiatrisch verpleegkundige betrokken. De wijkagent had ook al eerder gekeken, want die kende dat gezin dat ook heel goed. Maar na dit incident stemden we direct met elkaar af: Is er voldoende zorg eigenlijk voor dit gezin? Wat kan er nog meer? Hoe gaat het met alle gezinsleden en hoe kunnen we dat het beste begeleiden?”

Het bleek dat de hulpverlening nog niet goed op gang was gekomen. We hebben uiteindelijk besloten dat het toch wel heel erg te maken had met de aandoening, en het feit dat zijn zorg dus toch niet volledig was. We hebben nu bepaald dat er nog geen strafrecht nodig is, ook omdat de hulpverlening nu pas gaat lopen. Dan gaan we eerst kijken de hulpverlening helpt vanuit Veilig Thuis. Als uiteindelijk blijkt dat het toch niet goed gaat of er komt weer een nieuw incident, ja dan gaan ze het opnieuw beoordelen. Ook vanuit het OM van moet hier nou toch strafrechtelijk iets mee? Maar in dit soort situaties is dat eigenlijk meestal niet wenselijk omdat het toch mogelijk onvoldoende effect heeft. En de vraag is ook maar of deze jongen dat goed gaat begrijpen. Zonder VT op ZSM hadden we deze informatie niet zo snel aan elkaar gekoppeld, en dit ondanks de ingewikkeldheden met informatiedeling. Door VT/ZSM is dat wel verbeterd denk ik, dat we meer kunnen en mogen met elkaar”.

Bron: Interview VT-medewerker 17 juni 2022

Tegelijkertijd zijn er ook nog wel veel kritische geluiden te horen en vragen te beantwoorden. Het elkaar niet durven bevragen over het werk en elkaars verantwoordelijkheden en mogelijkheden nog onvoldoende kennen spelen een belemmerende rol. Ook met name het ontbreken van volwaardig partnerschap van VT op ZSM en de moeilijkheden rondom informatiedeling zorgen bij alle partners nog regelmatig voor frustraties.

“Ik krijg zo’n dossier bij het OM. Er staat daar bijvoorbeeld niet in: de VT medewerker ging erheen. Die had een onderbuikgevoel dat de vrouw de agressor is. Of iedereen was heel emotioneel en er zijn problemen. Geldproblemen, of wat dan ook. Het is echt de eerste veiligheids beoordeling. Die vind ik het allerbelangrijkste. Want dan kan ik mijn afdoening daar op afstemmen. Als zij zeggen: meneer is wat doorgedraaid? Die moet komende dagen echt niet naar huis. Dan kan ik een aanwijzing opleggen. Deze informatie wil ik van VT krijgen. Maar dat gebeurt zo weinig, of dat mag dan weer niet ”.

De partners hopen dat de aankomende wetswijzing binnen de WMO het proces zal vergemakkelijken en daarmee een grotere impact kan hebben op acute HG-zaken waar zorg en straf samenloopt.

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

De verbeteractie rondom Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling kwam moeilijk op gang in Amsterdam. Na het uitkomen van de HSSK zijn wel enkele activiteiten ondernomen om samenwerking tot stand te brengen en zijn er sessies georganiseerd voor deskundigheidsbevordering op het thema. Maar onder andere de coronapandemie en personele wisselingen zorgden voor weinig continuïteit.

“Iedereen was heel tevreden over het samenwerken, en ook blij met die handreiking en dat we het met elkaar konden bespreken hoe we dat praktisch gingen invullen. Het is toen ook heel goed gegaan. Alleen ik hoorde toen wel van het OM op een gegeven moment dat de zaken toch wel weer wat terugliepen. En dan kun je natuurlijk afvragen: zijn er dan weinig zaken of kunnen we elkaar weer niet vinden?”

In het jaarplan 2022 van het RNZS Amsterdam-Amstelland staat het thema daarom weer op de agenda. Het opgestelde doel aan het begin van het jaar was het evalueren van eerdere activiteiten en het opnieuw oppakken van het thema met een apart HSSK-overleg. Een van de eerdere activiteiten, een spoed whatsapp-groep (dus een vorm van Samen op in Acuu), is vervolgens nieuw leven ingeblazen. In deze whatsappgroep alarmeren de ketenpartners (VT, OM, Politie en RvdK) elkaar als er een vermoeden is van strafbare kindermishandeling. In veel gevallen is er vervolgens binnen een paar uur gezamenlijk overleg.

“Dit begint vaak bij ons (VT). We krijgen een melding van een ziekenhuis, er is zwaar letsel, vermoedens van strafbare kindermishandeling. Wij activeren in de app een overleg om samen met de politie en de Raad voor de Kinderbescherming een plan te maken. Wat gaan we doen? Hoe gaan we het aanpakken?”

“We hebben gemeend dat de lijnen heel kort moeten zijn om überhaupt die samenwerking te laten plaatsvinden. En die zijn er ook. Ik bedoel, de officier heeft contact met de chef van dienst van de politie en met de gedragswetenschapper en de vertrouwensarts van Veilig Thuis op het moment dat zo’n zaak zich voordoet. Dus die vinden elkaar wel, maar dat zit hem echt op die korte lijnen”.

Daarnaast heeft het RNZS recent (juni 2022) een leidraad opgesteld om een apart HSSK-overleg te starten genaamd KiMi Samenwerking Amsterdam. Dit overleg bevindt zich nog in de ontwikkelfase en de leidraad staat nog in concept (zie Uit de Praktijk 5.1).

Uit de praktijk 5.1 Beoogde Samenwerking SBKM Regio Amsterdam-Amstelland

KiMi Samenwerking Amsterdam

1. Achtergrond

Als Regionaal Netwerk Zorg Straf Amsterdam (RNZS AMS) hebben wij de wens om op regelmatige basis met de betrokken professionals samen te komen als Kindermishandeling (KiMi) samenwerking Amsterdam om onze samenwerking in het kader van strafbare kindermishandeling (SBKM) te versterken.

2. Doelen van het overleg

Het overleg heeft vier overkoepelende doelen die bijdragen aan een goede samenwerking:

Elkaar beter leren kennen: wij kennen elkaar en weten wat de taken en rollen van de betrokken professionals zijn. Hierdoor bouwen wij aan onze onderlinge relaties.

Dilemma's en knelpunten bespreken: wij evalueren en bespreken het verloop van casussen. Daarmee werken wij aan een verbeterde toekomstige samenwerking.

Informatie en kennis delen: wij delen kennis en expertise vanuit onze verschillende perspectieven. Hierdoor leren wij als professionals binnen de zorg-straf keten van elkaar.

Actualiteit bespreken en herijken: wij besteden aandacht aan de actualiteit en herijken of de inrichting van het overleg aansluit bij onze wensen en behoeften.

3. Deelnemers

Professionals vanuit het Openbaar Ministerie, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Politie nemen deel aan het overleg. De Reclassering is agendalid van het overleg.

De professionals die per organisatie aansluiten, zijn:

- Nauw betrokken in de praktijk bij de aanpak van SBKM;
- Inhoudelijk op de hoogte om over het thema in gesprek te gaan en casuïstiek te bespreken;
- Toegewijd om actief aan het overleg deel te nemen. Per overleg sluit minstens één persoon per organisatie aan, die terugkoppelt aan collega's die niet konden aansluiten.

Elke organisatie heeft een aanspreekpunt, deze is verantwoordelijk voor het bijhouden of de juiste personen van zijn/haar organisatie voor het overleg worden uitgenodigd, aansluiten bij het overleg en onderdeel zijn van de spoed WhatsApp groep.

4. Voorbereiding en organisatie

In 2022 zijn de aanspreekpunten per organisatie voor het overleg (*naam*) (OM), (*naam*) (RvdK), (*naam*) (VT), (*naam*) (Politie). Zij zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de organisatie. Per jaar rouleert tussen de organisaties het voorzitterschap van het overleg.

Het overleg wordt vier keer per jaar georganiseerd (één keer in de drie

maanden). Aan het begin van het nieuwe jaar wordt bepaald wanneer en waar het overleg plaatsvindt. Een extra overleg kan gepland worden, mochten er tussentijds belangrijke bespreekpunten naar voren komen. Wij hechten eraan dat de deelnemende professionals fysiek deelnemen aan het overleg. De locatie van het overleg rouleert tussen de organisaties. Mocht iemand fysiek niet kunnen aansluiten, dan is het mogelijk om online aan te sluiten.

5. Herijking

Eén keer per jaar herijken de aanspreekpunten gezamenlijk de inrichting van het overleg. Dit gebeurt op een vast moment, namelijk tijdens het overleg in Q1. Zij stellen vast wie voor het aankomend jaar de contactpersonen per organisatie zijn en actualiseren de genodigdlijst voor het overleg. Daarnaast bepalen zij aan de hand van de gezamenlijke wensen en behoefte wat de gewenste doelen van het overleg zijn en passen hier de inrichting van het overleg op aan.

Bron: RNZS 2022. (Concept) Leidraad RNZS AMS overleg. KiMi Samenwerking Amsterdam

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Gezien het feit dat het samenwerken op Strafbare Kindermishandeling voornamelijk alleen is opgezet met een whatsappgroep, is er nauwelijks meerwerk aan te duiden. Het elkaar alarmeren en vroegtijdig overleg inplannen, kan worden gezien als onderdeel van de bestaande werkprocessen. Het huidige jaar waarin evaluatie zal plaatsvinden en het thema opnieuw wordt opgepakt in de KiMi Samenwerking Amsterdam, zal moeten uitwijzen of er meer of minderwerk ontstaat door de bestaande en de nog te ontwikkelen activiteiten.

Tegelijkertijd is het beseft dat de korte lijnen en het vertrouwen kwetsbaar zijn, afhankelijk van de juiste mensen op de juiste plek. Het vergroten van de alertheid (deskundigheidsbevordering) van collega's op strafbare kindermishandeling bij de ketenpartners, maar ook bij andere melders (zoals scholen en ziekenhuizen) moet nog extra worden ingezet. De regio verwacht dat de KiMi Samenwerking Amsterdam (zie Uit De Praktijk 5.1) hierin een belangrijke rol kan spelen.

5.3 Waarde

De whatsappgroep voor vroegtijdige samenwerking bij (het vermoeden van) Strafbare Kindermishandeling wordt door meerdere partners benoemd als een succesvolle verbetering. Het zorgt voor zeer korte lijnen die snel kunnen worden ingezet. Vertrouwen speelt hierin ook een belangrijke rol.

“Wat je natuurlijk in z'n algemeenheid ziet is dat men nog steeds wel in een heel laat stadium elkaar gaat bevragen. Vooral als er een melding komt waaien vanuit het ziekenhuis, dan is het toch vaak pas de vrijdagmiddag. Maar doordat die korte lijnen er zijn en omdat men elkaar kent, omdat men de juiste man bij de Zedenpolitie kent weet je, is dat vertrouwen er. En dat is echt wel een heel belangrijk ingrediënt om samen te werken op dit thema. Vertrouwen. Dat je kunt vertrouwen op: 'Ik zeg tot hier en ik wacht even op jou zodat we de acties kunnen afstemmen op elkaar'. En als dat vertrouwen er is, dan is die samenwerking ook goed. Dat is op dit moment echt al gaande binnen Amsterdam”.

Bronnen

De citaten zijn afkomstig uit gesprekken met de leden van het RNZS.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

Rapporten en documenten

- Eijsden, van M. *Notulen overleg RNZS*. (Apr, Sept, Okt, Dec 2021, en Feb, Apr 2022)
- Koekkoek, B. 2022. *Voortgangsrapportage gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door VT&ZSM Amsterdam*.
- Plomp, E. 2022. *Memo Evaluatie Afstemmingsoverleg Adam (15-03-2022)*
- Politie Amsterdam 2020. *Workshops Zorg & Veiligheid Programma overzicht*
- RNZS 2020. *Trainingsaanbod aanpak Huiselijk Geweld waaronder ex-partnerstalking*
- RNZS 2021. *Van Afstemmingsoverleg naar Actie-overleg Amsterdam Amstelland*. Uitwerking evaluatie afstemmingsoverleg Adam-Amstelland
- RNZS 2022. *(Concept) Leidraad RNZS AMS overleg*. KiMi Samenwerking Amsterdam.
- RNZS 2022. *Jaarplan 2022. Wat gaan we doen als RNZS Amsterdam-Amstelland?* (08-02-22)
- Veilig Thuis 2022. *Werkproces THV-beoordelingen door Veilig Thuis*

Extra Respondent

Uitvoeringsmedewerker van Veilig Thuis werkzaam bij ZSM

Indicatoren kwaliteit & impact

10

Noord- Nederland

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelingspanningen

Het Regionaal Netwerk Zorg Straf Noord-Nederland is begin 2021 van start gegaan. In eerste instantie met vanuit VT alleen deelname vanuit Friesland, maar in de loop van het jaar zijn VT Drenthe en VT Groningen aangehaakt. De projectleiders GHNT en de Zorg- en Veiligheidshuizen zijn aangesloten bij het RNZS, evenals het FMEK. Het RNZS zoekt als volgende stap meer aansluiting bij het sociaal domein in het lokale veld.

Het RNZS besteedt veel aandacht aan het breed uitdragen van (de verbeteracties van) Veiligheid Voorop, door in te zetten op deskundigheidsbevordering en een beweging te organiseren om het thema en de gezamenlijke aanpak echt op de agenda in de operatie te krijgen. Het is het enige RNZS met een eigen logo en presenteert zichzelf extern, zoals op het jaarlijkse regio-congres van Geweld Hoort Nergens Thuis en in verschillende nieuwsbrieven. Daarmee geeft het RNZS de ontwikkelagenda van Veiligheid Voorop in de regio een gezicht. De drie VT's streven naar eenduidigheid in hun basisaanpak zorg en straf, met ruimte voor de nodige regionale verschillen.

De eerste twee jaar van het RNZS staan verder in het teken van het vormgeven van de samenwerking, aan de hand van concrete stappen in de verbeteracties. Voor *Samen op in Acuu*t vindt een pilot plaats in Drenthe en wordt onderzocht of de Friese Aanpak Huiselijk Geweld kan worden

doorontwikkeld naar de ander andere twee provincies. Het *Actie-overleg* is al enige tijd actief en wordt aangescherpt. De gezamenlijke aanpak *HG door VT en ZSM* start per 1 oktober 2022. De *Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling* staat nadrukkelijk op de agenda, waarbij OM, VT en politie vanuit het RNZS de aanpak steeds weer onder de aandacht brengen en daarin gezamenlijk optrekken.

Daarnaast zet het RNZS sterk in op ex-partner stalking als thema. In 2021 is een *Vakdag Aanpak Ex-partner stalking* georganiseerd, met als vervolg een regionale aanpak in kenniskringen, die moet resulteren in een Routekaart (zie Uit de Praktijk 1.2).

Als het gaat om deskundigheidsbevordering is de ambitie het bestaande scholingsaanbod (onder meer van de landelijke menukaart huiselijk geweld op ZSM) te benutten (in een regionaal vertaalde variant) voor gezamenlijke trainingen in bijvoorbeeld de aanpak ex-partner stalking.

Uit de Praktijk 1.1 geeft de stand van zaken eind 2021 en de plannen voor 2022 weer.

“Je hebt gewoon tijd nodig om elkaar te leren kennen en op weg te gaan met elkaar. Stabiliteit is wel heel belangrijk. We zijn immers nog steeds aan het vormgeven. Als er dan iemand in het RNZS vervangen wordt, is het misschien nog wel kwetsbaar.”

“We moeten het er wel een beetje bij doen. Het is bijna niet in de agenda's te passen. Je kan vanuit het RNZS hier wel een dag per week mee bezig zijn: de samenwerking vormgeven, aansturen en goed communiceren. Het is wel een puzzel soms.”

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De aansturing van de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop wordt vanuit het RNZS actief opgepakt en dat vergt investeringstijd. Veel daarvan past in de reguliere 'ontwikkeltaak' van beleidsmedewerkers en managers, zoals de inhoudelijke focus op de aanpak van ex-partner stalking en de samenwerking bij strafbare kindermishandeling. De andere verbeteracties – die meer gericht zijn op een andere werkwijze – vergen meer tijd en daar is de druk op de capaciteit groter vanwege de krapte in de bezetting bij veel organisaties.

De urgentie en potentie van de voegtijdige samenwerking wordt onderschreven, maar het vormgeven ervan vergt substantiële inspanningen in de aansturing vanuit het RNZS. Doel is immers niet een tijdelijk programma, maar een structurele verandering. De beschikbare ondersteuning vanuit het LNZS is daarbij welkom en nodig.

1.3 Waarde

Het RNZS benoemt de waarde tot nu toe in twee termen:

1. Elkaar beter kennen en willen begrijpen en deze korte lijnen benutten om effectief samen te kunnen werken.
2. De beweging naar het terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling is in brede zin, van onderop in de operatie versterkt, door meer verbinding en samenhang in de aanpak van de samenwerkingspartners te brengen.

Dat tweede punt ziet het netwerk niet alleen als opbrengst, maar ook als grote doel: de beweging om huiselijk geweld en kindermishandeling terug te dringen dragen en versterken.

In anderhalf jaar tijd is het RNZS Noord-Nederland van een 'late starter' een enthousiast netwerk geworden, met veel commitment aan de ontwikkelagenda en een grote gedrevenheid om een fundamentele beweging op de gezamenlijke aanpak te realiseren.

Uit de praktijk 1.1: Werkplan Regionaal Netwerk Zorg Straf december 2021

Samen op in acuut	Nodig: verkenning/onderzoek. Te veel onduidelijkheden over wat het is, waarom en welke kansen hierin verscholen liggen. Vraagt om meer voorbereiding alvorens keuzes te maken wat te doen voor netwerk.	<i>Onderwerp verkennen en presenteren aan netwerk. Wat is het en hoe draagt dit in welke vorm bij aan verbeteren keten in NN?</i>
Actie-overleggen	Nodig: evaluatie om te verbeteren. Actie-overleg draait in de drie regio's en nu zijn verbeteringen/ wensen te constateren om te verbeteren.	<i>Evaluatie nodig, waarbij keuze te maken hoe te evalueren. Denk hierbij aan de mogelijkheden van HOE... kan tot inspiratie leiden.</i>
HG door VT& ZSM	Nodig: meer verkenning. Het loopt nog niet helemaal naar wens en daarom goed om nu te kijken waar het staat in de ontwikkeling alvorens goede acties te formuleren.	<i>Samenwerking/ afstemming met ook stuurgroep ZSM nodig. Waar staan we op NN-niveau en wat kan aan standaardisatie/uniformiteit beter?</i>
Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling	Nodig: analyse knelpunten. Zorg over met name de samenwerking; veel knelpunten te zien, er wordt te weinig lering uit getrokken. Vraagt om goede analyse/verkenning hoe knelpunten aan te pakken.	<i>Aandacht nodig om hier ondanks complexiteit energie op te zetten. Het gaat hier om samenwerken. Waarom zoeken de partners elkaar niet op? Opmerking: lokale veld betrekken.</i>
Aanpak ex-partnerstalking	Nodig: doorpakken op dilemma's. Zit nu energie op en dus doorpakken in het werk en aan het werk.	<i>Organiseren op de diverse deelonderwerpen (dilemma's) hoe verder te brengen. Wat is hiervoor nodig?</i>

Uit de praktijk 1.2: Vakdag en gezamenlijke aanpak stalking

In 2021 is in Noord-Nederland een Vakdag Aanpak Ex-partner stalking georganiseerd. In vervolg daarop is een regionale aanpak vastgesteld, in vier stappen:

Stap 1: Bestuurlijk commitment.

Stap 2: Kenniskringen opzetten.

De kenniskring stalking bestaat uit aandachtsfunctionarissen van de organisaties op het snijvlak van zorg en veiligheid. Het is een afspiegeling van professionals op zowel operationeel als tactisch niveau. Centraal staan: kennis & expertise uitwisseling; het opzetten van casereviews; een bijdrage leveren aan de implementatie regionale ketenaanpak ex-partner stalking. De kenniskringen komen minimaal drie keer per jaar bijeen op regionaal niveau en één keer per jaar op Noord-niveau, tenzij vaker nodig geacht.

Stap 3: Vormgeven regionale ketenaanpak ex-partner stalking.

Deze routekaart is een vertaling van de regionale werkafspraken in lijn van de landelijke ketenaanpak. Deze routekaart geeft zicht in processen, verantwoordelijkheden/ bevoegdheden en de koppelvlakken van de organisaties. De implementaties van deze ketenaanpak verloopt via het RNZS en de kenniskringen waarin alle organisaties/domeinen vertegenwoordigd zijn.

Stap 4: Ketenbijeenkomst ex-partner stalking (boven) regionaal.

Vervolg op de eerdere ketenbijeenkomst: de routekaart en kenniskring vormen hiervoor een belangrijke bijdrage.

Bron: RNZS 2021

Uit de praktijk 1.3: Niet loslaten voor de ander het stokje heeft overgenomen (juni 2021)

Een interview met Jinke Veel (Reclassering Nederland), Baukje Dotinga (OM) en Johan Koers (Politie)

Samen zijn we effectiever. Dat was het thema van drie ketenbijeenkomsten over stalking die het Openbaar Ministerie, Reclassering Nederland, Veilig Thuis en Politie uit de drie noordelijke provincies dit voorjaar organiseerden. En effectief was het. “We weten elkaar nu nog beter te vinden.”

Stalkingszaken, ze komen in allerlei vormen voorbij. Van een slachtoffer die dagelijks honderden appjes krijgt van een ex-partner tot zaken waarbij de daders overgaan tot fysiek geweld. De zaak van de 16-jarige Hümeýra, die in Rotterdam werd doodgeschoten door haar stalker, toonde hoe vreselijk mis het kan gaan in stalkingszaken. Het rapport van de Inspectie Veiligheid en Justitie dat daarop volgde, heeft laten zien dat de aanpak van stalkingszaken beter moet en kan.

Gezamenlijkheid “De aanbevelingen in dit rapport zijn heel concreet”, vertelt Baukje Dotinga, beleidsmedewerker Straf met Zorg bij het Openbaar Ministerie Noord-Nederland. “Organisaties moeten hun eigen werkwijzen doorlichten, maar de kracht zit hem ook in de gezamenlijkheid van de aanpak. Bestuurders van Veilig Thuis, Politie, Reclassering en Openbaar Ministerie besloten daarom om in elk van de drie noordelijke provincies een ketenbijeenkomst stalking te organiseren.” Jinke Veel, regiosecretaris bij Reclassering Nederland, herkent het belang van samenwerking in stalkingszaken. “Bij onze overleggen over elektronische monitoring (enkelband) van daders lopen we soms tegen dilemma’s aan. Moet je bijvoorbeeld een nieuwe werkplek van een slachtoffer tot verboden gebied maken, want daarmee geef je de ex-partner ook weer allerlei nieuwe informatie? Samen kun je dit soort dilemma’s beter afstemmen.”

Linkjes Van officieren van justitie tot toezichthouders van de (verslavings) reclassering. Van de Raad voor de Kinderbescherming tot Politie. Maar ook medewerkers van Veilig Thuis, gemeenten en de forensische psychiatrie spraken tijdens de online bijeenkomsten over het fenomeen stalking en stemden werkprocessen op elkaar af. Dat er behoefte was aan het leren kennen van elkaar en elkaars (on)mogelijkheden, werd al snel duidelijk. Jinke: “Het overleg tussen de verschillende professionals was soms moeilijk te stoppen, ze bleven vragen wat iedereen deed en wanneer ze de

ander konden bellen.” Baukje hoorde binnen een dag na de bijeenkomst al de eerste verhalen over linkjes tussen professionals van verschillende organisaties. “Ik werd gebeld door iemand van de verslavingsreclassering die een zaak onder toezicht had waar hij risico’s zag en graag wilde overleggen met het OM.”

Signalen “De aanpak van stalkingszaken is maatwerk”, zegt Johan Koers, operationeel specialist, afdeling Politieprofessie bij de eenheid Noord-Nederland. “Een melding van het intrappen van een deur die in eerste instantie een ‘gewone’ vernieling lijkt, kan als je breder kijkt één van de signalen van stalking zijn. Alle signalen bij elkaar geven een goed totaalbeeld.” De politie filtert dagelijks potentiële stalkingszaken uit de systemen door gericht te zoeken op bepaalde woorden die passen bij stalking. “Als je ergens een label stalking opplakt, ga je anders handelen door bijvoorbeeld toch nog extra met een slachtoffer in gesprek te gaan ondanks dat ze geen aangifte wil doen.”

Eyeopener Tijdens de bijeenkomsten vertelde Eric Blaauw, lector verslavingskunde en forensische zorg bij de Hogeschool Groningen, hoe belangrijk het is om te focussen op de motieven van daders. Dit was volgens Baukje voor alle aanwezigen een eyeopener, omdat het concrete handvatten gaf voor de aanpak van een zaak. “Ik zag deze week nog een stalkingszaak voorbij komen en ik herkende één van de types stalkers zoals Eric die beschreef. Ik kon mijn collega’s meteen meegeven dat bij een mogelijke waanstalker het niet zoveel zin heeft om de reclassering te vragen een contact-/straatverbod te onderzoeken. Bij iemand die in de waan leeft dat een slachtoffer een relatie met hem heeft, moeten we misschien meer kijken naar zorginhoudelijke interventies in plaats van een schorsing met een contact-/straatverbod.”

Estafette Alle drie zijn ze het er over eens dat de organisaties die betrokken zijn bij een potentiële stalkingszaak nog vaker contact met elkaar moeten opnemen en signalen delen. En dan niet wachten tot een zaak op een casusoverleg staat, maar gewoon de telefoon pakken. Door de ketenbijeenkomsten is dit makkelijker geworden, medewerkers hebben elkaars namen en weten wat de ander wel of niet kan. Baukje: “Ik zie het als een estafette, waarbij je het stokje aan elkaar overdraagt. Niet loslaten voordat de ander het stokje heeft overgenomen. Naar aanleiding van de bijeenkomsten gaan we alle contactmomenten met elkaar doornemen. Waar moeten we nog afspraken met elkaar maken?” Jinke merkt dat de bijeenkomsten hebben gezorgd voor meer aandacht voor het fenomeen stalking. “Ik werd laatst nog gebeld door mijn collega’s met de vraag of een enkelband bij een bepaald type dader wel zin heeft. We kunnen nu een verdieping maken op onze werkprocessen.” Johan: “Uiteindelijk wordt de sterkte van de keten bepaald door de zwakste schakel. We moeten elkaar beter helpen en ook hulp durven vragen. Dan worden uiteindelijk de slachtoffers én de daders nog beter geholpen.”

Bron: Straf met Zorg nieuwsbrief Nr.10, 14 juni 2021, Openbaar Ministerie <https://om.foleon.com/my-first-group/nieuwsbrief-straf-met-zorg-tiende-editie/samen-werken-wij-aan/>

2. Samen op in Ac uut

2.1 Ontwikkelinspanningen

Eind 2021/ begin 2022 is in Noord-Nederland op twee manieren gestart met Samen op in Ac uut. In Friesland wordt het als werkwijze geadopteerd, onder andere aansluitend bij de praktijk van de *Friese Aanpak Huiselijk Geweld*. In Drenthe vindt in de eerste helft van 2022 een pilot plaats in één van de basisteams. Groningen sluit op basis van de ervaringen in de andere twee provincies later aan.

Voor zowel de aanpak in Friesland als de pilot in Drenthe gelden de volgende uitgangspunten:

VT is 24/7 bereikbaar via 0900-2000 voor de politie.

Binnen kantooruren krijgt de politiemedewerker direct contact met VT uit het eigen gebied, op basis van postcode/ woonplaats.

24/7 vindt afstemming telefonisch plaats met de (voorwacht)bereikbaarheidsdienst (**één** medewerker) en vindt een eerste screening plaats. De bereikbaarheidsdienst kan doorschakelen naar de achterwacht (twee medewerkers voor de provincie, die op pad kunnen).

Binnen kantooruren (09.00-17.00 uur) kan VT Friesland ook ter plaatse komen voor een veiligheidsbeoordeling (al dan niet virtueel via bijv. MS-Teams). Hiervoor zijn drie medewerkers beschikbaar.

Politie en VT participeren altijd als volledig team in het project en niet op individuele afvaardiging, om kwetsbaarheid van de contacten tussen VT en politie te voorkomen. Uitzondering is de start van het project in Drenthe, waarbij met vijf zaken wordt gestart en een korte evaluatie plaatsvindt, op basis waarvan het project verder uitgebouwd wordt.

Bron: Plan van Aanpak Samen op in ac uut bij huiselijk geweld en kindermishandeling, 9 november 2021

Friesland kent al een aantal jaren de Friese Aanpak Huiselijk Geweld. Onderdeel daarvan is dat de politie snel telefonisch schakelt met VT wanneer er incidenten zijn waar (vermoedelijk) sprake is van huiselijk geweld. Afspraak is dat VT dan ter plaatse gaat als de inschatting is dat dat nodig is (zie Uit de Praktijk 2.2). Dat VT daarvoor werkplekken heeft op een politiebureau is daarbij nooit aan de orde geweest en wordt niet als meerwaarde gezien. De Friese Aanpak HG wordt uitgevoerd op werkdagen. Buiten kantooruren komt, indien noodzakelijk, de bereikbaarheidsdienst ter plekke.

“In Friesland wordt al grotendeels gewerkt conform de uitgangspunten van Samen op in Ac uut. VT is 24/7 bereikbaar, in gevallen van ac uut onveilige situaties komt VT ter plaatse en vindt zo mogelijk een gezamenlijke veiligheidsbeoordeling plaats. De verbeteringslag is eerste stap vooral gericht op het verbeteren van de attitude en inhoudelijke gesprekken bij VT en politie.” (Bron: Plan van Aanpak Samen op in ac uut bij huiselijk geweld en kindermishandeling, 9 november 2021).

De Friese aanpak is niet zomaar te kopiëren naar de twee andere provincies. De ambitie is er om ook in Groningen en Drenthe tot kortere lijnen tussen politie en VT te komen bij acute situaties van onveiligheid. De beweging om sneller contact te zoeken vanuit de politie met VT was al in gang gezet door de politie. Daar past samen op in Acuuut goed bij. Wat er nu vooral nodig is – en daarmee het belangrijkste doel is van dit implementatietraject – is meer bewustwording en urgentiebesef:

-
- Weten wanneer VT/ politie te bellen
-
- Geen discussies over inzet, evalueren na de acute situatie
-
- Werkwijze waarbij geleerd kan worden van casussen.
-

Bron: Samen op in Acuuut 3Noord, 15 oktober 2021

Daarom is vooral ingezet op deskundigheidsbevordering en leren van casuïstiek, aan de hand van verschillende bijeenkomsten, ingestoken vanuit de operatie: kleinschalig en direct op de praktijk gericht. Ook tijdens de pilot in Drenthe en het implementatietraject in Friesland is daar blijvend aandacht voor.

“Het is een basisgrondhouding dat VT en politie elkaar snel vinden als ze elkaar nodig hebben. Dat we er gewoon zijn voor elkaar. Daar zijn we het over eens, maar in de praktijk gaat het toch nog wel eens mis.”

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

In Friesland is dit onderdeel van de reguliere aanpak. In die zin is het geen meerwerk. Ook in Drenthe gaat het ook mee in het reguliere werkproces. De inspanningen zitten zoals gezegd aan de voorkant: ontwerpen van het (pilot)proces en de inzet op bewustwording en urgentiebesef. Monitoring en doorontwikkeling vindt plaats vanuit een projectgroep vanuit het RNZS.

2.3 Waarde

De ervaringen in Friesland zijn heel positief. Die waarde wordt in Groningen en Drenthe ook gezien. Van de pilot in Drenthe zijn nog geen ervaringen in kaart gebracht, maar de verwachtingen zijn op basis van de eerste geluiden ook positief.

Omdat Samen op in Acuuut in Friesland in de praktijk al de reguliere werkwijze was, is niet goed aan te geven wat de extra waarde van de huidige aanvullende inzet precies is in termen van betere veiligheidsbeoordelingen, alertheid op signalen en een positief effect op vervolgacties. In Drenthe is dat op basis van de lopende pilot nog niet te zeggen.

Wel ervaren de partners in het RNZS dat Samen op in Acuuut – net als de andere verbeteracties – bijdragen aan een beter samenwerkingsklimaat: politie en VT weten elkaar beter te vinden en ervaren in de praktijk dat het zin heeft om elkaar sneller te betrekken.

In het plan van aanpak voor Samen op in Acuuut is dan ook al afgesproken om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om te komen tot een *integraal crisis interventieteam*:

“In navolging op ‘best practice’ Tilburg, wordt ook voor Noord-Nederland gekeken naar de mogelijkheden om de 24/7 bezetting en mogelijkheid om ‘samen op te trekken’ in acuut onveilige situaties van huiselijk geweld of een andere (gezins)crisis. Daarbij kan vanuit VT verkend worden of door samenwerking met Fier, Jeugdbescherming, GGZ, Raad voor de Kinderbescherming en/of andere partijen in Noord-Nederland bezetting en ter plaatse te komen buiten kantooruren mogelijk is.”

Uit de praktijk 2.1: Uit de presentatie Samen op in Acuat Noord-Nederland voor VT en de basisteams politie

Wat gaan we doen?

- **Huiselijk geweld?**
  1. Herkennen: Ook KiMi, verwaarlozing, stalking = HG!
  2. Altijd (24/7) telefonisch contact opnemen met Veilig Thuis: 0800-2000
- **Veiligheidsbeoordeling: Telefoon – Teams – Ter plaatse**
  1. Maak samen een veiligheidsbeoordeling op basis van informatie ter plaatse en uit de VT- en politiesystemen
  2. Je mag alle relevante informatie over de casus / het gezin delen (VT ↔ politie)
  3. VT kan soms ter plaatse komen voor een veiligheidsbeoordeling, je kan alternatief ook gebruik maken van MS-Teams
- **Veiligheidsmaatregelen**
  1. Altijd in overleg politie-VT, benut de eerste uren van de crisis
  2. Doel: stoppen van de acute onveiligheid en inzetten op duurzame veiligheid
  3. Denk aan tijdelijk huisverbod, veilige opvang, aanhouden, enz. Altijd in overleg!

Uit de praktijk 2.2: Meldingen in de Friese Aanpak Huiselijk Geweld (FAHG) (oktober 2021)

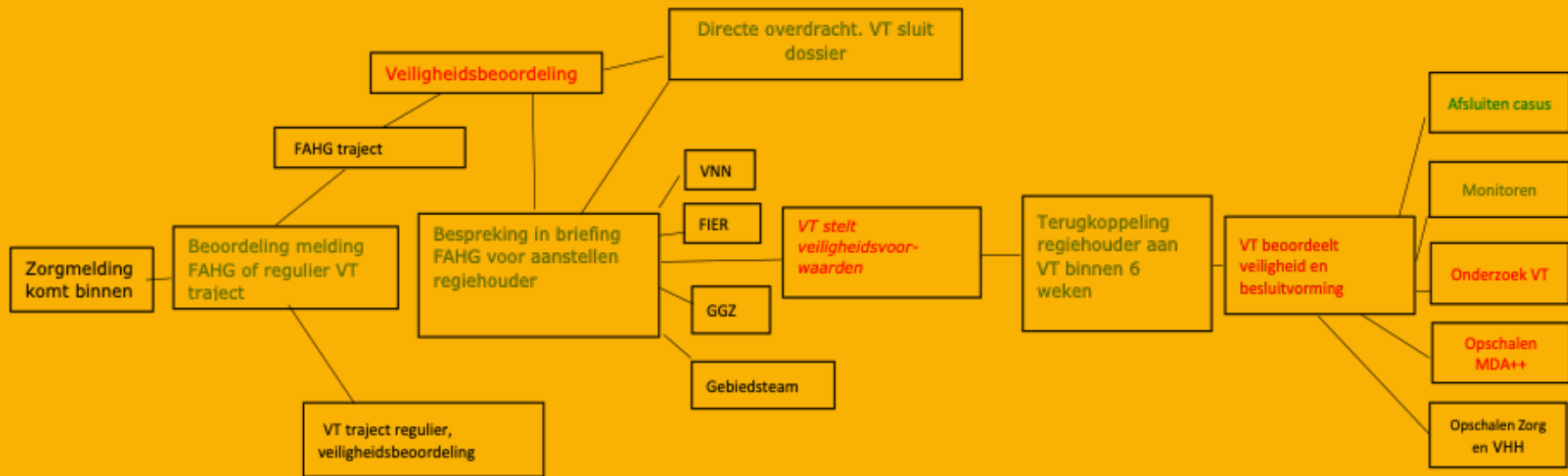
“De Friese Aanpak Huiselijk Geweld is een vervolg op een jarenlange samenwerkingsrelatie tussen de Friese zorg- en justitieketen rond huiselijk geweld. Ooit gestart als Thuisfront (2000), doorontwikkeld naar Eerste hulp bij huiselijk geweld, vervolgens ontwikkeld tot Directe Hulp bij Huiselijk Geweld en tot slot in 2016 ontwikkeld tot de Friese Aanpak Huiselijk Geweld.

VT beoordeelt iedere werkdag de HG-meldingen via het landelijk triage instrument van Veilig Thuis. Deze veiligheidstaxatie is ingebouwd in het registratiesysteem van VT. VT neemt in haar besluitvorming informatie mee uit het eigen registratiesysteem. De uitkomsten van de triage kunnen zijn:

1. Direct handelen – Afhankelijk van problematiek gaat VT of één van de FAHG-partners alleen of in een koppel met collega FAHG-partner diezelfde dag naar het gezin. Na de crisisinterventie vindt vervolg besluitvorming plaats en wordt afgesproken wie de regiehouder is en wat de vervolgstappen zijn.
2. Een directe overdracht naar een FAHG-kernpartner (binnen 24 uur na binnenkomst melding):
VT brengt de direct betrokkenen schriftelijk op de hoogte van de melding bij Veilig Thuis en wie de overdrachtspartij is. VT sluit het dossier. VT voert geen monitoring uit.
3. VT beoordeelt dat zij zelf de zaak in onderzoek nemen.
4. De melding wordt doorgezet naar de eerstvolgende briefing (deze vindt plaats op iedere dinsdag en donderdag) – daar vindt multidisciplinaire besluitvorming plaats bij welke organisatie de casus het beste past om de (casus/behandel) regie uit te voeren.
5. Wanneer Fier, VNN of GGZ/PoliFP de melding in behandeling neemt, legt VT contact met de direct betrokkenen, stelt VT veiligheidsvoorwaarden, werkt VT waar nodig samen met de (behandel)regiehouder en monitort de zaak een jaar wanneer stabiele veiligheid nog niet is gerealiseerd.
6. Het monitoren door VT bestaat uit het contact met de overdrachtspartij en de direct betrokkenen. VT gaat na of voldaan is aan de veiligheidsvoorwaarden, of deze hebben geleid tot directe veiligheid, of voldoende mate de stabiele veiligheid is hersteld, en er aandacht is voor het werken aan herstel van de opgelopen schade.
7. Wanneer een casus al besproken wordt in het Zorg en Veiligheidshuis wordt deze voor procesregie overgedragen aan het Zorg en Veiligheidshuis.
8. Wanneer een casus al loopt in de MDA++ wordt deze overgedragen naar de MDA++.”

Bron: Friese Aanpak Huiselijk Geweld 2021

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelinspanningen

In Friesland bestond al enige jaren een casus-overleg dat is doorontwikkeld tot het Actie-overleg. Inmiddels is er ook in Groningen en Drenthe een Actie-overleg. De Actie-overleggen zijn inhoudelijk afgebakend tot zaken over kindermishandeling en vinden eens per maand plaats.

De Actie-overleggen in Noord-Nederland zijn niet ingericht om in het beginstadium na een melding tot actie te komen. Daarvoor zoeken de partners elkaar bilateraal of bij gelegenheid (ad hoc) voor op. Vervolgens kunnen zaken dan terugkomen in het Actie-overleg, om voortgang te bewaken en knelpunten te ondervangen.

De Actie-overleggen zijn in 2022 geëvalueerd. De ervaring was dat de overleggen te weinig op de acute casuïstiek zaten. De eerste bevindingen staan opgenomen in Uit de Praktijk 3.1. Paragraaf 3.3 (waarde) gaat nader op de evaluatie en het vervolg in. De wens is om sneller te kunnen schakelen in de afsteming.

Om dat te bereiken wordt een decentrale aanpak gekozen. De drie Actie-overleggen brengen in hun eigen regio in kaart welk van de beschikbare operationele overleggen voor welke casuïstiek het meest effectief is en hoe de routing en vindbaarheid van het Actie-overleg verbeterd kan worden.

Uitgangspunt is dat het Actie-overleg in Noord-Nederland niet het eerste moment is dat er gezamenlijk actie wordt ondernomen op een casus. Als er acute actie nodig, blijven de partners elkaar bilateraal of ad hoc (in het kader

van Samen op in Acuu of de Friese Aanpak) zo snel mogelijk opzoeken. Het Actie-overleg is er om dan doorbraken te bereiken (eventueel door te escaleren) en te bepalen wat er beter kan: aanjagen, ondersteunen en samenhang bewaken.

Dat wordt duidelijk ingekaderd:

Met de betrokken partners bespreken we een casus door het duiden van informatie over wat precies is gebeurd en wat grootste zorg is over de onveiligheid. Het Actie-overleg bepaalt

Welke (strafrechtelijke of andere) onderzoekshandelingen en interventies worden ingezet (gerichte acties) die bijdragen aan directe en/ of structurele onveiligheid.

Wie regie voert.

Welke informatie wordt gedeeld met directbetrokkenen en wanneer.

Een casus in het actie overleg wordt alleen gemonitord:

Om te kijken of de gemaakte afspraken opvolging hebben gekregen.

Als de concrete vraag met zorgen nog niet zijn afgenomen.

Als er niet is opgeschaald is naar een ander overleg.

<i>Registratie</i>	Doel van registreren is om eerder gemaakte afspraken te kunnen volgen. Per actie overleg worden hier expliciete afspraken over gemaakt waar iedereen mee in kan stemmen.
<i>Afspraken over regie en vervolg. Elke casus wordt in het actie overleg beëindigd door antwoord te geven op de volgende vragen:</i>	Regie op veiligheid (afstemming straf/zorg) (coördinator/ regisseur aanwijzen).
	Monitoring, zo ja wie, wanneer en wat?
	Welke informatie gaat naar directbetrokene(n), wanneer en door wie?
	Welke partijen moeten worden geïnformeerd?
	Is opschaling mogelijk en zo ja, naar welke tafel?

Bron: RNZS Noord-Nederland

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

VT, Politie en OM zijn vaste deelnemers en worden aangevuld met deelnemers aan de hand van de verrijkte informatie, zoals vertrouwensartsen, 3RO, de Raad voor de Kinderbescherming, of GGZ. De deelnemers hebben doorzettingskracht en mandaat om gemaakte afspraken uit te kunnen voeren. De meeste casuïstiek wordt ingebracht door de politie.

De verhouding tussen het Actie-overleg en andere overleggen, zoals MDA++, is nog niet in elke provincie duidelijk. Dat komt de slagkracht rond het Actie-overleg niet ten goede. Het OM slaat wel eens een Actie-overleg over, omdat er op dat moment andere prioriteiten zijn dan een afstemmingsoverleg dat het Actie-overleg nu is. Nut en noodzaak zijn nu nog onvoldoende zichtbaar om er dan prioriteit aan te geven.

3.3 Waarde

De evaluatie leverde op de Actie-overleggen in de huidige vorm in Noord-Nederland nog te weinig opleverden en de partners er meer uit willen halen. Het doel van het overleg moet duidelijker worden (afstemming of vroegtijdige afspraken in meer acute situaties), er moet meer recht worden gedaan aan het beoogde actiegerichte karakter en het moet duidelijker worden welke casuïstiek thuishoort in het Actie-overleg en welke op andere tafels, zoals MDA++.

Het streven is daar een routekaart van te maken, als onderdeel van de herijking van het Actie-overleg, die dit jaar plaats vindt.

Tegelijk heeft het Actie-overleg er toe geleid dat de samenwerkingspartners elkaar beter leren kennen en dat er collectief eigenaarschap is ontstaan op

de gezamenlijke aanpak: *“het is niet meer ik van partij x en jij van partij y”*.
Daarmee is de basis voor samenwerking verder versterkt.

Doel is nu de werkwijze in de drie Actie-overleggen verder te uniformeren, het doel duidelijker te krijgen en de inhoudelijke thematiek te verbreden van kindermishandeling naar ook huiselijk geweld, stalking en ouderenmishandeling.

Op meer overstijgend niveau wil het Actie-overleg dan vooral de beweging versterken dat de samenwerkingspartners elkaar beter en sneller vinden.

***“We willen in het Actie-overleg een
‘rebellenergie’ losmaken, het ‘wij-gevoel’
dat nodig is voor een echt gezamenlijke
aanpak verder versterken.”***

Uit de praktijk 3.1: Negen ontwikkelvragen uit de evaluatie Actie-overleg (mei 2022)

Het Actie-overleg is begin 2022 geëvalueerd. Uit de evaluatie zijn negen ontwikkelvragen gekomen. In het RNZS worden daar in de zomer van 2022 afspraken over gemaakt.

“Informatie uit de evaluatie. Er is behoefte de doelstelling van alle drie de actie overleggen op te lijnen, scherper en duidelijker te formuleren en hier NN breed op te acteren. **Ontwikkelvraag 1.** *Doelstelling scherper en concreter formuleren met toevoeging van routering casussen (relatie andere tafels), status overleg (slagkracht/mandaat), gezamenlijke doelstelling en commitment.*

Informatie uit de evaluatie. Een casus kan al op een andere tafel/overleg besproken worden, waaronder bijv. ZVH. Er is behoefte aan duidelijke afspraken hoe in Actie-overleg hiermee om te gaan. Bij zowel de instroom als bij de uitstroom. **Ontwikkelvraag 2.** *Samenhang andere tafels/overleggen en de consequenties voor werkproces Actie-overleg in kaart brengen en afspraken over maken.*

Informatie uit de evaluatie. De politie is hofleverancier van de casussen, dit lijkt een aanvulling op de zorgmeldingen aan VT. Meerdere partijen voldoen toch aan de gestelde criteria. En wat is een concrete vraag, dat is meer dan alleen de vraag welke hulpverlening in het gezin zit. **Ontwikkelvraag 3.** *Hoe kunnen we deze algemeen geformuleerde criteria communicatief onder de aandacht brengen bij de potentiële inbrengers?*

Informatie uit de evaluatie. Als er meer duidelijkheid is over de instroomcriteria, de samenhang met andere tafels en doelstelling van het actie overleg, dan keuze deelnemers logisch. Behoeft aan rolduidelijkheid en rolzuiverheid. **Ontwikkelvraag 4.** *Welke deelnemers zitten vast aan tafel en wie schuift aan op verzoek?*

Informatie uit de evaluatie. Als een casus meerdere keren terugkomt en er lijkt in de keten onvoldoende te gebeuren, dan is slagkracht en mandaat nodig vanuit de grondhouding: “het kan toch niet waar zijn dat...” **Ontwikkelvraag 5.** *Wat is jullie mandaat en slagkracht als groep? Wat kunnen jullie doen wat voelt als “met de vuist op tafel slaan” als zaken in het systeem lijken vast te lopen?*

Informatie uit de evaluatie. Uit de evaluatie lijkt dat men van mening is dat als de doelstelling, de samenhang andere overleggen, de rollen en dus deelnemers helder en scherp zijn, de inhoudelijke bespreking aan kwaliteit zal toenemen. Aangevuld met het besef dat er slagkracht is te genereren als groep. De processtappen in een werkproces is uitwerking waarbij vraagstukken als informatiedeling en registratie aandacht vragen. **Ontwikkelvraag 6.** *Welke vragen zijn er nog in het werkproces nadat de basis in voorgaande paragrafen helder zijn?*

Informatie uit de evaluatie. Er is behoefte om de registratie te verbeteren ook om de opvolging van acties te monitoren. **Ontwikkelvraag 7.** *Op welke wijze willen en mogen we registreren?*

Informatie uit de evaluatie. In de evaluatie is dit niet expliciet aan de orde gekomen, de focus lag meer op instroom tot aan uitstroom. **Ontwikkelvraag 8.** *Hoe kunnen we er continue voor zorgen dat de deelnemers voldoende kennis van elkaars werk (ketengericht) hebben en daarmee elkaar nog meer kunnen versterken bij de mogelijke interventies?*

Informatie uit de evaluatie. In de evaluatie is dit niet expliciet aan de orde gekomen, de focus lag meer op instroom tot aan uitstroom. **Ontwikkelvraag 9.** *Hoe kunnen we er periodiek voor zorgen dat het actie overleg zich blijft verbeteren en het juiste blijft doen?"*

Bron: Werkbeschrijving Actie(gericht)-overleg Noord-Nederland,
versie: 05-05-2022

Uit de praktijk 3.2: Duo-interview Baukje Dotinge en Nathalie Evelijn Veere (okt. 2021)

Baukje Dotinga, Beleidsadviseur Straf met Zorg OM Noord-Nederland & Nathalie Evelijn Veere, Teammanager Veilig Thuis Zuidoost-Brabant

Zorg alleen is niet voldoende, straf evenmin

“Met betere samenwerking in de regio verminder je risico’s”

Hoe werk je het beste samen als verschillende organisaties zich richten op een complex en gevoelig thema als stalking? Baukje Dotinga, beleidsadviseur Straf met Zorg bij het OM in Noord-Nederland, en Nathalie Evelijn Veere, teammanager Veilig Thuis in Zuidoost-Brabant en voorzitter van het Landelijk Platform Managers Veilig Thuis bieden een inkijkje in hoe zij dat in hun regio aanpakken.

Nathalie: “Zorg alleen is niet voldoende en straf evenmin. Het moet ergens samen opgaan. Ik vroeg een medewerker laatst een tijdlijn te maken van een casus en ik schrok me echt kapot. Zo vaak als die zaak al bij ons is binnengekomen. Zo vaak als het OM daar al mee bezig is geweest. Het begint gewoon in 2007. En die mensen zijn nog steeds niet veilig. Ik verwijt de betrokken instanties niets, maar toch lukt het gewoon niet. Elke keer escaleert het weer in geweld. We hebben ook een zaak lopen waarin de vrouw heel duidelijk zegt: ik wil de relatie echt definitief verbreken. En dan komt de politie weerom meneer weg te halen bij de voordeur. Maar de inkt van het proces-verbaal is nog niet droog of de rechter-commissaris laat hem lopen, terwijl het kristalhelder is dat een contactverbod nodig is. In beide gevallen gaat het mis omdat dingen langs elkaar heenlopen, mensen soms

niet weten wat er precies is afgesproken of de rechter-commissaris net weer wat anders besluit.”

Baukje: “Het gaat allemaal om schakels in informatiestromen, om context-informatie. De ene organisatie werkt op persoonsniveau, de ander op zaaksniveau. Dus je moet wel heel goed zorgen dat je die informatie en acties bij elkaar brengt. Als informatie onvolledig blijft, ontstaat in plaats van het gewenste integrale beeld een fragmentarisch beeld. Maar het punt is – en volgens mij geldt dat niet alleen voor Noord-Nederland en Zuidoost-Brabant, maar overal – dat informatie delen de kern is van het hele verhaal. Informatie over de betrokken personen, maar ook informatie over te nemen acties. Weten wat ieder gaat doen. Wat doet de politie, bijvoorbeeld, en wat doet Veilig Thuis? Het is zaak dat dat goed gedeeld wordt.”

Nathalie: “Je hebt ook met snelheid te maken. Als iemand wordt aangehouden, hoeveel tijd heb je dan om te handelen? Als ik nog geen melding heb, heb ik nog geen bevoegdheid om daar wat mee te doen. Processen en de tijdsaspecten die aan die processen gekoppeld zijn, lopen niet synchroon met elkaar.”

Baukje: “Je moet de koppelvlakken kennen. Als we die helder hebben, kunnen we op elkaar afstemmen. Daar valt winst te behalen. Wanneer gaat het stokje over naar Veilig Thuis of wanneer gaat het stokje terug van Veilig Thuis naar de politie? Wanneer moet het OM iets doen, wanneer Reclassering?”

Nathalie: “Daarnaast is in het herkennen van stalking nog veel winst te behalen. Ik denk dat nog heel veel niet als stalking wordt herkend of als stalking wordt erkend. Specialisten herkennen het, maar een wijkagent die bijvoorbeeld veel met jongeren werkt, heeft hier misschien weer minder oog voor. Die ziet bijvoorbeeld dat banden van een auto zijn leeggestoken en denkt aan vandalisme. Het komt dan niet op dat het bijvoorbeeld een ex-partner zou kunnen zijn.”

Samenbrengen van werkprocessen

Baukje: “Afgelopen jaar organiseerde ik samen met een collega-beleidsadviseur vanuit de politie en bestuurssecretaris van de Reclassering drie Noord- Nederlandse ketenbijekomsten over stalking. De centrale vraag daarbij was: hoe pakken we dat werkproces met elkaar op? Onze regio kent veel verschillende organisaties die moeten samenwerken, maar welke vorm kies je daarbij? Het landelijke werkproces is leidend, maar hoe kan je daar ondanks de regionale en organisationele verschillen zo dicht mogelijk bijkomen? Inmiddels zijn we vooral bezig met hoe we dat een vervolg kunnen geven. Iedereen kijkt intern hoe we bezig zijn met het thema stalking en hoe onze werkprocessen in verbinding lopen met het landelijke werkproces. Je hebt altijd een bepaalde couleur locale. Wat is die? En past die ook op het palet van de ketenpartner?”

Nathalie: “In Zuidoost-Brabant zijn we bezig overal aan te haken waar we de verbinding tussen Veilig Thuis en de justitiepartners kunnen leggen. Dat is nodig, want ook bij stalking merken we dat we dikwijls procesmatig afwijken van onze reguliere werkwijze. Als we bijvoorbeeld te maken hebben met een flinke stalkingszaak, dan past dat eigenlijk niet binnen het onderzoek van twee à drie gesprekken van informatie opvragen, veiligheidsvoorwaarden stellen en monitoring. Daarom willen we die verschillende werelden van verschillende betrokken organisaties samen laten komen in plaats van naast elkaar te laten bestaan. Inmiddels zitten we fysiek drie dagen in de week op ZSM. ZSM is een aanpak bij veelvoorkomende lichte criminaliteit, zoals

diefstal, vandalisme of bedreiging, maar ook zaken van huiselijk geweld. Slachtoffer en verdachte krijgen door ZSM snel duidelijkheid over het vervolg van de zaak. Door deelname van Veilig Thuis ontstaat een completer beeld en kan een besluit genomen worden dat recht doet aan veiligheid voor de betrokkenen. Op de dagen dat we niet fysiek aanwezig zijn, zijn we voor ZSM altijd telefonisch bereikbaar. Daarnaast zijn we met een actieoverleg gestart.”

Ketenbijekomsten, case reviews en kenniskringen

Baukje: “Bij de ketenbijekomst die wij organiseerden, werd er binnen 24 uur tussen Reclassering en CCB van de politie geschakeld om af te stemmen over een hoogrisico-casus, waar ze elkaar eerder nog niet wisten te vinden. Al dat soort afwegingen kunnen leiden tot het verbeteren van de veiligheid. Daarnaast zijn we gestart met case reviews, dus eigenlijk ook wat Nathalie zegt: het doorlopen van een casus en een tijdlijn maken en gaandeweg vaststellen of we informatie misten en of partijen eerder konden worden aangehaakt. Daar willen we verder mee. Ik weet niet of je daarmee iets kunt voorkomen, maar ik denk wel dat je daarmee de risico's kunt verminderen.”

Nathalie: “In ons regionale netwerk hebben we alle justitiepartners betrokken. We houden een themabijeenkomst om dit soort haakjes beter te benutten. Ik vind nog dat we te vaak met stalkingzaken bezig zijn die we niet gekeerd krijgen. Vaak is best creatief nagedacht over hoe iets te stoppen, maar dan staat iemand die heeft gezeten toch weer voor de deur. Het vraagt een enorme investering in capaciteit van heel veel instanties en dan zijn zo'n meisje en haar moeder nog steeds onveilig. Je hebt enerzijds de vraag, wat kun je nu? Maar ik wil ook praten over twee jaar verder. Als ik dan terugkijk, is stalkingsgedrag dan werkelijk gestopt?”

Baukje: “Het besef is doorgedrongen dat je elkaar nodig hebt. Je kunt het niet alleen. In Noord-Nederland willen we een kenniskring opzetten. Experts van verschillende organisaties willen we periodiek om de tafel zetten

om kennis uit te wisselen, casussen te bestuderen, elkaars taal te leren begrijpen, maar ook te kijken: doen we nog de juiste dingen met elkaar? Elkaar leren kennen, is daarbij erg belangrijk. Themabijeenkomsten helpen daar ook bij. Daar zie je de mensen met wie je contact kunt opnemen.”

Nathalie: “Er valt daarnaast ook nog heel veel kennis uit te wisselen over de middelen die je in kunt zetten om gedrag te keren. De kunst daarbij is om te zorgen dat je de kennis die je in zo’n kenniskring opdoet binnen je eigen organisatie uitdraagt. Het begint bij wat Baukje zegt. Ik geloof daar in. Elkaar ontmoeten, weten wat je van elkaar kunt verwachten, waar de beperkingen zitten, waar de mogelijkheden. Zodat je weet met wie je wanneer op welk niveau moet schakelen. Op die mensen vertrouw je. Onze aanwezigheid bij ZSM is daar ook een voorbeeld van. Dat zorgt ervoor dat lijnen korter worden en dat we beter op de hoogte zijn van wat er speelt. Daardoor stel je elkaar makkelijker de vraag: ik heb je advies nodig, wil je even meedenken? Dat betekent dat er bij mijn medewerkers meteen een lampje gaat branden als ZSM belt. Er is een aangehouden verdachte, binnen negen uur moet een veiligheidsinschatting gemaakt worden en wij kunnen iets zeggen over de direct betrokkenen die nog thuis zitten.”

Het begrip en de bereidheid zijn er nu

Nathalie: “Wat ik sowieso mooi vind is dat het programma Veiligheid Voorop er de afgelopen jaren echt toe heeft geleid dat we veel dichterbij elkaar toe zijn gekomen en dat we een zinnigere bijdrage kunnen leveren. Makkelijker schakelen, beroep op elkaar kunnen doen en als er iets is samen kijken. Ik zou het ons nog gunnen dat we beter van elkaar leren als het niet goed gaat. Het lerend vermogen moet omhoog.”

Baukje: “Ik ben trots dat we elkaar weten te vinden en vooral dat iedereen de urgentie ervaart dat we het met elkaar moeten doen. We willen nu ook echt van elkaar leren. Dat is de mooiste winst van afgelopen jaren.

Bron: informatiebundel (Ex-)partner stalking, Thematische verdieping Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, oktober 2021 https://vng.nl/sites/default/files/2021-09/2021_oavv_bundel_ex-partnerstalking.pdf

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

Noord-Nederland is in oktober 2021 gestart met de voorbereiding voor de Gezamenlijke Aanpak HG door VT en ZSM. Per 1 oktober 2022 wordt gestart in de praktijk. Het jaar voorbereiding is gebruikt om doelen te bepalen en het werkproces in te richten, maar vooral ook om de bekendheid tussen de strafrechtpartners op ZSM en VT te vergroten en bekend te raken met elkaars werk.

Vanuit de landelijk beschikbare werkprocessen is een Noord-Nederlandse invulling vormgegeven, mede aan de hand van casusreviews, met de vraag of het werkproces dan goed werkt om de veiligheid in het gezin te herstellen en tot een goede afweging zorg- straf en afdoening te komen. Er worden werkbezoeken aan ZSM georganiseerd en er gaat gebruik gemaakt worden van het landelijk scholingsaanbod voor HG op ZSM.

Uitgangspunt is te starten met wat er nu al kan - zowel praktisch als met de regelgeving rond informatie-uitwisseling - en van daaruit te leren en bij te stellen, om zo toe te werken naar een vaste samenwerking tussen VT en ZSM. Het ontwerpen van de gezamenlijke aanpak en de begeleiding is in handen van een werkgroep, met externe ondersteuning vanuit het LNZZS.

Centrale vragen in de gezamenlijke aanpak op ZSM zijn daarbij steeds:

- Wat is noodzakelijk om acute onveiligheid weg te nemen?
- Welke betekenisvolle strafrechtelijke afdoening is passend in samenhang met welke betekenisvolle hulpverlening?

De drie VT's zullen op werkdagen tijdens kantoortijden met een beeldverbinding aanwezig zijn op ZSM.

De zaken waar VT bij wordt betrokken zijn naast de zaken met HG-label, ook stalkingszaken en niet-complexe kindermishandeling. Over de informatie-uitwisseling moeten nog afspraken worden gemaakt.

Daaraan gekoppeld wordt de afspraak gemaakt dat er bij (vermoedens van) acute onveiligheid niet wordt gewacht tot een zaak in de ZSM-monitor staat, maar de politie direct schakelt met VT en daar ook het OM in betreft.

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De praktijk moet nog starten. Dan moet blijken of de gezamenlijke aanpak en de aansluiting-op-afstand van VT op ZSM meerwerk met zich meebrengt of niet.

4.3 Waarde

Iedereen ziet potentiële meerwaarde van Gezamenlijke Aanpak HG door VT en ZSM, maar toch heeft het lang geduurd voor de contouren en aanpak duidelijk werden. In de praktijk moet gaan blijken of enerzijds de inbreng van VT op ZSM inderdaad het gewenste effect heeft en of de werkafspraken vanuit de ZSM-partners ook leidt tot meer signalering richting VT.

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

Noord-Nederland zet veel in op bewustwording en alertheid op herkennen van en actie ondernemen bij strafbare kindermishandeling. Een paar activiteiten springen in het oog.

- Politie, VT en OM maken een met een gezamenlijke presentatie over strafbare kindermishandeling een ronde langs de drie VT's en de basisteams van de politie, om het thema breder bekend te maken en elkaars werkprocessen beter te begrijpen. Doel is uiteraard dat professionals elkaar dan sneller weten te vinden. Reactie uit één van de basisteams: *"Ik kijk nu anders naar mijn werk"*.
- Bij het jaarlijkse congres van Geweld Hoort Nergens Thuis hebben politie, VT en OM een gezamenlijke workshop gegeven, om te laten zien dat de drie partners weliswaar verschillende opdrachten hebben, maar wel echt moeten samenwerken om het goede te doen.
- De Frontoffice Kindermishandeling Noord-Nederland van de politie geeft sinds enkele jaren een KiMi-krant uit, waarin naast actuele en inhoudelijke informatie ook aandacht is voor de samenwerkingspartners in de keten.

"We zijn ze aan het leren om de juiste mindset te hanteren. De basishouding moet zijn om een beroep op elkaar te doen."

Rode draad in de inzet is dat politie, VT en OM elkaars werk beter moeten leren kennen, om effectiever en sneller te kunnen handelen. Daarom wordt vooral ingezet op agendering en verbreding van de kennis over dit onderwerp in de basisteams en bij de VT-medewerkers: hoe te handelen en te schakelen bij (vermoedens van) strafbare kindermishandeling?

Via het Landelijk Netwerk Zorg Straf is een projectleider aangetrokken om in de loop van 2022 casusreviews als werkvorm introduceren om in de praktijk te blijven leren en verbeteren. Doel is om met Noord-Nederland als één van de voorloperregio's tot een werkvorm te komen die in de regio kan worden gekoppeld aan de implementatie en aanscherping van de Handreiking Strafbare Kindermishandeling.

Een andere ambitie is een routekaart op te stellen, naar voorbeeld van enkele ander regio's. Die moet gebaseerd zijn op een aantal inspiratiesessies met forensisch artsen, kinderartsen en vertrouwensartsen en echt een bijdrage kunnen leveren aan hun dagelijkse werk.

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Er is nog geen zicht op zaken als meerwerk, of dat de aanpak in de samenwerking leidt tot een toename van het aantal meldingen of anonieme adviesgesprekken over casuïstiek. Daar is nog niet specifiek op ingestoken. De inzet in Noord-Nederland is voor gericht op inhoudelijke alertheid, deskundigheidsbevordering en het versterken van het netwerk.

5.3 Waarde

Er wordt vanuit politie, VT's en OM met grote gedrevenheid gewerkt om van deze samenwerking een succes te maken. Door het onderwerp steeds onder de aandacht te brengen en de kennis erover te blijven "voeden" in de operatie, ontstaat een beweging waarbij het thema steeds meer echt van de organisaties en medewerkers zelf wordt. Dat leidt inmiddels ook tot meer aandacht vanuit andere betrokken organisaties, zoals het UMCG, dat een kennissessie organiseerde over dit thema.

De samenwerkingspartners weten elkaar steeds meer te vinden, ook als zaken minder goed verlopen. Het gesprek wordt dan zo snel mogelijk gevoerd, er worden vragen aan elkaar gesteld ("waarom doen jullie dit op deze manier") waarmee het onderlinge vertrouwen en begrip is gegroeid.

"Vroeger werd het nog wel eens welles-nietes-gesprek. Nu wordt gezocht naar hoe we verder kunnen komen. We moeten elkaar weten te vinden, om beter te kunnen handelen. Steeds meer druppels maken een rivier."

"We dragen het uit en we nemen er geen genoeg meer mee als er geen afweging strafzorg wordt gemaakt."

Uit de praktijk 5.1: De KiMi-krant Frontoffice Kindermishandeling Noord-Nederland

POLITIE

KIMI KRANT
Frontoffice Kindermishandeling (FO KIMI)

Noord-Nederland

Nummer 9 • april 2022 •

De eerste editie van de KIMI krant heeft in 2022 even op zich laten wachten. In tegenstelling tot ons jaarverslag, want daarmee hebben we bijna een record gevestigd zo snel hebben we deze verspreid! Zo gaat het soms in het leven, niet alles gaat zoals gepland, ook al waren de intenties anders. Hier vloeit in dit geval geen bloed uit, maar wat als dit wel het geval is? Of als een kindje daarbij het leven laat? In hoeverre kunnen we het hebben over pedagogische onmacht en hoe verhoudt zich dat tot het strafrecht? Een complexe hoofdbreker waar wij dagelijks mee te maken hebben, in deze editie nemen we jullie hier kort in mee. Verder nemen we jullie mee in de invloed van (toxische) stress op de hersenontwikkeling bij kinderen, het studioverhoor en stelt Baukje Dottinga, beleidsadviseur bij het OM, zich voor.

Jaarverslag 2021
Het jaarverslag van de Frontoffice Kindermishandeling was een van de eerste die dit jaar werd gedeeld, we konden niet wachten om onze resultaten en effecten te delen:
In 2021 zijn wij in Noord-Nederland elke dag op minstens 5 meldingen ingezet waarbij er sprake was van (vermoedelijke) kindermishandeling. Afgezet tegen 2020 is een meer relatief kleine stijging waarneembaar, dit bij zowel de registraties als de strafrechtelijke onderzoeken. De verwachting voor 2021 was dat het beeld in grote lijn overeen zou komen met het beeld van 2020, dit bleek te kloppen. Waar er vanuit 2019 naar 2020 nog een enorm verschil werd gemeten (+1171 registraties), zien we nu een meer constant beeld (respectievelijk +108 registraties). In de tabel is te zien dat de data van 2021 verder gespecificeerd is ten aanzien van 2020.

Deze KIMI Krant is samengesteld om alle betrokken partijen en geïnteresseerden op de hoogte te houden van de ontwikkelingen en werkzaamheden van de FO KIMI

Agenda 2022

- 13 mei
Landelijke Zedendag, Utrecht
- 16 mei
Congres Geweld Hoort Nergens Thuis (GHNT), Groningen
- 09 juni
NIK themadag, ...

Uit de praktijk 5.2: Interview “Prachtwerk met buikpijn” | Diana Roggen, OVJ Kindermishandeling

Vaak voelt Diana Roggen frustratie en buikpijn. Tegelijkertijd ziet de kindermishandelingsofficier van parket Noord-Nederland veel verbetering en heeft ze ‘een prachtportefeuille waarin je het verschil kan maken.’

“Weet je wanneer ik echt gelukkig ben? Als al onze inspanningen samenkomen.” Dat zegt Diana Roggen, kindermishandelingsofficier van parket Noord-Nederland. Ze wilde de ‘kimi-portefeuille’ een paar jaar geleden graag

oppakken, mits ze naast het beleid ook de zaken kon blijven draaien. “Want als je niet voelt hoe de onderzoeken lopen, kan je ook nooit voelen waar de pijn- en knelpunten in het werkveld liggen.”

In welke zaak was je gelukkig? “Bij voorbeeld die keer dat een wijkteam van de politie het vermoeden kreeg dat vanuit een woning drugs werd gedeald. Gelukkig hebben wij in Noord-Nederland een frontoffice kindermishandeling dat alle politiemeldingen handmatig screent op kindermishandelingsskanten. En in deze woning woonde een moeder en twee kleine kinderen. Dus belde die frontoffice het team dat de zaak draait: ‘Weten jullie dat hier kinderen zitten? Zou het een goed idee zijn als jullie bij eventuele aanhouding van die moeder,

Veilig Thuis meenemen?’ Veilig Thuis is meegegaan. Ze troffen een bende aan het huis. Overal drugs. Hier konden kinderen niet veilig opgroeien, zagen ze. Die kinderen zijn weggehaald. En inmiddels gaan zij met hun moeder naar een gezinskliniek, waarin moeder weer leert verder te gaan met deze kinderen. Veilig Thuis meldde ons later dat het zó waardevol was dat ze erbij waren geweest. Zij hebben de stappen kunnen nemen die zij veilig vonden. En wij hebben gewoon netjes het politiewerk kunnen doen, zonder ons te hoeven bekommeren om allerlei zorgtaken. Dus, top gedaan met zijn allen.”

De waarheid is ook, dat officier Diana Roggen niet dagelijks juicht. Sterker nog, het werk geeft geregeld buikpijn en frustratie. Waarheidsvinding en het bepalen van een juiste straf vindt ze vaak moeilijk.

Waarom is waarheidsvinding hier moeilijk? “Slachtoffers kunnen vaak nog niet praten. Dan begint een zaak met weinig informatie. Vaak alleen de medische bevindingen, waarbij er geen logische verklaring voor het letsel is. Je weet dus eigenlijk niets en het slachtoffer kan je ook niets vertellen. Kijk, met een kogelgat weten we wel raad, maar bij hersenletsel en breuken wordt het vaak lastig.”

Wat moet je dan doen? “Je móet starten. De ervaring leert ook dat de eerste 48 uur in het onderzoek cruciaal zijn. Dan kunnen mensen vragen nog goed

beantwoorden. Wanneer zijn eventuele klachten begonnen? Bij wie en waar is het kind geweest? Waarom belde je 112? Hoe was het kindje er toen aan toe? Wanneer dronk het voor het laatst? Dat soort informatie moet je in de eerste uren halen, veelal bij de ouders. Dan weten ze het nog en zijn de feiten nog niet bewust of onbewust gekleurd doordat men met elkaar spreekt. En daar zit ook meteen de eerste buikpijn: dwars door alle angsten en emoties van ouders heen moet de opsporing met hen in gesprek. Soms zelfs terwijl zij ook een uitvaart te regelen hebben of terwijl ze alleen maar bij hun kind willen zijn dat in het ziekenhuis ligt te vechten voor zijn of haar leven. Ik benijd de politie dan niet, want dit soort gesprekken en verhoren zijn niet makkelijk: niemand kan zich makkelijk voorstellen dat een ouder zijn kind iets aandoet.”

Geldt dat voor jou ook? “Ik ben ervan overtuigd dat niemand zijn kind met boze opzet kwaad wil doen. Wat wij zien is vaak uit onmacht ingegeven: dat men de pedagogische vaardigheid mist om kinderen goed op te voeden. Of dat in een situatie de druk zo groot wordt dat men kennelijk geen andere uitweg ziet dan te gaan mishandelen en schudden. 99 procent, durf ik te zeggen, is onmacht.”

Erkennen de mishandelaars vaak schuld? “In alle onderzoeken die ik heb gedaan, heb ik maar een zaak gehad waarin een moeder bekende geschud te hebben. In alle andere zaken hebben ouders tot op de zitting ontkend dat er iets gebeurd is. Dat maakt onderzoek doen dus ook zo moeilijk. Het kind kan vaak nog niet praten, en van betrokkenen hoor je het verhaal ook niet. Daar zit voor mij een stuk frustratie: je krijgt dus nooit ‘het waarom’ te horen. Geen reden of verklaring voor hoe het zo mis kon gaan. Dat maakt het kiezen van een juiste straf lastig. Je kunt de risico’s op herhaling slecht inschatten. Je weet niet welke hulp noodzakelijk is om te voorkomen dat het weer gebeurt.

Met die vragen worstelt Veilig Thuis ook: hoe veilig is het om kinderen weer

terug te laten gaan? Dat blijft natuurlijk wel waar naartoe gewerkt wordt: een veilige terugkeer bij ouders. We weten ook heel vaak dat een van de ouders het gedaan moet hebben, maar we weten niet wie. Dat betekent dat we die zaak niet naar zitting kunnen brengen. Omdat je dan een vrijspraak zou scoren, want de rechter kan dan ook niet vaststellen wie van de twee het is geweest. Dus dat is wel een frustratie. De waarheid krijg je dan niet boven tafel, terwijl ik daar wel officier voor ben geworden. Overigens, een enkele keer blijkt in een verdacht geval uiteindelijk tóch sprake van een medische oorzaak voor letsel of overlijden – dan heb je aan ouders wel wat uit te leggen.”

Kun je daar een voorbeeld van geven? “Ik had een zaak van een overleden kindje dat in zijn bedje was aangetroffen. De GGD-arts werd erbij geroepen. Er werd letsel geconstateerd dat niet te verklaren was door het reanimeren en het medisch ingrijpen dat later plaatsvond. Daarbij kwam dat een van de ouders een beetje een vaag verhaal had, dat niet klopte met wat we zagen. We zijn een strafrechtelijk onderzoek gestart en hebben een van de ouders als verdachte aangehouden. Daarnaast hebben we vergaande bijzondere opsporingsmethoden ingezet, in de hoop dat we zo konden achterhalen wat er gebeurd was. Maar we zagen en hoorden alleen maar heel verdrietige ouders. Ze praatten over het regelen van de uitvaart en over welke kleren het kindje moest dragen.

Een aantal maanden rapporteerde het NFI dat de dood toch medisch was te verklaren: er was sprake van een zeldzame aandoening. Nou, dan zit je wel even... Middenin de rouwperiode voor de uitvaart heb je een van de ouders aangehouden en een hele dag verhoord op het politiebureau. Toen hebben we de ouders opnieuw op het bureau uitgenodigd en open kaart gespeeld. Dat gaf ook boosheid hoor, maar uiteindelijk hebben we uit kunnen leggen waarom we hebben gedaan wat we hebben gedaan en de kou uit de lucht kunnen halen. Het was een van de meest waardevolle gesprekken die ik als officier ooit had.”

Hoe beoordeel je de inspanningen van OM, politie en Veilig Thuis bij (mogelijke) kindermishandeling? “In 2015 zijn we in Noord-Nederland begonnen met het verbeteren van de samenwerking tussen Veilig Thuis, OM en politie. We realiseerden ons dat niemand het alleen kon en we elkaar nodig hadden. Daarnaast was het zicht op kindermishandelingszaken niet goed. In de eenheid lagen ze overal en nergens. Dan heb je er ook slecht grip op, want juist sturing en snelle actie is onmisbaar om de goede dingen te doen.”

Waarom was de samenwerking niet goed? “Ieder werkte vanuit de eigen koker. Politie, justitie, het toenmalige Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, de Raad voor de Kinderbescherming, het sociaal domein, leerplichtambtenaren: het waren, zwartwit gezegd, eilandjes. Die met de beste bedoelingen hun eigen ding deden. Het OM ook. De houding was: ‘Wij zijn van de strafzaken, bemoei je daar niet mee.’ En dus deelden we niets. Want stel je voor dat onze informatie op straat kwam te liggen, dan was ons onderzoek misschien kapot! Dus wij deden ons ding, namen daar niemand in mee, gooiden die zaak op zitting, eisten een straf, en dan was het voor ons klaar. Maar daarmee was het voor de kinderen niet klaar. Die straffen, of het nu gaat om veertig uur werkstraf of een gevangenisstraf, die gaan er niet voor zorgen dat dat kind ineens veilig is.

Zo werkte het vanuit de hulpverlening ook. Er werden talloze gesprekken met ouders gevoerd. Ouders zeiden: ‘We werken mee.’ Uiteindelijk deden ze dat niet en kwam de hulpverlening ook geen steek verder – sterker, ze kwamen soms niet eens binnen. Maar we praatten daar met elkaar niet over. Dus we wisten van elkaar niet dat iedereen in hetzelfde gezin dingen aan het doen was. Nog los van het feit, trouwens, dat we bij politie en justitie kindermishandeling helemaal niet op de agenda hadden staan. En al die zaken, die maar overal en nergens binnenkwamen, duurden veel te lang. Als ze dan een keer opgepakt werden, was er geen letsel meer te zien, dus dat bewijs waren we kwijt. Ouders waren inmiddels weer bij elkaar, en het

moment om in te grijpen en die boel ‘open te breken’ was al lang geweest, dus die zaken kregen we eigenlijk niet meer rond.”

Nu is het beter, zei je? “Absoluut. Om het zicht en de samenwerking te verbeteren is in 2016 in politie Eenheid Noord-Nederland een Frontoffice Kindermishandeling opgericht. Als aanspreekpunt voor de ketenpartners, maar ook om zicht te krijgen op alle zaken die er in de eenheid lagen en de collega’s die deze zaken in behandeling hadden te ondersteunen om in het strafrecht de juiste dingen te doen. Zaken worden nu sneller en beter opgepakt. In diezelfde tijd is landelijk bepaald dat elk parket een kindermishandelingsofficier moest hebben, vanwege de expertise die nodig is om dit soort zaken te doen.

Landelijk kwam er vanuit de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), politie, OM, Veilig Thuis een samenwerkingsverbandprotocol waarin vastgesteld werd dat iedereen elkaar nodig had. Dat resulteerde, in ieder geval ook voor Noord-Nederland, in actieoverleggen, waarin we regelmatig met politie, OM, Raad, Veilig Thuis en Reclassering elkaar om de tafel zitten en zaken bespreken. Met vragen als: Gaan we met ouders praten? Wie doet dat dan als eerste? Kunnen we met het kind praten in een kindstudio?

De afstemming zit ook in de te plegen interventies. Onze eerdere houding (‘Wij zijn van de strafzaken, bemoei je er niet mee’) had ertoe geleid dat we nauwelijks nog meldingen kregen. Want Veilig Thuis dacht toen: Als wij nu gaan melden, staat morgen een politieauto met sirenes voor die woning. Zij zagen ons als de olifant in de porseleinkast, die direct gingen aanhouden en meer stukmaakten dan dat we goed deden.

Door de verbeterde samenwerking en het besef dat we allemaal de veiligheid voorop hebben staan, hebben we dat beeld weg kunnen nemen. Inmiddels weten partners dat we ook naar hun luisteren en hun belangen kennen. Dat wij nooit iets zouden doen zonder dat met hen te bespreken. Door dit

gestegen vertrouwen zagen we het aantal meldingen toenemen. Ze zien dat ze baat kunnen hebben bij een strafrechtelijke interventie als ondersteuning van de hulpverlening.

Feit blijft dat af en toe onze belangen tegengesteld lijken te zijn. Af en toe is er nog wrijving. In een zaak met duidelijk toegebracht letsel, wilde een medewerker van Veilig Thuis ons niet de namen van het betreffende gezin geven, behalve als zij mochten beslissen of er een strafrechtelijk onderzoek komt. Dat kon ik uiteraard niet toezeggen, en uiteindelijk hebben ze de informatie gedeeld. We hebben er later nog even over gesproken. Hun argument was onder meer dat de vader 'het niet expres had gedaan'. Dan merk je dat een begrip als 'opzet' bij hen iets anders kan betekenen dan bij het OM. Het strafrecht kent ook de voorwaardelijke opzet hebt: wie een kind hard schudt, aanvaardt daarmee de aanmerkelijke kans op letsel.

“Wat is wijsheid voor een strafmaat? Ik weet het soms echt niet”

Dergelijke gesprekken voeren we ook landelijk, waaruit in 2016 de 'Handreiking samenwerken bij strafbare kindermishandeling' voortkwam. Die handreiking pakken we er met zijn allen vaak bij om te kijken naar acties en verantwoordelijkheden, en haalt de emotie die vaak onder de gesprekken ligt, wat weg. Ik snap trouwens wel dat een hulpverlener meent dat ik makkelijk praten heb. Ik lees of ik hoor dingen van de politie, maar zit niet in dat gezin. Mijn afstand is veel groter dan die van die onderzoeker die in dat gezin zit, die het vertrouwen van die ouders heeft en vervolgens de melding bij ons moet gaan doen.

Maar een strafrechtelijk onderzoek kan er wel toe leiden dat de feiten boven tafel komen en er duidelijkheid komt over wat er gebeurd is. Simpelweg

omdat politie en justitie daarvoor nu eenmaal meer mogelijkheden hebben dan de hulpverlening. En die duidelijkheid is ook weer helpend in het hulpverleningstraject. Het starten van een strafrechtelijk onderzoek is één, strafrechtelijk vervolgen is een tweede.

Uiteindelijk ben ik degene die beslist wat strafrechtelijk wordt vervolgd. Daarbij luister ik wel naar adviezen. Als meerdere ketenpartners met goede argumenten zeggen 'Dit moet je echt niet willen', dan zijn er maar heel weinig situaties denkbaar waarin ik dat toch zou gaan doen. Meestal gaat het dan om zeer ernstige strafbare feiten waar vanuit maatschappelijk oogpunt en normstelling een strafrechtelijke vervolging niet achterwege kan blijven.”

Diana Roggen, officier van justitie in Noord-Nederland.

Kun je tegenwoordig betere beslissingen nemen? Ja, maar het blijft ingewikkeld. De doorlooptijden in dit soort zaken zijn korter, maar nog steeds veel te lang. Met name NFI-rapporten laten lang op zich wachten, mede omdat het lang duurt voordat het NFI alle medische gegevens vanuit de ziekenhuizen heeft. Wanneer ik een zaak binnen twee jaar inhoudelijk op zitting heb, is dat snel. In twee jaar gebeurt er veel; het kindje waar het om ging is geen baby meer, maar een peuter. Soms al weer terug bij ouders omdat de hulpverlening dit, met of zonder hulp, veilig acht. Ga je dan nog een gevangenisstraf eisen? Kijkend naar de ernst van het feit is dat vaak op zijn plaats. Maar kijkend vanuit het belang van het kind? Wil je dan een ouder lange tijd wegtrekken uit een gezin, terwijl alles juist goed gaat? Daarover zie je in strafmaatoverleggen ook verschillende meningen. Want wat is daar wijsheid? Zeg het maar, ik weet het soms echt niet. Naast de shaken baby's, kinderen met meerdere botbreuken, brandwonden of wurgletsels, heb je een nog een veel grotere categorie waarbij de letsels niet zo erg zijn, maar waar wel degelijk sprake is van mishandeling. En zaken waarin kinderen soms wel kunnen praten, maar je je afvraagt of je ze dat moet aandoen. Zaken waarin kinderen continu op hun hoede zijn omdat er geslagen, gescholden

en gekleineerd wordt. Met name in vechtscheidingen is dat soms een enorm dilemma. Maar goed, op die zaken hebben we nu wel meer zicht en ze worden besproken met de ketenpartners. Wat weten zij over die gezinnen? Loopt er al hulpverlening, en zo ja: hoe gaat dat? Zo komen we tot een zo goed mogelijke interventie. Soms is dat de inzet van strafrecht, als ouders zeggen mee te zullen werken, maar dat feitelijk niet of onvoldoende doen. Dan kan het strafrecht net de stok achter de deur vormen waardoor die hulpverlening wel op gang komt. Soms juist even géén strafrecht: er lijkt rust en er lijkt een ingang tot verbetering – nu gaan verhoren of aanhouden zou alles weer kapot maken. Soms, als het feit relatief gering is, lijkt inzet civiele weg via de Raad voor de kindbescherming (ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen) meer voor de hand te liggen. Al die mogelijk interventies en tussenvormen bespreken we op maandelijkse actieoverleggen, en bij spoed ook telefonisch.” “Weet je wat ik wil benadrukken? Dat het ondanks moeilijkheden bij de waarheidsvinding, de dilemma’s, de frustraties en de buikpijn, ook een prachtportefeuille is waarin je soms echt het verschil kan maken. Een portefeuille die verder gaat dan alleen het strafrecht, dus we moeten over onze eigen grenzen heen kijken. Waarbij het doel niet vooral die ronde strafzaak is. Voorop staat het waarborgen van veiligheid.”

Bron: Opportuun Nr. 4, woensdag 21 oktober 2020

Bronnen

De citaten zijn afkomstig uit gesprekken met de leden van het RNZS.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

- Opportuun Nr. 4, woensdag 21 oktober 2020
- Straf met Zorg nieuwsbrief Nr.10, 14 juni 2021, Openbaar Ministerie <https://om.foleon.com/my-first-group/nieuwsbrief-straf-met-zorg-tiende-editie/samen-werken-wij-aan/>
- Informatiebundel (Ex-)partner stalking, Thematische verdieping Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, oktober 2021 https://vng.nl/sites/default/files/2021-09/2021_oavv_bundel_ex-partnerstalking.pdf
- Bron: Werkbeschrijving Actie(gericht)-overleg Noord-Nederland, versie: 05-05-2022
- KiMi-krant, Frontoffice Kindermishandeling Politie Noord-Nederland
- Friese Aanpak Huiselijk Geweld 2021
- Plan van Aanpak Samen op in acuut bij huiselijk geweld en kindermishandeling, 9 november 2021
- Presentatie Politie en VT Samen op in Acuut, 24 november 2021
- Samen op in Acuut 3Noord, 15 oktober 2021

Indicatoren kwaliteit & impact

Landelijke context

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijven verbeteren

Veel van de meerwaarde van vroegtijdige samenwerking in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling zit in de praktische samenhang in “de loop van de zaak”. Naast die praktische samenhang, is er nog een overkoepelend aspect: de samenwerking in de verbeteracties zorgt ook voor meer alertheid en betere samenwerkingsvaardigheden (deskundigheidsbevordering) buiten de verbeteracties om. Dan gaat het om aspecten als elkaars werk en verantwoordelijkheden beter leren kennen, gezamenlijke trainingen, gezamenlijk leren van ervaringen uit de verbeteracties, over en weer duidelijke verwachtingen over bijdrage van samenwerkingspartners in een casus, et cetera. Dat soort aspecten komen veelal samen in het Regionaal Netwerk Zorg Straf.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat verbeteracties in samenhang het volgende opleveren:

- *Het realiseren van de ontwikkelagenda zorgt ervoor dat situaties van onveiligheid in gezinssystemen eerder (gezamenlijk) in beeld komen bij de betrokken partners.*
- *Parallel (en minder volgtijdelijk) samen werken door de betrokken partners zorgt ervoor dat zij met meer snelheid en efficiency kunnen samenwerken.*
- *De kans op escalatie of herhaling van het geweld wordt bovendien kleiner, omdat de ontwikkelagenda ervoor zorgt dat er op verschillende momenten in de loop van een zaak afstemming is tussen de betrokken partners.*
- *Tijdens deze afstemmingsmomenten maken de betrokken partners afspraken over de inzet van interventies (justitiële en ‘zorg’ interventies) om het geweld te stoppen en te voorkomen.*
- *De informatiepositie van betrokken partners wordt op verschillende momenten in de loop van de zaak versterkt.*
- *De verbeteractiviteiten in de ontwikkelagenda bevatten landelijke werkwijzen die op regionaal niveau geconcretiseerd en gerealiseerd worden. Dit vraagt om een continu gesprek en onderling leerproces in de regio en tussen regio’s.*

2. Samen op in acuut

Samen op in Acuut is gericht op het verbeteren van de samenwerking in (crisis)situaties waarin sprake is van acute onveiligheid of het vermoeden van acute onveiligheid en waarbij betrokkenen direct in veiligheid gebracht moeten worden. Het stoppen van het geweld is het eerste doel.

- *Doel.* De samenwerkingspartners binnen Veiligheid Voorop eerder, beter en effectiever te laten samenwerken in het eerste uur van een crisissituatie. Een integrale aanpak om de directe veiligheid in het gezin te herstellen.
- *Aanleiding.* Een (112) melding de politie, of VT signaleert in een crisissituatie dat mogelijk sprake is van huiselijk geweld en/ of kindermishandeling en acute onveiligheid.
- *Vorm.* Geen blauwdruk. Binnen Veiligheid Voorop wordt de samenwerking in acuut onveilige situaties in de praktijk gebracht aan de hand van de uitgangspunten in de toolkit Samen op in Acuut.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat Samen op in Acuut het volgende oplevert:

- *Er is sneller een beeld van de veiligheid van betrokkenen omdat VT en politie sneller betrokken raken bij 'elkaars' acute meldingen.*
- *De kwaliteit en rijkheid van de informatie is beter ten opzichte van de informatie die in de huidige situatie via een VT-melding van politie bij VT terecht komt.*
- *Mede door de verbeterde informatiepositie kunnen politie en VT op een meer effectieve en efficiënte manier interventies inzetten.*
- *Er wordt een meer expliciete en gezamenlijke afweging gemaakt tussen politie en VT over wat er moet gebeuren na een incident.*

3. Actie-overleg

In de samenwerkingsafspraken tussen VT, Politie en OM uit 2015 is opgenomen dat er in elke regio een afstemmingsoverleg moet zijn. Na een succesvolle regionale pilot is die afspraak als het Actie-overleg opgenomen in de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop. Inmiddels is er in elke regio een (vorm van een) Actie-overleg actief.

- *Doel.* Het Actie-overleg is gericht op het nemen van besluiten en het komen tot actie in specifieke - vaak 'buikpijn' - casuïstiek: in samenwerking tussen straf en zorg, op basis van gedeelde informatie en met gezamenlijke competenties en bevoegdheden te komen tot een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het kent drie stappen: 1. Informatie delen en duiden 2. Afspraken voor directe en structurele veiligheid 3. Overdragen en gemaakte afspraken uitvoeren.
- *Aanleiding.* Wanneer één van de partijen behoefte heeft de samenwerking op te starten.
- *Vorm.* Gezamenlijk overleg, veelal in fysieke vorm, maar ook langs digitale weg mogelijk. In de meeste regio's is wekelijks overleg gangbaar, als het Actie-overleg zich richt op Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Als het Actie-overleg zich alleen richt op Strafbare Kindermishandeling, dan is de frequentie lager. In de meeste gevallen vindt het Actie-overleg plaats op de schaal van de VT-regio.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat het Actie-overleg het volgende oplevert:

- *De bespreking(en) van casuïstiek in een actieoverleg levert een gezamenlijk plan op voor de directe en structurele veiligheid.*
- *Afspraken over onderzoekshandelingen zorgen ervoor dat eventuele onderzoeksactiviteiten van politie en OM én de onderzoeksactiviteiten vanuit Veilig Thuis op elkaar zijn afgestemd.*
- *Er worden ook afspraken gemaakt over de inzet van interventies.*
- *Casuïstiek komt eerder in beeld bij OM en VT.*
- *Het actieoverleg draagt bij aan een verbeterde samenwerking tussen de betrokken partners.*

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

Het merendeel van de huiselijk geweld zaken waarin een verdachte is of wordt gehoord, komt binnen via ZSM. Als er een verdachte gehoord of aangehouden is, wordt de zaak besproken op ZSM. Daar stemmen OM, politie, de RvdK, 3RO, Slachtofferhulp en Halt met elkaar af over de benodigde aanpak en strafrechtelijke vervolging. De Officier van Justitie moet binnen 9 uur na aanhouding een eerste besluit nemen: vasthouden of heenzenden, een zaak verder (laten) onderzoeken, vervolging instellen of seponeren. VT is een relatief nieuwe partner bij ZSM. De beoordeling van de acute veiligheid door VT geeft zicht op de (fysieke) veiligheid van de direct betrokken. VT kan op basis daarvan toelichten of en welke veiligheidsvoorwaarden noodzakelijk zijn indien de verdachte moet worden heen gezonden. De reclassering neemt dit ook mee in het reclasseringsadvies.

- *Doel.* In samenwerking tussen zorg en straf komen tot een afdoening van de zaak waarbij het herstellen van de veiligheid optimaal wordt bevorderd.
- *Aanleiding.* Er is een verdachte van huiselijk geweld aangehouden of gehoord, waarbij een redelijk vermoeden is van een bewijsbaar strafbaar feit.
- *Vorm.* ZSM kent een aantal vaste partners. Er zijn twee vormen waarin de samenwerking met VT op huiselijk geweld vormgegeven kan worden: 1. VT is niet bij de ZSM-tafel aanwezig maar levert op verzoek informatie (VT als consultatie-partij) 2. VT is wel bij de ZSM-tafel aanwezig (VT als deelnemer, bij HG-zaken).

In beide gevallen voert VT de veiligheidsbeoordeling uit. Op basis hiervan wordt op ZSM besproken of het nodig is om op korte termijn veiligheidsmaatregelen te treffen die de acute onveiligheid kunnen opheffen of de veiligheid in voldoende mate kunnen waarborgen.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat de gezamenlijke aanpak HG door VT & ZSM (beoogd) het volgende oplevert:

- *Op ZSM ontstaat inzicht in het soort en de mate van onveiligheid.*
- *Het inzicht in het soort en de mate van onveiligheid geeft richting aan de 'route' van een zaak en moet ervoor zorgen dat een verdachte niet in vrijheid wordt gesteld zonder (juridische) veiligheidsmaatregelen.*
- *3RO heeft de ambitie om in alle HG-zaken op ZSM een advies uit te brengen over de verdachte en zijn of haar situatie.*
- *Wanneer VT (fysiek) deelnemer is aan de ZSM-tafel voor HG-zaken verkrijgt dat de informatie voor VT.*
- *Strafrechtelijke maatregelen beter aan te laten sluiten bij (reeds lopende) interventies vanuit de zorg of hulpverlening en vice versa.*
- *De RvdK wordt betrokken bij zaken waarin sprake is van een minderjarige verdachte of van een meerderjarige verdachte én kinderen zijn betrokken, bijvoorbeeld als slachtoffer of getuige.*

5. Samenwerken bij strafbare kindermishandeling

Om de samenwerking bij strafbare kindermishandeling te versterken, is in 2017 de Handreiking Samenwerken bij strafbare kindermishandeling (HSSK) vastgesteld. De samenwerkingspartners verwerken de HSSK in hun werkprocessen. De politie heeft een landelijke werkinstructie en een infographic opgesteld. In 2019 is de HSSK verwerkt in het Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019. In 2020 verscheen het rapport Bouwblokken voor de verbetering van samenwerking bij strafbare kindermishandeling. Daarin wordt een aantal bouwstenen gepresenteerd om de samenwerking concreet te versterken. In de tweede helft van 2021 zijn gesprekken gevoerd met een groot aantal professionals uit de tien regio's om het interregionale contact te vergroten, de toegevoegde waarde van samenwerking te bespreken en te inspireren aan de hand van de bouwblokken en bouwstenen. Eind 2021 lag de focus op de (vroegtijdige) samenwerking tussen de medische en justitiële professionals. Een overzicht van de opgehaalde best practices en uitdagingen is opgenomen in het eindrapport *Resultaten Project Medisch en Justitieel Samenwerken bij Aanpak Kindermishandeling (2022)*.

- *Doel.* Bij het vermoeden of bij signalering van strafbare kindermishandeling direct en adequaat tot samenwerking te komen tussen justitiepartners, Veilig Thuis en andere professionals (professionele melders zoals ziekenhuizen en expertisecentra zoals het LECK).
- *Aanleiding.* Meldingen bij Veilig Thuis waar sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling.
- *Vorm.* Op elkaar afgestemde interventies en onderzoekshandelingen. Een gezamenlijk onderzoeksplan.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat de versterking van de samenwerking bij strafbare kindermishandeling het volgende oplevert:

Situaties van onveiligheid in gezinssystemen komen eerder (gezamenlijk) in beeld bij de betrokken partners.

De kans op escalatie of herhaling van het geweld wordt kleiner omdat de ontwikkelagenda ervoor zorgt dat er op verschillende momenten in de loop van een zaak afstemming is tussen de betrokken partners.

De informatiepositie van betrokken partners wordt versterkt op verschillende momenten in de loop van de zaak.

Er ontstaat een structuur voor samenwerking tussen Veilig Thuis en de justitiële partners.

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>.

Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Indicatoren kwaliteit & impact

Overzicht indicatoren

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijven verbeteren

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Afspraken over afstemmen en delen van informatie Gezamenlijke training, intervisie, deskundigheidsbevordering	
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Inverdieneffecten tussen verbeteracties	Knelpunten informatievoorziening
Inverdieneffecten met andere werkstromen	Extra inzet nodig om informatie beschikbaar te maken
Meer- of minderwerk	
<i>Waarde</i>	
Verbetering in de praktijk	Ervaringsdeskundigheid
Gezamenlijk leerproces in RNZS	

2. Samen op in acuut

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Voorlichting politie en VT	Aanpassingen bereikbaarheid en beschikbaarheid VT
Aanpassingen werkproces	
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Crisismeldingen	Opvolging
Snelheid informatievoorziening	Ruimte elders in werkprocessen
Knelpunten informatievoorziening	Evaluatie en doorontwikkeling
Extra inzet	
<i>Waarde</i>	
Betere veiligheidsbeoordelingen en interventies	Lagere kans op herhaling of escalatie
Alertheid op en herkenning van signalen	Grotere en blijvende bereidheid tot meewerken aan hulp
Late meldingen	Eerder meldingen aan andere partijen
Sneller vervolgstappen	Onderling vertrouwen en collegiaal contact
Lagere druk op HG&ZSM en Actie-overleg	Betere samenwerking in de breedte
Effectievere inzet van capaciteit	

3. Actie-overleg

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Kwartiermaker of projectleider	Bijscholing
Afspraken over delen en vastleggen van informatie	Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Frequentie	Voorzitterschap en facilitering
Vorm	Informatiedeling en vastleggen
Aanwezige partners	Ruimte in werkproces elders
Deelnemers	Evaluatie en doorontwikkeling
Mandaat	
<i>Waarde</i>	
Betere en vroegtijdiger informatie-delning en -verrijking	Verdere ontwikkeling van het vakmanschap
Completer beeld	Lagere kans op herhaling
Hogere kwaliteit	Hoog-risicogezinnen beter in beeld
Vroegtijdige afstemming	Onderling vertrouwen tussen de samenwerkingspartners
Vermindering van administratieve lasten	Groei vertrouwen buiten Actie-overleg
Effectievere inzet van capaciteit	Samenwerking zonder Actie-overleg

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
VT aan ZSM-tafel	Afspraken over delen en vastleggen van informatie
Afspraken werkwijze	Bijscholing
Kosten randvoorwaarden	Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Inzet	Ruimte in werkproces elders
Extra capaciteit	Evaluatie en doorontwikkeling
Knelpunten in de informatie-voorziening en -deling	
<i>Waarde</i>	
Betere afweging van zorg en straf in afdoeningsbeslissing	Effectievere inzet van capaciteit
Completer beeld	Verdere ontwikkeling van vakmanschap
Betere informatiedeling en -verrijking	Lagere kans op herhaling
Voorkomen invrijheidstelling zonder veiligheidsmaatregelen	Onderling vertrouwen tussen de deelnemende samenwerkingspartners
Snellere inzet van veiligheidsmaatregelen	Hoog-risicogezinnen beter in beeld
Vermindering van administratieve lasten	Groei vertrouwen buiten HG&ZSM
Gestroomlijnder informatiedeling	Samenwerking zonder HG&ZSM

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

<i>Ontwikkelinspanningen</i>	
Voorlichting	Afspraken over delen en vastleggen van informatie
Kwartiermaker of projectleider Bijscholing	Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Vaste contactpersonen	Knelpunten in de informatievoorziening en -deling
Tijdige betrokkenheid	Extra inzet om informatie beschikbaar te maken of te delen
Melding ipv aangifte Anoniem overleg	Ruimte in werkproces elders Evaluatie en doorontwikkeling
<i>Waarde</i>	
Betere en vroegtijdiger aanpak	Effectievere inzet van capaciteit
Betere en vroegtijdiger informatiedeling en -verrijking	Lagere kans op herhaling
Completer beeld	Onderling vertrouwen tussen de samenwerkingspartners
Hogere kwaliteit	Groei vertrouwen buiten SSK
Vroegtijdige afstemming	Samenwerking zonder SSK

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2018-2022

In het werk aan het werk

Als Veilig Thuis, politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming en reclassering werken wij samen aan verbeterlagen in de aanpak van huiselijk geweld (HG) en kindermishandeling (KM) als er sprake is van samenloop tussen zorg en straf. We werken vanuit de bedoeling, de veiligheid van de betrokkenen staat voorop. Om onze samenwerking te kunnen versterken hebben we vanaf 2018 een ontwikkelagenda met elkaar vastgesteld en zetten we ons in op de uitvoering ervan. Ieder jaar maken we onze gezamenlijke inzet op de verbeterlagen voor het komende jaar concreet¹.

In 2021 stond de ontwikkeling en uitvoering van de vier afstemmingsmomenten in de vroegtijdige aanpak bij samenloop van zorg en straf centraal:

- 1 Samen op bij acute onveiligheid
- 2 Actie-overleg bij dreigend gevaar of risico op onveiligheid
- 3 Aanpak huiselijk geweld met Veilig Thuis & ZSM bij aangehouden verdachten en niet-vastzaken
- 4 Samenwerken bij strafbare kindermishandeling.

Daarbij werkten we aan duurzame bestending van de resultaten door:

- De aansluiting bij het lokale veld en de gemeenten uitdrukkelijk op te zoeken.
- Samen werk te maken van de Visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid.
- De juridische onderbouwing uit te werken onder de 'loop van de zaak'
- Een set indicatoren uit te werken op kwaliteit en impact van de vroegtijdige aanpak zorg-straf.

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2022: regionaal centraal en duurzaam bestendigen

Nu is er behoefte aan rust en bestending van de intensieve samenwerking.

Voor 2022 staan daarom 3 opgaven centraal

- **Regionale uitvoering** op de 4 afstemmingsmomenten in de loop van de zaak bij vroegtijdige aanpak van HG/KM bij samenloop zorg-straf. De praktische thematische toepassing hoort daarbij (denk aan (ex-)partner stalking, eerge relateerd geweld, ouderen mishandeling, intiem terreur).
- **Duurzame bestending** van resultaten in deze vroegtijdige aanpak door toe te werken naar landelijke duurzame besluiten op de Visie, de werkprocessen, de juridische onderbouwing en de indicatoren op kwaliteit en impact.
- **Concrete planvorming** op 2023 en verder, op inhoud en inclusief de uitwerking welke steunstructuur intensieve samenwerking nodig heeft om effectief te kunnen werken.

¹ Zie voor een korte uitleg: [uitleg_ontwikkelagenda.pdf](#) (vng.nl) en voor het overige de digitale bundels op de VNG-site: [Veiligheid voorop \(programma GHNT\) | VNG](#).